

לקראת שבת מלאכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת מטות-מסעי

לקראת שבוע מלכתא

dirshu@dirshu.co.il | לקבלת הגליון למייל:

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 283

פגנים לפרשת מטות ומסעי

"היות שאין אני יודע את כתובתו של הבחור, רק את שמו - דוד ואחנן שיחי' מוונצואלה, אמרתי להוקיר טובה למקום שלימדו תורה ואורחות חיים נאצלים כאלו". אבא קיבל את המכתב במוצאי שבת. הוא התרגש למקרא הדברים ורצה לשתף את הורי הבחור בהתרגשותו, אך בשל הפרשי השעות, אבא המתין עד רגע יציאת השבת בוונצואלה, ומייד התקשר...

על סיומים בתשעת הימים, והנהגתו האצילית של הגאון רבי משה חדש זצ"ל

הרב יהושע לייבזון

בימים אלה מסיימים מאות אלפי יהודים בכל רחבי העולם היהודי את הלימוד במסכת 'יומא', ומתחילים בלימוד מסכת 'סוכה'. יום סיום מסכת הוא 'יומא טבא לרבנן', אך מאידך אנו נמצאים בימי בין המצרים שבהם אנו באבלות על חורבן בית מקדשינו. התגלגלו לידינו כמה פרקים מגיליונות הספר שיצא לאור בקרוב, על הגאון רבי משה חדש זצ"ל, ספר מרתק שנכתב בידי בנו הרה"ג ר' אלחנן שליט"א, ובו התייחסות לעניין זה. גם הנהגתו האצילית של הגאון רבי משה חדש זצ"ל הייתה לשם ולמופת ובימים אלו מומלץ לקרוא וללמוד. ליקטנו עבורכם כמה קטעים נבחרים מהספר:

אלא ירחיבו אופקיהם בים התלמוד האין-סופי וירכשו ידיעה בכל מרחביו.
תדיר היה שואל בחורים ואברכים באשר הם: "היכן אתה אוהז בלימוד הש"ס?"
...אבא השתדל להשתתף בשמחת סיומי מסכת שערכו תלמידים, ובכך עודד את הבחורים להספיק יותר ולסיים מסכתות.
כמה וכמה פעמים העיר שמן הדין, מותר לאכול בשר בסעודת סיום בתשעת הימים, ולעיתים אנו נמנעים מלעשות כן, אך בל נשלה את עצמנו כי הדבר נובע מעוצם אבלותנו על החורבן, אלא מפני שאיננו

סעודה שלישית. סביב שולחנו של אבא התאספו נכדיו, מלקטים בשקיקה מאמרותיו המתוקות ומרוחו הגבוהה. האווירה הייתה מרוומת במיוחד. אמא, שישבה במקומה הקבוע בעברו האחר של השולחן, התבוננה בנכדיה השותים בצמא את דבריו של אבא. "סבא", היא פנתה אליו, "איזה מסר אתה רוצה להעביר לנכדים בשעה כזאת?". אבא הרהר רגע קל. "ש"ס! צריך לדעת את הש"ס כולו מתחילה ועד סוף!".

תדיר נשמעה סיסמה זו מפיו של סבא המשגיח, שהיה שב ודורש מהתלמידים לבל יסתפקו בלימוד המסכתות הנלמדות בישיבה,

מעריכים די הצורך את המעלה והשמחה העצומה שבסיום מסכת! באחד הסיומים שנערכו בתשעת הימים התבטא: "אתם חושבים שאנו מקילים באבלות, אבל לא כך. אנו 'מחמירים' בכבוד התורה!"... אבא לא הסתפק בסיום. הוא דרש לדעת ולזכור! "לא די בהספק", חזר ואמר, "יש לרכוש ידיעות אמיתיות במרחבי הש"ס".

אחד התלמידים הגיע להזמין את אבא לסיום מסכת. אבא, שחש שהלימוד היה מהיר מדי והתלמיד אינו יודע את הדפים שלמד, אמר לו: "הבה נעשה מבחן. נראה שאתה גם יודע וזוכר, ואז ארד לחדר האוכל להשתתף בסיום".

התלמיד נבהל, והחשש היה מוצדק. הוא הצליח לענות רק על מחצית מהשאלות, ויצא מהמבחן 'בשן ועין'. מה יהיה עכשיו? כיצד יגיב ראש הישיבה? האם באמת לא יבוא להשתתף בסיום? ומה אומר לחברים?...

"הייתי מצפה ממך ליותר", אמר לו אבא, "לכן נעשה הסכם; הפעם אשתתף בסיום, כי התאמצת והשקעת, אבל בפעמים הבאות - תחילה עליך להגיע להיבחן אצלי, ורק לאחר מכן תקבע את הסיום!" הבחור קיבל את הדברים ברצינות גמורה, והשקיע רבות בלימודו. הוא ידע שאבא יבחן אותו!

בשנה הבאה נלמדה בישיבה מסכת 'במות, מסכת ארוכה וקשה, והתלמיד הצליח להשלים את כולה, ואף נבחן אצל ראש הישיבה במשך למעלה ממחצית השעה. אבא התרגש מאוד מידיעותיו ופניו נהרו באושר. "זה לא סיום רגיל", אמר לו, "אני רוצה להזמין את כל הר"מים למעמד". וכך היה. חגיגת הסיום נערכה בערב בהשתתפותם של כל חברי הוועד וצוות הר"מים.

אבא לא הסתפק בזאת. הוא ירד למשרד הישיבה, נטל דף 'בלנק' שלו, וישב לכתוב מכתב הערכה מיוחד, השמור אצל התלמיד עד היום.

"מהימים המאושרים בחיי, הוא יום שבו תלמיד שלי זוכה לסיים את הש"ס", היה אבא מתבטא.

כמה וכמה פעמים ערך אבא סעודה מפוארת, באולם האוכל של הישיבה לכבוד 'סיום הש"ס', בהשתתפות בני הישיבה כולם, בני הישיבה ואף בני משפחתו של התלמיד המסיים. חגיגה זו נערכה רק לאחר שאבא בדק אם הבחור שולט במה שלמד וזוכר את המסכתות. כאשר נוכח שאכן כן, היה מרבה לשבח ומוצא הזדמנויות לשלוח אליו בחורים ולהיעזר בידיעותיו הנרחבות.

סיפר אחייני, ר' אליעזר יהודה חדש:

"בערב פסח האחרון, לאחר כמה סיומי בכורות שנערכו כמקובל לאחר התפילה, נכנסתי עם סבא לחדרו, ועימי נכדיו הגדולים - אשר וינפלד ושלמה זלמן חדש. הוא שוחח איתנו על 'גדלות בלימוד' ואמר: 'ברוך השם אתם לומדים טוב, אבל עליכם לדעת שישנם כאלו שלומדים ונשארים קטנים, משום שלומדים 'בקטן'. צריך לדעת ללמוד 'בגדול'!"

"כך הבהיר לנו שהכרזתו 'לדעת ש"ס', אין עיקרה ידיעת הש"ס, אלא 'ללמוד בגדול', מתוך שאיפה להיות גדולים".

סיפר אבא בסיום סדר 'מועד' שע"י ארגון 'דרשו': "בבחרותי הייתה לי קביעות כלשהי בלימוד. באחת השנים, בהושענא רבה, סיפרתי לאבא שהיום למדתי גם את הקביעות של מחר, מפני שחששתי שבשמחת תורה לא אספיק את הקביעות היומית. הייתי סבור שבדבריי אלו אשמח אותו, בראותו איך אני שומר על הקבלה שלי..."

"אבא שמע ונזעק: 'אוי! זו תחילת נפילה!' "הבנתי למה הוא התכוון. איך ייתכן לומר 'חששתי שמחר לא אספיק'! היש מציאות כזו? 'קבלה' פירושה - תמיד! אם אתה מקיים אותה פעם אחת לפני זמנה, בפעם אחרת אתה עלול לדחות אותה לאחר זמנה, ומי יודע, זה כבר 'אויס' קבלה. הקבלה צריכה להיות 'תמיד'. 'דרשו ה' ועוזו' - צמוד ל'בקשו פניו תמיד'".

בליל אירוסיו של רבי אביעזר, כאשר שב החתן אל ישיבה, התיישבו השניים ללמוד...

קביעות הייתה לו ללימוד דף ליום, עם ידיד נעוריו רבי אביעזר פילץ, ובמשך תקופה ארוכה הם רכשו בלימוד זה ידיעות נרחבות בסדר מועד.

במסמרות קבעו השניים את לימודם, בלי לסטות מהקביעות אף בזמני קושי. בליל אירוסיו של רבי אביעזר, כאשר שב החתן אל ישיבה, התיישבו השניים ללמוד את הדף למרות השעה המאוחרת. לאחר שסיימו את לימודם יצאו בריקוד נלהב, כששמחתם על שזכו לשמור את קביעותם אף ביום זה, עולה על גדותיה. בתקופת האירוסין נסע רבי אביעזר לתקופה ללמוד אצל הדוד

המשך בעמוד 28

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכיה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לע"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

"הבהרתי ל'חפץ חיים' כי חלילה לא הקפדתי. הח"ח לא נרגע", סיפר רבי מרדכי לייב הכהן קאמינצקי זצ"ל, "בכל זאת ארצה לברכך ולפייסך כראוי", אמר. 'שמא תחפץ באריכות ימים'?. 'אמנם ברכה ראויה היא', השבתי, 'אך חושש אני, שכאשר האדם מזקין, גופו נחלש ודעתו מיטשטשת'... 'כהן אני, ואברכך בשלמות', ענה ה'חפץ חיים'... ואז פתח הכהן הגדול את פיו, ובירכני בלשונו הטהורה: 'יהי רצון שתזכה לאריכות ימים ושנים, בבריאות הנפש והגוף ובצלילות הדעת'"

**גאב"ד 'חרדים' הגה"צ אשר אנשיל כ"ץ שליט"א,
על הסיפור המיוחד והברכה המיוחדת של ה'חפץ חיים' לאריכות ימים**

**"לא יחל דברו ככל היצא מפיו יעשה" (במדבר ל', ג')
וברש"י: "לא יחל דברו - לא יעשה דבריו חולין".**

שלושה נביאים ברוח אחד נתנבאו בזה הדבר. הלא המה, הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק ז"ע (נועם אלימלך ד"ה איש), הרה"ק המגיד מקאזניץ ז"ע (עבודת ישראל), והרה"ק רבי מרדכי מנדבורנה ז"ע (מאמר מרדכי). 'לא יחל דברו' - מי שאינו מחלל את דבריו בדיבורי חולין (כלשון רש"י המוזכר), זוכה ש'ככל היוצא מפיו יעשה' הקב"ה בבחינת 'צדיק גוזר והקב"ה מקיים'. כדברים הללו נשמעו בבית מדרשם של רבים מהצדיקים מהדורות הקודמים ז"ע. וכן מביא החיד"א בשם המקובל רבי חיים ויטאל ז"ע.

ומקור דבריהם בספר הזוהר הקדוש (פיקודי דף רכ"ה ע"א), שמילי דעלמא ודיבורי חולין פוגמים הלשון וברכתא לא שריא עליהו. זהו כוחו של הפה. אם הוא בטהרה אזי הוא מקור הברכה, ואם חלילה להיפך - הרי הוא כלי טמא שלא ירצו דיבוריו לה'. והדברים עתיקין. זהו שאמר המלך החכם (משלי יח כא) "מוות וחיים ביד הלשון". אם הלשון טהורה - הרי שהחיים תלויים בה בגזירת אומר. אך חלילה כשאינה טהורה הרי שמוות בה, ר"ל.

ותגזר אומר ויקם

רבי מרדכי לייב הכהן קאמינצקי זצ"ל, מדמויות ההוד שבשכונת 'שערי חסד' שבירושלים של מעלה, זכה לאריכות ימים מופלגת. לעת זקנותו נשאל ע"י הגה"צ רבי משה זייבלד זצ"ל (שזכה מידי פעם לשמשו, ולימים שימש כרב ביהמ"ד אלכסנדר בב"ב): "למדנו רבינו, במה הארכתם ימים?"

התרצה לו רבי מרדכי לייב וענה לו: "דבר אריכות ימי קשורה בסיפור שאירע עמי בצעירותי", פתח פיו בחכמה, וסיפר:

"בצעירותי החל שמו של הכהן הגדול מאחיו, מרנא ה'חפץ חיים' זצ"ל

להיות מופץ בעולם היהודי כולו. גאונותו וקדושתו ומפעלי חייו הגדולים של הצדיק, ובפרט ספריו הקדושים 'חפץ חיים' ו'משנה ברורה' שעל זה האחרון עמל כשלושים שנה, התפרסמו בראש כל חוצות, ובנוסף להם, האהבת ישראל הנדירה שלו ומידותיו המופלאות, ויתר שלל מדרגותיו - הקנו לו שם גדול כאחד הגדולים שבארץ, ובכל מקום שחו ממנו בהערכה מופלגת.

"ה'חפץ חיים' לא חס על כבודו, והיה יוצא למכור את ספריו בעצמו בעיירות הקרובות והרחוקות, מעמיס היה את מגוון ספריו על כתפו, וכך היה סוחב אותם על גבו ממקום למקום. כשהיה מגיע לעיירה מסוימת, היה פונה לאלתר לבתי הכנסת המקומיים, ולאחר תפילת ערבית הציג את ספריו למתפללים, כרוכל מן המניין. והיו חבריו רגילין להתבדח ולומר, שה'חפץ חיים' במרכולתו של ספרי שמירת הלשון, מזכיר את אותו רוכל הלוא הוא רב אלכסנדר (מדרש ויק"ר טו ב. ע"ז יט:): שהיה מסתובב בעיירות והכריז 'מאן בעי חיי', וענה לאותן שחפצו בכך 'מי האיש החפץ חיים וגו' נצור לשונך מרע ושפתך מדבר מרמה'. כאלו היו צדיקי קדמאי".

ממשיך רבי מרדכי לייב לספר: "באחד הימים הגיע צדיק זה לעיירה בה התגוררתי, העמיד ספסל בפתח ביהמ"ד ופרס עליו את ספריו, הפעם העמיד בראש את הכרך הראשון של חיבורו המופלא 'משנה ברורה' שהוציא זה עתה לאור, למוכרו לכל מאן דבעי. ניגשתי אל ה'חפץ חיים' ולקחתי הימנו את 'המשנה ברורה' לעיון, לראות אולי ימצא הספר חן בעיני. לאחר דפדוף קל הבנתי מיד את גודל מעלותיו של הספר, שילמתי עליו במיטב כספי, לקחתי והלכתי.

"עברו מספר שנים, ושוב ניצב ה'חפץ חיים' על עומדו אחר תפילת ערבית, והפעם היה 'משנה ברורה' חלק ב' שהפציע זה עתה אורו מוצע למכירה. חפצתי בכרך נוסף זה, אחר שראיתי בראשון כי טוב, וניגשתי עם הסכום ל'מוכר' ה'ה' הח'ח. ה'חפץ חיים' נתן בי מבט ומיד שאל אותי לשמי, משאמרתי 'מרדכי לייב הכהן' ענה ואמר לי: 'נראה לי שאת הכרך הראשון קנית ממני', אישרתי בשמחה. הצדיק מביט בי שוב, ואומר בצניעותו 'כמדומה, נשאר לכם חוב אצלי עבור הכרך הראשון שקניתם, בסך כך וכך' תוך כדי שהוא מצביע על שורה כתובה בפנקסו 'מרדכי לייב הכהן כך וכך רובל'.

"השתוממתי מאוד", אמר רבי מרדכי לייב, "ולכן עניתי בהכנעה: 'במחילה מכבודו, אך את הכרך הראשון קנית במיטב כספי, ושילמתי עליו עד הפרוטה האחרונה, שמא טעות היא בידכם?'

"הצדיק הקדוש לא התווכח עמי, הוא אמר 'אם יהודי טוען ששילם הכל, הרי מן הסתם אכן כך הוא, והטעות אצלי, עמכם הסליחה'. לקחתי עמי את הכרך השני, ואצתי עמו לביתי ליהנות ממנו.

"ה'חפץ חיים' המשיך בנדודיו ואחר יומיים הגיע לעיירה אחרת, גם כאן העמיד את 'מרכולתו' - משנה ברורה חלק ב' על ספסל בפתח ביהמ"ד, וקרא לשוחרי תורה לבוא לקנות את הספר, ולהכניס ברכה בבתייהם. בין הצובאים על 'דוכנו' היה יהודי שצהל לקראת בואו וחזרתו, ובשמחה רבה פנה ל'חפץ חיים' ואמר לו: 'אוי רבי, ברוכים הבאים, ברוך שובכם לשלום לעירנו, ציפיתי לכם. שמי **מרדכי לייב הכהן** ואני אסיר תודה על הכרך הראשון שלקחתי מכם בהקפה, וב"ה נהניתי ממנו מאוד, עתה מבקש אני לרכוש את החלק החדש, שמן הסתם אף הוא אינו נופל בטיבו מקודמו, ובהזדמנות זו אשלם גם את חובי מהפעם הקודמת!"

"בין רגע הבין ה'חפץ חיים' את מה שאירע בעיירה הקודמת. ישנם שני 'מרדכי לייב הכהן', והוא סבר כי הראשון הוא זה שחייב לו ממון. הוא התמלא צער רב, על שחשד ב'מרדכי לייב הכהן' האחר על לא עוול בכפו. הוא לקח את התשלום מיד מרדכי לייב הכהן ה'אמיתי', ותיכף ומיד סגר את דוכנו, קיפל את כל ספריו, העמיסם על כתפיו ושם פעמיו חזרה אל העיירה הקודמת, להתנצל בפני מי שחשד בו ואין בו.

"משרק הגיע ה'חפץ חיים' לעיירתו", מספר ר' מרדכי לייב הכהן מירושלים, "החל תר מיד אחר 'מרדכי לייב הכהן', ואחרי בירור קצר סר בכבודו ובעצמו לביתי ונקש על הדלת. פתחתי ומאוד השתוממתי לראותו, אך בטרם הספקתי להזמין ולכבדו כראוי, החל ה'חפץ חיים' לשפוף דברי פיוס ותנחומים על כי חשד בי לריק, ועתה הובררה לו טעותו המרה, כשפגש במרדכי לייב השני. 'משכך, מבקש אני את סליחתך', סיים החפץ חיים.

לשמע דבריו, התחלחלתי. הבהרתי לו בתוקף כי חלילה לא הקפדתי,

ולריק הטריח עצמו הצדיק עד הנה.

"הח'ח לא נרגע, 'בכל זאת ארצה לברכך ולפייסך כראוי', אמר. 'רבי, אני זקוק למאומה ברוך ד'. עניתי. אולם הצדיק לא ויתר, 'ושמא תחפון באריכות ימים?'. 'אמנם ברכה ראויה היא', השבתי, 'אך חושש אני, שכאשר האדם מזקין, גופו נחלש ודעתו מיטשטשת'... 'כהן אני, ואברךך בשלימות', ענה ה'חפץ חיים'. לזה כבר הסכמתי, בשמחה.

"ואז פתח הכהן הגדול את פיו, ובירכני בלשונו הטהורה: 'יהי רצון שתזכה לאריכות ימים ושנים, בבריאות הנפש והגוף ובצלילות הדעת'. זהו סוד אריכות ימי ושנותי", סיים רבי מרדכי לייב את סיפור המופלא.

חמש שנים לאחר מכן, בהתקרב רבי מרדכי לייב לשנתו המאה, הודיע למשפחתו ולסובביו שבאה השעה וכך, בצלילות דעת מלאה, כאשר בריאותו איתנה ולא נס לחו, נכנס לעולם שכולו טוב... ונתקיימה בו בשלימות ברכת הכהן הגדול.

בחוצות ירושלים התגלגלה המליצה העליזה: '**אשרי מי שהחפץ חיים חשד בו**'...

החיים והמוות ביד הלשון

כולנו עומדים משתאים ונפעמים מגודל סיפור נס זה, מברכת פיהו של ה'חפץ חיים'. אך מורי ורבותי, אין כאן לא נס ולא מופת. יש כאן התגלמות הפסוק הנזכר, במלואו: '**לא יחל דברו**' - מי שאינו מחלל דבריו, זוכה אשר '**ככל היוצא מפיו יעשה**'. ומי לנו כאותו כהן מרן ה'חפץ חיים', ששמירת הלשון היתה בראש מעייניו. לא פלא, אפוא, ש**ככל היוצא מפיו יעשה** - הקב"ה, צדיק גוזר והקב"ה מקיים. משכך, הוא ציווה, ויעמוד.

וכבר העיד ה'חפץ חיים' עליו בעצמו, שזכה שפיו נשמר בבריאותו בעבור ששמר פיו ולשונו, וכך היה מעשה:

לעת זקנותו, כשנכנס אליו תלמיד אחד בעת שכבו על מיטתו תשוש, פתח ה'חפץ חיים' את פיו והורה לו לתלמידו שיבדוק את שיניו ויספרם. התלמיד נבוך, אך אין מסרבין לגדול, ובלית ברירה החל סופר את השיניים ומצא ל"ב שיניים שלימות ובריאות, ללא סדק וללא חיסרון כלל ועיקר, דבר נדיר ביותר אף בימינו לאדם בגיל מאוחר כזה, וכל שכן בתקופתו, שהייתה רפואת השיניים במרחק רב.

תוך כדי שהתלמיד מתפלא לנוכח ראות עיניו, ועל עצם גופו של עניין מה חפץ להראותו בכך, חייך אליו רבו ואמר לו: '**שמרתי על פי, על שפתי ועל לשוני בזהירות רבה, ולכן מידה כנגד מידה שמר השי"ת את פי ואת שיניי**'. היינו, שפיו הקדוש מרוב זהירות בשמירתו, נעשה ככלי שרת ממש, בשלימות ללא פגם, ולא כשברי כלי שרת שפסולים לעבודה.

ואת זה רצה להנחיל לתלמידו ולכלל ישראל, כי השומר פיו זוכה שנהפך פיו לכלי קודש שמור וטהור. וכפי שמביא ה'שם משמאל' בריש פרשתן בשם רבינו יונה שאדם ששומר פיו נעשה הפה ככלי שרת ממש, ע"כ. והיינו כמו שכלי שרת מקדש הכל, גם פיו מקדש את כל גופו ככלי שרת ממש.

הלשון הנקייה - סימן לכל מידת רוחניות האדם

החסיד בעל הצדקה הנודע רבי דוד לייב שווארץ מוויז'ניץ זצ"ל, סיפר (מובא בספר בחזקת יד עמ' נ"א) שפעם אחת התעורר וויכוח בהנהלת

שרת, וגם, אפשי, נזכה לרוח קדושה וטהרה ממרום, לחוש את קרבת ד' כדבעי.

מסופר על היהודי הקדוש זי"ע, שפעם אחת הלך יחד עם תלמידו עלי דרך, וראו עופות פורחים ובהמות רועות באחו, אמר התלמיד לרבו "נפשי חשקה להבין דיבורם וציצופם של אלו, אנא ילמדני רבנו". ענה לו רבו בחכמה: "לכשתבין מה שפיך מדבר, אז וודאי תבין גם מה שהם מדברים". והדברים מדברים בעד עצמן.

ומעין זה מסופר עליו עוד, שפעם אחת שלח קבוצה מחסידיו לאכסניה פלונית, ללמוד שמירת הלשון מהי. משבאו לשם כיבדו הפונדקאי - יהודי ירא שמים מרבים - במיני מאכל ומשתה, והם, כדרכם של יראי ה', החלו לחקור ולדרוש אחר הכנת התבשילים, מי שחט מי בדק ומי מלח, ומי בישל ומי השגיח ועוד ועוד, בגוזמא קצת יתר מן המידה. בעל הפונדק שנעלב על שחשדוהו סתם, נענה אליהם ברוגזה: "בטרם ניגשים אתם לבדוק מה שאתם מכניסים בפיכם, תבדקו קודם מה שאתם מוציאים מפיכם..."

החסידים הבינו את הרמז, ולמדו פרק נכבד בשמירת הפה והלשון. והוא מוסר השכל גדול, שעל אף אשר ראשית חכמה יראת ה', שאסור להכניס שום מאכל לתוך פיו טרם בירור טיב הכשרות... עכ"ז אין בהכי שום היתר לבייש את הזולת או להשתלח בו בחיצי לשון, אלא טרם ניגשים לברר טיב הזולת - יברר מקודם טיב שפתי לשון, לא להיות צדיק על חשבון ולזול באחרים, ודי לחכימא.

ובעניין זה של מוצאות הפה - מן הראוי להביא מילתא טבא מאת המשגיח רבי ירוחם זצ"ל ממיר (מובא ב'לתתך עליון' על פרשת השבוע), שמרגלא בפומיה לומר, שבפרשתן פרשת הנדרים טמונים דברי מוסר והשכל, וכך היה אומר: "לימוד פרשת נדרים בתורה, ולימוד מסכת נדרים שבש"ס, צריך לעורר אצל הלומד התפעלות תמידית והכרה בגדלות האדם, לראות עד כמה יש בכח האדם לחולל בדיבורו פלאות, להבין שבהבל פיו הוא יכול לשנות דבר שהיה מותר לאסור. וכך לשנות את הבהמה ולהפכה מבהמת חולין לבהמת הקדש, ע"י שיקדיש אותה בפיו, ומכאן ואילך הנאה מבהמה זו היא איסור מעילה..."

"כח מיוחד זה ניתן לישראל, שבפיו של האדם טמונה גדלות עצומה. לא לחינם נקרא האדם 'מדבר' עד שאונקלוס מתרגם הכתוב (בראשית ב ז) ויהי האדם לנפש חיה - לרוח ממללא"א, היינו שכל מהות האדם, גדלותו וכוחותיו טמונים בפיו ובכח דיבורו". וממשיך רבי ירוחם ומסיים נוראות: **"וכמו שהאדם יכול לשנות את מהות הבהמה ע"י דיבורו, כך יכול לשנות האדם את מהותו שלו ע"י דיבורו"**, ע"כ תוכן דבריו המעוררים.

מעתה, אחר דבריו הנוקבים של רבי ירוחם, מקבל פסוק דידן הבנה חדשה, והכי קאמר קרא: הנה כי כן **"איש כי ידור נדר לה' או השבע שבועה לאסור איסור על נפשו"**, עליו להסיק מינייה כח הדיבור מהו, ומינה תשמע אשר חלילה **"לא יחל דברו"**, אלא **"ככל היוצא מפיו יעשה"**.

אגמור בדברי נעים זמירות ישראל, שאמר (תהילים לו ל-לא): **"פי צדיק יהגה חכמה"** - אם ישגיח האדם על מוצאי פיו ויהגה דיבורו בחכמה, וכן **"ולשונו תדבר משפט"** כדבעי, אז יהיה פיו ככלי שרת, כארון ה', ויזכה להמשך הכתוב **"תורת אלוקי בלבו לא תמעד אשוריו"**.

(מתוך שיחת גאב"ד חרדים שליט"א)

הישיבה הקדושה דויז'ניץ, בנוגע לקבלת נער עולה חדש מרוסיה לישיבה, ובאו לשאול את פי האדמו"ר מרן ה'אמרי חיים' זי"ע כדת מה לעשות. ענה ה'אמרי חיים' ואמר שיבדקו בעת שמשחק, איך הוא מדבר עם חבריו, אם הוא מדבר בלשון נקיה - אזי אפשר להכניסו לישיבה, וניתן לקוות שיעלה במסילה העולה בית א-ל, אך אם לשונו עם חבריו אינו נקיה דיה, אזי כולו פסול הוא ואין לקבלו.

"ומשל למה הדבר דומה", אמר ה'אמרי חיים', "לחולה אשר מגיע לרופא, מצווה הרופא שיוציא לשונו חוצה, אם לשונו נקיה - סימן הוא שבריאותו תקינה, אך אם לשונו אינה כתיקונה - הרי סימן מובהק הוא אשר כל מערכת הבריאות שלו לקויה. כך הדבר ברוחניות", סיים ה'אמרי חיים'.

מסופר על קדוש ישראל מרוז'ין זי"ע, ששוחח פעם במעלת שמירת הלשון ובחומרת שיחת דברים בטלים. תוך דבריו הפטיר: "מובטחני שמי שישמור פיו ולשונו, ולא ידבר דברים בטלים למשך ארבעים יום, יזכה לרוח הקודש".

חסיד אחד כששמע דברים מפורשים יוצאים מפי רבו 'ונפשו איוותה' לרוח הקודש, לאתר 'ויעש' - סגר את פיו למשך ארבעים יום בתענית דיבור רצוף, ללא אומר וללא דברים, עשה עצמו כאילו ממש. והחל לספור הימים בכיליון עיניים, בהתקרב יום ה'ל"ח ה'ט" לא יכל כבר לעצור בעד גודל התרגשותו, והנה אתא ובא יום הארבעים, הוא מתענה בדיבורו, אינו פותח פיו וממתין לשעת השקיעה, עוד מעט קט וכבר יזכה וודאי ל'רוח המיוחל'. הוא כבר החל לדמיין בעיני שכלו איך יראה כאשר יידע מכל ה'נייעס' והחדשות הנעשים בכל העולם כולו לפני כולם, וכך דמיין את עצמו משוטט מקצה העולם לקצהו, רואה ויודע כל דבר, יודע דעת עליון מהעבר ומהעתיד, ועם ישראל ינהרו אליו לשמוע ולראות... אאאא...

והנה באה השעה, אך, איי איי איי, לא רוח ולא קודש, לא דובים ולא יער, הוא רואה ושומע הכל כביום אתמול כי יעבור, לא ניתוסף אליו כהוא-זה. בליט ברירה החליט להמתין עוד קצת, אולי 'לוקח זמן' עד שזוכים ל'ותנח עליו הרוח', אך עברו שעות רבות ועדיין נותר בעיניו כפי שהוא. ללא שום רוח קודש עליה דיבר הרבי.

בקומה שפופה, במר נפש ובקצת טרוניה עמד לפני הרבי מרוז'ין זי"ע, וחמתו בערה בו. הייתכן כזאת, מ' יום שמרתי על שתיקה מופלגת, כעצת הרבי, והנה עתה לריק עמלתי? ציפיתי לכל הפחות ל'מעין רוח הקודש', אך לא מינייה ולא מקצתיה. "רבי, איזה הבטחתך?"...

משידע והכיר הרה"ק את אשר לפניו, ענה ושאל לו בהארת פנים: "אמור לי חביבי, האם באותם ארבעים יום, התפללת את התפילות כתיקונן?" - "וודאי!", נזדעק החסיד, "איזו שאלה היא זו, וכי חשוד אני ללא תפילה?"... ענה לו הרבי: "הנה הדברים בטלים שלך באותם ארבעים יום! תפילותיך ללא כוונה כדברים בטלים נחשבו, שהלא תפילה ללא כוונה הריהו כגוף ללא נשמה (מובא בכמה מקומות, ביניהם, חובות הלבבות שער חשבון הנפש פ"ג ד"ה והתשיעי, עיי"ש בארוכה)... לו היית מתפלל בכוונה וגם נוצר לשונך, כי אז הייתה תפילתך חשובה טפי מכל רוח"ק גם יחד"..."

כשנצטרך אנו לשוננו, נזכה שגם פינו יתקדש בקדושה של מעלה ככלי

זכיתי, בסיעתא דשמיא, בהיותי בחור צעיר בישיבת 'בית יוסף' נוברהרדוק, להכיר את הגה"צ פה קדוש רבי שמואל הומינר זצ"ל, ולהיות כבן בית אצלו, לשמוע את מוסריו המאלפים, ואת דברי החיזוק באמונה וביטחון שהיה מוסר. אף זכיתי לקבל ממנו את ספריו עם הקדשה חמה...

הגאון רבי ראובן אלבו שליט"א, על הנהגתם של גדולי ישראל

"שְׁמִירַי מְשֻׁמָּרֵת מִשְׁכָּן ד'" (במדבר ל"א, ל')

שאינו יכול לסמוך על דודתו. הוא הפציר בתפילה לפני ה' יתברך שיתמכחו ויסעדנו, ב'ודעו שרק ה' יכול לעזור לו. לאחר שנסגר השידוך, הודיע על כך לדודתו. חשב בלבו: "גם אם היא תשלח את הסכום ששלחה בעבר, הדבר יועיל לי במשהו". כעבור זמן הגיע המכתב, הוא פתח את המעטפה בלי הרבה צפיות. מה גדולה היתה הפתעתו, כשהתברר לו שהפעם שלחה לו הדודה סכום עתק, ממון מלא של כל הוצאות החתונה. הוא פנה לרבי שמואל הומינר לדעת ולהבין פשר הדברים. השיב לו: "בפעם הראשונה בקשת מהדודה, לא מהקב"ה, לכן הדודה שלחה מה ששלחה... אך הפעם הבנת כי אי אפשר לסמוך על הדודה, אלא רק על ה' יתברך, ידעת כי 'מאין' בא עזרי - עזרי מעם ה'" (תהלים קכא, א-ב). פנית לה' בתפילה מעומק הלב, לכן ה' נענה לך, ושלח לך את מלוא הסכום הדרוש, ועשה זאת דרך הדודה!"

ללמדך כמה גדול כוחה של תפילה, ועד כמה צריך האדם להשליך יתבו על ה', ולהתפלל אליו מעמקי לבו - וחזקה על תפלה שאינה חוזרת ריקם.

יהי חלקי עם מי שחושדין בו ואין בו

היו תקופות שכתבו על מרן הגאון ראש הישיבה, רבן של ישראל, רבי אהרן ליב שטיינמן זצ"ל כל מיני מודעות השמצה, דברים מזעזעים שתצילנה אזנינו מלשמוע. תלמידיו בקשו לשמור על כבודו ולמחות

הגה"צ פה קדוש רבי שמואל הומינר זצ"ל, מחבר הספר 'עבד המלך' [באור על תרי"ג המצוות לפי סדר פרשיות התורה], היה עובד ה' אמיתי. הוא כונה בשם "החפץ חיים הקטן", על שם הספר שחיבר - עקרי דינים בהלכות לשון הרע. זכיתי, בסיעתא דשמיא, בהיותי בחור צעיר בישיבת 'בית יוסף' נוברהרדוק, להכיר את הצדיק הזה, ולהיות כבן בית אצלו, לשמוע את מוסריו המאלפים, ואת דברי החיזוק באמונה וביטחון שהיה מוסר. אף זכיתי לקבל ממנו את ספריו עם הקדשה חמה.

בשנים ההם העוני היה גדול מאוד, אנשים היו רעבים ללחם. באחד ממכתביו מאריך הרב הומינר זצ"ל בדברי שבח והודאה לבורא עולם, על שזכה לאסוף כסף אחרי זמן רב כדי לקנות מגבעת, עד כדי כך!

הרב הומינר זצ"ל מספר שהיה לו חבר, אברך עני מרוד, שהיתה לו דודה עשירה שגרה בארצות הברית. מדי חג היתה היא שולחת סכום כסף נכבד, שהיה עוזר לו לפרנס את ביתו במשך כמה חודשים. אך לפעמים עברה בלבו של אותו אברך איזו מחשבה של דאגה: "מה יהיה, עוד מעט הילדים יגיעו לפרקם, ואיך אממן את חתונתם?". בצר לו פנה אל אותה דודה, וסיפר לה את אשר על לבו. הדודה הרגיעה אותו: "הסר דאגה מלבך, אני אממן את הוצאות נישואי ילדיך". נחה דעתו של האברך, ושמח בלבו על שזכה לדודה עשירה שפותחת לו את כיסה ביד נדיבה כל כך...

לימים שידך את ביתו עם בחור תלמיד חכם, והתחייב סכומי כסף גדולים, כשהוא סומך על הבטחתה של הדודה מארצות הברית. הוא כתב מכתב לדודתו, והודיע לה על השמחה במעונו. שמחה הדודה והודיעה שתשלח לו בדואר את סכום הכסף כפי שהבטיחה. לאחר כמה ימים הגיע המכתב מארצות הברית. הוא פתח את המעטפה וחשכו עיניו - בתוך המעטפה היה צ'ק עם סכום כסף פעוט, רחוק מאוד מהסכום שהתחייב.

הוא שב ופנה אל דודתו, ורמז לה שסכום הכסף שקיבל ממנה אינו מספיק כדי לכלכל את הוצאותיו הרבות - אך פנייתו לא נענתה. בלית ברירה נאלץ לכתת רגליו ולנדוד בין בתי נדיבים, כדי שיוכל לעמוד בהתחייבותו לנדוניה של ביתו.

חלפה שנה, והנה הגיעה גם הבת השנייה לפרקה. הפעם כבר ידע

פתאום, הרב מרים את עיניו, קורא לאחד השואלים, מבקש שיתקרב אליו ואומר לו: "נראה לי שאתה צריך ללכת, כיוון שבשבילך זה לשון הרע!"...

על הזהירות הגדולה של הגאון רבי שריה דבליצקי זצוק"ל, על היוצא מפיו

לפליאת מקורבו ענה לו הרב, שיש שם כתבה על רב מדור קודם שכבר איננו, שכבר דברו מספיק בעניינו ועל חומרת מעשיו, וע"כ אין ענין לפתוח נושא זה שוב, שאין בו שום תועלת ונ"מ לדור זה. יום אחד הביא לו נכדו ספרים הלכתיים שידע שנושאי הספרים יעניינו אותו מאוד.

הרב הסתכל ועיין בספרים והניחם על שולחנו. אח"כ נכנס אליו נכדו ושאל אם להשאיר את הספרים, ענה לו הרב שאין צורך. התפלא נכדו מדוע אינו רוצה את הספרים, והחליט לחקור את ההיסטוריה, והתברר, שבעבר, אותו מחבר ספרים התמודד על תפקיד מסוים, והרב התנגד למינויו וע"כ הרב ענה לו "שאינ צורך".

כשהרב היה מחובר למחולל חמצן וגם למכשיר אינהלציה, עמד מאן דהוא בחדרו וחיווה דעתו בנושא מסוים שהוא לשון הרע. הוא היה בטוח שהרב לא שומע את דבריו, מפאת רעש המכונות. לפתע הרב מוריד את מסכת החמצן ואומר לו: "לשון הרע מהודר מהתורה. כל השנים אני כל כך נזהר והנה כאן בתוך ביתי כך?"...

היה גם נזהר מאוד בכבוד הבריות, והיה מכבדם כל אחד כגילו וכמעמדו, כפי שבלט מאוד בבית מדרשו, שנטל לעצמו את שרביט חלוקת העליות, כיון שידע לכוון לרוחו של כל מתפלל. ואכן שח לאחד ממקורביו, שהיה מעוניין שלאחר הסתלקותו יבטלו את המנין בימים נוראים, ונימוקו עמו, שאחרים לא ידעו לכבד את המתפללים כפי שהוא ידע לכבדם.

"אני ידעתי כל אחד איזו עלייה הוא אוהב, וגם ידעתי כל אחד שמו ושם אביו וגם כל אחד מתי יש לו יארצייט". ויעיד ע"כ המעשה הבא:

כתוב בפרשה "איש כי ידור נדר לה' או השבע שבועה... לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה" ידועים דברי החיד"א, שאדם המקפיד לא לחלל דברו - זוכה לכל היוצא מפיו יעשה - שברכותיו מתקיימות.

רבינו היה נאה דורש ונאה מקיים, לא לחלל דברו ובפרט בדיבורי חולין בעלמא, וק"ו בזהירות מלשון הרע וגרורותיו וכפי שהעיד השלט שהיה תלוי בחדרו:

"כאן לא מדברים על אדם - לא טוב ולא רע"

נציין כמה סיפורים בזהירותו המופלגת מלשון הרע: יום אחד בשנותיו הצעירות, פגש הגר"ש דבליצקי זצוק"ל את חתנו ברחובה של עיר בדרכו לחדוניה, ואמר לו שיש לו הלכה שלא כתובה בספר ח"ח.

לפליאת חתנו אמר לו, שמאן דהוא פגש אותו ושאלו לאן פניו מועדות, והתחמק מלומר לו שהוא בדרך לחדוניה מחפש לשון הרע, כיון שהשואל יקפיד ע"כ שאותו לא הזמינו...

יום אחד נכנסו קבוצת אנשים לדון בנושא של בין אדם לחברו, לאחר שחקר ודרש שדיון זה לתועלת, הסכים לשמוע את השאלה. פתאום, הרב מרים את עיניו, קורא לאחד השואלים, מבקש שיתקרב אליו ואומר לו: "נראה לי שאתה צריך ללכת, כיוון שבשבילך זה לשון הרע".

יום אחד הגיע אליו נכדו בצהרי היום. כשנכנס אמר לו הרב 'מזל טוב', הנכד שאל על מה אמירת ה'מזל טוב'? אמר לו הרב: תיגש לעיתון ותראה לבד. לאחר שהנכד ראה את מודעת האירוסין, בירך את זקנו ב'מזל טוב', אבל שאל: "מדוע סבא לא אמר לי מיד מי התארס?" ענה לו זקנו: "כיון שחששתי מלשון הרע, שלא סיפרו לך עד הצהרים בשורה זו".

יום אחד הביא לו אחד מבאי ביתו ירחון תורני, כדי לשמוע דעתו בעניין הלכתי מסוים. הרב עבר על הירחון, ופתאום קורא למקורבו וגוער בו ע"כ שהביא לו את הירחון.

תוך כדי נסיעה צץ רעיון במוחו של ר' בערל פרידמן - שהחזיק את תיקו האישי של רבינו, ובו היו כל המסמכים הדרושים להפלגה, כמו הדרכון וכרטיס ההפלגה - לזרוק את הדרכון החוצה, וכך תתעכב נסיעתו של רבינו, והנה הרבי סובב את ראשו ופונה לר' בערל ואומר: נמצאים אנו בידו של הקב"ה ובעצמנו אין אנו יכולים לעשות מאומה...

הגה"צ רבי ישראל גרוסמן זצוק"ל על דברי הזעקה שהחרידו את הלבבות וביקורו בארץ ישראל של האדמו"ר רבי אברהם אלימלך מקרלין זי"ע

"אלה מסעי בני ישראל" (במדבר ל"ד, א')

ראוי, נכון וחשוב, לספר לדורות הבאים את מה שצפה והגיד מראש כבוד קדושת אדמו"ר הרה"ק רבי אברהם אלימלך מקרלין הי"ד זי"ע זכיתי להסתופף בצילו הטהור, ולהיות מקושר אליו בעבותות האהבה והיראה. ובמשך כל אותה תקופה שהיה בארץ ישראל זכיתי להתלוות אליו ולשמוע מפה קודשו את דבריו החוצבים, דברי הזעקה שהחרידו את הלבבות.

על רבינו אפשר להמליץ את מה שאמר ירמיהו הנביא "אני הגבר ראה עני בשבט עברתו" (איכה ג, א) ופרש"י מתאונן היה ירמיהו לומר אני הגבר אשר ראה עוני יותר מכל הנביאים שנתנבאו על חורבן הבית שבימיהם לא נחרב הבית כי אם בימי.

בשלהי חודש אייר תרצ"ט הגיעה הבשורה המשמחת והמרנינה שרבינו עומד להגיע לביקור בארץ הקודש. אנשי שלומנו מכל ערי הארץ התכוננו בהתרוממות הנפש ובהכנה רבה לקראת בואו. ביום המיועד והמיוחל התאספו מאות אנשים, חסידים ואנשי מעשה, בנמל החדש של תל אביב שזה עתה נפתח. המקום עדיין לא הוכשר לקבל אוניות גדולות, ולכן נאלצו האוניות להטיל עוגן מחוץ לנמל, ומשם עברו לספינות קטנות שהביאום לחוף.

עמדנו על הרחבה הסמוכה לשפת הים, וראינו מרחוק את האוניה הגדולה שהגיעה, בחרדת קודש ובתכונה רבתי ציפינו לראות את פני מורינו ורבינו, והנה ברגע אחד - כולם כאחד פרצו בצהלה בשירה וברננה כשהבחינו בדמותו המזהירה והקורנת של הוד כ"ק אדמו"ר זי"ע, שנעמד במלוא הודו והדרו בתוך הסירה הקטנה שפילסה לה דרך בין הגלים, ואט אט התקרבה לחוף.

השמחה והשירה התגברו מרגע לרגע, קולות השירה הדהדו ונשאו מעל הגלים ונשמעו עד לספינה שהתקרבה אלינו, עדיין עומדת בפני, צורת כ"ק אדמו"ר זי"ע כאילו זה קרה עכשיו. הרבי הרים את ידו אל על, לאות סימן על הפסקת השירה. הקהל שעמד על החוף לא הבין את משמעות הסימן שרבינו אותה, מי יכול לתאר את השמחה הפנימית הגועשת של צאן מרעיתו הקשורים אליו, וזה עתה הם זוכים לראות את פניו לאחר תקופה ארוכה שלא זכו

לראותו; מובן מאליו שזה זמן של שמחה, מדוע איפוא רוצה הרבי להפסיק את השירה?

כשאך דרכו רגליו על אדמת ארץ הקודש, עוד לפני שקיבל שלום מהקהל, הרים הרבי את קולו ואמר: לא באנו לארץ ישראל לשם ביקור גרידא, באנו לארץ ישראל, כדי לעורר רחמי שמים על אחינו בני ישראל, תושבי פולין ורחבי אירופה, הזקוקים לישועה גדולה. עננים שחורים מרחפים על שמי אירופה! לא עת גיל ושמחה עתה, חוב קדוש מוטל עלינו לפקוד את הציונים הקדושים, להשתטח ולהרבות בתפילות ובתחנונים, ולזעוק זעקה גדולה ומרה בבקשה ישועה ורחמים.

הציבור נשאר עומד קפוא על מקומו; הסתכלנו זה על זה במבטים של פליאה ותהייה, ולא הבנו כלל וכלל, למה מכוונים הדברים הנוקבים והמזעזעים.

קומי רוני בלילה

ערב ראש חודש סיון: רבינו הכריז על יום צום והתעוררות, מאות מאנשי שלומנו ויקירי קרתא קדישא חכמי ירושלים, תלמידי הישיבות ותינוקות של בית רבן, התאספו כולם בבית הכנסת של חסידי קרלין בצוותא בראשות כ"ק רבינו זי"ע.

תושבי ירושלים לא זכו להבין את שגב דבריו הקדושים שעוררו פליאה עצומה, רבים הרימו גבה למשמע חזון הבלהות הנורא. מה גם שם הדיווחים וההערכות שנשמעו בתקשורת העולמית הצטיירה תמונה די רגועה, כך שדברי רבינו הפליאו את כל שומעיהם. היינו באותו זמן כמו שכתוב במגילת איכה "לא האמינו מלכי ארץ וכל יושבי תבל כי יבוא צר ואויב בשערי ירושלים" (ד, יא). רבינו לא נח ולא שקט, כשרבים מבני ירושלים באו לשחר פניו לקבלת עצה ותושייה, הם התאכזבו לשמוע כי רבינו פקד על המשמשים בקודש לבעל יכניסו פנימה שום אדם, "אין לנו פנאי להתעסק בעניינים אישיים הקשורים ונוגעים לאנשים פרטיים, כל מחשבותינו הוא תפילתנו הוא עבור הכלל".

רבינו הורה לכל הקהל להתאסף בחצות הלילה על יד שריד בית מקדשינו הכותל המערבי, לעריכת תיקון חצות. הוא קרא: עת צרה היא ליעקב, ואין לנו ברירה אחרת אלא לשפוך את שיח ליבינו במקום אשר לא זזה משם שכונה מעולם; "קומי רוני בלילה לראש אשמוורות שפכי כמים ליבך נוכח פני ה', שאי אליו כפיך על נפש עולליך" (איכה ב, יט). לקראת חצות הלילה הובילו כל הדרכים לכותל המערבי. המונים התאספו והפילו תחינה לפני שוכן מרומים, שיחוס וירחם על עם עני ואביון.

קבלו עליכם צדיקים וידידים

רבינו שלח את מקורביו לבקר בחצרות האדמו"רים והצדיקים בארץ הקודש, לשמוע את חוות דעת קדשם בנוגע למצב הנורא. וכשחזר הרה"צ רבי זלמן בריזל זצ"ל מביקור אצל אחד מצדיקי הדור שהיה פועל ישועות בקרב הארץ, ומפורסם מאוד בצדקתו ופרישותו סיפר רבי זלמן לרבינו שהצדיק חיווה דעתו כי אינו רואה בעתיד הקרוב שום סכנה מוחשית המרחפת על כלל ישראל. רבינו הגיב בתמיחה: לפלא הוא על צדיק פלוני שאינו רואה...

רבינו נסע במיוחד לתל אביב לשוחח עם זקן אדמו"רי רוז'ין, הרה"ק רבי ישראל מהוסיאטין זי"ע. רבינו שאל את רבי ישראל מהוסיאטין מה דעתו: האם הגרמנים הארורים יצאו למלחמה כוללת? הרה"ק מהוסיאטין ענה בבירור מוחלט, ואמר: בוודאי ובוודאי יצאו למלחמה, אמנם לא כעת, כי עסוקים המה בקצירת החיטים וזקוקים הם למצבור אוכל עבור החיילים, אבל בסופו של דבר בוודאי שיצאו למלחמה עולמית.

בעת פגישת האדמו"רים היה נוכח בחדר הרה"ח ר' ישראל ליבר ז"ל, בעל מפעל 'שוקולד ליבר', שהיה ממקורבי הרבי מהוסיאטין. כאיש מסחר פיקח - בשמעו דברים מפורשים היוצאים מפי רבו שבעוד כמה חודשים עתידה לפרוץ מלחמה - הפעיל את קשרי מסחרו, הלך ושכר מחסנים ענקיים, ואיחסן בהם כמויות עצומות של חבילות סוכר, קמח ושמן שרכש. ואכן כשפרצה המלחמה והתחילו להרגיש בחסרון המצרכים הללו עלו מחירי הקמח השמן והסוכר עשרות מונים, או אז הוא פתח את "אוצרותיו"; עושר רב נתעשר ר' ישראל ממכירת המוצרים הללו.

הכנה דרבה

כ"ב תמוז תרצ"ט: רבינו הביע רצונו להשתטח על ציון הרשב"י באתרא קדישא מירון. מקורביו ניסו להשפיע עליו ולמנעו מכך, מפני שהדרכים המובילים למירון היו בחזקת סכנה. זה קרוב לשלוש שנים, משנת תרצ"ז ואילך, שאתרא קדישא מירון היה סגור ומסוגר, ואפילו בל"ג בעומר לא עלו על הציון. המחבלים ימ"ש היו מסתתרים בנקיקי הסלעים הגבוהים מעל הכביש הצר והמפותל,

תושבי ירושלים לא זכו להבין את שגב דבריו הקדושים שעוררו פליאה עצומה, רבים הרימו גבה למשמע חזון הבלהות הנורא. מה גם שם הדיווחים וההערכות שנשמעו בתקשורת העולמית הצטיירה תמונה די רגועה, כך שדברי רבינו הפליאו את כל שומעיהם. היינו באותו זמן כמו שכתוב במגילת איכה "לא האמינו מלכי ארץ וכל יושבי תבל כי יבוא צר ואויב בשערי ירושלים" (ד, יא). רבינו לא נח ולא שקט, כשרבים מבני ירושלים באו לשחר פניו לקבלת עצה ותושייה, הם התאכזבו לשמוע כי רבינו פקד על המשמשים בקודש לבעל יכניסו פנימה שום אדם, "אין לנו פנאי להתעסק בעניינים אישיים הקשורים ונוגעים לאנשים פרטיים, כל מחשבותינו הוא תפילתנו הוא עבור הכלל".

רבינו הורה לכל הקהל להתאסף בחצות הלילה על יד שריד בית מקדשינו הכותל המערבי, לעריכת תיקון חצות. הוא קרא: עת צרה היא ליעקב, ואין לנו ברירה אחרת אלא לשפוך את שיח ליבינו במקום אשר לא זזה משם שכונה מעולם; "קומי רוני בלילה לראש אשמוורות שפכי כמים ליבך נוכח פני ה', שאי אליו כפיך על נפש עולליך" (איכה ב, יט). לקראת חצות הלילה הובילו כל הדרכים לכותל המערבי. המונים התאספו והפילו תחינה לפני שוכן מרומים, שיחוס וירחם על עם עני ואביון.

מכתב המסתורין של הבעש"ט זי"ע

רבינו קרא לאספה דחופה את זקני וראשי העדה. בהיכנסו לחדר היה ראשו מורכן, פניו היו חיוורים כסיד, ובלשון תחנונים הביאה את משאלת לבו הטהור, לטכס עצות ולמצוא דרכים איך לעורר את כלל ישראל לזעוק ולהתחנן על כל הגזרות הקשות הנוראות העומדות להתרחש ח"ו על אחינו ברחבי אירופה. צריכים לעורר רחמי שמים שלא יתגשמו המזימות השפלות של אויבינו המתכננים ומבקשים להשמיד ולהרוג ולכלות את כלל ישראל רח"ל.

דבריו הנוקבים והקשים כגידיים פילחו את ליבם הטהור של נקיי הדעת שבירושלים, עד שאחד מהם, הגאון רבי פישל ברנשטיין זצ"ל, פנה אל רבינו ושאלו בתמיחה: מדוע רבינו כל כך מפחיד אותנו? רבינו נאנח ובקול חרישי אמר: כל התיאור הנורא שגילינו ותיארנו ברבים, מצוטט ממה שראינו באותיות שחורות ע"ג לבן, במכתבו של אור שבעת הימים מרן הבעש"ט הק' זי"ע. לבקשת הגר"פ אולי יוכל רבינו להראות לו את המכתב, ענה לו רבינו: הייתי מראה לכם את זה, שם כתוב הרבה יותר גרוע ממה שגיליתי, אבל מה תועיל לכם קריאתו? זה רק יפריע לכם ולא תמצאו מרגוע לנפשכם.

אחד מהנאספים שהיה נרגש למאוד ולא יכל לשלוט ברוחו ולהרגע מעוצמת הדברים הנוראים ששמע, פנה אל רבינו ואמר שלפי תיאורו של רבינו את המצב העגום שעם ישראל נתון בו, הרי שמזמן חורבן הבית לא היו עדיין צרות כאלו לישראל. נאנח רבינו ואמר "צרות כאלו העומדים להתרחש על כלל ישראל, עוד לא היו מזמן בריאת העולם!"

ובסופקו ידיו זו בזו פנה רבינו אל הקהל בלשון שאלה: על מה נבקש,

והיו יורים על הרכבים שעשו את דרכם בכביש. רבינו עמד על דעתו להוציא לפועל את הנסיעה, בהפטירו "כדאי הוא רבי שמעון לסמוך עליו בשעת הדחק".

כ"ב תמוז, יומא דהילולא של האדמו"ר הרה"ק רבי שלמה מקארלין זי"ע, חל בשנה ההוא ביום ראשון. בשבת קודש שלפני ההילולא, שהינו עם רבינו בעיה"ק טבריה, שבת מרוממת ועילאית עברה עלינו. התפילות והשולחנות של רבינו הפיחו רוח חיים, אמונה ותקוה כי לא יטוש ה' עמו ונחלתו לא יעזוב.

במוצאי שבת קודש התפזר הקהל כל אחד לאכסנייתו. כצעיר לימים נשארתי בחברת כמה מזקני החסידים שישבו במרפסת הסמוכה לאכסנייתו של רבינו, ושוחחו בדברי תורה וחסידות וסיפורי צדיקים. השעה היתה שעתיים לאחר חצות. לפתע נכנס רבינו למרפסת, ואמר בלשון הצטדקות לפשר הופעתו בשעה כה מאוחרת, כשאנו נזכרים שלמחר עלינו לפקוד את הציונים הקדושים של הני קדושי עליון שרפי מעלה, אין אנו מסוגלים לחטוף אפילו תנומה קלה. הרה"ח רבי אהרן הלטובסקי זצ"ל הציע לרבינו בדחילו ורחימו, אולי יואיל רבינו לקחת כדור שינה שיעזור לו לנוח קצת, השיב לו רבינו: כבר לקחתי שני כדורים ולא הועילו מאומה....

כדאי ר' שמעון לסמוך עליו בשעת הדחק

יום ראשון כ"ב תמוז לפנות בוקר, ציבור הנוסעים כבר ישבו על מקומותיהם באוטובוס העומד להסיעם למירון. רבינו נכנס לרכב פרטי כשלצידו יושבים רבי אהרן טוריונער ורבי יהושע העשיל הלטובסקי זצ"ל. והנה ביקש רבינו לראות את הנוסעים: הוא עלה לאוטובוס, סקר את פניו של כל אחד ואחד מיושביו, סיים צד אחד של היושבים ופנה לצד השני. כך עבר כמפקד בגדוד מאחד לאחד, ונענה: נו... אפשר לנסוע. כל הדרך העולה למירון היתה שוממת. הלב הלם בחזקה, שרק נזכה להגיע למחוז חפצינו לחיים ולשלום. כשהגענו לחצר הציון הקדוש נוכחנו לראות את העזובה: האבק והחול הצטברו בכל מקום. רבינו ביקש להכנס לבד למערה, כל הקהל עמד והמתין בחוץ. לאחר שהייה ממושכת נכנסנו לפני המערה, הבטנו על רבינו ונבהלנו למראה עיניו הנפוחות מבכי. עבודתו המאומצת בתפילה ובתחנונים למען הכלל, הותירה רושם עז על מראה פניו, וכשאחד מזקני החסידים הזדעזע למראהו ואמר: הרבי לא יוכל לשאת את המשא והמשימה שנטל על עצמו, הפטיר רבינו "האלט מען נישט אויס"... אז לא אוכל לשאתו...

התחילו תפילת שחרית. לפני 'ברוך שאמר' סובב רבינו את ראשו ואמר: "קראו אל ה' בחזקה", ושאל: מי יכול להתפלל חזק ובקול? הצביעו על רבי זלמן בריזל זצ"ל. מי יכול לתאר את ההתעוררות העצומה שהיתה בתפילה, הקולות בקעו והגיע ולמרקחים, פחדנו שעוד מעט יתקלחו כל העברים מהסביבה... תפילת שחרית ארכה למעלה משעתיים.

אז בהלוך ירמיהו

ממירון המשכנו לבית החיים בצפת, מקום בו ספונים וטמונים מאורי

ישראל: מרנן ה'בית יוסף', האר"י הקדוש וגדולי תלמידיו, ועוד רבים גאונים וצדיקים זי"ע. בהגיע רבינו סמוך לשער בית החיים, נענה ואמר: נאמר קינות "אז בהלוך ירמיהו על קברי אבות" וגם "עצמות חביבות מה אתם שוכבות בניכם גלו ובתיכם חרבות"; בזמן חורבן הבית הלך ירמיהו הנביא להשתטח על קברי אבות במערת המכפלה, וביקש להודיעם מכל הצרות של כלל ישראל. גם עלינו מוטל חוב להודיע לצדיקים הטמונים פה, שיעוררו רחמים בשמים לבטל את הגזירות הנוראות המרחפות על כלל ישראל.

אוי, כמה מצמרר המשפט ששמעתי יוצא מנהמת ליבו הטהור של רבינו כשחזר מהציון הק' של מרן הבית יוסף, הוא נאנח, ובקול חרישי אמר - כאילו לעצמו - "מיר האבן געמיינט אז מיר וועלין עפעס פועל'ן! [חשבנו שנוכל לפעול משהו!] לשמע משפט נורא זה יוצא מפי רבינו סמרו שערות ראשם של כל הנוכחים שם. היה זה בבחינת "גם כי אזעק ואשוע שתם תפילתי" (איכה ג, ח)

במשך כל זמן שהותו בארץ, התמלטו מפיו דיבורים מחרידים את לב שומעיהם, מדי פעם במטבעות לשון אחרות, כמו "פולישע אידן זענען פארלוירן"... [יהודי פולין אבודים...] וואס וועט זיין מיט קראקאווער אידן... אזא קראקא... [מה יהיה עם יהודי קראקא... קראקא העיר הגדולה...]

תקיף במלוכה

זעקתו של רבינו בדברי רוח קדשו אודות המלחמה האיומה, השואה הנוראה, עוד התחילה תקופת זמן לפני בואו לארץ ישראל. שמענו עדות נאמנה מפי הרה"ח רבי זלמן בריזל זצ"ל, שהפליג מארץ הקודש כדי לשהות אצל רבינו בראש השנה תרצ"ט, שנה לפני פרוץ המלחמה, כאשר העולם כבר נרגע מפחד המלחמה עקב כניעתו של ראש ממשלת בריטניה צ'מברליין לאותו רשע ושטן בענין פירוקה של צ'כוסלובקיה וסיפוח חלקה לגרמניה, והיה נראה שישררו שלום ושלוח בעולם.

רבי זלמן סיפר: ביום ראש השנה כאשר כל הקהל עומד דרוך ומוכן לקראת התקיעות - השעה מתארכת. כולם ממתנינים לבואו של רבינו, ומשתאים לדעת מה נשתנה מכל השנים שכל כך הרבה זמן ממתנינים, והנה נפתחת דלת בית הכנסת ועל המפתן עומד רבינו, פניו - להבת אש. כבר בכניסה לבית הכנסת הוא מתחיל להשמיע דברים חוצבים שפלחו אותנו כחץ עד עומק נשמתנו, וכך אמר: אומרים בתפילה "תקיף במלוכה"! תן לנו לראות בעיני בשר את כח תקפך... והמשיך בשאגת לבו הטהור: "אילו היה בכוחי, הייתי אומר שלא ילכו היום לבתי הכנסת להתפלל ולקיים את מצוות היום בתקיעת שופר, ויהיה זה בבחינת "ויעבור מרדכי", שהכריז אז מרדכי הצדיק צום שלושה ימים, ובני ישראל לא אכלו את כזית המצה בליל פסח, ונעשה רעש בשמים. נמצאים אנו היום באותו מצב שעם ישראל היה בזמן מרדכי ואסתר, "כי נמכרנו להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים מנער ועד זקן טף ונשים", עלינו לזעוק זעקה גדולה ומרה על גזירת הכליון על עם ישראל רח"ל.

בקול בוכים סיים רבינו ואמר: עלינו לעורר רחמים מרובים, על

אומרים בתפילה "תקיף במלוכה!" תן לנו לראות בעיני בשר את כח תקפך... והמשיך בשאגת לבו הטהור: "אילו היה בכוחי, הייתי אומר שלא ילכו היום לבתי הכנסת להתפלל ולקיים את מצוות היום בתקיעת שופר

שו"ב שיפמן ושאלו: לאור דברי רבינו על הגזירות הנוראות העומדות להתרחש, איך מותר לרבינו לחזור למקום סכנה? כתשובה לשאלתו קם רבינו נגיש לארון הספרים, הוציא ספר מסויים והראה לו שכתוב שם כי מי שנמצא בתוך קהילתו וצאן מרעיתו בעת שהכל מתנהל על מי מנוחות. אבל כשתושבי העיר בסכנה - הרי הוא בורח כדי להציל את עצמו אינו נמצא איתם יחד, אזי הקב"ה שונאו! נענה רבינו ואמר: כל ימינו אנחנו עובדים ועמלים לזכות להיות "ואני קרבת אלוקים לי טוב", להיות קרוב להקב"ה, איך אפשר לחיות במצב של 'הקב"ה שונאו'?!... כששמעו החסידים את דברי הרבי קמו כמה מטובי האברכים, וגמרו אומר להשליך נפשם מנגד ולפעול על מנת למנוע את נסיעתו, אפילו אם ח"ו יכון מגחלתו. והיו כאלו שהחליטו להשכיב עצמם תחת גלגלי הרכב. רבינו הגיב ואמר: "איך וועט זיך רייסין די האר פון קאפ" [את שערות ראשיכם תמרטו באם תמנעו בעדי את הנסיעה]. הוא לא שעה להפצרותיהם ותחנוניהם של אנ"ש שימנע את נסיעתו ועמד על דעתו בתוקף.

בליל זה יבכיון

ליל יד אלול תרצ"ט. הלילה הזה נחרט עמוק עמוק בזכרוננו, זכרו לא ימוש מתוכנו. עמדנו כל הלילה מסביב למקום אכסנייתו של רבינו בעיר תל אביב, מכל המקומות שבארץ הקודש הגיע ובאו כולם להפרד מרבינו רוענו הנאמן, אנ"ש הסתובבו מסביב לבנין כסהרורים - אבלים וחפויי ראש. בסתר ליבנו ציפינו וקיוונו אולי בכל זאת, ברגע האחרון, ישנה רבינו את דעתו ויחליט להשאר בארה"ק, אך לדאבוננו זה לא קרה. השמש זרחה בשמי תל אביב... והנה הגבאי יורד ממעונו של רבינו נושא מזוודה, רכב רבינו עמד הכן לנסיעה, בתוכו ישבו הרה"ח רבי יהושע העשיל הלטובסקי ורבי אהרן הלטובסקי, ר' בערל פרידמן, ונאמן ביתו שליווהו מחו"ל בכל מסע הקודש הרה"ח רבי משה ברגמן זכר כולם לברכה.

הצרות הנוראות והאיזמות שעלולות לבוא ח"ו על כלל ישראל, עם ישראל זקוק לתשועה גדולה ולרחמים מרובים, זקוקים אנו לניסים ונפלאות כמו שנעשו לאבותינו בימים ההם..

לשמע דברי רבינו קפא הדם בעורקי הנוכחים, וצמרמורת ורעדה אחזה בכל גופם. הדברים היו כחידות בעיניהם ולא הבינו לפשר הדברים, תיכף בסיימו את דבריו התחיל הרבי בסדר אמירת התקיעות ובקול גדול נזעק: מן המיצר קראתי י-ה...

כיום אנו "הפקר"...

באמת עוד בשנת תרצ"ג, בעת שעלה אותו רשע לשלטונו, החלה הדאגה האיזמה לגורל הכלל לכרסם בתוך עומק נפשו של רבינו זי"ע, שהתהלך נבון בעשתונותיו וכולו אומר חיל ורעדה, כשראה ברוח קדשו בעליל את העומד להתרחש, נראה לעין כל ממכתביו שונים שערך לאנשי שלומו בארה"ק. מאותו זמן ואילך, כמעט בכל מכתב הזכיר את ענין הרחמים והישועה - לה נזקקים כלל ישראל להנצל מיד בקשי רעתם.

הרה"ח רבי זלמן בריזל זצ"ל סיפר שהיה נוכח בעת שכ"ק אדמו"ר הי"ד ביקר אצל הרה"ק רבי ישראל מטשורטקוב זי"ע שהתגורר אז בווינה, רבינו ביקש לשמוע את חוות דעת קדשו, בדבר עלותו לשלטון של הצורך הנאצי ימ"ש.

הרה"ח ר' אברהם בורשטיין ז"ל משמשו הנאמן והמבשל המסור בבית כ"ק רבינו ה'קדושת מרדכי' זי"ע, היה מספר כי נוכח בעת ביקורו של רבינו בשנת תרח"ץ בבית הכנסת דחסידי קארלין בעיר לאדז' ושבת שם. במוצש"ק לאחר סעודת מלוה מלכה נענה רבינו ואמר: פעם היה לנו את המגיד מקוונ'יץ זי"ע שהיה מבטל את הגזירות טרם בואם לעולם, כיום אנו "הפקר". וביחדו את דבריו כלפי הגרמנים אמר: "כל מה שחושבים הם לעשות בנו שיכול על ראשם", והיה זה כשנה ומחצה טרם פרוץ המלחמה.

עמו אנכי בצרה

נחזור לתקופה ששהה רבינו בארץ ישראל ועורר את בני ארץ ישראל להתריע ולבקש רחמים על יהדות אירופה. וחזר כמה וכמה פעם בכל מיני ביטויים קשים ומרים אודות הגזירות הנוראות והאיזמות העתידות לבוא על יהדות אירופה בכלל, וביותר על ה'פולישע אידן'. והנה כרעם ביום בהיר נפלה הידיעה המרעישה, שרבינו מתכוון לחזור למקום מגוריו - קארלין; סירבנו להאמין, לא יכולנו לעכל את הבשורה, איך יתכן שרבינו הזועק ללא הרף ו'הופך עולמות' על הסכנה האיזמה המרחפת על שמי אירופה - הוא בעצמו עמוד לחזור לתוך לוע הארי, למקום הסכנה הגדולה ביותר. אך כמה שסירבנו להאמין, לאט לאט התברר שאכן הדברים נכונים, ורבינו גמר אומר לחזור לקארלין.

זקני וראשי העדה התאספו לטכס עצה איך להשפיע על רבינו להימנע מלחזור, כמו כן נידונו הדרכים להשיג אשרות כניסה לארץ ישראל לכל משפחת רבינו. כשהדבר נודע לרבינו - הוא הודיע בהחלטיות על כוונתו ליישם תכניתו. כשפנה אליו הרה"צ רבי אלטר

ב.ג. התחיל להשתולל כמו משוגע. הוא רץ בחדרו הלוך וחזור כמו ארי בסוגר, רעמתו הלבנה מתנופפת, והוא ממלמל לעצמו בקול: "מי אצלכם מכיר אותי טוב כל כך? מי יודע מה שמתחולל בלב שלי?"

הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל, על התפקיד החשוב בימים אלו

רבי מיכל פינשטיין זצ"ל, חתנו של הרב מבריסק זצ"ל, בשם חבר הכנסת הרב שלמה לורנץ ז"ל:

היה זה בתקופה בה התנהל המאבק על גיוס בנות ישראל, לאחר פטירתו של מרן ה"חזון איש" זצ"ל. באותם ימים, הגיע ב.ג. לחבר הכנסת לורנץ ואמר לו: "תשמע, אם אתם לא מסכימים שניקה את הבנות לצבא - לא תהיה לנו ברירה, אלא לקחת את בחורי הישיבות! לך תגיד זאת לגדולי הדור שלך: עליהם לבחור בין הבנות לבחורי הישיבות!"

הרב לורנץ העביר את המסר לרב מבריסק זצ"ל, שהשיב מיד בחריפות ובתקיפות: "לך תאמר לב.ג., שמצידי הוא יכול לקחת לצבא את כל הבחורים, אבל שלא יעז לגעת אפילו בבת ישראל אחת!"

את הדברים החריפים העביר חבר הכנסת לורנץ לב.ג. במדויק. הוא הבהיר שהתשובה חד משמעית ונחרצת, אולם להפתעתו ב.ג. התחיל להשתולל כמו משוגע. הוא רץ בחדרו הלוך וחזור כמו ארי בסוגר, רעמתו הלבנה מתנופפת, והוא ממלמל לעצמו בקול: "מי אצלכם מכיר אותי טוב כל כך? מי יודע מה שמתחולל בלב שלי?"

המעשה הזה מבהיר היטב את כוונותיו של ב.ג. - הן בגיוס הבנות והן בהמנעותו מלגייס את בחורי הישיבות...

אך האמת היא, שאין צורך בהוכחות. הלא המציאות מדברת בעד עצמה: בכדי לגייס את בחורי הישיבות, ב.ג. לא היה צריך להתאמץ. לא היה עליו אלא לחתום על חוק - וזה הכל! מדוע הוא לא עשה זאת? האם מישהו סבור שצדקות היא שעמדה מאחורי ההחלטה הזו? ברור שלא. אלא מה? כפי שאמרנו: הוא ידע היטב שהוא אינו יכול! הוא ידע שאם יעשה זאת - הוא מסכן את המדינה! מה נותר לו אפוא? רק להשתמש בעצת בלעם... לקחת את הבנות לצבא!

אין ספק שמלחמה עזה ניטשה אז, וגם היום, בין כוחות הקדושה

הימים הללו הם ימי אבל על חורבן בית המקדש. אנו כמובן מצטערים ואבלים על מה שהיה ואיננו, על מה שחסרנו בעוונותינו. אולם לימים הללו ישנו תפקיד חשוב יותר, נכבד יותר: לא רק להצטער על מה שהיה - אלא בעיקר לחתור לתיקון המצב ולהשבת עטרה ליושנה! אלו הם, אפוא, ימים של חשבון נפש, בהם עלינו להבין מה גרם לחורבנו של בית המקדש, לנסות בכל כוחותינו לתקן את המעוות בכדי לאפשר את בניינו. זאת, כיון שהרי כל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו מעלה עליו הכתוב כאילו חרב בימיו, ולא בכדי: אילו היו מתקנות הסיבות שגרמו לחורבן מלכתחילה - הרי שבית המקדש היה נבנה זה מכבר... אמנם, הדברים אמורים לא רק ביחס לימי האבל על החורבן. בכל פעם בה מתרגשות צרות על עם ישראל, רח"ל, מוטלת עלינו חובה גמורה לפשפש במעשינו (איכה ג, מ): "נחפשה דרכינו ונחקורה ונשובה עד ה'". איננו רשאים לקבל את המציאות כגזרת שמים, בלי להתבונן ולערוך את חשבון הנפש: מדוע נגזרה הגזרה הזו, מה גרם לה, ומה עלינו לעשות בכדי למנוע גזרות דומות בעתיד.

גם אותו רשע ידע את סוד קיומנו!

הרמח"ל אומר, שהקב"ה נתן לסטרא אחרא כח להביא חושך של טומאה על העולם, כי אלמלא כן - לא היתה בעולם מציאות של בחירה בין טוב לרע. הבעיה מתחילה כשהחושך נהיה כבד כל כך, עד שהוא סוחף אנשים מתוך המחנה שלנו פנימה.

ניקה לדוגמא את המצב שהיה כאן בתקופה בה ביקש ב.ג. לקחת את בנות ישראל לצבא. במבט שטחי נראה, שכביכול הוא רצה ליצור שוויון בנטל... שהבנות כמו הבנים יישאו בעול. אבל האמת הברורה היא, שלא מינייה ולא מקצתיה! לב.ג. היתה מטרה אחת ויחידה: לחלק את העם! זו המטרה שהוא הציב לעצמו. אליה הוא חתר בעקביות ובנחישות!

ישאל השואל אם אכן כן, מדוע לא סגר ב.ג. את עולם הישיבות? מדוע דווקא הוא הסכים לשחרר את בני הישיבות מעול הגיוס?

התשובה פשוטה: אפילו ב.ג. ידע היטב, שאם לא תהיה תורה בעם ישראל - העולם לא יתקיים. הוא הבין שאם הישיבות תסגרנה, אפשר לכבות את האור במדינה... הוא ידע את הסוד שידעו וידעו כל רמטכ"לי הצבא מאז ומעולם: המדינה אינה עומדת על הצבא - אלא על התורה! משום כך, לא היה לו אומץ להילחם בעולם התורה, בעולם הישיבות, וניסה להוביל לתהליך החילון שחרט על דגלו. זאת באמצעות גיוס הבנות.

מנין לי שזה היה הלך רוחו של ב.ג. - הבה ואספר לכם את מה שסיפר

לכוחות הטומאה. שמעתי מרבי חיים קניבסקי שליט"א, שה'חזון איש' זצ"ל אמר לו בשעתו: "דע לך, שישנו חבל ארוך... מצד אחד מחזיק בג. - ומהצד השני אני מחזיק... הוא מנסה למשוך את החבל לכיוונו, ועמו את כל העם כולו, ואילו אני מנסה לעשות את ההפך. לפעמים הוא יותר חזק - ולפעמים אני!"...

אז מה בכל זאת ניתן לעשות?

ובכן, ה'חזון איש' זצ"ל לימד אותנו כלל בסיסי: חושך לא מגרשים במקלות... ישנה רק דרך אחת לגרש את החושך: על ידי אור! טיפה של אור מסלקת הרבה מהחושך. אור רב יוכל למגר אותו לחלוטין. אם כן, מה שבידינו לעשות הוא רק דבר אחד פשוט: להדליק נר, ועוד נר, ועוד נר... עוד בן תורה, עוד ישיבה, עוד בית יעקב, עוד תלמוד תורה. הנרות הללו יצטרפו ויהיו ללפידים, למאורות גדולים - שיגרשו את החושך ויסלקו אותו לחלוטין.

זוהי הדרך הפשוטה, הבסיסית, אבל מעבר לכך, מוצאים אנו ברמח"ל דבר נורא: הרמח"ל מלמד, שמסירות נפש **בפועל** על כבוד שמים - מגרשת את החושך שיוצר הסיטרא אחרא!

בעל ה'נועם אלימלך' אומר, שאם בשעה שאדם קורא קריאת שמע, יצייר בדמיונו כאילו מבקשים להעלותו על המוקד ולהרגו בייסורים נוראים, כאשר בפניו עומדת האפשרות להינצל רק אם יאות להמיר דתו, ואילו הוא מסרב בתוקף ומוכן לסבול כל ייסורים שבעולם, ובלבד שלא לבגוד באמונתו - אותו אדם הוא בבחינת "חשב לעשות מצוה, ונאנס ולא עשאה", שמעלה עליו הכתוב כאילו עשאה. למחשבה הזו יש כח עצום לגרש את החושך, בדיוק כמו מעשה בפועל של מסירות נפש.

נמצא אפוא, כי כל יהודי יכול לגרש את החושך, באמצעות מחשבה בלבד... בכל יום כשאנו קוראים קריאת שמע, לצד הכוונות המתחייבות - נקדיש עוד רגע כדי לקבל על עצמו למות על קדושת השם בפועל. בלילה, כשהיהודי שוכב במיטתו ואינו מצליח להירדם, הוא יכול לנצל את הזמן ולחשוב: אני מוכן למסור את נפשי למען קדושת שמו יתברך! וכך באמצעות מחשבה בלבד, ניתן לחולל מהפך! ניתן לסלק את כוחות הטומאה ולגרש את החושך על ידי הפצת האור!

ישנו יומן שנכתב בגטו ורשה, על ידי יהודי בן התקופה. ביומנו מעלה הלה על נס את מרד גטו ורשה, אף שלאמיתו של דבר, מי שהוביל את המרד הזה - היה לא פחות מרוצח. זו לא חכמה גדולה להצית את אש המרד, כשהיהודים הם בני ערובה... על המרד הזה - שילמו מאות אלפי יהודים בחייהם! לא זו בלבד, שהמרד לא הרתיע את הנאצים מ"ש, מלהוציא את תכניתם השטנית אל הפועל, אלא שההפך הוא הנכון: המרד רק דירבן אותם לעשות זאת מהר יותר, יסודי יותר ובכל הכח! בארצות הברית, היו יהודים שערכו הפגנה נגד היטלר, והניפו שלטים שהכריזו: "יהדות העולם מכריזה מלחמה על היטלר". לימים סיפר הימלר, כפי שמביא רבי **מיכאל דב ויסמנדל** זצ"ל בספרו 'מן המצר', שכאשר היטלר קיבל את הידיעה על ההפגנה ועל השלטים שהונפו בה - הוא נשכב במיטתו, נשך את הכרית בזעם וקרא בחמה שפוכה: "יהדות העולם הכריזה נגדי מלחמה! אני חשבת בתחילה להשמיד

רק את יהודי אירופה, אבל כעת אשמיד את כל יהודי העולם!". ובכן האם זו היתה חכמה להתגרות במפלצת פרועה כששעתה משחקת לה? בוודאי שלא...

הגבורה האמיתית לא היתה במרד ורשה, ולא בהפגנות כאלו ואחרות. הגבורה האמיתית היתה גבורתם של יהודים, שבמסירות נפש המשיכו לקיים חיי תורה פעילים בתוככי הגטאות במסירות נפש של ממש! היה בחור יהודי בן למשפחה מתבוללת, בשם מתתיהו. הוא עצמו הלך ללמוד בישיבת 'חכמי לובלין' והיה לחסיד גור נלהב. כשהחלה המלחמה, ארגן אותו בחור עשרות ישיבות שהתנהלו בחשאי, בסודי סודות, מתחת לאדמה, בבונקרים נסתרים בהם מאות בחרים למדו תורה! מאחר שהגרמנים ביקשו לאבד מהם את החזות היהודית, לקצץ את זקנם ואת פאותיהם - הם החליטו לעשות בדווקא, ולשמור על המראה היהודי שלהם. יומם ולילה הם עסקו בתורה, תוך שהם ניזונים מפרורי לחם וטיפות מים, אותם קיבלו בדרכים לא דרכים, באמצעות רשת של מנהרות תת קרקעיות.

כאשר הגרמנים גילו חלק מאותם מקומות מסתור, הם עמדו נדהמים, איך בחורים כחושים וחלשים, יכולים לעמוד מולם ולהמשיך ולהחזיק בדתם למרות הכל? איך הם יכולים להתמודד עם המציאות הבלתי אפשרית, ולהישאר עם חיוך על השפתיים?

ישנן תמונות שמנציחות רגעים נשגבים אלו, בהם גילו הגרמנים את מקומות המסתור של אותם בחורים גיבורי כח - והללו צחקו בפניהם בלי מורא וחת. התמונות הללו מופיעות בספרו הנודע של הסופר **רבי משה פראגר** ז"ל - 'אלו שלא נכנעו', בו הוא הנציח את הבחורים הגיבורים הללו.

ואני שואל: איזו גבורה גדולה יותר? האמנם גבורתם של הלוחמים שהציתו את מרד ורשה, שלא הועיל במאומה, או גבורתם של אותם בחורים צנומים, עטורי זקן ופאות, שהוכיחו לגרמנים מ"ש כי לא יעזור להם מאומה - עם ישראל יישאר חי וקיים? אין ספק! גבורתם של אלו האחרונים עלתה עשרת מונים על כל גבורה אחרת! וכך גם בהמשך, רגע לפני שנשלחו אל תאי הגזים - דרשו הנאצים מ"ש מאחד היהודים שישיר להם שיר...

אותו יהודי צעד צעד אחד קדימה, והחל מזמר שיר שהלחין באותו הרגע: "אנחנו נבלה אותם! אנחנו נעבור אותם!"... "מיר וועלן זיי איבער לעבן"... וכך הצטרפו אליו שלוש מאות איש, בלי בגדים, ורקדו לפני תאי הגזים: "אנחנו נבלה אותם! אנחנו נעבור אותם!"...

מאיפה הם ידעו זאת? כיצד הכריזו בביטחון כה רב שעם ישראל יחיה ויתקיים? פשוט מאד: הם האמינו בהבטחתו של בורא העולם: "כי לא תשכח מפי זרעו!" הם הבינו שלא יתכן שעם ישראל יאבד מהעולם. הם התייחסו אל המציאות הנוכחית, השחורה משחור, כאל תקופה חולפת של הסתר פנים. הם זכרו שהמשיח יכול לבוא רק מתוך ייסורים! היכן יכולים אנו למצוא נהרות עצומים כל כך של מסירות נפש, של אמונה עוצמתית? רק אצל עם ישראל!

כך ניתן לנצח את הטומאה, כך ניתן לגרש את החושך שהיא מביאה על העולם!

(מתוך הספר 'אריה שאג')

במוצאי הצום מיד לאחר שהשואל טעם משהו, הוא צלצל לאותו אברך, ושאל אותו אם יסכים לשוחח עם אשתו בטלפון, כמובן האברך הסכים. האשה סיפרה לו שמזה זמן רב מציעים את הבחור הזה לבתם. הם שמעו על התמדתו הגדולה, אולם לא הצליחו לברר אודות עבודת ה' ויראת השמים שלו...

הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א, על כוחם הגדול של מילים טובות

רבות! מי יודע כמה שידוכים התבטלו במשך השנים בגלל 'קמצנות' במילים טובות... מאידך גיסא אלפי שידוכים יצאו אל הפועל מכוחן של מילים טובות שנאמרו.

הנאום שהציל משפחה

כוחם של כל חיוך, פרגון או מילה טובה של יהודי עצום הוא לאין שיעור, דיבור טוב על הזולת פועל גדולות ונצורות. השפעתו החיובית של הפרגון עצומה היא, ולעיתים אף בונה עולמות. לרבים מאיתנו מזדמן להשתתף בשמחת יידיים או קרובים, ולעיתים בעל השמחה מבקש מידידו לדבר בפני הקהל. אף שאין בדרשה השקעת מאמץ רב או זמן ארוך, אלא במספר דקות, ניתן על ידן לקנות עולם הבא ולקיים בכך מצוה גדולה.

כדי להמחיש את התועלת הרבה עד לאין שיעור, הצומחת מפעולה פשוטה זו - אספר לכם סיפור אודות דרשה שהזדמנה לאדם בלא כל מאמץ, והשפיעה על גורלה של משפחה בישראל. מכיר אני את בעלי המעשה, וכל פרטי הסיפור אושרו על ידם בפני.

ר' ראובן ור' שמעון הינם חברים קרובים. ר' שמעון ניהן בחוש הנאום, ופיו מפיק מרגליות המרתקות את קהל שומעיו. ר' ראובן יהודי חשוב ויקר המתהלך בצידי דרכים, ועובד את קונו בצניעות ובתמימות.

ויהי היום, ור' ראובן זכה להכניס את בתו לחופה בשעה טובה

אספר מעשה שאירע כאן, בשיכון ויז'ניץ, אשר רבינו הקדוש ה'אמרי חיים' זצ"ל השקיע דם ויזע כדי להקימו:

שנה אחת, ביום תשעה באב, ישב כאן בחור שאינו מאנ"ש, שנקלע לכאן מסיבה מסוימת, ואמר את הקינות ברגש עצום, עד שלב כל אחד נמס לשמוע אותו.

אחד המתפללים פגש באותו יום את אבי הבחור, ניגש אליו ואמר לו: "דעו לכם שבנכם השתתף היום באמירת הקינות בויז'ניץ. אני יודע אם יש הרבה שמסוגלים להוריד דמעות בקינות כמוהו! הוא הכניס את כל ליבו ונשמתו באמירתו, וסחף את כל הקהל אחריו".

האב, כמובן, הודה לו מאד על המילים החמות.

אחרי תפילת מנחה, ניגש אחד המתפללים אל האברך המחמיא ושאל אותו: "שמעתי שהחמאת לאבי הבחור אודות בנו. התכוונת ברצינות לכל מה שאמרתי?".

"כמובן", השיב האברך. "מדוע תחשוב שלא התכוונתי באמת וברצינות גמורה, למחמאות שאמרתי? כל מילה מדויקת!", הוא הוסיף לתאר בפניו את אמירת הקינות של הבחור.

במוצאי הצום מיד לאחר שהשואל טעם משהו, הוא צלצל לאותו אברך, ושאל אותו אם יסכים לשוחח עם אשתו בטלפון, וכמובן האברך הסכים. האשה סיפרה לו שמזה זמן רב מציעים את הבחור הזה לבתם. הם שמעו על התמדתו הגדולה, אולם לא הצליחו לברר אודות עבודת ה' ויראת השמים שלו...

"והנה עתה", אמרה האשה, "כשבעלי שב הביתה מבית הכנסת, הוא ציטט בפני את דבריך אודות הבחור, וברצוני לשמוע מפך, מ'כלי ראשון', אם אכן הדברים מדויקים.

האברך אישר את הדברים, והוסיף שמימיו לא שמע מישהו שאומר את הקינות ברגש כל כך עצום.

בי"א מנחם אב צלצל אביו של הבחור לאברך הזה, שהחמיא בפניו על בנו, ובישר לו באושר רב שמגיע לו 'מזל טוב' על כך שארס את בנו, בשידוך שמזה חודשים רבים עמד על הפרק, אך משום מה לא יצא אל הפועל...

בית נאמן קם בישראל, כל זאת בזכות המילים החמות שהשמיע האברך, בזכות שלא קימץ במילים, ומשמים סובבו שאבי הכלה ישמע את המחמאות.

בהתקרב מועד החתונה. צלצלתי למחותן, וביקשתי שיעביר לידי את הסכום אותו התחייב להוסיף. לתדהמתי הרבה, התנער הלה מההבטחה המפורשת באמרו: 'כבר העברתי לכם את כל הסכום שעליו דיברנו כשסגרנו את השידוך'!

והישיבנו את סכום הכסף שעליו נתחייב, לפי העלויות המקובלות. אך כשהגענו למעשה, נוכחנו כי טעינו בחשבון, ואין די בסכום שעליו דיברנו מתחילה.

"צלצלתי למחותן פרטני באזניו את העלויות השונות, וצינתי כי יש להוסיף סכום כלשהו. אבי החתן הבטיח על-אתר להוסיף עשרת אלפים דולר לטובת בני הזוג הצעירים.

"על סמך התחייבות זו המשכנו לקנות את כל צרכי הנישואין בשפע וברווח. בהתקרב מועד החתונה. צלצלתי למחותן, וביקשתי שיעביר לידי את הסכום אותו התחייב להוסיף. לתדהמתי הרבה, התנער הלה מההבטחה המפורשת באמרו: 'כבר העברתי לכם את כל הסכום שעליו דיברנו כשסגרנו את השידוך'!

"וכך התפתח בינינו ויכוח, אני טענתי שהמחותן התחייב לתיתם, ואילו הוא טען כי לא היו דברים מעולם. ואינו זוכר התחייבות כזו. אך כיון שלא היה בינינו הסכם התחייבות בכתב, לא היתה לי דרך להוכיח את צדקתי. כך נמשך הויכוח עד שחומה גבוהה של טינה ואיבה חוצצת בינינו.

טעמו המר של הויכוח לא עזבנו, ולבד מלחיצות יד הכרחיות - שלא לגלות קלוננו ברבים - לא החלפתי מילה עם המחותן. בחתונה לא חשתי בשמחה כלל, רקדתי רק עם הרגלים, אבל לא עם הלב. אני מחתן את הבת שלי עם גזלנים!

"עם תום החתונה עזבתי את האולם, והלכתי מיד לביתי בלא להחליף מילה עם אבי החתן.

"הגיעו ימי השבע הברכות, ערב ישבתי מימין החתן, והמחותן יושב משמאלו, כשאנינו מדברים בינינו מתחילת האירוע ועד סופו... ר' ראובן עצר קמעה משטף סיפורו, ואחר פנה אל ידידו ר' שמעון בהתרגשות: "אמש לאחר דרשתך ניגש אלי המחותן, ואמר, שבעזרת ה' עוד בהמשך הערב יבוא אל ביתי, וימסור לי את הסכום שלטענתי התחייב לתת".

"כאשר תמהתי על שינוי עמדתו, הסביר לי: 'דע לך, עדיין איני משוכנע שהתחייבתי על סכום זה, אולם לאחר ששמעתי את

ומוצלחת. באחד מימי השבע ברכות' התקשר ר' ראובן לידידו ר' שמעון, והזמינו להשתתף בשמחת השבע ברכות שעורך, ובקשו בכל לשון של בקשה שיבוא וישתתף בשמחתו, ואף הוסיף בנימה צופנת סוד, בקשה, שנראתה לשמעון מוזרה ביותר: אם יוכל להכין דרשה נאה, המשלבת בתוכה דברי שבח והלל על ר' ראובן ובני משפחתו הקרובים.

ר' שמעון נדהם לשמע בקשה תמוהה זו, אולם בידעו שחברו אינו נמנה על תאבי הכבוד המדומה, הבין כי יש דברים בגו, ושמר את התמיהה בליבו. הוא ביקש לדעת את מקום מגורי החתן, והסביר כי בכל שמחת שבע ברכות שהינו דורש, נושא הוא דברי הלל על החתן והכלה, ואף על ההורים משני הצדדים, ולכן מוכרח הוא לברר מעט על מעלות המחותנים קודם נאומו.

בסיעתא דשמיא, אחותו התגוררה בסמוך למחותנים, והיא ציינה באזניו מעלות רבות שבהן מתאפיינת משפחת החתן. הוא הזדרז להכין דרשה שתשא חן וחסד באזני השומעים בכלל, ובאזני ידידו בעל השמחה בפרט. בדרשה זו שילב את השבחים ששמע על משפחת החתן.

בהגיע הערב המיוחל הופיע ר' שמעון בשערי אולם השמחות, ובהינתן האות פתח בדרשה נלהבת בשבח החתן והכלה. הוא הכביר בשבחו של אבי הכלה, ר' ראובן תאר את אצילותו מעוררת הכבוד, והדגיש כי הינו מכירו כאיש אמת ושונא בצע, ירא שמים, שתענוג לעמוד במחיצתו. ולבסוף הוסיף ושיבח את המחותן החשוב, והעלה על נס את תרומותיו מעלותיו הניכרות בעליל, ואף העיד כי שמע עליהם דברים נשגבים.

דבריו המרתקים נשמעו ברוב קשב וענין, ניכר היה על פני המסובים והמחותנים, שהם נהנים מכל מילה ומתמוגגים לשמע דברי שבח הנפלאים.

למחרת היום צלצל הטלפון בביתו של ר' שמעון. מעבר לקו נשמע קולו של ר' ראובן, המעתיר דברי שבח ותודה על הטובה הגדולה שגרם לו בדרשתו המוצלחת. עתה התגברה הפליאה בליבו של ר' שמעון, ובכל מאודו רצה הוא להבין את פשרם של הדברים, אבל מפני כבודו של חברו לא שאל שאלות מיותרות, וצפן את התמיהה בליבו.

אך לא לזמן רב נשתמרה פליאתו. כעבור שעות בודדות נשמעו נקישות עדינות בדלת ביתו, וכשהזדרז לפתוח, נדהם לראות את חברו ר' ראובן ולצידו זוגתו, והם מבקשים אם יוכל להכניסם לביתו, שם יספרו לו מהי התועלת העצומה שפעל בדרשתו הנפלאה.

לאחר שנכנסו וישבו משני צידי השולחן, הוציא ר' ראובן מעטפה עבה מכיסו, ומסרה לידי ידידו ר' שמעון. ר' שמעון מחה ואמר כי אינו מוכן לקבל תמורה למצוות שמחת חתן וכלה שקיים, אך המחותן הפטיר בחיוך שאם ידע את הסכום המצוי בתוכה, לא יקל ראשו ולא יידחנה מידו, והוסיף כי סכום זה מגיע לו בצדק.

לפליאתו העצומה החל ידידו המחותן בסיפור דברים כהוייתם: "בתקופה האחרונה שרר מתח רב ביני לבין מחותני הטרי, וכן בין רעייתי לאם החתן. כאשר סגרנו את השידוך, ישבנו עם המחותנים

הדרשה שנשא כאן ר' שמעון בשבכס, האמנתי לדברי השבח שלו, מפני שבאותה מידה ששיבח אתכם, הוסיף לשבח אף אותי ואת בני משפחתי בדיבורים אמיתיים, הגם שמעולם לא הכיר אותנו. ולכן עשיתי חשבון לעצמי: אם עלי הוא יודע לומר דברי אמת וצדק אף שאינו מכירי, ודאי שאף מה שאמר עליכם זו אמת לאמיתה, ואם כן, ככל הנראה היתה זו טעות שלנו, ולכן אני מבקש כעת את מחילתך, ובעזר ה' אשלם את כל מה שביקשת, אנא סלח לי שהסיבותי לך עגמת נפש!"

ר' ראובן פנה לידידו בחיך נרגש: "בדברך הצלת את חיי הנישואין של בתנו. אין בפינו מילים להודות לך! הנה, במעטפה זו מצויין כספי המעשר, הם מגיעים לך ביושר!"

ר' שמעון אמר לאבי הכלה, כי הוא ממנהו בזאת להעניק את המעטפה ואת תכולתה לזוג הצעיר, הם נפרדו לשלום, ובכך הסתיים הענין.

אך לסיפור זה היה המשך נוסף:

כדרך העולם, כשסיים ר' שמעון את דרשתו בסעודת ה'שבע ברכות' המדוברת, באו המאזינים להודות לו על הדרשה, אבל מבעד לקולות התודה, נשמעו לאזני טענותיו של אחד השומעים שהמהם לעצמו: "אלו גוזמאות... מתוך הדברים אפשר היה לחשוב כי מדובר בגדולי הדור ממש!..."

חצי שנה לאחר מכן נשמעו דפיקות בדלת ביתו, ובפתח עמד אדם זה אשר ישב בשמחת 'שבע הברכות' ולחש בקול רועם "אלו גוזמאות!"

"כבוד הרב, אני עורך שמחת שבע ברכות לבתי, שמא הרב יוכל לבוא ולדבר?"

הדברים הטעונים עמדו על לשונו של ר' שמעון, ואף על פי כן נענה לבקשה ללא אומר ודברים. הוא הופיע בשמחת שבע הברכות, דרש, ופנה לצאת.

כעבור מספר ימים פקד האיש את מעונו בשנית: "כבוד הרב, באתי לומר תודה רבה! הדרשה היתה נפלאה!"

"האם הדברים שאמרתי ישרו בעיניך?", שאלו ר' שמעון. "מה השאלה? היתה זו דרשה מיוחדת כל כך, יישר כח!"

"האם הם לא היו מוגזמים מעט?", הוסיף לשאול. "לא, לא! זה היה פשוט מצוין!..."

"אתה סמוך ובטוח שלא היה כל שמץ גזומה בדברים?", המשיך להקשות.

"לא, לא! הכל היה אמת לאמיתה!"

כעבור רגעים ספורים, יצא המרצע מן השק, והאיש הבין את הרמז: "כבוד הרב, האם הדברים שאמרתי בשבע הברכות של פלוני הגיעו לאזניך?!"

"כן, שמעתי, וגם היה אכפת לי. אני רוצה לשאול אותך: השבחים שדיברתי עליך ועל בני ביתך אינם מוגזמים בעיניך, אם כן מדוע כל כך אכפת לך שמשבחים אדם אחר? מדוע זה כה כואב לך? אתה הרי רוצה שיאמרו עליך דברים טובים, אם כן מדוע אינך יכול לפרגן לזולתך? הרי התורה מצוה אותנו: ואהבת לרעך כמוך!"

מסיפור זה נלמד עד כמה גדולה היא המצוה, להיענות לבקשת בעל השמחה ולשאת דברים בשבח בעלי השמחה ומשפחותיהם, ואף אם תקום תועלת מדבריו, ואחד מני רבים ישתפר במידה האמורה, והיה זה שכרנו.

לא לשכוח גם את הצד השני

וכאן המקום לעורר על לקח רגיש נוסף, הנגזר אף הוא מן הסיפור, והוא, שרגישותו של ר' שמעון לשאת דברים בשבח המחנות האלמוני שאינו מכירו - שמחה את המחנות וגרמה לו לחוש, שאף בערכו ובחשיבותו מכירים, ומכך צמחה לה התועלת הרבה.

לדאבונו הרב, בדרך כלל, כאשר מתכבד פלוני לשאת דברים בעת שמחה, נואם הוא בשבח הצד המוכר לו בלבד, אך ראוי ונכון להוסיף לשבח גם את הצד השני, אף אם אינו מכירים, או לכל הפחות למצוא רעיון נאה, שיקשור כתר תהילה על ראש המחנות השני. על ידי כך ישמח גם את לב המחנות, בראותו שגם הוא נזכר לתהילה לאזני המסובים בסעודה.

(מתוך הספר 'כבודם של ישראל')

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה ראשית מדי יום אצלך במייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..
המייל היומי של 'דרשו'.

תכין עצמך לכבוד שבת

קבל את 'גיליון 'לקראת שבת' שכבש את העולם היהודי
אצלך בתיבת המייל לפני כולם כל יום חמישי

סיפורים ופנינים מרתקים מחייהם של רבותינו הקדושים

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

לאחר שפינה את כל האשפה, החל להקים בנייני מגורים, והנה שוד ושבר; רק החלו לבנות את הבניין הראשון, והמהנדסים מבחינים לתדהמתם שהיסודות שוקעים באדמה... כל מי שלמד מסכת בבא בתרא יודע את הסיבה לכך...

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א: מדוע לא סיפרת לו על הבית של ששון?

"והצילו העדה" (במדבר ל"ה, כ"ה)

היה זה לאחר שהאשפה והזבל במקום נערמו לגובה רב, ולאור התפתחותן של הערים הגדולות מסביב, החליטה הממשלה להעביר את אתר-האשפה למקום אחר, ולמכור את האתר הקודם. לאחר שהאתר והאשפה כוסו בשכבת חול עבה, הן הוצעו למכירה. למותר לציין שלא היו קופצים רבים על עסקה זו. ברם הסוחר היהודי, הרב ששון, שהיה ממולח מאוד, ו'הריח' את האפשרויות המרובות והפוטנציאליות של האתר, רכש אותו מהממשלה. לאחר שפינה את כל האשפה, החל להקים עליו בנייני מגורים, אך הנה שוד ושבר; רק החלו לבנות את הבניין הראשון, והמהנדסים מבחינים לתדהמתם שהיסודות שוקעים באדמה... כל מי שלמד מסכת בבא בתרא יודע את הסיבה לכך... הגמרא שם מדברת על כך שאסור לבנות ליד אשפה, שכן האדמה שבסביבותיה של האשפה סופגת קרני-אש מערימות הזבל, והופכת בשל כך להיות ספוגית.

הבנין לא יחזיק מעמד...

זו היתה הסיבה שיסודות הבתים שהקים הרב ששון על האדמה ההיא, לא החזיקו מעמד. שכן, השנים המרובות שבהן היה אתר-האשפה קיים, הותירו את רישומן בקרקע, ואף לאחר שפינו את כל הזבל, האדמה נותרה ספוגית, ולא הכילה את היסודות. לפלא היה על המהנדסים שלא ידעו על כך מראש, ולא אמרו לרב ששון שלא יבנה במקום. הרב ששון שחשב לעשות שם עסקה שתניב לו רווחי-עתק, הבין כבר שמכאן לא תצמח לו פרנסה של ממש...

הגאון רבי אהרן בקשט זצ"ל, שהיה מתלמידיו של רבי ירוחם המשגיח דמיר, נפגש פעם עם אחד מגדולי האדמו"רים, ובין השניים התנהל וויכוח מעניין, שבו יש מסר חשוב מאוד לענייני עבודת ה'. האדמו"ר, שידע שרבי אהרן הוא מתלמידיו של רבי ירוחם, ביקשו שיאמר בפניו חידוש ששמע לאחרונה מהמשגיח. ואכן, רבי אהרן בקשט חזר לפני האדמו"ר, על מאמר שאמר המשגיח בישיבת מיר בעניין "הקנאה התאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם", ועל הדרכים כיצד להימלט מהמידות הרעות הללו.

לאחר שסיים את הרצאת הדברים, פנה האדמו"ר לרבי אהרן ואמר לו: "אינני מבין מדוע הנכם מתעסקים כל הזמן עם ה... לכלוך של המידות המאוסות והמגונות. כשאני מדבר לפני החסידים שלי, הנני מעוררם על דברים העומדים ברומו של עולם, ואומר להם שיהודי מסוגל להגיע לרום-הפסגה. וכאשר הם יודעים זאת, והדברים מושרשים בקרבם, ממילא כל המידות המגונות אינן שולטות בהם. "דהיינו עד שאתם מתעוררים בישיבה לעבוד על המידות הרעות של האדם, ובינתיים הנכם 'מתלכלכים' בפרטי המידות הללו, ונחשפים להן, האם לא כדאי יותר 'לשדר' למוח את הפרקים העילאיים של עבודת ה', ולהוכיח לעצמנו עד כמה מרום הוא היהודי, בן למלך מלכי המלכים, ובצורה זו תיעלמנה ממילא כל המידות המאוסות? שהרי בן-מלך איננו מתעסק בדברי-הבל וריק!"

כך שאל האדמו"ר את רבי אהרן בקשט, שלא השיב במקום, אלא פנה אל מי שכיהן באותה תקופה כמשגיח בישיבת מיר (בשנחאי), מרן הגר"י לוונשטיין זצ"ל, ושאל אותו בעניין הנידון. "הרי האדמו"ר אמר לכאורה דברים הגיוניים, וכיצד עלי להשיב לו על כך?" - שאל. בשמוע מרן המשגיח את הדברים, אמר לרבי אהרן: "ומדוע לא סיפרת לו על הבית של ששון?" - - -

האתר והאשפה כוסו בשכבת-חול עבה

סיפורו של הבית ההוא, התרחש לקראת סיומה של מלחמת העולם השנייה, אצל הגביר והסוחר היהודי, ששמו היה הרב ששון, שהשקיע ברכישת קרקעות זולות בעיר כלכותא שבהודו, ומכרן לאחר-מכן במחירים גבוהים ומפולפלים, כך התעשר עושר רב. פעם הודיעה הממשלה ההודית על מכירתו של אתר-אשפה גדול.

**לפלא היה על המהנדסים שלא
ידעו על כך מראש, ולא אמרו
לרב ששון שלא יבנה במקום.
הרב ששון שהשב לעשות
שם עסקה שתניב לו רווחי-
עתק, הבין כבר שמכאן לא
תצמח לו פרנסה של ממש...**

ולכאורה אין לנו אלא לומר שהיא גזירת-הכתוב מיוחדת במצוה זו, שהיא מצוות-העשה היחידה (זולת 3 העבירות החמורות) שעומדת אפילו בפני פיקוח נפש!

ואם כן יש להבין, אמר הגרש"ש לז"ל, מדוע הקפידה כאן התורה כל-כך שלא יצא הגולה מעיר מקלטו אפילו לצורך פיקוח נפש והצלת נפשות.

ההשפעה האדירה של בני התורה על האנשים הרחוקים

וכדי לבאר הדבר, עלינו להקדים תחילה שתכלית הגלות בערי המקלט, אינה עונש, אלא כפרה! כלומר, עיקר מטרתה הוא לתקן את נפש הרוצח, כדי לכפר עליו מחטאיו.

והסיבה לכך שכפרתו נעשית דווקא באחת מארבעים ושמונה ערי הלויים, היא מה שכותב 'החינוך' במצוותנו: "כי שבט הלוי מובחר השבטים ונכון לעבודת ה'... ומפני גודל-מעלתם וכושר-פעלם וחין-ערכם נבחרה ארצם לקלוט כל הורג בשגגה... אולי תכפר עליו אדמה המקודשת בקדושתם".

כלומר, הלויים שהסירו מעליהם עול החשבונות הרבים אשר ביקשו בני האדם, ונדבה רוחם והשכילם מדעם לעמוד לפני ה' לעבדו, לשקוד על התורה והעבודה - יש להם כוח רוחני להשפיע על מקומם במידה כזאת, שהיא מטהרת ומרוממת את נפשו של הרוצח בשגגה.

מקומם של תלמידי החכמים בני שבט לוי נתקדש כל-כך, עד אשר אדמתם מטהרת את החוטאים עליה. האוויר בעיר זו כל-כך זך וטהור, עד שאפילו מי שנושם את אוויר המקום מטהר את נפשו.

יש ללמוד מכאן על מידת ההשפעה האדירה של בני התורה על הרחוקים, וככל שנתגדל ונתעלה בעצמנו, כך יתגדלו ויתעלו אתנו גם שאר יושבי מקומותינו. וכעין זה מצאתי אצל אאמו"ר רבי אריה לזין, שאפילו רוצחים וגנבים ששהו בסביבתו - התרוממו

זו היתה כוונתו של המשגיח מרן רבי יחזקאל לוונשטיין זצ"ל, בדבריו לרבי אהרן בקשט. "לך תאמר לאדמו"ר, שאמר לך שהוא מעדיף לדבר על 'עניינים גבוהים' ולא להתלכלך בדיבורים על המידות הרעות: שבמקום שיש בו אשפה ולכלוך, אי אפשר לבנות בניינים... שכן הבניין לא יחזיק מעמד, וישקע עד מהרה..."

המידות המלוכלכות של האדם, לא יאפשרו לבנות את 'הבניינים החזקים', וכל הדיבורים שמדבר האדמו"ר על רום-מעלתו של היהודי, לא יוכלו להחזיק מעמד...

גם הפסגות עלולות לשקוע בבזיז...

רבי אהרן בקשט הוסיף ואמר, שלפי דבריו של המשגיח הבין, מדוע קוראים בהפטרה של שבת הגדול את הפרק מתוך הנביא מלאכי - "וקרבת אליכם למשפט, והייתי עד ממהר במכשפים ובמנאפים ובנשבעים לשקר ובעשקי שכר שכיר אלמנה ויתום ומטי גר", וכו'. ולכאורה מה הקשר בין שבת הגדול וימי הפסח שלאחריה, ל'לכלוכים' הללו של האדם העוסק בחטאים החמורים המובאים בפסוק הנ"ל? הלא אין אנחנו עוסקים בשבת-שובה אלא בשבת-הגדול?

והתשובה, שכדי להגיע לרום-הפסגה של חג הפסח, יש לטהר את עצמנו לפני-כן מכל הדברים המגונים הללו, שאם לא כן, גם הפסגות אליהן נטפס, תשקענה בבזיז...

ככל שאנחנו נתגדל ונתעלה, כך יתגדלו ויעלו אתנו גם שאר יושבי מקומותינו

באשר לערי מקלט נאמר (במדבר, ל"ה כ"ה) "וישב שם עד מות הכהן הגדול אשר משה אותו בשמן הקודש". ואמרו חז"ל במסכת מכות (י"א א') 'אינו יוצא לעולם, לא לעדות מצוה ולא לעדות ממון ולא לעדות נפשות, אפילו ישראל צריכין לו, ואפילו הוא שר צבא ישראל כי יואב בן צרויה - אינו יוצא משם לעולם'.

גם הרמב"ם (הלכות רוצח, פ"ז ה"ח) כתב ש"אפילו כל ישראל צריכין לתשועתו אינו יוצא משם לעולם... אפילו להציל נפש בעדותו... אפילו כל ישראל צריכין לתשועתו, כי יואב בן צרויה, אינו יוצא משם לעולם..."

והדברים מעוררים פליאה גדולה, שאל הגרש"ש לזין זצ"ל, גיסו של מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל (והדברים מובאים בקונטרס 'שמחת שלמה'): הרי פיקוח נפש דוחה כל התורה כולה, ולמה אינו חייב לבטל מצות גלות כדי להציל נפש בעדותו, וכל שכן כאשר כל ישראל נמצאים בסכנת נפשות, וצריכין לתשועתו של שר הצבא, למה לא הותר לו לבטל מצוות הגלות כדי להציל את כלל ישראל?

וראה ב'אור שמח' (שם) שכתב להוכיח מכאן, שאין אדם מחויב להכניס עצמו בספק סכנה, כדי להציל את חברו מסכנה ודאית, וכיון שאם גואל הדם יהרוג אותו 'אין לו דמים', ולא יקבל עונש מיתה, נמצא שהגולה מכניס עצמו לחשש סכנה בצאתו מעיר המקלט, ואינו חייב לעשות זאת בשביל הצלת אחרים.

הוא ישב במוקד המבחן עם בגדי השבת שלו, וברגע שסיים את המבחן - יצא להוביל את בנו לחופה...

הרב יחיאל גולדברג, אחראי משמרת במוקד הטלפוני של 'דרשו', מסביר על אופי העבודה ועל ההרגשה המיוחדת, האופפת אותו ואת שאר העובדים במקום במשך כל שעות היום

אליעזר (לייזר) רוט

בימים האחרונים, הרחיבה הנהלת 'דרשו' את צוות המוקדנים המסיבים לפניות השונות של הציבור הרחב, במרכזייה הטלפונית של הארגון. זאת, לנוכח ריבוי ספסלי בית המדרש בסייעתא דשמיא, וההצטרפות ההולכת והגוברת של נבחנים חדשים ללימוד 'הדף היומי בהלכה', לקראת תחילת הלימוד במסכת 'סוכה' בדף היומי בבלי, והלכות סוכה ב'דף היומי בהלכה'.

"המוקד שלנו מאויש מהשעה 9:00 בבוקר ועד השעה 22:30 בערב ברצף, בשלוש משמרות ובכח אדם מתוגבר לפי הצורך והביקוש", מסביר הרה"ח ר' יחיאל גולדברג, המשמש כאחראי משמרת במוקד.

"מדובר בעבודה לא פשוטה. כל אחד מהמוקדנים עונה מדי יום לקרוב ל-100 שיחות טלפון, ולפעמים אפילו יותר. יש שיחות קצרות שנמשכות דקה או שתיים, הפונה שואל שאלה, מבקש לברר עניין מסוים, הוא מקבל את התשובה והשיחה מסתיימת.

"אבל יש גם שיחות מורכבות יותר, שכוללות ברור של תנאי השתתפות בתוכנית לימוד זו או אחרת, נבחנים שמבקשים לערער על ציון שקיבלו במבחן, שאלות שונות, אנשים שרוצים לפתוח מוקדי בחינה חדשים ועוד. כל בקשה כזאת צריכה טיפול, ולא פעם אני מסיים משמרת, וכשאני משחזר את יום העבודה שלי אני מבין, שבעצם אף שאלה לא חזרה על עצמה, וכל אחת היתה מעניינית וייחודית יותר מקודמתה."

לדבריו, החלק הכי מורכב בעבודה שלו ב'דרשו', הוא להיות מוכן לכל שאלה. "יש לא פעם שאלות מפתיעות, ולא פעם לוקח לי זמן להבין איפה אני אמור לחפש בכלל את התשובה. אנשים מציעים הצעות שונות, מבקשים בקשות חריגות, וגם יש הרבה מאוד עבודה שוטפת, של מענה רגיל וסטנדרטי בנושאים של פעילות 'דרשו', בלימוד 'הדף היומי בהלכה' והתוכניות השונות של לימוד הש"ס הבבלי, מתוכנית 'קנין תורה', דרך המבחן המסכם ועד 'קנין ש"ס'. ואם אתה רוצה עוד משהו מעניין, יש גם המון טלפונים של אנשים שמעוניינים להשיג עותקים מודפסים של החוברת השבועית 'לקראת שבת', שהפך למבוקש ביותר בעולם החרדי.

"יש עבודות שוחקות, יש אנשים שהולכים לעבודה ומתפללים שהיום יהיה להם יום קל, בלי הרבה עבודה. אני לעומת זאת, כל בוקר אני מתפלל לקב"ה שהיום יהיה לי המון המון עבודה ב'דרשו', כי אני רוצה שיהיו כמה שיותר לומדים ונבחנים, ושהחלק שלי בלימוד שלהם יהיה כמה שיותר גדול. זאת בעצם האווירה הקיימת ב'דרשו',

וזאת השאיפה שאיתה מזדהה כל אחד ואחד מעובדי הארגון". בסימו של יום עבודה, מספר הרב גולדברג, שהוא נועל את דלת המשרד המשמש את המוקד הטלפוני, וחוזר הביתה מלא וגדוש בכוחות מחודשים. "העבודה הזאת לא מעייפת ולא שוחקת, היא ממלאת את האדם שמחה. נכון, אי אפשר לעבוד 24 שעות ביממה, יש לנו משפחות עם ילדים וחיי קהילה ב"ה, אנחנו צריכים גם להתפלל, אני צריך גם ללמוד משהו בעצמי, ולא רק לקחת חלק בלימוד של אחרים, צריכים לנוח ולהחליף כוחות, אבל מאז שאני כאן ב'דרשו', אני עושה את כל הדברים האחרים עם ההרגשה מיוחדת כזאת, כשהשיחות שלי בארגון התורני הגדול בעולם, מרחפת תמיד בחלל מסביבי, וממלאת אותי בסיפוק עצום".

מענה מכובד ומיידי

"ביום שבו נכנסתי לעבוד ב'דרשו', קיבלתי מעין 'הלם' קטן", מספר הרב גולדברג. "כמובן שהכרתי את 'דרשו' הרבה קודם לכן. אין יהודי חרדי בארץ בעולם שאין לו היכרות כלשהי עם 'דרשו'. בין אם זה בגלל מעמדי הסיום המרשימים והמפורסמים של הארגון, בין אם זה בגלל היכרות עם נבחני 'דרשו' שנמצאים בכל קהילה, בכל עיר ויישוב ובכל שכבת גיל, ובין אם זה בגלל המשנה ברורה במהדורות 'דרשו' או 'חומש דרשו', ספרי 'דרש דוד' ועוד.

"אבל כשהגעתי ונכנסתי פנימה, קצת נבהלתי. פתאום התברר לי שמדובר בלא פחות ממעצמה מסחרית, רק שהמסחר פה הוא טוב סחרה מכל סחורה. ה'לקוחות' שלנו הם הנבחנים, ואנחנו נותנים להם שירות ברמה הגבוהה ביותר, כאילו הם היו אנשי עסקים

עשירים במיוחד, שבאו לבקר בבית מלון, והנהלת המלון יוצאת מגדרה כדי לשרת אותם לשביעות רצונם המלאה.

"כי ב'דרשו' המטרה המרכזית היא לייקר את התורה ואת לומדי התורה. לתת להם כבוד. לכן כל נבחן שמתקשר ל'דרשו' מקבל מענה מייד. הצוות עומד לרשותו של כל אחד, לענות על כל שאלה ולהשתדל להשיב על כל פניה באופן שיהיה לשביעות רצונו של הלומד.

"גם הטיפול בפניות נעשה בדיסקרטיות, ובצורה יסודית ומהירה ככל האפשר. לא תמיד אפשר לתת תשובה מיידית. לפעמים מדובר בשאלות מורכבות או בבקשות חריגות. כך למשל בנושא של מועדי הבחינות, זה נושא די נוקשה אצלנו, מי שפספס בחינה - אין בדרך כלל אפשרות לעשות אותה במועד אחר, אבל אם משהו עושה ברית לילד בדיוק בשעות שיש מבחן, או חלילה וחס באירועים מצערים, כמובן שיש התחשבות ומשתדלים למצוא פתרון הולם.

"אני חייב לציין שבמסגרת עבודתי כאן, נתקלתי לא פעם באנשים שעשו מבחנים גם במצבים בלתי אפשריים, כמו אותו נבחן שהגיע לעשות מבחן ב'קניין ש"ס', מבחן שנערך בשעות אחה"צ פעם בחצי שנה, והוא ערך אותו ממש לפני חתונת בנו. הוא ישב במוקד המבחן עם בגדי השבת שלו, וברגע שסיים את המבחן יצא להוביל את בנו לחופה..."

מתגברים כוחות

"יש ב'דרשו' משהו מאוד מיוחד, שלא ראיתי בשום מקום אחר", מוסיף הרב גולדברג. "דרך העולם היא שכשמתקרבים לסיום של משהו ממושך, יש סוג של אפיסת כוחות, חולשה ורפיון. מי שיסתובב בישיבה או בתלמוד תורה בימים האחרונים של הזמן, יש אווירה של 'סוף זמן', המשמעת נהיית קשה יותר, וגם הבחורים הטובים והמצוינים ביותר צריכים להתאמץ יותר כדי לשקוד על תלמודם. זה לא קל כמו באמצע הזמן, ובוודאי שאין את ההתלהבות

של תחילת זמן.

"אבל ב'דרשו', לא כך הוא המצב. אנחנו נמצאים לקראת סיומו של המחזור השני של לימודי 'הדף היומי בהלכה', והאווירה בקרב הנבחנים הולכת ונעשית יותר ויותר שמחה ותוססת.

"אני מרגיש את זה ביום יום. הטלפון לא מפסיק לצלצל עם הרשמה של נבחנים חדשים, עוד ועוד אנשים רוצים ללמוד 'דף היומי בהלכה', כדי לחגוג יחד עם המסיימים את הסיום הגדול.

"אני לא מדבר כבר על זה, שאנשים מתקשרים ומבקשים לקבל כרטיסים למעמד הסיום. עדיין לא פורסמה אפילו מודעה אחת על כך שעומד להיות מעמד סיום, אף אחד לא יודע אם יהיה בכלל מעמד, איפה הוא יהיה, כמובן שהנהלת 'דרשו' כבר נערכת בהתאם, אבל בציבור הרחב אין בכלל פרטים, ובכל זאת אנחנו מקבלים פניות רבות מאוד בנושא.

"גם בקרב הנבחנים עצמם אני מרגיש את תחושת השמחה והעליזות. כשהם מתקשרים לברר ציון או פרטים שונים, אני שומע את ההתרגשות, כולם כבר מחכים בכיליון עיניים לקראת הסיום הגדול, ובעיקר להתחלת הלימוד של המחזור הבא בסייעתא דשמיא. המחזור השלישי של ה'הדף היומי בהלכה', שצפוי לסחוף המוני לומדים חדשים בסייעתא דשמיא.

"על אלו נוסף עכשיו המבצע המיוחד של 'דרשו' שנקרא 'סוכה בכפליים', ושבצעם מעניק ללומדים הזדמנות חד פעמית להיכנס למסלול המלגות של 'קנין תורה', ולקבל מלגה כפולה גם על 'דף היומי בהלכה' וגם על המבחנים במסכת סוכה במקביל, לרגל הלימוד הכפול של הלכות סוכה גם במשנה ברורה וגם ב'ס בבלי'. 'בימים כתיקונם, כניסה למסלול המלגות ב'דף היומי' מתאפשרת רק אחרי שהנבחן מבצע שישה מבחנים, ועכשיו הכניסה היא מיידית, זה כמובן מוסיף רבות ומגביר יותר את קצב הפניות של לומדים שרוצים להירשם, ולהצטרף למשפחת הנבחנים של 'דרשו' בסייעתא דשמיא".

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

נפתח בסיפור נורא, שהיה מספר בהתרגשות חותני זקני, מגדולי חכמי ירושלים, הגאון הצדיק רבי שמואל אהרן יודלביץ זצ"ל, בעל ה'מעיל שמואל', בנוגע למסעות שנזכרו בפרשה

מאוצרותיו הנפלאים של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

"אלה מסעי בני ישראל" (במדבר ל"ג, א')

רבותינו ענקי הדורות כבר עמדו על כך, שהתורה מייחסת חשיבות רבה מאוד למסעות שנסעו בני ישראל במדבר, עד שפירטה את כולם באריכות כה גדולה. מדי שנה ושנה אנו שבים לקרוא את פרשת מסעי, וחוזרים תמידין כסדרן על כל הארבעים ושניים המסעות.

מה טמון כאן? מה הלימוד לדורות שרצתה התורה ללמדנו במסעות אלו?

נפתח בסיפור נורא שהיה מספר בהתרגשות חותני זקני, מגדולי חכמי ירושלים, הגאון הצדיק רבי שמואל אהרן יודלביץ זצ"ל, בעל ה'מעיל שמואל', בנוגע למסעות שנזכרו בפרשה.

אך נקדים בקצרה את הרקע לסיפור:

בהיות רבי שמואל אהרן ילד צעיר לימים, כבן חמש או שש, למד בתלמוד תורה שעל יד חורבת רבי יהודה החסיד בעיר העתיקה. בעת שכל הילדים בני גילו יצאו להשתובב ולהשתעשע בשעת הפסקת הצהרים, היה רבי שמואל אהרן מצטנף ברכתי היכל ה' חורבה, ומאזין בשקיקה לשיעורו הקבוע בספר 'עין יעקב', של המגיד הירושלמי הנודע, הגאון הצדיק רבי נטע וייס זצ"ל. רבי נטע היה מתבל את דבריו עם הרבה עובדות והנהגות, פנינים ואמרות מגדולי הדורות, ודבריו השפיעו רבות על עיצוב עולמו של העלם הצעיר.

כבור סיד שאינו מאבד טיפה, ובכח הזכרון המופלא שניחון בו, היה מסוגל רבי שמואל אהרן לעמוד כעבור עשרות שנים, בין קבלת שבת למעריב בבית הכנסת בשכונת 'אחוה', ולצטט בדרשתו פירושים נפלאים ועמוקים ששמע מרבי נטע בהיותו ילד קטן כבן חמש ושש בלבד!

אחת המעשיות ששמע מפי רבי נטע, ונחרטו בזכרוננו של רבי שמואל אהרן, הוא המעשה המופלא אודות רבי זכאי, אחד מתלמידיו של מרן רבי חיים מוולאז'ין זצ"ל, שהיה עובד השם נשגב וקדוש מזעוריו ממש.

כדי לתאר את שגב עבודתו של רבי זכאי, סיפר רבי נטע, כי בילדותו חזר פעם רבי זכאי מהחיידר הביתה, אימו לא היתה בבית, והדלת היתה נעולה. הילד היה רעב, ועל כן פנה בתפילה להשם יתברך: "רבונו של עולם, כל יום ויום אתה נותן אוכל לאימי, והיא מאכילה אותי. אנא ממך, אימי איננה היום ואני רעב, תן לי אתה אוכל היישר מידך הפתוחה והרחבה!"

עוד המילים על שפתיו, חש הילד כיצד הרעבון נעלם ותחושת שובע ממלאת אותו.

שמח וטוב לב חזר הילד אל החיידר ולמד שם עד שעת הערב. כשחזר הביתה, שאלה אותו אימו: "זכאי, מה אכלת היום בצהריים?", והוא השיב בפשיטות: "הקדוש ברוך הוא נתן לי אוכל..."

בכאלו דרגות של אמונה ובטחון, אחז רבי זכאי בעודו ילד צעיר! והנה, סיפר רבי נטע, בכל שנה ושנה, כאשר היה רבי זכאי קורא את פרשת מסעי שנים מקרא ואחד תרגום, היה בוכה בכיות עצומות. כששאלו אותו לפרש הדבר, השיב: "בפרשת 'ואלה מסעי' מרומזים כל הטלטולים והגלויות שיעברו על כלל ישראל בגלותם, ואני בוכה כי רואה אני כמה מסעות עדיין נשאר לנו ליסע עד בוא משיח צדקינו לגאול אותנו..."

לאור זאת, הוסיף רבי שמואל אהרן לומר, ניתן לפרש את כפילות הלשון בפסוקים שלפנינו: "ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם... ואלה מסעיהם למוצאיהם". החלק הראשון הוא מה שנסעו כלל ישראל במדבר, כי יציאתם ממצרים - 'מוצאיהם' - היתה למען מסעיהם במדבר עד שיכנסו לארץ ישראל. חלקו השני של הפסוק, לעומת זאת, עוסק במסעות ובגלויות של כלל ישראל לאחר החורבן, שגולים ונדים מגלות לגלות ולא רואים את הקץ.

אך זאת נחמתינו, כי מסעות אלו הם 'למוצאיהם' - להוציא אותנו מן הגלות הזו במהרה בימינו.

על כל פנים, למדים אנו, כי בפסוקים אלו, כמו בשאר פסוקי התורה, טמונים רבדים נוספים של עומק, אשר אינם ניכרים בקריאה פשוטה. אין שום תיבה מיותרת. בכל תיבה, בכל מסע ובכל מעבר

נרמזות גלות אחרת, מסע ומעבר אחר, אשר עתידים כלל ישראל לעבור בגלותם, עד גאולתם השלימה במהרה בימינו.

"לְכַתֵּךְ אַחֲרֵי בְּמִדְבָּר בְּאַרְץ לֹא זְרוּעָה"

אך יש כאן תובנה נפלאה נוספת, העולה מבין שיטי התורה, שטומנת בחובה את אחד היסודות הגדולים ביותר בעבודת השם, שעל כל מבקש אמת יש לשנן בכל הזדמנות.

ברצוני לפתוח בסיפור ששמעתי מן תורה יקר, ובו הרגש נפלא של חיזוק והתעלות: באחת משנותיו בישיבה הגדולה, חווה אותו בן תורה תקופה קשה של משברים. רגיל היה שהלימוד מצליח לו בדרך כלל, שמוחו עירני וחד והוא מחדש סברות. שהקימה בבוקר נעשית אצלו בחשק ובשמחה. שהתפילות נערכות בהתעוררות ודביקות. כמו לכל אחד, היו לו גם נפילות פה ושם, אך הוא ידע את סוד "שבע יפול צדיק וקם", והמשיך לעלות בדרך המובילה בית א-ל.

אך אז הגיעה תקופה קשה וארוכה של ירידה, ואפילו ירידה תלולה. הוא חש כי 'עלי היו כולנה'. החשק בלימוד נגזז ונעלם, הכוונה בתפילה התפוגגה ואיננה, והנפילות הרוחניות תכפו עוד ועוד. הוא ניסה לטפס חזרה, אך כל פעם הרגיש כי מגיע גל גדול ומטביעו עמוק יותר.

יותר מכל כאב לו, כי הימים הנוראים מתקרבים והולכים, ואילו הוא עדיין לא מצא את הרגש ה'אלולי' שכה התחבר אליו בשנים עברו. ימי הסליחות הגיעו ובאו, והבחור היקר מתאמץ בכל כוחו להשתתף עם כל הרגש וה'ווערמקייט' - אך אינו מצליח. הוא נאבק בציפורניים, החזיר שוב ושוב את הריכוז אל המחזור, וחש כי משהו 'תקוע', הוא לא מצליח לחזור לעצמו.

עבר יום ועוד יום, וכך מצא את עצמו, כשליבו יבש כחרס וראשו כבד עליו כקורת בית הבד. בתפילת הלחש של מוסף לראש השנה, בעודו ממלמל את המילים כשליבו בל עימו, הגיע אל הפסוקים ב'זכרונות' שאין יהודי שלא מכיר: "כה אמר השם, זכרתי לך חסד נעוריך, אהבת כלולותיך; לכתך אחרי במדבר, בארץ לא זרועה".

ואז לפתע קיבל הארה. לא רק כלל ישראל בדור המדבר, הלכו אחרי הקדוש ברוך הוא בארץ לא זרועה. אלא לכל יהודי יש זמן בו הוא חש כי הליכתו אחר השם יתברך היא כהליכה במדבר - כביכול ללא מטרה, ללא חשק, ללא התלהבות, הכל צחיח ויבש. אבל הוא ממשיך. הוא נאבק. הוא עדיין הולך אחרי הקדוש ברוך הוא בכל הכח!

והבורא יתברך זוכר לנצח את הרגעים הללו, בהם הוא גילה את עוצם אהבתו ורצונו. את אותם הרגעים בהם הוא המשיך למרות

הכל, אך ורק כי החליט ללכת אחרי הקדוש ברוך הוא בכל מצב! מאותו הרגע חש בן התורה היקר, כיצד נעלמים ספיקותיו ומתפוגגים ערפיליו. האור הרוחני שהוא כה חיפש בחודש האחרון שב וניצת בו, וביתר שאת ויתר עוז שב וחזר על המילים הקדושות של הנביא, כשמעיינות ליבו נפתחים ועיניו זולגות דמעות.

לאחר התפילה, בעודו נרגש, פנה הבחור אל מורו ורבו, הגאון הצדיק רבי **ראובן הכסטר**, משגיח הישיבה, וסיפר לו אודות ההרגש הנורא שחווה במהלך התפילה. המשגיח האזין לדבריו בהתרגשות רבה, ואמר לו: "דע לך, כי שמעתי מראש הישיבה הגאון רבי **אברהם יצחק ברזל**, כי **השל"ה הקדוש** כותב בספריו שאכן כן - כמו בדור המדבר, לכל יהודי ויהודי יש ארבעים ושניים מסעות בחייו. התפקיד שלנו הוא, אפוא, לעבור כל מסע ומסע בידיעה ברורה כי הכל מאיתו יתברך, וללכת אחריו להיכלו ולבית גנזיו!".

עברו שנים מאותו מעשה. אותו בן תורה התמודד בהמשך חייו עם נסיונות לא פשוטים, אך תמיד יקדה בקרבו התחושה הנפלאה של זכירת חסד הנעורים, של ההליכה אחרי הקדוש ברוך הוא בכל מצב, וכך זכה לעלות ולהתעלות.

הבה ונתבונן, מה בעצם טמון בפסוק הזה? מהו באמת השבח הגדול שעם ישראל הלכו אחרי הקדוש ברוך הוא במדבר בארץ לא זרועה? אין לנו מושג בקרבת האלוקים העצומה, בה היו שרויים כלל ישראל בימי שהותם במדבר. ענני הכבוד הקיפו אותם יומם וליל, עוטפים ומגוננים. אוכל אלוקי ירד מן השמים מדי יום ביומו. באר פלאית נבעה מים ככל שנדרש, ומדי לילה ירד עמוד אש להאיר את המחנה. היתה זו הרגשה נפלאה של לחיות עם השכינה ממש. לכאורה, במצב כזה, כאשר כל הצרכים הגשמיים והרוחניים מסופקים ישירות מידו הרחומה של בורא העולם, ניתן היה לחשוב כי אין איזו גדולה מיוחדת בכך שבני ישראל הלכו אחרי הקדוש ברוך הוא.

אולם הנביא ירמיהו עומד ומשבח: "כה אמר השם, זכרתי לך חסד נעוריך, אהבת כלולותיך; לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה". אחד הדברים שיהיו תמיד לזכות עם ישראל, והקדוש ברוך הוא הבטיח כי לנצח יזכור זאת - הוא דור המדבר; התקופה בה עם ישראל הלך אחר רצון השם בארץ לא זרועה, בלי שום שיקולים ובלי שום חשבונות.

קדמונינו גילו לנו את הסוד: המעלה הגדולה של בני ישראל היתה ההתבטלות המופלאה שלהם במדבר כלפי הקדוש ברוך הוא!

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

דברי תורתם וסיפורים על גדולי עולם שיום פטירתם חל השבוע

בעודו עוסק במצוה, פגש הרב אליצור את רבי חיים באוטובוס. הוא שיתף אותו בסיפור, ושאל אותו אם יש בידו כתובת אליה יוכל לפנות, כדי להשיג לילד זוג תפילין. המשגיח פתח את תיקו, הוציא חבילה עטופה בנייר עיתון, ומסר אותה לרב אליצור, "הנה... תן לילד..."

הרב ישראל ליוש

ביום כ"ח בתמוז חל היא"צ של הגאון רבי חיים פרידלנדר זצ"ל, משגיח בשיבת הנגב ופוניבז', ובעל ה'שפתי חיים'.

רבי חיים נולד בט' בתמוז תרפ"ג, ב'ברסלאו' שבגרמניה. לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה, עלתה משפחתו לארץ ישראל.

הוא פנה ללמוד בשיבת 'לומז'ה' בפתח תקווה, שם דבק במורו ורבו הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל.

בשנת תש"ד, עם הקמתה של ישיבת פוניבז' ע"י הרב מפוניבז' זצ"ל, ומינויו של רבי שמואל רוזובסקי לראש הישיבה, הצטרף רבי חיים לקבוצת הבחורים מייסדי הישיבה, שם התקרב מאוד למשגיח הגאון רבי אליהו אליעזר דסלר זצ"ל, ואף השקיע רבות בעריכת ספריו 'מכתב מאלהיו'.

לאחר נישואיו עם בתו של הגאון רבי יונה מרצבך זצ"ל, מראשי ישיבת 'קול תורה', הצטרף לצוות ההשגחה בשיבת פוניבז', תחת מנהלה הרוחני הגאון רבי יחזקאל לויןשטיין זצ"ל.

הקים את תלמוד תורה 'תורת אמת' בבני ברק, וכמו"כ ייסד את ארגון 'מורשת אבות' - אל המקורות, שעסק בקירוב רחוקים ובהפצת יהדות.

כיהן כמשגיח בשיבת 'הנגב' בנתיבות, בראשותו של הגאון רבי יששכר מאיר זצ"ל, ובשנת תשמ"א לאחר פטירת משגיח ישיבת פוניבז', הגאון רבי בן ציון במברגר זצ"ל, נקרא למלא את מקומו. הלך לעולמו, לאחר מחלה קשה שעמד בה בגבורה, ביום כ"ח בתמוז תשמ"ו.

"לא יחל דְּבָרוֹ כָּל הַיָּצָא מִפִּי יַעֲשֶׂה" (במדבר ל', ג')

מפרשת נדרים, אומר הגאון רבי חיים פרידלנדר זצ"ל, אנו למדים על קדושת הדיבור ועוצמתו, שהרי אדם יכול בכח דיבורו לאסור על עצמו דבר המותר, ולהחיל עליו איסור 'לא יחל דברו', וכמו"כ ע"י דיבורו הוא מאציל קדושה בחפץ שעד עתה היה חולין. בכח הדיבור הוא יוצר מציאות חדשה, של איסור או קדושה...

בעולם החומר והגשם, מבאר רבי חיים, אנשים מייחסים לעשיית חשיבות יתירה מהדיבור, כי תוצאות המעשה נראים יותר לעין

מתוצאות הדיבור. הדיבור נתפס כרצף הברות וכאמירה גרידא, שתוצאותיו אינן נראות כלל לעין.

אך בעולם הרוח, אין זה כך, כי בזה נבדל האדם מן הבהמה שגם היא 'נפש חיה', ומעלתו של האדם היא רק משום כח הדעה והדיבור. והדיבור הזה אינו רק אמצעי תקשורת בין בני האדם, כי גם לחיות ולעופות יש אופני תקשורת משלהן. הדיבור הוא כח רוחני אדיר, ויסודו משורש הנשמה, ובכוחו ליצור מציאות רוחנית...

על כח הדיבור נוכל גם ללמוד מעונשי המפתה והמוציא שם רע, שהרי המפתה איסורו הוא ע"י מעשה, ועונשו רק חמישים כסף, ואילו מוציא שם רע שאיסורו הוא ע"י דיבור, עונשו מאה כסף. זאת משום שתוצאות הדיבור שהוא מ'נשמת חיים' - רוח ממללא', פוגמים יותר מתוצאות המעשה, כי הדיבור פוגם בשורשים העליונים של הבריאה...

השפעת כח הדיבור, מבהיר רבי חיים, תלויה במדרגתו של המדבר, כי גם לאדם הפשוט יש כח והשפעה ע"י דיבורו, אולם ככל שהאדם גדול יותר, לדיבור שלו יש קדושה והשפעה יתירה, גם בעולמות העליונים...

עפ"י נבין מדוע בפתחת היום הקדוש, יום הכיפורים, אנו אומרים תפילת 'כל נדרי' ומתירים את הנדרים, זה בא ללמדנו עד כמה גדול כח הדיבור היוצר איסורים וקדושה, והשפעתו בעולמות העליונים הוא לאין ערוך מן המעשים.

פיו הקדוש, שידע היטב את מעלתו וכח השפעתו, לקה במחלה, וכשבאו ראשי הישיבה לבקרו, שאל אותו רבי דוד זינגרביץ: "כיצד יתכן שאדם שיש לו כל כך הרבה זכויות בפיו, ילקה דווקא בפיו?" ורבי חיים השיב: "דווקא זו זכות, שהייסורים באין מתוך מקום של זכות הרבים..."

תקופת מחלתו בסוף ימיו, היתה פרק מיוחד של שליטה עצמית בעוז ובתעצומות, והיא למדה את כל סובביו 'שוב הדעת' מהו.

כשקיבל את תוצאות הבדיקות ושמע על מצבו, מלוויו נשארו לשמוע על אפשרויות ריפוי והקלה, אך הוא יצא מהחדר ומיהר להספיק עוד 'סדר מוסר' בישיבה.

וליד שניגש לעודדו, אמר: "אינני זקוק לעידוד, האמן לי, עדיין לא הרגשתי קרבת אלוהים, כפי שאני מרגיש עכשיו..."

לרעייתו אמר: "רצון הבורא הוא לא רק שאוכל שוקולד, רצוני שגם אוכל דברים מרים", והם אכן היו מרים...

"לא תמיד אנחנו יודעים מה הקב"ה רוצה שנעשה... אבל את מה שהוא מביא עלינו, הוא ודאי רוצה..."

ביום שנסע לחוץ לארץ לסדרת טיפולים, עוד מסר ארבעה ועדים בישיבה, ואף בחר לא תיאר לעצמו מה עובר על המשגיח...

אחרי הוועדים שב לביתו, ובשלוות נפש אופיינית, דן עם בני ביתו על החתונה של בתו, שכלל לא השתתף בה, והלך לראות את דירתה החדשה.

שלוותו היתה עד כדי כך, שכשאמרו לו הרופאים כי יתכן שלא יוכל לדבר עוד לאחר טיפול רפואי מורכב, מיד ביקש המשגיח מכשיר הקלטה, ובשישבו הדעת הקליט דברי חיזוק ועידוד לבני משפחתו, בענייני ביטחון.

פעם הרהיב עוז אחד ממכריו ושאל אותו: "מהו סודה של מנוחת הנפש בה ניחן?" והוא השיב בפשטות: "כשאתה עוסק בתפילה, תהיה עסוק רק בתפילה, וכשאתה עוסק בלימוד, רק הלימוד יהיה לפניך, כך תגיע לשוב הדעת..."

היטיב להגדיר זאת אחד מתלמידיו: "כל מי ששמע על מגוון פעולותיו, סבור היה שלמשגיח ישנם עשרות עיסוקים ביום, זה לא נכון... למשגיח יש רק עיסוק אחד, ולאחריו עוד אחד, ואין אחד נוגע בחבריו..."

כאשר למד עם בנו והתקשה מאוד מחמת מצבו הבריאותי, בנו הציע לו שיפסיקו ללמוד, אך הוא השיב: "לא מפסיקים ללמוד כשקשה, מפסיקים ללמוד כאשר אי אפשר עוד!"

משפט דומה אמר לראשי ישיבת הנגב, כאשר שב מחוץ לארץ לאחר סדרת טיפולים, והזדרז לנסוע לישיבה למלא את חובת ההשגחה. לפליאתם על ששב לישיבה במצבו, אמר: "כל זמן שאני יכול לעמוד על הרגליים, חובתי להמשיך בתפקידי..."

וכשהרבנית מחתה בו על שתוך כדי הטיפולים בחוץ לארץ, אמר סדרת שיחות, אמר לה: "כל זמן שה' נותן לי את כוח הדיבור הרני בתפקידי..."

כוחות הנפש והשליטה בהם, כבר ניכרו בו כשהיה נער. כאשר עלה לארץ ישראל, התרגשות רבה היתה באניה לקראת הרגע הנכסף, ראיית ארץ ישראל, ואכן כאשר התקרבה האניה וכבר ראו את אדמת ארץ ישראל, כולם מיהרו לעלות על הסיפון ולמהר לזכות לראות את ארץ ישראל, אך רבי חיים, היה אז נער, העיר: "עדיין לא בירכנו 'ברכת המזון' ואסור לעזוב את חדר האוכל ולעלות על הסיפון... מותר לגשת רק לחלון..."

רבי יצחק אלחנן גיברלטר מספר: בתקופת תש"ח, זמן מלחמת השחרור, בחור מיישיבת פוניבז' התארס בירושלים, ולא היתה לו אפשרות לחזור לבני ברק, עקב המצור שהיה על ירושלים.

הוא התארח בינתיים בישיבת 'חברון', והוא היה אות, מופת ודוגמא לכח התורה. הבחור הזה היה מי שלמים נתפרסם כהגאון רבי חיים פרידלנדר זצ"ל, הוא היה לומד סדרים שלמים בעמידה במרתף הישיבה, הפגזים נפלו סביב ואימה שרתה על הכל, אך הוא עמד ולמד בעיון ללא כל פחד, כביכול אינו שומע כלל את הפגזים. ברגע שאנחנו שמענו את קולות הפגזים התחלנו מיד באמירת תהילים בציבור...

ברשימותיו מצאו כיצד הוא התייחס לימי המצוקה הללו, כשהוא שהה במצור, וכל כתב: "צריך לשנן לעצמי, שה' קורא אותי מתוך הייסורים האלה ומתוך פחד המוות, וכוונת הק-ל הרחמן רק לטובה... התנאי הראשון לעת כזאת, הוא צלילות הדעת גמורה וחלילה שלא אתבלבל, ולהכיר בהשגחה פרטית..."

רבי חיים היטיב לנצל את זמנו עד תום. ניצול הזמן, לא היה רק ענין בסדר יומיו, אלא הוא היה טבוע עמוק בנפשו. הוא היה יכול לקבוע פגישה מדויקת בין 10:25 ל-10:40, תוך כדי חישוב הזמן עד תום...

את נסיעותיו באוטובוס לישיבת הנגב ניצל ללימודיו. פעם הצטרף אליו תלמיד לנסיעה, ולתומו חשב כי הנה לפניו הזדמנות לדבר עם המשגיח, אך לפליאתו הוציא רבי חיים פנס מתיקו ולמד לאורו. כעבור זמן מה כבה הפנס, והתלמיד חשב שהנה עתה הגיע העת בו יוכל לדבר עם רבו, אך גם הזדמנות זו התפוגגה למול עיניו, כי הנה הוא רואה שהמשגיח מוציא מתיקו סוללה נוספת, ומחליף אותה בסוללה הריקה...

הנסיעה הסתיימה, והתלמיד אמנם היה מאוכזב שלא הצליח לדבר עם המשגיח, אך הוא למד פרק חשוב בניצול הזמן... מי חושב לקחת איתו סוללה נוספת?! רק מי שמתייחס לכל רגע, כאילו זו הצלת חיים!

בנו רבי אליהו מספר: "פעם הייתי עם אבא בבין הזמנים בנופש בירושלים, וקבוצת מנהלים ביקשו להיפגש עמו. הוא אמר להם שאחצה"צ הוא נוסע לים המלח, ואם ירצו יוכלו להצטרף אליו ולדבר שם."

וכך היה, אבא היה בתוך הים, וסביבו עמדו בחצי עיגול קבוצת המנהלים והתייעצו איתו בענייני חינוך..."

בין שלל עיסוקיו בעולם הישיבות ובעולם החינוך, עסק רבות בענייני קירוב במסגרת ארגון 'אל המקורות' אותו הקים, וכל ענין של קירוב נגע לליבו עד מאוד...

"היכן ניתן להשיג זוג תפילין בהשאלה, לפחות ליום אחד, יום הבר מצוה?" - פנה ילד אל הרב ראובן אליצור. הבקשה התמימה הזו לא יכולה היתה להשאיר את הרב אליצור אדיש, הוא פנה לכל ארגוני הקירוב, אך לאזכרתו, לא הצליח להשיג תפילין לילד התמים.

בעודו עוסק במצוה, פגש הרב אליצור את רבי חיים באוטובוס, בדרכו מיישיבת הנגב לבני ברק, הוא שיתף אותו בספור, ושאל אותו אם יש בידו כתובת אליה יוכל לפנות כדי להשיג לילד זוג תפילין. המשגיח פתח את תיקו, הוציא חבילה עטופה בניר עיתון ומסר אותה להרב אליצור, "הנה... תן לילד..."

כאשר הגיע הרב אליצור לביתו, נדהם לראות כי בחבילה מונחים זוג תפילין חדשות, נוצצות ומהודרות בכל ההידורים.

הוא פנה, נסער כולו, לביתו של המשגיח, ותמה: "נראה שהתפילין מהודרות ממש ומחירן בהתאם, וכי אפשר למסור אותן סתם כך לילד לא מוכר...?!"

"אספר לך את סיפור התפילין" - השיב לו המשגיח - "בחור מיישיבת הנגב פנה אלי בבקשה שאשיג עבורו תפילין מהודרות. טרחת ועמלת, בחרתי פרשיות וסקרתי בתים, עד שהרכבתי את התפילין המהודרות הללו. כשהבאתי אותן לבחור, הוא אמר לי במבוכה שמישהו כבר העניק לו זוג תפילין, והוא כבר לא זקוק לאלו. לא אמרתי דבר, והשבתי אותן לתיק... אך מאז הציקה לי המחשבה" - המשיך המשגיח בסיפורו - "מה אירע כאן? מדוע עשה זאת הקב"ה? מדוע היה עלי לטרוח ולהשיג תפילין כה מהודרות, לשווא? עתה, כאשר שמעתי ממך על בקשתו של הילד, הבנתי שהתפילין הללו מיועדות עבורו, ומסרתי אותן בשמחה... הנה מלאתי את שליחותי!".

"אם כן" - ביקש הרב אליצור - "שהמשגיח בעצמו ימסור אותן לילד". רבי חיים הסכים, וביום הבר מצוה באו הבחור והוריו לביתו, המשגיח ירד איתם לבית כנסת 'ירחי כלה' והניח את התפילין לבחור.

בינתיים ערכה הרבנית שולחן, וערכו לבחור מסיבת 'בר מצוה' צנועה, כשרבי חיים מנציח אותה בתמונות...

במסיבה, דיבר המשגיח על משמעות היום הגדול, ועל הכניסה לעול המצוות. ההורים התרגשו מאוד ורשמו אותו למתיבתא חרדית...

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו ל: israel.layosh@gmail.com

המשך מעמוד 19 | הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א

כי כל הפסקה מבטלת את תהליך החימום, ומחזירה את הקומקום לתחילת הדרך.

כך הרוצח שנמצא במשך שנים בגלות בעיר המקלט, אם יצא אפילו לרגע אחד, יחזור לתחילת הדרך, ויאבד את כל כפרתו.

מרן הגרי"ש אלישיב: מי שלא יודע לומר 'לא' לחברו, לא יידע גם לומר 'לא' ליצר הרע

ויש ללמוד מכאן עד כמה חשובה הרציפות בעבודת ה', עד שכל הפסקה מסיגה את האדם דרגות רבות לאחור. והנה, אצל מרן הגרי"ש אלישיב הרגישו בחוש, כמה הוא חושש מכל הפסקה קטנה, ועד כמה וכמה היה מקפיד שלא להפסיק מלימודו.

פעם אחת הגיע אדם חשוב, שהפציר רבות בגבאי להכניסו אל מרן. הגבאי לא היה יכול לעמוד בלחץ, והכניסו. לאחר מכן, התנצל אותו גבאי לפני הגרי"ש ואמר: "לא יכולתי לסרב לו".

אמר לו הגרי"ש: "חמי רבי אריה היה אומר, שמי שאינו יודע לומר 'לא' לחברו, בשעה שצריך לסרב, לא יידע גם לומר 'לא' ליצר הרע..."

(מתוך הספר 'מצוות בשמחה', בעריכתו של הרב משה מיכאל צורן)

ועלו למדרגה גבוהה, ומחללי-שבת-להכעיס שמטו את הסיגריה כשראוהו מתקרב. כל זאת בגלל ההשפעה שהיתה לו על מקומו וסביבתו.

מאור פניו וקדושתו של רבי אריה, השפיעו ללא מילים על ניצוץ הקדושה, ושילהבו אותו לשלהבת י-ה.

לפי זה אפשר לבאר, אמר הגרש"ש לוי, מה הטעם שהקפידה תורה כל-כך שלא יצא הגולה אפילו לרגע אחד מערי המקלט, ואפילו לצורך גדול ופיקוח נפש.

כי כיון שנתבאר שאין כאן עונש בעלמא, אלא תיקון הנפש וטהרתה, הרי כל רגע שהגולה נושם מהאוויר הזך של ערי הלויים ודורך על אדמתם, אדמת הקודש, הוא מוסיף התרוממות והזדככות. נמצא שהוא באמצע תהליך של תשובה וכפרה, שהשלמתה נעשית במיתת הכהן הגדול שהיא גמר כפרתו.

ולימדה אותנו התורה, שכל הפסקה קטנה באמצע התהליך הזה, ולו יהא כרוך בפיקוח נפש, יכול להסיג אותו אחורנית, ולבטל את כפרתו. וכפי המשל הידוע של מרן רבי חיים שמואלביץ, שהמשיך את ההספק בלימוד התורה לקומקום, שכדי שהמים הנמצאים בו יגיעו לרתיחה יש להמתין 10 דקות. והנה, אם יורידו אותו מידי פעם מן האש להפסקה ו'חופשה' של דקה אחת, הרי גם אם יתמיד בכך במשך חודשים ושנים - לא יגיע הקומקום לרתיחה, לעולם!

מיודענו זה שהיה מתמיד גדול, ניגש לאשה והעיר לה על הרעש שעושים ילדיה שמפריע לו בלימודו. האשה, שעבודה זו היתה קשה עליה, קצת נפגעה מההערה, ופלטה מבין שפתיה: "הלואי שלא תזכה לטעום את טעמו של צער גידול בנים..."

'ברית כרותה לשפתיים'

הרב בנימין בירנצוויג

"לא יחל דברו ככל היצא מפיו יעשה" (במדבר ל', ג')

מלבד הפירוש הפשוט של הפסוק, המדבר על חיוב האדם לקיים את נדריו היוצאים מפיו, ישנו פרוש נפלא על דרך הדרש, שהוא תמרור הוראה ללמדנו על הזהירות, מכח הדיבור שנתן לנו ה' בפיו, פרוש שמביאו הגאון רבי חיים ויטאל ז"ע"א לפסוק זה: "לא יחל דברו כלל היוצא מפיו יעשה" - לא יחלל האדם את דבורו, כי כל דיבור שיוצא מפי האדם, אם טוב אם רע, פועל פעולה למעלה, ובזאת סניגורין או קטיגורין, וזה שנאמר 'ככל היוצא מפיו' אם טוב אם רע.

דברים אלו מובאים וזוהרים גם בלשון הזהב של מרן רבי חיים מואלוז'ין ז"ע"א, שכתב ב'נפש החיים' (ש"א פ"ד): "וזאת תורת כל איש מישראל, שאל יאמר בלבו ח"ו, כי מה אני ומה כוחי לפעול שום ענין בעולם, אמנם יבין ויקבע במחשבת לבו, שכל פרטי מעשיו ודיבורו וכו', מה רבו מעשיו ומאד גדלו ורמו, שכל אחת עולה כפי פעולתה בגובהי מרומים, בעולמות וצחצחות האורות העליונים".

דברים נשגבים אלו, הם לנו לתמרור הוראה, אזהרה והדרכה, כיצד עלינו להשתמש בכח הדיבור שבפיו, עד כמה עלינו להזהר מכל מילה רעה או להעריך מילה טובה או ברכה היוצאת מפיו של כל יהודי.

'ברית כרותה לשפתיים' אמרו חז"ל, למדים אנו מדבריהם, כי כל מילה פועלת בעולמות העליונים! ומשכך עלינו לישא באחריות ובעול השמירה של כל מילה לרע או לטוב.

מעשה מרטיט סיפר הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, המלמדנו עד כמה חובה עלינו להיזהר מכל מילה שיוצאת מפיו של יהודי ואפילו אם יצאה בשגגת כעס וכדו':

מעשה זה אירע בירושלים להרב ד.ק. שבמשך 24 שנים לא זכה להיפקד בזרע של קיימא, ואחר שנזכר סבל וסיבובים בכל רחבי תבל אצל רופאים, זכה באופן פלאי להיפקד בבן זכר.

הרב ד.ק. למד בצעירותו בישיבה בירושלים, ונודע כמתמיד גדול. בישיבה שם היתה אשה שהיתה שוטפת את הרצפות בהיכל הישיבה, ופעם אחת הגיעה עם כמה מזאטוטיה לשטיפת הישיבה, והם כדרך הילדים עשו רעש והפריעו ללומדים.

מיודענו זה שהיה מתמיד גדול, ניגש לאשה והעיר לה על הרעש שעושים ילדיה שמפריע לו מלימודו. האשה שעבודה זו היתה קשה עליה, קצת

נפגעה מההערה, ופלטה מבין שפתיה: "הלואי שלא תזכה לטעום את טעמו של צער גידול בנים".

חלפו להן שנים, והנ"ל שכח בכלל את המאורע הזה. הוא נישא בהמשך לבת זוגו, וכך עוברות שנים רבות והם מצפים ומייחלים בלב שבור וקרוע לזרע של קיימא שמתממה מלבוא, הם נוסעים לכל רחבי תבל לשאול בעצת הרופאים ולשווא.....!

בני הזוג שכבר התקרבו לגיל חמישים, כמעט ונואשו, אבל בליבם בטחו בריבון העולמים שיושיעם ברחמיו. אז ביום מן הימים עולה בפתע פתאום בזיכרוננו של הרב ד.ק. אותו מעשה בעזרת הנקיון של הישיבה, ומה שאמרה לו, ואז החל להרהר ולחשוב, שהנה אז הוא חשב שהיא התכוונה לברכו שלא יראה צער גידול בנים, אבל הרי היא אמרה זאת מתוך שנפגעה קצת מדבריו כלפיה, ואולי יש בדבריה כמין קללה וקפיידא כלפיו?

אומר ועושה. התחיל לברר אחר מקום מגוריה, ושמוח לשמוע שהיא עדיין בחיים. חיש מהר נסע לביתה... פרש בפניה את המקרה הנ"ל, וביקש בכל לשון שתמחל לו בלב שלם. היא כמובן מחלה בלב שלם, ואף הוסיפה ברכות מלב ונפש, וסיפרה לו כי בניה אלו שהיו איתה בעת שטיפת הרצפות בישיבה, יצאו תלמידי חכמים גדולים ומפורסמים.

נס ופלא! לא עברו יותר מתשעה חדשים, ובני הזוג המבוגרים זכו לחבוק בזרועותיהם בן זכר, וכל העיר ירושלים רעשה געשה ושמחה בשמחתם ובנס הגדול שהתרחש לעיל כל.

ללמדנו עד כמה גדול כח הדיבור של כל יהודי, אם לרע שיוצא מתוך צער וקפיידא, כמה עלינו להזהר מכך, שלא להפגע מדיבורים של אחרים ושלא לפגוע בדיבורנו באחרים, ועל אחת כמה וכמה מרובה מידה טובה, אם יוצאת ברכה מפיו או מפיו של כל יהודי, כמה עלינו לחבבה ולהעריכה, ביודענו מה פועלת כל מילה בעולמות העליונים.

סלבודקה' ובכינויים נוספים כיצא בזה. סיפר רבי אברהם משה זיסקינד: "פעם אחת נכנסתי לחנות צילום של גוי מקומי בדרום אפריקה, והנה לנגד עיניי תלויה תמונה גדולה של ראש הישיבה!

"מנין לך התמונה הזאת?", שאלתי בתימהון את בעל החנות, והוא השיב לי: 'פעם הלכתי ברחוב, והנה למולי צועד אדם שפניו מאירות וכל תנועותיו אומרות אצילות והדר. צילמתי אותו ותליתי בחנות...' " אפילו גוי בקצה העולם הבחין בהדרת הפנים הקורנת מאבא.

"אדם אתם!" (יחזקאל לד) קריאתו של יחזקאל הנביא כמו נשמעה מכל אחת מתנועותיו של אבא, מדרך עלייתו, משיטת החינוך שלו וממהלך חייו. **"אדם אתם!"** - תבע מן התלמידים הנהגה מרוממת, הראויה ליציר כפיו של הקדוש ברוך הוא, שחלק אלוה-ה ממעל בו.

"בן תורה דארף זיין א'מענטש", היינו שומעים את אבא חוזר שוב ושוב. **"להיות בן אדם!"**, היה דורש גם מן התלמידים. בכל מקום, בכל מצב, בכל דרגה - לפני הכול תהיה בן אדם.

מרגלא בפומיה של אבא, כי בשפה הסלבודקאית לא הרבו להשתמש במונח 'אסור'. ישנם דברים רבים שאינם אסורים, אך בכל זאת אינם מתאימים לבן מלך בממלכת סלבודקה.

"עס פאסט נישט!" - זה לא מתאים - - -

וכאשר אומרים על משהו שהוא אינו מתאים לבן תורה, הרי זה כאילו אומרים שיש בו איסור גמור!

הנהגה זו כללה תחומים רבים ופרטים אין-ספור שאבא לא ויתר עליהם. הוא גרס כי 'אדם' מורכב מכל הפרטים הללו, וחיסרון באחד מהם, ולו בפרט קטן - מעיד על חיסרון במעלת ה'אדם', עס פאסט נישט...

"היו שחשבו שבסלבודקה אין מסגרת", אמר אבא, "סברו שכל אחד שם חי לבדו, בלא השגחה, וצריך להבין בעצמו מה מתאים ומה לא..." "אבל מקובלני מאבי מורי המשגיח, שיש מציאות של 'סוגה בשושנים', מציאות שבה פרחים ועצי פרי משמשים גדר נוי וחוסמים את מחבלי הכרמים. וזו דרכנו! להעמיד גדר נוי, לא גדר קוצים. בתוך גינות נאות המקיפות את הבית בפרחים ושושנים - כל אחד רוצה להיות ואינו מבקש לפרוץ את הגדרות. בדרך זו, שבה ריח העלים ופריחת השושנים שובים את הנפש, נמשך האדם אל תוך הבית פנימה, אל תוך בית המדרש".

כך נהג גם כאשר נאלץ להעיר לתלמיד. "לבחור כמוך זה לא מתאים", היה אומר ומעביר תוכחה מחייבת: "זהו הכבוד שעליך לנהוג בעצמך!".

הגדול, רבי אהרן קוטלר. ביום הנסיעה ליווה אותו אבא לנמל התעופה, ובזמן ההמתנה התיישבו השניים בפניה צדדית והשלימו את ההספק היומי בפעם האחרונה...

אבא הרבה להזכיר את גישתו של סבא המשגיח, לצורה הנכונה של 'קבלה' ושל 'קביעות'. סבא היה אומר שהקבלה צריכה להגיע מתוך החלטה ברורה, באופן שלאחר מכן אין בחירה בדבר. פעם קרא אבא סיפור בקונטרס כלשהו, וביאר אותו לפי דרכו:

שני אחים שומרי מצוות עבדו בנמל חיפה. העומס בעבודתם היה גדול, ופעמים רבות התאחזה עבודתם עד הערב. הם שמו לב שבמיוחד בימי שישי, כאשר העבודה מתארכת הם אינם מספיקים להתכונן כראוי לשבת, והחליטו לקבל עליהם לשוב לביתם ביום שישי בשעה מוקדמת.

חלפו שבועות אחדים שבהם אחד האחים הצליח לעמוד בקבלה ולקבל את השבת בנחת, ואילו האחר נתקל בכל שבוע מחדש בקשיים שונים ומשונים, ולא הצליח לעמוד בקבלתו.

"מדוע הראשון עמד בקבלתו והשני נתקל בקשיים רבים כל כך?", שאל אבא. והסביר:

"כנראה מפני שהראשון החליט החלטה ברורה וחדה, שבשעה פלונית הוא עוזב את מקום העבודה, ויהי מה! לא משנה אם העבודה הסתיימה, לא משנה אם יש סחורה בחוץ, בכל מקרה הוא עוזב. אחרי שעמד בניסיון הזה כמה פעמים, שוב לא הייתה ליצר הרע רשות לערום עליו קשיים נוספים, כי אין תפקידו של היצר לגרום סתם רעה לבני אדם, אלא רק לנסות להכשילם.

"אחיו, לעומתו, לא קיבל עליו את הקבלה באופן מוחלט, וממילא נותר אצלו מקום לבחירה - אצלו יש ליצר הרע רשות ואף תפקיד לערום קשיים..."

אבא היה מתאר לנו איך שימש סבא דוגמה חיה לשמירת קביעות בכל מחיר. גם כאשר היה טרוד במשך היום ולא הספיק את לימודיו הקבועים, לעולם לא היה עולה על יצועו עד שהיה משלים את הקביעות!

בימיה הראשונים של הישיבה, בטרם סודר לכולם מקום שינה, לנו כמה בחורים בדירתו של סבא. בתקופה זו הם זכו לראות איך סבא שומר על הקביעות שלו בלא לסטות מהן אף ליום אחד. כאשר אירע ובשעת לילה מאוחרת טרם סיים את הקביעות היומית, ושמורות עיניו כמעט נעצמו, היה קם ולומד בעמידה.

אחד מהם סיפר, שפעם ראה איך באחד מלילות שבת כבה האור בביתו של המשגיח, בטרם סיים את הקביעות שלו...

מה עשה? פתח קמעה את התריס, נטל בידו גמרא קטנה, נעמד ליד החרקים שמבעדם חדר מעט אור, וסיים את קביעותיו.

הנהגתו האצילית של אבא הייתה לשם ולמופת

כל מראהו, כל הליכותיו - הכול אמר הדר, שאותו רכש בבית היוצר של ממלכת 'סלבודקה'. לא פלא שרבים כינוהו 'האחרון לממלכת

הליכותיו של בן תורה צריכות להתאים ל'בן מלך'

'גדלות האדם' מן האסכולה הסלבודקאית, דורשת הנהגה אצילית ונכבדת היאה לממלכת כהנים וגוי קדוש.

אבא זכה לחנך דורות של תלמידים, להנהגה מלאת דרך ארץ בכל המובנים. בעבודת חינוך יום-יומית החדיר בהם את ההנהגה המכובדת בכל מקום, בהראותו להם את הדרך שבה ילכו בכל עת ובכל מצב. אכן, זכתה ישיבת 'אור אלחנן', ובוגרי הישיבה לדורותיה ניכרים בהנהגה ייחודית המאפיינת אותם.

כמה נחת רווח אבא, כאשר שמע מאנשים כי תלמידיו בולטים בהנהגת דרך ארץ, בנכבדות וברוממות! באחד הימים הגיע אל אבא מכתב מרגש, שבו גולל אדם זר סיפור ארוך, והביע התפעלות רבה מהתנהגותו המיוחדת של אחד מתלמידיו של אבא.

את המכתב הוא פתח בקריאה 'אשרי רבו שלימדו תורה!' וכך סיפר: "הוצרכנו לנסוע לארה"ב עם שבעת ילדינו הקטנים. הנסיעה הייתה דרך אנגליה, והייתי במתח גדול, שכן לא ידעתי את השפה כלל. והנה פגשנו בבחור ישיבה השב לביתו בחו"ל. שאלתי מהו מסלול הנסיעה שלו, וכשהתברר שהוא זהה לשלנו - נצמדנו אליו, והוא מילא את תפקידו בנאמנות.

"בנמל התעופה באנגליה, הידוע בגודלו העצום, התקדמנו לעבר שער היציאה למטוס, והנה התברר שיש בעיה עם כרטיסי הטיסה

שלנו. נאלצנו לשוב לאחורינו ולחזור את כל המסלול הארוך כדי לסדר את הבעיה. הבנו מייד שאת הטיסה הקרובה נפסיד. "אבל את הצטרפותו הטבעית של תלמיד הישיבה אלינו - לא הבנו כלל וכלל... הוא נשאר עימנו, ליווה אותנו עד שהבעיה סודרה, ובסייעתא דשמיא אף הספקנו את הטיסה המתוכננת. "היות שאין אני יודע את כתובתו של הבחור, רק את שמו - דוד ואחונן שיח" מוונצואלה, אמרתי להוקיר טובה למקום שלימדו תורה ואורחות חיים נאצלים כאלו.

"כמו כן, יש להביע את ההתפעלות מהנהגתו של הנ"ל כל הדרך, כבן בתורה בהנהגה, במלבוש ותפילה וכו'. הוא בכל אורחותיו מביע 'תלמיד ישיבת אור אלחנן' המעטירה, ומקדש שם שמים בכל הליכותיו".

אבא קיבל את המכתב במוצאי שבת. הוא התרגש למקרא הדברים ורצה לשתף את הורי הבחור בהתרגשותו, אך בשל הפרשי השעות, בוונצואלה עדיין הייתה שבת.

אבא המתין עד רגע יציאת השבת בוונצואלה, ומייד התקשר. ההורים נדהמו לשמוע את קולו של ראש הישיבה, בידעם שהשעון בארץ ישראל מורה על שעה של לפנות בוקר...

פעמים רבות שמעתי מהתלמיד כמה התרגשו הוריו משיחת הטלפון ההיא. "את החינוך הזה", הם חזרו ואמרו, "ספג הבן בישיבה, ואין אנו מספיקים להודות להשם שהובילו למקום זה".

המשך מעמוד 6 | הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א

כנגד המשמיצים. אמר להם: "אדם רוצה חיים טובים? יש סגולה בדוקה אחת - לא לענות לחורפיו דבר!".

כותבים עליך, משמיצים אותך - אל תענה! תשתוק! אם תענה, הם יקצינו עוד יותר. אם תשתוק, יש סיכוי שהם יתרככו ויורידו את מפלס הטינה כלפיך.

פעם בא אליו אדם והתלונן שחושדים בו חשד שווא. אמר לו הרב שטיינמן: "שיחשדו! מה אכפת לך? אתה הרי יודע את האמת".

"אבל קשה לי לחיות עם ההרגשה שמישהו חושד בי", אמר הלה. ענהו הרב: "הרי רבי יוסי אומר: 'הי חלקי עם מי שחושדין בו ואין בו' (שבת קיח ע"ב). הוא מכריז על כך שהוא רוצה לשבת איתך, ועם אחרים שחושדים בהם ואין בהם. אמר לי: כל כך רע לך לשבת במחיצתו של רבי יוסי?... תהיה מאושר בכך!".

להבליג, לא לענות

זכיתי לשבת במחיצת שר התורה ועמוד היראה, מרן ראש הישיבה, הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל, כמה שעות בכל יום, חוק ולא

יעבור. הייתי עד ראייה ושמיעה לכל מיני נושאים ועניינים צבוריים ופרטיים שעלו על שולחנו.

פעם באו אליו וספרו לו, שפרסמו מודעה משמיצה על אחד הרבנים. אמרו לו: "אי אפשר להבליג, צריך למחות..." שאל אותם: "איך אתם חושבים למחות?". "נפרסם מודעת מחאה".

אמר להם הרב: "הרי מודעה אחת תגרור אחריה עוד מודעה, ואחרי זה תבוא מודעת נגד... ברחוב ידברו על הרב הזה ועל הרב ההוא... שווו בנפשכם, אלו ביזיונות יגרמו לאותו רב שאתם חפצים לשמור על כבודו. הרי תשיגו את ההיפך הגמור".

"אם כן מה נעשה? מה עם כבוד התורה?". "כבוד אלוקים הסתר דבר" (משלי כה, ב) ענה הרב. "במקום להגרר למלחמת השמצות, עדיף פשוט להבליג ולשתוק. יבוא בעל הבירה, ישתבח שמו, וישמור על כבודם של בניו".

(קטעים מלוקטים מתוך הספר 'משכני אחרך')

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

הרב שיש חתן בר מצוה בשבת ובוודאי יהיה להם לכבוד גדול. מיד כששמע זאת נהרא פשטה על פניו, וענה שהוא לא בא ואין מקום לשכנעו יותר. הודה מאוד לרב על הביקור וברכו לשלום. נכדו ששה עימו, ביקש להבין את פשר סירובו.

ענה לו רבי שריה במתק לשונו: "בתחילה כשביקשני לבוא לקריאת התורה, חששתי פן הקריאה לא תהיה כפי רצוני, וע"כ העדפתי לא לבוא.

"אבל לאחר ששמעתי שיש חתן בר מצוה החלטתי שלא לבוא. כיון שמנהגם שהחתן בר מצוה קורא את כל הפרשה, והרי אם אני אבוא לשמוע והקריאה לא תהיה לפי רוחי- הרי אני לא אעמוד בזה שלא להעיר לו, ולהעיר לחתן בר מצוה זה כמו להרוג אותו, וע"כ החלטתי שעדיף לא לשמוע קריאת התורה, מאשר להעיר לו."

(הערה: קריאת התורה כל השנה אצל רבי שריה, היתה כמו פרשת זכור, ובכל זאת העדיף להמנע ולא להעיר)

באשפוזו הראשון מוצאי שב"ק פרשת 'נשא', לאחר סדרת בדיקות כלליות ובדיקות דם, סח לנכדו: "מדוע מוציאים לי דם, הרי לא שפכתי דם של אף אחד..."

כאשר נשאל על סוד הצלחתו בעבודת ה' יתברך, ענה ע"כ במתק לשונו: "ללמוד מכל אדם את הטוב שיש בו" והוסיף שקיבל מתנה מיוחדת מהקב"ה: חוש מיוחד לזהות וללמוד את הטוב שבכל אדם.

אחד ממתפללי המנין ביום כיפור, היה הרב הגאון רבי יאיר ישראלי זצ"ל. רבינו זצ"ל נהג לכבדו בעליית 'לוי', והנה ביום כיפור הראשון לאחר הסתלקות רבינו זצ"ל, קראו לו לעליית 'לוי' אך דא עקא ששכחו את שם אביו.

אמר ע"כ הרב ישראלי: "בחיי הרב זה לא היה קורה." מעשה נוסף שמעיד על זהירותו הנעשית בפקחות רבה: פעם אחת הגיע לבקר את מקורביו בביקור חולים, ובני הבית הגישו לפניו תפוח. כשחתכו את התפוח ניכר ונראה רקבונם.

כדי לצאת מהאי נעימות אמר רבינו: "הרי אני דומה לתפוח הזה, שמבחוץ נראה יפה ומושלם אבל בפנים הכל רקוב..."

מעשה נוסף: יום חמישי ט"ז לחודש אייר תשס"ח לפרשת אמור, והגאון החסיד רבי שריה דבליצקי זצוק"ל מובהל במהירות לבית החולים 'מעייני הישועה' לניתוח חירום.

לאחר הניתוח אושפז לכמה ימים להשגחה. ביום שישי נכנס לבקר רב בית הכנסת 'מעייני הישועה'.

הרב דרש בשלומו, והזמינו לבוא להתפלל עימם בשבת, וזה יהיה להם לכבוד גדול.

רבי שריה השיב לו שהוא מתפלל כוותיקין, וע"כ הוא יתפלל ביחידות בחדרו. פנה רב בית הכנסת לרבי שריה בבקשה שיבוא רק לקריאת התורה. רבי שריה ענה בשלילה.

ניסה הרב לשכנעו אבל ללא הועיל. כניסיון אחרון לשכנעו, אמר לו

המשך מעמוד 11 | הגה"צ רבי ישראל גרוסמן זצוק"ל

מי יכול לתאר את הדקות ספורות שעברונו הם נשארו ארוכות, ארוכות מאד לנצח. לראות את רבינו צועד לאיטו בפסיעות כבדות לכיוון מסוף היציאה. כשהגיע למרגלות הספינה, התיר רבינו את שרשרת שעון הזהב, והושיטו לידי רבי אהרן הלטובסקי ואמר בקול בוכים: "שיהיה לצוררים הארורים פחות שלל מאיתנו..." אח"כ הוריד את המעיל העליון "רעזשוולקע", ואמר: "שם כבר לא נזדקק לבגדי השיראין... כשנצטרך לרוץ במעבה היערות על ההרים ועל הגבעות נוכל לרוץ בקלות יתר בלעדיהם.

עיני הכל היו נשואות לכיוון האניה שעזבה את הנמל, ואט אט התרחקה והפליגה למרחקים. לימים נתברר שזו היתה האניה האחרונה שהפליגה מארה"ק לכיוון חבל ארץ זה טרם פרוץ המלחמה.

כעבור שלושה ימים בלבד, י"ז אלול תרצ"ט, פרצה המלחמה הארורה השואה האיומה. כשהגיעה הספינה לנמל קטסטנצ'א ברומניה, כבר פלשו הגרמנים הארורים לפולין וכבשוה תוך מספר ימים, השמועות על פרוץ המלחמה הגיעו גם לרומניה, ומשום כך העדיפו רבים מנוסעי האוניה להשאר שם. אך רבינו ומלווהו הספיקו עוד לעלות ברכבת האחרונה שנסעה לפולין.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל

(מתוך הספר 'לב ישראל')

הס הושלך ברחוב, המוני החסידים שהתגודדו מסביב הבית נעמדו דום הביטו בערגה על פני כ"ק אדמו"ר זי"ע שירד ממדרגות הבית, עיניו אדומות מרוב בכי, הרבי נכנס לתוך המכונית שאמורה לקחת אותו לנמל חיפה.

תוך כדי נסיעה צץ רעיון במוחו של ר' בערל פרידמן - שהחזיק את תיקו האישי של רבינו, ובו היו כל המסמכים הדרושים להפלגה, כמו הדרכון וכרטיס ההפלגה - לזרוק את הדרכון החוצה, וכך תתעכב נסיעתו של רבינו. ר' בערל עדיין לא הספיק לסדר את רעיונו במחשבתו, והנה הרבי סובב את ראשו ופונה לר' בערל ואומר: נמצאים אנו בידו של הקב"ה ובעצמינו אין אנו יכולים לעשות מאומה... באמצע הנסיעה הביע ר' משה ברגמן חשש שאולי נאחר ונפסיד את האוניה העומדת להפליג, אמר לו רבינו: אין צריך למהר. הלוואי שנאחר, כמו שחוששני שלא נאחר...! ואף שאכן איחרו את הזמן המיועד להפלגת האוניה, מה' יצא הדבר והאניה התעכבה ולא הפליגה במועד.

רגעי הפרידה היו קשים מאוד, בלב כבד ובראש מורכן ניגש הקהל להיפרד. נחלי דמעות נשפכו כמים והתמזגו במי הים האין סופי, גליו הסוערים והשוצפים שהתנפצו בירכתי הספינה, כמו השתתפו בצער הרב של כולנו, בעינים בוהות בחלל הבטנו אל נוכח שער היציאה.

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

- ◆ האם מותר לעבור על נדרים במשך השנה על סמך 'מסירת המודעה' בתחילת השנה?
- ◆ ב'כורעים' במוסף של ראש השנה - האם מותר לכרוע על גבי שטיח קבוע?
- ◆ מדוע נקרא יום הכיפורים 'כיפורים' בלשון רבים?

מהלכות התפילה ביום הכיפורים

- מצוה על כל ישראל, אנשים ונשים, להתוודות ביום הכיפורים; ומנהג ישראל להתוודות בערב יום הכיפורים וביום הכיפורים עשרה וידוים.
- נוסח 'כל נדרי', תוקן בתחילתו בלשון עבר, כהתרת נדרים לנדרים שגִּדְרוּ במשך השנה; והראשונים תיקנו לאומרו בלשון עתיד, כ'מסירת מודעה' לביטול הנדרים שידרו בעתיד, במשך השנה. ומנהג רוב ישראל בימינו, לומר את שתי הנוסחאות, בלשון עבר ובלשון עתיד. ולמרות מסירת המודעה לביטול הנדרים, אין לעבור על נדר ללא התרת נדרים כדין, כי אם במקרה של 'צורך גדול'.
- בכל ימות השנה, אומרים 'ברוך שם' בלחש, מפני שזוהי שירת המלאכים, אבל ביום הכיפורים, שבו ישראל נדמים כמלאכים, אומרים 'ברוך שם' - בקריאת שמע בערבית ובשחרית - בקול רם.
- בליל יום הכיפורים, יש הנוהגים ללון בבית הכנסת. ויש שכתבו, שראוי לישון בבית כרגיל, כדי שיוכלו להתפלל למחרת בעירנות ובכוונה.

מהלכות תפילת מוסף ביום הכיפורים

- זמן תפילת מוסף לכתחילה, הוא לפני סוף השעה ה'זמנית' השביעית, שהוא כחצי שעה לאחר זמן 'מנחה גדולה'. ומן הראוי להתחיל תפילת מוסף לפני זמן מנחה גדולה.
- ב'כורעים' שבתפילת מוסף של ראש השנה - נחלקו הפוסקים אם מותר לכרוע על גבי שטיח קבוע בריצפת בית הכנסת.
- נהגו להעמיד 'סטנדר' לפני עמוד התפילה הקבוע של שליח הציבור בתפילת מוסף של ראש השנה, ולפני ה'כריעה' מזיזים את הסטנדר, ובתמיכת אחרים הוא כורע

על ברכיו, ושב ועומד ללא הזזת הרגלים.

- יום הכיפורים נקרא בתורה 'כיפורים' בלשון רבים, משום שנדונים ומתכפרים בו הן החיים והן המתים; ולכן, יש הנוהגים לנדור ביום הכיפורים נדרי צדקה לעילוי נשמת המתים.

מהלכות תפילות מנחה ונעילה ביום הכיפורים

- ביום הכיפורים שחל בשבת, לא אומרים לפני קריאת התורה בתפילת מנחה את הפסוק 'ואני תפילתי'; ולמנהג בני אשכנז, גם לא אומרים את פסוקי 'צדקתך' לאחר תפילת מנחה.
- חולה שאינו צם ביום הכיפורים, יש שהסתפק אם רשאי לעלות לתורה בקריאת התורה שלפני תפילת מנחה. ורבים מהפוסקים כתבו, שרשאי לעלות לתורה.
- לפני תפילת מנחה של יום הכיפורים, לאחר קריאת התורה, קוראים ל'הפטרה' את ספר יונה, כדי לעורר את השומעים לתשובה, כדרך שהתעוררו תושבי נינוה, וכדי להזכיר שלא ניתן 'לברוח' מהשי"ת.
- לכתחילה יש לסיים את תפילת נעילה עד צאת הכוכבים, אך יש שנוהגים להמשיך בתפילה לאחר צאת הכוכבים. ובמקום שהכהנים מברכים ברכת כהנים בנעילה, יש להקפיד שיברכו לפני השקיעה.
- מותר לומר לגוי לטלטל מוקצה בשבת לצורך שימוש בגופו של חפץ המוקצה, או במקום שבו הוא מונח; ו'כלי שמלאכתו לאיסור', מותר לומר לגוי לטלטלו לכל צורך שהוא. ואין להתיר זאת לעם הארץ.
- במוצאי יום הכיפורים, תוקעים בשופר, כדי ללוות את השכינה, וכסימן לכך שמוצאי יום הכיפורים הוא זמן שמחה וכעין 'יום טוב' ויש להרבות בו בסעודה.

דף היומי
בהלכה
דרשו ד' ועוזו

קניין תורה

כל הפרטים על 'כפליים לסוכה':

הזכאים:

מי שיעבור בהצלחה (בציון עובר) שני מבחנים ראשונים של:

מסכת סוכה:

מבחן מס' 19 - מקוצר (19 דפי גמרא), שיערך ביום שישי כ"א באב עש"ק פרשת עקב ומבחן מס' 20 - רגיל, (30 דף) שיערך ביום שישי י"ט באלול עש"ק פרשת כי תבוא

ומבחני 'דף היומי בהלכה':

מבחן מס' 77 - מסימן תרכ"ה עד סימן תר"ל (13 עמודי משנ"ב) ומבחן מס' 78 - (רגיל)

זכאי להיכנס מיד למסלול המלגות ב'דף היומי בבלי', ואף יקבל מלגה על שני המבחנים הללו.

כלל הנבחנים זכאים מגיל ישיבה גדולה.

המלגות:

בשני מבחנים אלו בלבד תנתן מלגה גם על מבחן 'הדף היומי בבלי' וגם על מבחן 'הדף היומי בהלכה' (גובה המלגה יחסית למבחן מקוצר).

לאחר קבלה לתכנית המלגות ב'דף היומי בבלי', יחזור כללי 'דרשו' הרגילים לגבי מלגה על מבחן מקביל על 'הדף היומי בהלכה'.

מסלולים:

בשני מבחני קבלה אלו, יתקיימו כרגיל שני מסלולים:

מסלול א' - גמרא רש"י

מסלול ב' - גמרא רש"י ותוס'

גובה המלגה בהתאם למסלול הנבחר ועפ"י כללי 'דרשו'.

רישום:

אין צורך להירשם במשרדי 'דרשו'. המעוניינים, באים ועורכים מבחן בכל מקומות המבחן, הנערכים בליל שישי בדף היומי בהלכה וביום שישי גם בדף היומי בבלי.

כאמור, במקומות המבחן בליל שישי, ניתן להבחן רק על 'הדף היומי בהלכה'.

מוקד דרשו: 02-5609000

בשורה מיוחדת ללומדי 'הדף היומי'

**כניסה מיידית למבחנים במלגה
מלאה - ללא תקופת המתנה**

**כפל מלגות לנבחנים -
ב'דף היומי' וב'דף היומי בהלכה'**

כפליים לסוכה

כ"ט תמוז

מתחילים מסכת סוכה ב'דף היומי בבלי'

ד' אב

מתחילים הלכות סוכה ב'דף היומי בהלכה'

גליון 474
שנה י' תשפ"אסיפורי
צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

איש כי ידור נדר

פעם הלכו רבי אליעזר בן הורקנוס ורבי יהושע בן חנניה לרומי. באו למקום אחד אצל יהודי אחד, מכל מאכל שהביא לפניהם, הלך תחילה לחדר אחד ואחר כך הביא לפניהם המאכל. וחשדו שמביא את המאכל לפני ע"ז, והם אוכלים ובחי מתים. שאלו אותו למה הוא עושה כן? השיב להם, שיש לו אב זקן והוא נדר נדר שלא יצא מן החדר עד שיראה חכמי ישראל. אמרו לו שיאמרו לאביו שיבוא לפניהם. כשבא שאלו אותו למה נדרת הנדר? אמר להם אבקשכם שתתפללו על בני שאין לו בנים שיוליד. אמר רבי אליעזר לרבי יהושע שהיה בקיא בכישוף, ראה מה תעשה להסיר הכישוף, כי חשד שכישפו את היהודי. אמר רבי יהושע שיביאו לו זרע פשתן, הביאו לו, הוא זרע את הזרעים על גבי לוח, וצמח מיד פשתן, התחיל לתלוש הפשתן עד שהוציא מכשפה אחת בשערה. אמר לה שתתיר כישוף שעשתה, אמרה שאיננה רוצה להתיר, אמר לה שאם לא תתיר אז ימסור אותה למלכות, אמרה שאינה יכולה להתיר, לפי שזרקה את הכישוף לים. גזר רבי יהושע על שר הים ופלטו ליבשה. התפללו עליו שיוליד בן, נולד רבי יהודה בן בתירה. הם אמרו אילו לא עלינו אלא להעמיד הצדיק הזה דיינו. (ירושלמי סנהדרין ז, יג)

פרשת השבוע

ויקצוף משה על פקודי החיל
(ל"א - י"ד)

אפשר היה לי שלא להפקיר את העולם הבא שלי, למען אדם מישראל? אלה מסעי בני ישראל וגו' (ל"ג - א') כל מסע ומסע של בני ישראל היה על פי ה' (בעל הטורים). פעם סיפר הרה"ק רבי מאיר מפרעמישלאן זיע"א: בחורף אחד בימי נעורי, נסעתי עם מורי ורבי, רבי מרדכי מקרעמניץ זיע"א ועשינו את דרכנו בעגלה במורד צר בתוך השלג. פחדתי מאד ואמרתי בליבי: עוד מעט והעגלה תתהפך, עד אשר עמדתי לקפוץ מהעגלה. אז אחז הרבי בידו ואמר: כלום לא יקרה. כעבור זמן לא רב עזבה העגלה את המדרון המפחיד ונסעה בנתיב מישור בנסיעה רגועה וללא כל מורא. לפתע פתאום ללא כל הכנה מוקדמת, התהפכה העגלה ואנו נזרקו מתוכה אל צידי הדרך. אמר לי רבי הקדוש: מי שפחד מהיצר הרע, חזקה שלא יפול אל תוך רשתו, אולם מי שבטוח שלא יפול לידיו - נופל גם נופל.

מסופר על הרה"ק רבי ברוך ממיזבוז' זיע"א, שדרכו בקודש היתה לזרוק מרה בתלמידים, ולגזור בקפידא על הבאים לדרוש מפיו דבר אלקים. הוא היה אומר, "את הנפש אשר עשו בחרן" שתיקנו בחרון אף שלהם. פעם אחת ישב בסעודה, כשמצד אחד ישב אצלו מחותנו הרה"ק רבי אברהם דוב מחמילניק זיע"א, ומהצד השני ישב מחותנו הרה"ק רבי יוסף מיאמפולי זיע"א. בתוך כך נכנס אל הבית עשיר אחד, ור' ברוך התחיל לחרף ולגדף אותו, וציוה לאנשיו שידחפו אותו החוצה, והם עשו כן. שאל אותו מחותנו הרה"ק מחמילניק, מה יעשה עם מאמר הגמרא "המלבין פני חברו ברבים"? השיב לו ר' ברוך ואמר, מה אומר הלמדן, המלבין פני חברו ברבים? ולמה אינו מסיים את המאמר "אין לו חלק לעולם הבא"? אבל כשראיתי שעל האיש הזה שורה דינים, ועל ידי שביזיתי אותו ביטלתי מעליו את כל הדינים. כלום

זמני השבת

זמני יציאת השבת

ירושלים: 8:29 ת"א: 8:32 ר"ת: 9:02

פרשת מטות-מסעי

זמני כניסת השבת

ירושלים: 7:12 ת"א: 7:28

רחמנות על שייאלץ עתה לאכזבם, ולהחזירם חזרה כלעומת שבאו. הוא נכנס אפוא להתייעץ עם בנו של הרבי, כדת מה לעשות עמהם. השינאווער רב בראותו המקרה הקשה, חשש לשלומם של החולה, שלאחר כל המסירות נפש שעשה עד כאן יחזור בלא כלום, ואכזבתו הקשה עלולה להזיק לבריאותו. לאחר שהרהר רבות בדבר, החליט בלית ברירה – בגודל חמלתו על משפחה יקרה שבישראל – להמציא עצה נועזת מעט!

הוא קרא אליו חרש את הגבאי, ואמר: הרי יהודים אלו מעולם לא היו בצאנו, ואינם מכירים את אבי הרבי, אלבש אפוא אני את הראזוולקע עם הקולפיק... (בגדי הרבנות) ואהיה הרבי בשבילם! כך לפחות יחזקו שקיבלו ברכה חמה וטובה, ולא תתאכזב תוחלת נסיעתם הקשה הנה. בדחילו ורחימו נכנס הבן לחדר אביו בקודש פנימה, התיישב ליד השולחן מן הצד השני, שלא במקום אביו (קידושין לא: יו"ד ר"ם, ב), וקיבל במאור פנים את החולה ששכב על מיטתו עם רגליו המנופחת, ביחד עם בני משפחתו, כאשר הם בטוחים כולם שעומדים הם בפני הרבי בעצמו.

לאחר קריאת הפתקא (קוויטעל) כנהוג, דיבר הרה"ק משינאווא על ליבם, חיוקם ועודדם באמונה וביטחון בצור עולמים, שאף פעם אין לאבד התקווה. "ואפילו חרב חדה מונחת על צווארו של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים" (ברכות ה:), וכל שכן כשאינה אלא ברגלו. – לכן אפוא זאת עשו! ציוה עליהם [בנו של] הרבי: במשך חודש ימים מהיום, תפרישו מדי יום כך וכך רייניש לצדקה, ובעזרת השי"ת בסוף החודש תבוא אליכם הרפואה השלמה לאורך ימים ושנים טובות!

המשפחה יצאה מבית הרבי בלב מלא תקוה, לאחר ההבטחה המפורשת שיצאה מפי קדשו. ואכן הקפידו מאוד כל אותו החודש, להפריש לצדקה מדי יום ביומו את הסכום המדובר. והנה לתדהמת הכל, בסוף אותו החודש נעלמה לגמרי הנפיחות מן הרגל ועמה כל רעל המחלה, והאיש קם על רגליו בריא ושלם כאחד האדם! הרופאים לא האמינו למראה עיניהם, והאיש עם משפחתו שבחו והודו לשמו יתברך, על הנס הגדול שעשה עמהם.

הצדקה יש בה סגולה מיוחדת להסרת הנפיחות

באחת מהעיירות בפולין של מעלה, חלה איש יהודי קשות ברגלו ל"ע, הוא ביקר אצל טובי הרופאים שלא הצליחו להעלות מזור למחלתו. עם התגברות המחלה החלה הרגל להתנפח רח"ל, ומלבד הייסורים הנוראים שסבל, נשקפה גם סכנה גדולה לחייו מחמת הרעלה ח"ו. כשהיה במצב של לאחר ייאוש, ייעץ לו אחד מידידיו, שיסע לשפוך את לבו בפני הרבי הקדוש בעל "דברי חיים מצאנו" זיע"א, על אף הסכנה הכרוכה בנסיעה כזו במצבו, הרי בין כך אין בפניו שום תקוות רפואה לפי הסכמת הרופאים, שהמליצו על כריתת הרגל ח"ו.

היהודי החולה שמע, וניצוץ קדוש של אמונה וביטחון בהשי"ת ובעבדיו הצדיקים ניצת בלבו, הוא החליט אפוא על אתר, שהוא מוכרח לקבל את פני הצדיק ויהי מה. לפיכך לא שעה לאזהרת הרופאים, שאפילו הורדת הרגל לארץ להסתובב מעט יש בה סכנה, שעלולה היא להרעיל את כל הגוף חלילה, ועל אף שכל תנועה ברגל הסבה לו כאבים קשים. עם כל זאת 'כל אשר לאיש יתן בעד נפשו! (איוב ב, ד), וציווה לבני ביתו לשאתו כך על גבי המיטה, ולצאת מיד לדרך הארוכה לצאנו, "זו התקווה האחרונה שלי!" הצהיר בפניהם ברורות.

בהגיעם לאחר המסע הקשה לעיר הקודש 'צאנו', סידרו לעצמם מקום אכסניה, ולאחר מנוחה קצרה יצאו לפקוד את ביתו של הרבי, משאת ליבם. אולם, הם לא ידעו שבאותה עת לא שהה הרבי הקדוש בביתו, הוא יצא לנסיעה רחוקה, ובנו הגדול הרה"ק רבי יחזקאל שרגא 'הרב הצעיר', שהיה לימים הרבי הקדוש משינאווא זיע"א התגורר אז בבית אביו. והנה מגיעה עגלתו של החולה אל חצר הקודש, התקרבה לאיטה עד הכניסה אל הבית ונעצרה. בניו המסורים של החולה הרימו את מיטתו בזהירות ובעדינות, שלא להכאיב לאביהם הדואב בייסוריו, ובדמעות בעיניהם נכנסו אל הבית.

הגבאי הנאמן שהיה בבית באותה שעה קיבל את פניהם, וכששמע את סיפורם וגודל טרחתם בדרכם, נמלא ליבו

משל ונמשל

רק השם יתברך הוא המכוון והוא השולט בכל

משל לאדם המגיע בפעם הראשונה בחייו לתחנת רכבת, רואה שזמן קצר לפני צאת הרכבת לדרכה משמיע אדם מסוים קול שריקה חדה, מיד עם השמע השריקה נראים הרבה בני אדם נחפזים להיכנס אל תוך הרכבת, זמן קצר אחר כך נשמעת שריקה שנייה, ואז ממהרים גם אלה שלא הזדרזו עד עכשיו, יודעים הם שזמן צאת הרכבת קרוב מאד, בהישמע השריקה השלישית כבר נמצאים כולם על מקומותיהם, והרכבת יוצאת לדרכה מבלי להמתין לאף אחד, ואפילו לאדם הנכבד ביותר. עומד לו אותו אדם וצופה במחזה בפעם הראשונה בחייו, הוא מתמלא הערכה כלפי אותו פקיד הממונה על המשרוקית, הוא מחליט כי בוודאי הוא המנהיג והמוליך את תנועת הרכבות, לדעתו אין ספק כי איש זה קובע את זמני הנסיעה, על פיו תיסענה הרכבות ועל פיו תעצורנה. בהתאם למחשבתו הוא ניגש אליו, נותן לו את הכבוד הראוי למנהלי חברות חשובות, ושואל אותו שאלות על מהלך הרכבות, בעל המשרוקית אינו מבין כלל את פשר הכבוד שנפל בחלקו, הרי מעולם לא כיבדו אותו כל כך ואף פעם לא נשאל שאלות שרק המנהל יודע להשיב עליהם, לכן הוא פונה אל השואל ואומר לו: את שאלותיך עליך להפנות למנהל הרכבת, עונה לו השואל הלא כבודו הוא המוליך והמביא, פורץ הפקיד בצחוק ואומר לו: אני רק פקיד זוטר שמקבל את ההוראות מגבוה, מנהל הרכבת אינו מסתובב כאן על הרציף עם משרוקית, הוא יושב לו על כורסתו למעלה במשרד, ומשם הוא מעביר את ההוראות לפקידיו, אנו רק המבצעים.

והנמשל: רוב בני אדם טועים, בחושבם כי הסיבות לכל הנעשה בעולם, נהירות ופשוטות להם, למעשה טעות גדולה הם טועים, הסיבה לכל מה שקורה, זוהי גזירת עליון שהוא גבוה מעל גבוה שומר ונסתר ונעלם מעין כל, מה שנראה לבני האדם כסיבה אינו אלא המסובב מאת השי"ת כמו בעל המשרוקית שאינו אלא המבצע של ההוראות שניתנו לו מגבוה.

(בשם הגה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א)

עתה משנעשה קל ברגליו, חשב האיש שמן הראוי לנסוע שוב לצאנו, להודות לרבי הקדוש על ברכתו, ולשמחו בישועתם הגדולה. קיבץ אפוא שוב את בני משפחתו לנסיעה נוספת, והפעם הרבה יותר קלה ושמחה. לאורך כל הדרך הזכירו בני המשפחה זה לזה, את הקשיים הנוראים שבדרך הקודמת.

בהגיעם לצאנו כבר חזר ה"דברי חיים" לביתו נאווה קודש, ובהיכנסם אל הרבי עם הפדיון-נפש והתשורה היפה שבידם, התאכזבו מאוד, "זהו אינו הרבי! אמרו איש לאחיו, ופנו תיכף החוצה ונתנו קולם על הגבאים והממונים שם: "היכן הרבי? מדוע אין מכניסים אותנו אל הרבי?".

ה"דברי חיים" הבין מיד כי דברים בגו, הוא קראם בחזרה אליו ושאלם את מי מחפשים הם? – מה זאת אומרת? התפלאו, את הרבי מחפשים אנו! היינו כאן לפני כחודש ימים עם אבינו זה, אשר היה אז חולה אנוש עם רגל מנופחת מאוד, והנה עתה בזכות תפילתו של הרבי נעשה ב"ה בריא אולם, ובאנו הנה לתת ברכת תודה!

הבין הרבי שיד בנו בדבר, שכן רק הוא היה כאן בבית בהיעדרו, וציווה לקוראו פנימה. – תיכף משראה החולה את השינאווער רב לנגד עיניו, התפרץ בבכי בהתרגשות גדולה, והודה לו בכל לב על ברכתו הטובה שהתקיימה במלואה! כששמע ה"דברי חיים" את כל פרטי המעשה, פנה לבנו ושאלו בפליאה: מנין לך 'סגולות' שכאלו? על סמך מה לקחת על עצמך אחריות כבדה שכזו? "פשוט מאוד! – ענה השינאווער בחריפות, רואה אני תמיד את ארנקו הנפוח של אבא, שברוב הצדקה יורדת וסרה נפיחותו... – מכאן למדתי שהצדקה יש בה סגולה מיוחדת להסרת הנפיחות!... ומי יבוא בסוד קדושים.

(טיב הקהילה)

צ'ין אדם לחברו

שיתבטל השידוך

ולא לבייש יהודי

כבר בנערותו, הצטיין הרה"ק רבי עקיבא איגר זיע"א בשקידתו ובהתמדתו. כשהגיע לגיל חמש עשרה היה ידוע כעילוי בלתי רגיל, הבקי בש"ס ובפוסקים בצורה מדהימה. גביר מפורסם בעיר אחת שהיה גם תלמיד חכם, שמע על העילוי הצעיר ורצה להשיא לו את בתו. נסע הגביר עם שני תלמידי חכמים נוספים לעיר ברסלאו, כדי לפגוש את העילוי ולתהוות על קנקנו. התחילו להתפלפל בסוגיה בגמרא והקשו קושיות חריפות. הנער עקיבא היטה אוזן לדברים, ולא פצה את פיו, שמע ושתק. לא התערב בדברי התורה כפי שציפו ממנו, נראה היה כאילו אינו מבין מה שהם מדברים. תמחו האנשים, יצאו לדרכם חזרה, ושאלו בפליאה: הלוא יקרא עילוי? לאחר שהלכו, שאל האב את בנו: מה קרה לך? למה לא פתחת פיו ולא השתתפת בפלפול? איך יתכן שלא הבנת? ענה הבחור הצעיר: "יודע אני, אבא, שתמותה על התנהגותי. לא יכולתי לענות להם דבר, כי הקושיות שלהם נשאלו שלא כהוגן. אחד שכח גמרא מפורשת, והשני טעה בתוספות. מכיוון שהם גדולים ממני, לא רציתי להעמיד אותם על טעותם ולביישם. לענות, לא יכולתי, כי השאלות לא היו שאלות, לפיכך שתקתי." "עכשיו לא ירצה אותך האיש לבתו", אמר האב. "נח לי שיתבטל השידוך", השיב הבחור, "ואני לא אלכין פני איש".

כל יהודי הוא אות בספר תורה פעם אמר הרה"ק רבי יוסף יצחק מליובאוויטש זיע"א "כל יהודי הוא אות בספר תורה, אך לא כאותיות הכתובות על גבי הקלף העלולות להיקלף, אלא כאותיות החקוקות באבן אשר אין אפשרות שהאות תימחק, אלא לפעמים מצטבר עליהן אבק ואינם נראים, כל מה שצריכים לעשות הוא, לנגבן ושוב תתגלנה האותיות כבתחילה".

התחשבות בזולת

בסוף ימיו בעת שהותו בעונות הקיץ בתל אביב היה רגיל הרה"ק רבי נתן צבי פינקל זיע"א לשאת שיחות מוסר בבית מלוננו בלילי שבתות בין השמשות לפני אנשי תורה ותלמידיו לשעבר. פעם נמשכה השיחה יותר מן הרגיל עד שהגיע זמן תפילת מעריב והנה פתחה אשתו הרבנית שהיתה ספוגה מרוחו של רנ"צ ובקאה בטירחנותי מקצת הדלת ולחשה: יש להם נשים. רנ"צ הפסיק מיד את שיחתו תוך שיא התלהבותה וציווה להתפלל מעריב. אחד הנוכחים אמר: הנשים שלנו אינן מקפידות, והשיב לו רנ"צ: ראשית כל אינני מאמין לכם, ואין לכם רשות לוותר על חשבונך, שנית הרי אשתו בוודאי רעבה ואין לי רשות לעכבה, ולא הועילו כל ההפצרות של הנוכחים שהשתוקקו לשמוע את סוף הרעיון, והוא האריך להתפלל בחיפזון. ומיד אחר התפילה מיהר לברך לכל אחד בשבת שלום, ושלחם לביתם.

תולדות דצדקיא

שבת קודש א' מנ"א
אהרן הכהן בן עמרם (ב"א תפ"ז)
אלעזר הכהן בן אהרן הכהן (ב"א תקט"ז)
הרה"ק רבי נתן נטע מאווריטש ב"ר יוסף (נטע שעשועים - חותן הבת עין - תקמ"ה)
יום שני ג' מנ"א
הרה"ק רבי שמשון מאוסטראפאליע ב"ר פסח (ת"ח)
הרה"ק רבי מנחם עזריה מפאנו ב"ר יצחק ברכיה (רמ"א מפאנו - שפ"ה)
יום שלישי ד' מנ"א
הרה"ק רבי בן ציון ב"ר שלמה מבאבוב (קדושת ציון - תש"ג)
יום רביעי ה' מנ"א
רבינו יצחק לוריא אשכנזי ב"ר שלמה (האר"י הקדוש - של"ג)
הרה"ק רבי חיים מקראסנא ב"ר צבי הירש (תלמיד הבעש"ט - תקנ"ג)
יום שישי ז' מנ"א
הרה"ק רבי ישכר דב ב"ר אריה יהודה מולאטשוב (תקנ"ה)
הגה"ק רבי משה גרינוולד ב"ר עמרם (ערוגות הבושם - תרע"ו)
הרה"ק רבי אליעזר רוזנפעלד מאושפזין הי"ד ב"ר יהושע מקאמינקא (תש"ג)
הרה"ק רבי שלום נח ב"ר משה אברהם (הנתיבות שלום - מסלונים - תש"ס)
זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מאונה הלכות

מאת הרה"ג נחמיה הכהן רבינוביץ שליט"א
מח"ס "גם אני אודך" וספרים יוסף הדר"ס על המעשים.

תשעת הימים

(א) מר"ח אב אסור ללבוש בגדים מכובסים.
(רמ"א בשו"ע או"ח סימן תקנ"א ס"ג)
(ב) נוהגים להכין הבגדים לפני ראש חודש, שלובש כל בגד כחצי שעה, או שיניח הבגדים על הריצפה כדי שיתלכלך, ואחר כך יוכל ללבושם. (קרא עלי מועד פ"ד ס"ג)
(ג) בגדים שמחליפין אותם מחמת זיעה, כגון לבנים וגרביים, מותר להחליף גם אם לא הכין מערב ראש חודש. (שו"ת להורות נתן ח"ו סימן ל"ט ד) אין אוכלין בשר בתשעת הימים (שו"ע או"ח סימן תקנ"א ס"ט)

בחסות "דודי קאר"

הסוכן החרדי שלך להשכרת רכב בכל הארץ ומכל החברות 052-7655-222

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-714471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת לכוונת "עין חמד" - מקהלת ציון

פרשת מטות-מסעי - פת הדיבור

**"איש כי ידר נדר לה' או השבע שבועה לאסור...
כָּל הַיֵּצֵא מִפִּיו יַעֲשֶׂה" (במדבר ל, ג)**

רק אמר פסוק מספר תהילים! זה פה קדוש!

שאלו את מרן הרב הצדיק ר' ישראל מאיר הכהן מראדין (ה'תפ"ח ח"ס): איך זכה שכל ברכותיו מתקיימות? הרב ענה: "מימי לא הוצאתי דבר שקר מפיו".

האדם חייב לדעת שיש בידו אוצר חשוב ביותר שנקרא- כוח הדבור. זה מה שאנחנו אומרים בתפילה: "ומותר האדם מן הבהמה אין כי הפל הבל" (קהלת ג, יט). לְבַד הַנֶּשְׁמָה הַתְּהוֹרָה.

הנשמה שבאדם מופיעה על ידי כוח הדיבור. הוא פעל יוצא מהנשמה הטהורה. הוא נאצל מכוח השכל שנותן הקב"ה באדם. דבר זה אינו מצוי אצל הבהמה, כי ללא שכל אין כוח הדיבור.

בוא וראה מהו קדושת הפה: הדבר שסייע להצלת יצחק אבינו מהעקידה היה דיבורו של אברהם (מועד קטן יח). "אמר רבי יוחנן ברית כרותה לשפתיים, שהרי אמר אברהם אל נערו: 'שבו לכם פה עם החמור ואני והנער נלכה עד כה ונשתחוו ונשבעה אליכם' (בראשית כב, ה). ואכן חזרו שניהם.

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

שבת שלום

שבת	כנסת לבית	צאת לבית	ויכוח
י"ג	19:13	20:25	21:19
י"ד	19:31	20:22	21:16
ט"ו	19:34	20:25	21:20
ט"ז	19:30	20:22	21:16

הצלחה בגור"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.ש. כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רותית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רחמה אילן בן ג'וליאט יפית שרה בת ג'ונה דרור בן סופיה אנאל חביבה בת שולמית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו דרי בן ימנה אילנה בת רחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה נתנאל בן ג'ונה מיטל בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרח- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעימה סימי בת סוליקה שלו בן מזל פחמה אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נדימה עינת בת רחל ברכה בנימין בן יקוט רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רותית בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן חנון מיכאל יהודה בן מרים בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט יהודה לייב בן אסתר מלכה נעימה בת שרה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

אנחנו רואים בפרשה שלנו כמה גדול כוחו של הדיבור. כאשר אדם אומר: "קונם עלי לחם זה", אסור לו לאכול ממנו. אם אכל מהלחם, הוא לוקה. אם אמר על חפץ מסוים: "הרי זה הקדש"- הוא מוקדש!

החתן אומר תחת החופה: "הרי את מקודשת לי". מעכשיו היא אשתו ומקודשת לו ואסורה על כל העולם חוץ ממנו! וכן על זה הדרך.

כל יהודי צריך להיזהר שיהיה לו פה קדוש. עם פה קדוש- הוא יכול לפעול הכל! לכן נהגו ללכת לצדיקים לבקש ברכה, כי לצדיק יש פה קדוש שלומד תורה.

הצדיק לא מוציא מפיו מילים מגונות. הוא לא מדבר לשון הרע. כשפה קדוש מתפלל ומבקש מהקב"ה- הישועה קרובה לבוא.

בגמרא (סנהדרין דף נ"ט ע"ב) מסופר על רבי שמעון בן חלפתא שהלך בדרך. פגעו בו אריות לטורפו. מיד הוא אמר: "הכפירים שאֶגִּים לְטָרֵף וּלְבָקֵשׁ מֵאֶל-אֶקְלָם" (תהילים קד, כא). ירדו לו מהשמיים שני ירכיים של בהמה. אחד מהם אכלו האריות והשני הותירו.

רבי שמעון בן חלפתא הביא את הירך שנשארה לבית המדרש ושאל: "האם ירך זו טהורה או טמאה?". החכמים השיבו לו: אין דבר טמא יורד מן השמיים, ומותר הדבר באכילה.

מרן הרב חיד"א בספר 'מראית העין' כתב: לא כתוב שרבי שמעון עמד בתפילה ובתחנונים שה' יציל אותו. אלא מה בסך הכל הוא עשה?

העלון מוקדש לעילוי נשמת
משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה
לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלימה
לאיידה חיה בת אסתר
ולילד אלחנן רפאל בן אריס
ולילד אורי חיים בן שלי

להצלחת דביר בן גלי רחל

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה
לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

להצלחת ולרפואת אברהם גורג'י בן דליה אפרת
וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

לע"נ הצדיק ר' חיים אבישלום כהן פרחיה בן בלנקה זצ"ל

א' מנחם אב ה'תשפ"א

פרשת מטות-מסעי

פניני עין חמד

שואל ומשיב בהלכה - שבת - מגיס - חלק א'

האם מותר לערבב תבשיל הנמצא על גבי פלטה? מה הדין אם הורידו את הקדירה מהפלטה?

שאלה:

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחס, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

תשובה:

אם תבשיל בתוך סיר נמצא על גבי אש, או על גבי פלטה והוא לא מבושל כל צורכו, אסור להגיס [לערבב] את המאכל, כלומר: לנענע ולבחוש בכף את התבשיל שבקדירה, מכיוון שעל ידי ההגסה מזרז את בישולו. גם אסור להוציא את התבשיל בכף או במצקת. **מקורות:** שו"ע (או"ח סימן שיח ס"ח). במשנה ברורה (שם) בשער הציון (ס"ק קלז) כתב: בהוצאת הכף איסורו הוא רק מדרבנן שהוא ענין הגסה, כן משמע בהרב המגיד ובכלבו. עכ"ל.

גם אם הוריד את הקדירה מהפלטה, כל שהיא חמה בשיעור של יד סולדת, אסור לבחוש או להוציא ממנה בכף. **מקורות:** שו"ע (שם). ע"ע במשנה ברורה (ס"ק קיג) ובביאור הלכה (ד"ה שנמצא). כשהתבשיל אינו בשיעור יד סולדת לא שייך איסור הגסה.

אם תבשיל מבושל כל צורכו, מותר מעיקר הדין להוציא את המאכל בעזרת כף וכדומה, אפילו אם הסיר מונח על פלטה או אזבסט. אבל אסור לבחוש את המאכל שנמצא בתוך הסיר. **מקורות:** שו"ע שם. משנה ברורה (ס"ק קיג) כתב בדעת מרן שבמבושל כל צורכו מותר להוציא בכף. מה שכתב השו"ע "שהעביר מרותחין" זה כדי לחדש שאפילו זה אסור אם המאכל לא מבושל כל צורכו מכיוון שכל הטעם לאסור במבושל כל צורכו משום שהוא נראה כמבשל, לדעת הפוסקים, שאין בפלטה חשש- זה יהיה מותר. אם הוריד את הקדירה מן האש והמאכל התבשל כל צורכו, מותר.

יש מבני ספרד שמחמירים בזה, אלא אם כן יש צורך מצווה או חולה. **מקורות:** הגרי"ח בשו"ת 'רב פעלים' ח"ג (סימן מה). כן פסק בשו"ת 'אור לציון' ח"ב (עמוד רלח) מכיוון שבהגסה יש תוספת בישול בכל אופן כשהתבשיל על האש וכמ"ש הכלבו הובא בב"י (סימן רנג) ובמשנה ברורה (סו"ס שיח). ע"ש. נראה לפי טעם זה, שאם הוא מוציא מלמעלה ולא על ידי ערבוב מותר. שוב ראיתי שהרב 'כף החיים' (סימן שיח אות קעז) החמיר טפי וכתב דאף דמנהג העולם להקל בהתבשל כל צורכו ואינו על האש - להוציא בכף, מ"מ היכא דאפשר בנקל ישפוך מהקדירה לקערה ולא יוציא בכף.

לדעת בני אשכנז, אפילו אם התבשיל מבושל כל צורכו, אסור להוציא את המאכל מהסיר על ידי כף כל עוד הסיר מונח על הפלטה. אם מוריד את הקדירה מהפלטה [ומחזיק אותה בידו], מותר להוציא מן הקדירה כדי צורכו ויחזירה למקומה. **מקורות:** מכיוון שיש לחוש שמא הבריות יחשבו, שאין הגסה נחשבת כבישול, ויגיסו אף בתבשיל שאינו מבושל כל צורכו. כתב ה'משנה ברורה' (ס"ק קיז) להוציא בכף- אין להחמיר והרוצה להחמיר- יחמיר בהגסה ממש. בשו"ת 'אגרות משה' (או"ח ח"ד סימן עד בישול אות ח) ביאר את כוונתו שלגבי הגסה אין חשש יוהרא למי שרוצה להחמיר, מה שאין כן להוציא בכף, שאין אפילו מעלה להחמיר. והוסיף, שאף הוצאה בכף מתחתית הקדירה אינה נחשבת הגסה לענין זה, ואין מעלה להחמיר בה. כן דעת הגרי"ש אלישיב זצ"ל שאינו דומה להגסה: הביאו בספר 'שבות יצחק' (פמ"א אות ג). כ"כ הגר"נ קרליץ בספר 'חוט שני' ח"ב (פכ"ט סק"כ).

מים רותחים והם חמים, אף לדעת בני אשכנז מותר להוציא מהם בכף או במצקת, גם כאשר הדוד עומד על האש. **מקורות:** שו"ת אבני נזר (חאו"ח סימן נט), ובשו"ת 'אגרות משה' (או"ח ח"ד סימן עד בישול אות כא). כ"כ הגר"ז אוירבך בספר 'שולחן שלמה' (שיח ס"ק טד). ע"ע שו"ת 'מנחת יצחק' ח"ו (סימן כא).

שמיעה לתלמיד חכם

אחת הדרשות על הפסוק: "כָּל הַיָּצָא מִפֶּי-יַעֲקֹב" (במדבר ל, ג) היא שכאשר אדם הלך להתייעץ עם 'דעת תורה' והצדיק אמר לו מה לעשות, למרות שיתכן מאוד שהדברים תמוהים בעיניו, עליו לעשותם כפי שהצדיק אמר. **כל הנוטל עצה מן הזקנים - אינו נכשל. לאחר מכן יראה, כי הצדיק ראה בעיניו למרחקים.** להלן סיפור מופלא המעובד מתוך '**מעשה איש**' על החזון אי"ש זצ"ל. רבי אליעזר קויפמן סיפר על אביו רבי אברהם: שני ילדיו הקטנים היו רגישים מאוד בגרון והם סבלו באופן תדיר מאנגינות. הרבה פעמים הם נאלצו להישאר בבית בגלל חולי. האבא נאלץ לקחת את הילדים לרופאים הרבה פעמים. אחד הרופאים הציע להוציא לילדים את השקדים, וכך להיפטר אחת ולתמיד מהסבל. הוא הסביר שללא שקדים, הילדים יחלו הרבה פחות והאבא לא יצטרך להתרוצץ עימם לרופאים.

רבי אברהם הלך למרן החזון אי"ש ואמר: "שני בני, שמחה ואליעזר, סובלים תדיר מאנגינות. הרופא מציע להוציא את השקדים. מה הרב אומר?". הצדיק חשב קצת ואמר: "**לשמחה- כן תעשה את הניתוח ותסיר את השקדים, אולם לבנך השני אליעזר- לא תעשה ניתוח!**" רבי אברהם תמה על התשובה: "וכי בידי פשרות עסקינן?". מרן החזון אי"ש ענה: "זה צריך שקדים וזה לא!". כמובן שהוא שמע לדברי הצדיק ורק לבנו שמחה עשה את הניתוח להסרת השקדים, למרות שלא הבין מדוע. לאחר כשנתיים התפשטה מחלת שיתוק ילדים רח"ל.

כל ילד שסבל מחום, מיד נתקפו בני משפחתו בבהלה ובפחד גדול, שמא חלילה יקבל את המחלה ויישאר משותק. גם הבן אליעזר קיבל חום ואביו רץ איתו לרופא כדי לראות שלא מדובר במחלת השיתוק ל"ע. הרופא בדק את הילד ואמר: "**ראה, ראיתי אי-אלו נקודות מהמחלה, אבל ה'שקדים' שלו הצילו אותו. הם חסמו את המחלה!**".

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחס שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחס
בטל' 052-6329144
(הנייד באישור ועדה רוחנית)

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו'
נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084
כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26א ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

מינויים

לקבלת העלון חנים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

אם ראשונים כמלאכים - האדמו"ר הרב בן ציון הלבֶרשטאם הי"ד

האדמו"ר הרב בן ציון הלבֶרשטאם הי"ד - נולד בי' אייר ה'תרל"ד (1874) בבוקובסק שבגליציה. עוד בילדותו ניכר כי לגדולות נועד. אביו נפטר ב-א' תמוז ה'תרס"ה (1905), והחסידים הכתירו את רבינו כאדמו"ר השני מבאבוב. בתקופת מלחמת העולם הראשונה היה פליט באימפריה האוסטרו-הונגרית. לאחר המלחמה שב לפולין והקים מחדש את הישיבה בבאבוב, בשם 'ישיבת עץ חיים'. הישיבה מנתה 300 בחורים.

בהמשך הקים עשרות סניפים ברחבי גליציה ופולין. השפעתו על הנוער הייתה רבה. יהודים רבים שהתרחקו מהדת, חזרו בזכותו בתשובה. התייחסותו לחסידים ובפרט לתלמידים היתה כאב רחמן. נשא על שכמו את כל דאגותיהם ואת בעיותיהם בעצות ובפעולות בגוף ובנפש. אם חלו, דרש ברופאים עבורם. אם היה נוגע לסכנת נפשות, שילם אפילו זהב מכיסו כדי להביא רופאים מומחים יותר.

כשהגיעו בחורים לגיל שידוכים, השתדל בעצמו לבדוק את ההצעה. אם היה מדובר בבחור יתום, התאמץ לתת לו את צורכי החתונה ואת שאר ההוצאות. לעיתים עשה בעצמו את החתונה. נודע במידת הנדיבות בכל רחבי המדינה וגם מחוץ לגבולותיה. תמך בסתר באנשים שנהפך עליהם הגלגל והיה לוה בעצמו כדי להציל יהודי מחרפת רעב. הקים את 'אגודת הרבנים של מערב גליציה', לארגון פעולות הדת.

ענוותן. גאון. מלומד בניסים. רבים פנו אליו ונושעו. הרב, בנו- ר' משה אהרון ושלוש חתניו- ר' יחזקאל הלבֶרשטאם, ר' משה סטמפל ור' שלמה רובין נרצחו ב-ד' אב ה'תש"א (1941) יחד עם עוד כ-20,000 יהודים בחורשה ליד יאנוב. חי כ-67 שנים. בנו, ר' שלמה מילא את מקום אביו באדמו"רות.

אביו: האדמו"ר ר' שלמה מבאבוב. **אימו:** מרת רבקה הנה (בת ר' יהושע רוזנפלד מקמינקה). **נשותיו:** מרת תרצה (זיווג ראשון - בת ר' נפתלי הורוביץ), מרת חיה פראדיל (זיווג שני- בת ר' שלום אליעזר הלבֶרשטאם מרצפרט). **ילדיו:** האדמו"ר ר' שלמה, ר' חיים יהושע הי"ד, האדמו"ר יחזקאל דוד מפאקשיוויץ בורו פארק, ר' משה אהרון הי"ד, מרת דבורה לאה

(נישאה לר' יעקב ישראל טברסקי מהורניסטייפול מילוואקי), מרת רבקה ביילא (נישאה לר' יחזקאל שרגא הלבֶרשטאם הי"ד ובזיווג שני נישאה לר' חיים פרלמן), מרת נחמה גולדה (נישאה לר' משה סטמפל הי"ד ובזיווג שני נישאה לר' יהושע פרישווסר), מרת ברכה (נישאה לר' שלמה רובין הי"ד), מרת שיינדיל רייצא (נישאה לר' ישראל דוב ווייץ), מרת גיטשא (נישאה לר' מרדכי צבי ליפשיץ), מרת מלכה (נישאה לר' ישראל יעקובר). **מספריו:** **יקדושת ציון.** הלחין למעלה ממאה ניגונים- בין המפורסמים שבהם: 'י-ה ריבון', 'מקדש מלך' ו'מה אשיב'.

יפר החסיד ר' יעקב בייגל מקראקא ז"ל: במשך שנים רבות התפרנסתי מניהול מאפיה גדולה. גוי שכן קינא בהצלחתי. הוא שכר עדי שקר ללכת לאנשי הרשות ולספר כי המאפיה מזוהמת ושרצים נמצאו בכיכרות הלחם. הוא גם שיחד את אנשי המשטרה הרשעים, שיכנסו למאפיה ויעמידו פנים כאילו מצאו שהמקום לא נקי. חששתי מאוד, הייתי עלול לא רק לקפח את פרנסתי, **אלא גם לשבת במשך מספר שנים בכלא.**

בצר לי קמתי ונסעתי לבאבוב. כשהגעתי אל בית הרבי הרה"ק רבי בן ציון האלברשטם הי"ד, ראיתי מחזה מוזר. הרבי בכבודו ובעצמו עמד סמוך ליד החלון כאשר ידו מלאה אבנים קטנות, והוא משליך אחת אחת מהחלון החוצה. עמדתי והבטתי בתמיהה, עד שהרבי הבחין בנוכחותי ואמר: "ראה נא מה שאני עושה. זרקתי פרורי חלה יבשה אל היונים, והנה באים ביעף עורבים, עופות טמאים אכזריים, ודוחקים את רגלי היונים. לכן אני משליך את האבנים לעבר העורבים לגרשם, כדי שהיונים יוכלו להתפרנס במנוחה".

כששמעתי את הדברים האלו, הזדרזתי וסיפרתי לפניו את הצרה שאליה נקלעתי. הרבי השיב לי מיד: "הלא בזה אני עוסק עתה. מגרש את הטמאים, המטרידים את מנוחתן של היונים הכשרות". כאשר הגשתי לפניו אחרי כן את הקוויטל שכתבתי באריכות, חזר ואמר לי: "**אל תדאג. כבר גירשתי את הטמא ולא יוכל להרע ליונה. כנסת ישראל נמשלה ליונה. סע לביתך לחיים ולשלום, ותבשר לי בשורות טובות.**"

כאשר חזרתי לקראקא, נודע שהשלטונות תפסו את הנוכרי שהלשין עלי בפשע נורא של שותפות עם שודדים רוצחים, ונגזר דינו למאסר. המשפט הקשה שהיה צפוי לי התבטל, מכיוון שהעד הראשי כבר לא היה יכול להעיד כנגדי. (היכל באבוב)

הרב החסיד ר' משה דוד שטרם סיפר סיפור מופת, שהוא היה נוכח בו: נוכרי פתח בבאבוב חנות עם כל מיני סחורות. חנויות היהודים הפסידו את כל מחייתם, כי הנוכרים בכל בגלילות הוסתו היהודים על ידי הקמרים ימ"ש לקנות רק אצל הנוכרי. לא יכלו לעשות דבר כנגדו. פעם אחת בזמן סעודת מצווה רבינו ביקש עשרה דגי הרינג. לא היה מקום לקנות אותם כי אם אצל אותו נוכרי והביאו אותם משם.

התחיל רבינו לחתוך את הדגים ולפתע הכריז בקול גדול: "הדגים מסריחים. ריח של נפט יוצא מפייהם" והשליכו אותם. מיד לאחר מכן שמעו את מכבי האש שנסעו לחנות של הנוכרי מכיוון שפרצה שריפה כתוצאה מחבית נפט שנדלקה. כל החנות נשרפה לגמרי, כך שמסחר הנוכרי אבד כליל, ונעשה הרווחה גדולה ליהודים.

בעיר לימנוב היתה כלה, שחלתה עד שהגיעה לשערי מוות והיתה ללא הכרה. המשפחה שמעה שיש סגולה לרפואה על ידי שקורעים את התנאים. הם עשו כך. מיד לאחר מכן, הכלה פתחה את פיה ואמרה שתי מילים: "רב, כפרה". הם לא הבינו למה התכוונה, אבל מכיוון ששמעו שאמרה כפרה, לקחו תרנגולת ועשו לה סדר כפרות, למרות שזה היה באמצע השנה.

אחרי כן הוטב מצבה, עד שחזרה לאיתנה בבריאיות שלימה. אז סיפרה, שראתה את רבינו (היה זה לאחר פטירתו) שאמר לה, כי סגולה לרפואתה שיעשו סדר כפרות. מכיוון שלא יכלה לדבר, אמרה רק שתי מילים, "רב, כפרה", כלומר שהרב ציווה לה לעשות כפרות. אחרי שהתרפאה שבעז"ה, כתבו תנאים חדשים.

הַיְהוָה דֵּן כָּל הָאָדָם לְכַף זְכוּת

אחד. מי אתה? מהיכן אתה יודע, מי אני? איך יש לך את מספר הטלפון שלי? איך בכלל הגעת אלי? ואם ידעת מי אני, מדוע לא הסכמת לבקשתי להחליף מקומות?!"

הוא ענה: "הרבנית, אני מענה על כל השאלות שלך. תשמעי בבקשה את כל הסיפור, ואז תבינו מדוע נהגתי כפי שנהגתי".

הוא סיפר: "קוראים לי גבי כהן". היא שאלה בפליאה: "אתה משתתף קבוע בשיעור של בעלי?" הוא השיב: "כן, זה אני". "אז מדוע לא פניית לי את המקום?"

"רגע, תשמעי אותי בבקשה עד הסוף ואז תביני. אני לא נוסע לחו"ל. אני נוסע במטוס בתקן של איש ביטחון. המקום שלי קבוע, כי משם אפשר לתצפת טוב יותר על הנוסעים".

"גם כל עובדי המטוס יודעים, שאם חלילה מתעוררת איזה בעיה, במקום זה יושב איש ביטחון ותפקידו לסייע ולפתור את אותה הבעיה. לכן היה אסור לי להחליף איתך מקום".

היא שמעה את הדברים ואמרה: "לימדת אותי ברגע זה שיעור גדול בלדון לכף זכות. בפרט כעת בחודש אלול, שידוע מהספרים הקדושים, שאחת הזכויות הגדולות לזכות ביום הדין היא לדון את החבר לכף זכות. כשם שהאדם דן לכף זכות- כך דנים אותו לכף זכות".

"אבל רגע אחד. עכשיו אני מתחילה לתפוס שזה אכן אתה. אז לא הכרתי אותך כי ישבת בלי כיפה. למה באמת ישבת בלי כיפה? אתה הרי אדם דתי, וכי לאיש ביטחון אסור לשבת עם כיפה במטוס?" הוא השיב לה: "הרגע אמרת שיש לדון לכף זכות. אולי יש לך איזה כף זכות גם לזה?"

"אולי יהיה לך, אבל אני מסביר: האמת היא, שלפני הטיסה אני מקבל את רשימת הנוסעים ואת מקומותיהם. ראיתי את שמך מופיע בין הנוסעים".

"ראיתי גם שהמקום שלך הוא בין שני גברים. הבנתי מיד שהדבר הראשון שתעשי הוא לפנות אלי ולבקש ממני להחליף את המקום".

"אסור לי לעשות כן. גם אני יכול להסביר מדוע, כאשר הנוסעים מסביב שומעים את חילופי הדברים. חששתי שיצא מזה חילול ה' גדול, שיהודי עם כיפה לא רוצה להחליף מקום עם הרבנית, למרות שהיא לא יכולה לשבת שם".

היא הודתה: "גם אני חשבתי לעצמי שעדיף לשבת בלי כיפה במטוס, כי זה יהיה חילול ה' גדול שיהודי עם כיפה לא מפנה את המקום לרבנית". כמה חשוב לדון כל אדם לכף זכות!

עד כמה עלינו לדון כל אדם לכף זכות - לא נוכל לתאר ולשער. לעיתים רבות אף כאשר אנחנו רואים לכאורה באופן ברור שאדם עושה מעשה שלילי- אם נחקור ונדרוש היטב, יתכן מאוד שנגלה כי ראייתנו הייתה מוטעית. לחינם דנו את אותו אדם לכף חובה.

לכן עלינו להיזהר מאוד שלא לשפוט את הזולת בפזיזות לפני שנבדוק, נחקור ונדרוש את הדברים לעומקם. כך אירע גם בסיפור המופלא שלפנינו המעובד מתוך 'ווי העמודים'.

הרבנית לסרי סיפרה, כי לפני זמן מה היה עליה למסור שיחת חיזוק בחו"ל. לכן היא הזמינה כרטיס טיסה. היא עלתה על המטוס באותו יום. כשהגיעה למקום שלה במטוס, הסתבר שנתנו לה מקום בין שני גברים.

היא חשבה מה אפשר לעשות. היא ראתה גבר גלוי ראש יושב לבד בספסל של שתי מקומות. היא פנתה אליו באדיבות וביקשה ממנו: "המקום שלי הוא בין שני גברים. אולי אתה מסכים בבקשה להחליף איתי את המקום? אני פשוט לא יכולה לשבת שם".

אולם הוא ענה לה: "לא תודה. אני מעדיף לשבת במקום שלי". היא המשיכה במסע השכנועים ואמרה: "אם המקום באמצע לא נוח לך, אני אבקש מאחד מהם. שיתן לך את המקום הפינתי, אבל אני פשוט לא יכולה לשבת שם".

הגבר השיב באדיבות: "תודה, אני מאוד מתחשב בך. אני מבין את מצוקתך, אבל אין לי חשק לעבור לשם". היא חשבה לעצמה: "אם באמת הוא היה מתחשב בי, הרי שהוא היה מסכים לבקשתי. הוא הרי יכול לשבת בין גברים, אבל אני לא יכולה!"

מטבע הדברים, נוסעים רבים שמעו את הדו-שיח ביניהם. חלק מהנוסעים הזדהו עימה והבינו את המצוקה אליה נקלעה. חלק הזדהו עימו. אין מה לעשות. אי אפשר להכריח אדם לוותר על מקומו.

בלית ברירה היא המשיכה לחפש פיתרון אחר. לאחר חיפוש מדוקדק, היא ב"ה מצאה מקום פנוי וישיבה שם בסוף המטוס. כך הטיסה חלפה בשקט ובשלווה, לאחר המשבר שאליו היא נקלעה בעל כורחה.

כשבוע לאחר מכן, היא קיבלה שיחת טלפון ממספר לא מזוהה. היא ענתה ומהצד השני היא שמעה: "שלום, אני מדבר עם הרבנית לסרי?"

"כן", היא השיבה, "במה העניין?" ואז היא שמעה: "אני הגבר שלא רצה לפנות לך את המקום לפני שבוע במטוס. רציתי להתנצל על כך".

היא הייתה בהלם ושאלות רבות נשאלו באותו רגע. "רגע

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל	ולד יחיא בן יוסף ז"ל
פואד אברהם בן רג'ניה ז"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל	יצחק בן ברקוב דב ז"ל
אביבה בת איירון ע"ה	זהבה בת שושנה רייזל ע"ה	מאירה בת יפה ע"ה
אברהם בן יונה ז"ל	עמירם בן דבורה ז"ל	אביגדור בן ג'ולי ז"ל
יצחק בן חביבה ז"ל	סעידה בת תופחה ע"ה	ר' שאול בן סילביה זצ"ל
אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל	מזל בת שמעון ע"ה	שני בת אסתר ע"ה
דב בן יצחק ז"ל	יוסף בן מרים נוסרת ז"ל	מסודי בת חביבה ע"ה
סוליקה בת עישה ע"ה	יעקב בן אסתר ז"ל	אסתר בת גולה גאולה ע"ה
סלים בן פרחיה ז"ל	רחל רפאת בת השמת ע"ה	יוסף בר סעדה ז"ל
יעקב בן סלימה ז"ל	לטיף בן פרחיה ז"ל	שלום בן אסתר ז"ל
ספירנס תקווה בת נעמה ע"ה	דניאל רפאל בן חגית ז"ל	מרים בת שרה ע"ה
מישא אסתר בת זהרה ע"ה	יהודה בן סעידה ז"ל	אביבה לוי ע"ה
אברהם בן טובה ז"ל	עפאת בת השמת ע"ה	כל נשמות עם ישראל

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל	הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל
רחמים בן רחל ז"ל	מסעוד בן יקוט ז"ל
חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל	שמואל בן רבקה ז"ל
ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל	רפאל בן אסתר ז"ל
דוד יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל	אביחי בן אסתר ז"ל
צדיק חכם בן חזלה ז"ל	נעמה בת גורג'יה ע"ה
דוד בר חסיבה ז"ל	חי יזיז בן קלרה ז"ל
חוה בת יעקב צבי ע"ה	ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל
יצחק יצקן בן רחל ז"ל	אסתר בת נעמי ע"ה
ברכה בת מרדכי ע"ה	ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל
יעקב בן נעמה ז"ל	אורה בת נעמה ע"ה
שרה בת מורברי רחל ע"ה	דוד יצחק בן פרחיה ז"ל
אלון בן סעדה ז"ל	גורג'יה בת נעמה ע"ה

גליון באר הבדשה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

מטות - מסעי

מכון
באר
האמונה

תוכן הענינים

פרשת מטות-מסעי

א	כי ממך הכל - ההכרה שהכל ממנו ית' פותחת שערי סייעתא דשמיא
ג	ואלה מסעיהם - המסעות וכל תהפוכות החיים בחשבון ממעל
ז	לזכרון לפני ה' - מעלת שמירת הקדושה ובפרט שמירת העיניים
ח	פסיעה קטנה - במלחמת היצר כל מסע קטן אינו לריק
ט	מתלמידיו של אהרן הכהן - אוהב שלום ורודף שלום
י	היזהר בכבוד חברך - שלא לבייש אדם מישראל
יב	המחכים בבנין אריאל - ע"י האבל והשתוקקות לבנין הבית תבוא הגאולה
יד	כל רודפיה השיגוה - שגב אלו הימים והכפרה שבהם
טו	השיגוה בין המצרים - מעלת עסק התורה בפרט בימים אלו

סדר ועימוד:

א.ש. אשדוד

טל: 052-7627127

פרשת מטות מסעי

יש ביד אדם להחכים אם לא תינתן לו החכמה מן השמים. ומבאר הרה"ק החידושי הרי"ם זי"ע (ליקוטי הרי"ם בפרשתן) שבוודאי אין כל צד ומחשבה לומר שיש אדם הנוטל איזה דבר לעצמו בכוחו הגדול, ואין כוונת המדרש אלא למי שכבר קיבל מתנות מן השמים - העשיר בעשרו והחכם בחכמתו וכן בכל מידה נכונה שנתברך בה האדם, שעדיין מוטל עליו להכיר שכל אשר לו במתנת שמים בא לו, ולא מצד מעשיו הטובים וזה בהם, אז יעמדו המתנות ויתקיימו בידו, אבל ברגע שהאדם מתחיל לחשוב שכל מה שמקבל מגיע לו מן הדין שלא מצד המתנה, הריהו בבחינת 'חוטף לעצמו', וכן החושב כאילו הוא זה אשר פעל בפעולתו או על ידו וחקר תבונתו הגיע למה שהגיע גם זה נקרא חוטף לעצמו, ומשמים מפסיקים לו ל"ע את השפע קודש שהי' לו עד עתה, וממילא אין לדבר קיום.

כי ממך הכל – ההכרה שהכל ממנו ית' פותחת שערי סייעתא דשמיא

בפרשתן (מטות לב א), 'ומקנה רב היה לבני ראובן ולבני גד' וגו', ואיתא במדרש (במ"ד כב ז) 'שלוש מתנות נבראו בעולם, זכה באחת מהן נטל חמדת כל העולם, זכה בחכמה זכה בכל, זכה בגבורה זכה בכל, זכה בעושר זכה בכל, אימתי בזמן שהן מתנות שמים ובאות בכח התורה, אבל גבורתו ועשרו של בשר ודם אינו כלום וכו'. ומתנות אלו בזמן שאין באין מן הקב"ה סופן להיפסק ממנו'. ומאריך המדרש להביא על חעמים וגבורים ועשירים שהיו בעולם ונאבדו (עיי"ש), 'למה, שלא היתה מתנתן מן הקב"ה אלא חוטפין אותה להם'.

דברים אלו נראים כ'מדרש פליאה', וכי שייך לאדם לחטוף בעצמו, וכי יש ביד בשר ודם להעשיר את עצמו אם לא נתנו לו במתנה מן השמים, או שמא

א. וביאור הדברים נתבאר בספרים, כי הקב"ה רוצה שבניו יכירו וידעו כי זקוקים הם בכל עת לרחמי וחסדיו ועי"ז יהיו תלויים בו, ואכן, כל עוד ש'חסרים' הם הנם תולין עצמן בו ומייחלים לחסדו, אך משנתעשר האדם שוכח הוא כי כל אשר לו מן השמים, ואינו זוכר שבכל עת הוא זקוק לרחמי שמים שישאר הכסף בידו ויבוא על סיפוקו – ולכן העמיד הקב"ה שיהא 'גלגל החוזר בעולם' (שבת קנא: תנא דבי ר' ישמעאל גלגל הוא שחוזר בעולם), אבל אם יזכור האדם בכל עת כי אשר לו אינו אלא 'פקדון' מן השמים, ובעליו האמיתי של המעות והעושר (כיו"ב, גם לענין בעל רכוש מועט...) הנו הקב"ה נמצא שעדיין הוא 'תלוי ועומד' בחסדי הבורא, מעתה אין כל סיבה לקחת ממנו את ממונו...

וכך רמז לה הגה"ק רבי שמעון סופר זי"ע בדברי הגמרא (שבת קט.) עשירים (שבשאר ארצות) במה הן זוכין (לעשירותם), בשביל שמכבדין את השבת, דאמר רבי חייא בר אבא פעם אחת נתארחתי אצל בעל הבית בלודקיא והביאו לפניו שלחן של זהב משוי ששה עשר בני אדם ושש עשרה שלשלאות של כסף קבועות בו וקערות וכוסות וקיתוניות וצלוחיות קבועות בו ועליו כל מיני מאכל וכל מיני מגדים ובשמים... אמרתי לו בני במה זכית לכך, אמר לי, קצב הייתי ומכל בהמה שהיתה נאה אמרתי זו תהא לשבת, אמרתי לו [אשריך שזכית] וברוך המקום שזיכך לכך. ולכאורה קשה וכי חפץ היה רבי חייא בר אבא להוציא לאור 'ספר הסגולות' לעשירות, מה איכפת ליה כיצד העשיר בעל הבית בעשירות מופלגת כזו, אלא ביאורו, שר"ח ראה דבר חידוש – עשירות מופלגת בידי בשר ודם וה'גלגל' לא זז כלפי מטה אפילו בכהוא זה, ולזה שאלו כיצד עשירותך עומדת לעד, תירץ לו האיש, שהוא 'מכבד את השבתות', כלומר שהוא מכיר כי הכל בידי שמים, ואין לו משלו מאומה – שהרי השבת הוא עדות על בריאת שמים וארץ – וכל העולם כולו של הבורא הוא, ומכאן הוא סוד קיום עשירותו.

ב. פעם בישר אחד ממקורבי הגה"ק החזו"א זי"ע לרבו שנולד לו בן למזל"ט, וזה אמר לו 'מגיע לי (ס'קומט זיך מיר א) מזל טוב', חזר החזו"א על דבריו בנימת הערה 'מגיע לך.... מגיע לך'... כאומר, הרי הקב"ה אינו חייב מאומה לא לך ולא לאיש מבני עולם (מעשה איש, ח"ב מערכת 'אמונה ובטחון').

ג. וכבר אמר אחד מגדולי דורנו, הנה אנו אומרים 'אמת מלכנו אפס זולתו', הכל יודעים ומאמינים ש'אמת מלכנו', אבל כל אחד שואל 'היכן אני בתמונה' (וואו בין איך אין ד'בילד), תשובתו 'אפס זולתו' – אינך נמצא כלל בתמונה – הכל רק מלכנו בלבדו.

ואל תשיבני - מה לי ולדברים גבוהים הללו, וכי 'עשיר' אני, וכי 'ראש ישיבה' או 'חכם הדור' אנכי... כי הדברים אמורים לכל איש באשר הוא - בחכמתו ובממונו כפי דרגתו, שיאמין וידע כי כל אשר לו בחסד בא לו - לא הוא עשה ולא הוא פעל, גם יזכור שאין הקב"ה חייב לו מאומה רק במתנת חנם בא לו.

וזוה סוד ההצלחה בכל תהלוכות החיים, שהזכר בכל דבר וענין שהכל בידי ה', מידו הכלי ומידו נתנו לו, אזי מן השמים משפיעים עליו את ברכת ההצלחה בכל עניין ועניין בלא גבול וקץ, אמנם המדרמה בנפשו כי 'כוחי ועוצם ידי' עשה לו את החיל הזה הרי הוא מאבר 'מה שנותנים לו', וגורם לעצמו מניעת השפע הנקצב לו מן השמים.

ד. וכך איתא במדרש בפרשתן (במ"ר כב ז), זה שאמר הכתוב (תהלים עה ז-ח) 'כי לא ממוצא וממערב ולא ממדבר הרים, כי אלוקים שופט זה ישפיל וזה ירים', מהו כי לא ממוצא וממערב, לא ממה שאדם יוצא ועמל בסחורה והולך למזרח למערב נעשה עשיר, אפילו פורש בספינות והולך ממזרח למערב וחוזר על המדברות ועל ההרים אינו נעשה עשיר. מהו ולא ממדבר הרים, אמר רבי אבא מרומינא כל 'הרים' שבמקרא הרים הם חוץ מזה שהוא רוממות, שאין אדם מתרומם מן הדברים האלו, מה הקב"ה עושה נוטל נכסים מזה ונותן לזה שנאמר כי אלוקים שופט זה ישפיל וזה ירים.

כתיב בפרשתן (מטות לא ג), 'אנשי הצבא בזזו איש לו', ביאור יקר מבאר בעל ה'טעם הצבי' זצ"ל, שרק ב'דמיונם' היה נראה להם שהם בוזזים וחוטפים, ומרוויחים בזה ממון הרבה, אבל את האמת גילתה לנו התורה שהם 'בזזו איש לו' - כל אחד קיבל והשיג את הקצוב לו, את מה ששלו זה מכבר בגזירת פי עליון, איש לא גרע ולא הוסיף מאומה על קצבתו.

ה. בדרך זה ביארו במאמר הידוע 'תשועת ה' כהרף עין' - 'הרף עין' היינו עצימת העיניים, כלומר, כשהוא מבין ומכיר שבכוחות עצמו אינו יכול להשיג כלום וכל מעשה ידיו אינם אלא כגרזן ביד החוצב, ולכן הוא סוגר עיניו, ומוסר עצמו ומצבו, הצלחתו ועתידו לידי הנהגת שמים והשגחת הבורא ית', מיד תבוא אליו 'ישועת ה'".

כתיב (תהלים קכז ב) 'יגיע כפך כי תאכל אשריך וטוב לך', ושמעתי לבאר הטעם שנאמר 'יגיע כפך' ולא נקט 'יגיע ידך', כי הדבר ידוע שמי שיש לו רק כף יד בלא אצבעות ל"ע שהרי הוא מוגבל במעשיו, ולזה דימה את היגיעה והעבודה, שאין האדם אלא כדוגמת ה'כף' - שאינו יכול לעשות בעצמו, אלא כל עבודתו אינה אלא השתדלות בעלמא ואינה מביאה כלל את הפרנסה, ואם אכן האדם חי בהרגשה זו הרי 'אשריך וטוב לך'...

כה אמר הרה"ק מקאברין זי"ע (תורת אבות, אמונה ובטחון, מה) כשאדם יוצא לשוק וצורך כספו בידו בכדי לקנות בו דבר מה, אם יאמין בביורו כי החפץ שברצונו לקנות הוא מהשגחתו יתב"ש וכן שהקב"ה הכניס בו את המחשבה לקנות, ואף הסכום שיקבעו הכל בהשגחה, וכן במוכר דבר מה - שיאמין כי הדעת למכור וכן הסכום הכל בהשגחתו יתב"ש, ערב אני בעדו כי השי"ת יצליח את כל דרכיו.

הנה איתא בגמרא (סנהדרין צב.) 'כל מי שיש בו דעה לסוף מתעשר', ומקשה המהרש"א דבפסוק מצינו להיפך - 'לא לחכמים לחם' (קהלת ט יא), ומבאר המהרש"א בהקדם דברי הגמרא במסכת נדה (ע:) 'מה יעשה אדם ויתעשר אמר להן ירבה בסחורה, וישא ויתן באמונה. אמרו לו, הרבה עשו כן ולא הועילו, אלא, יבקש רחמים ממי שהעושר שלו', ובזה תבין את כל דברי הגמרא ב'כפתור ופרח', מי שיש בו דעה הכוונה שאחרי שהוא מתעסק במשא ומתן הוא בא לידי הכרה כי לא בחיל ולא בכח יגבר - לא המשא והמתן יביא לידו את שפע פרנסתו, ופותח פיו בתפילה אל ה' - דעה כזו תעשירנו... ומה שאמרו לא לחכמים לחם - היינו לחכמים הסומכים על חכמתם (ע"ש בדבריו). וכמו שאומרים בדרך צחות, שהקב"ה אומר ל'לחכמים', אם הינך 'לחכם' ובוטח בחכמתך שוב אין לי צורך לעזור לך אלא 'תסתדר' לבד...

ואין הדברים אמורים דווקא כלפי מזונותיו של אדם, אלא כך הוא בכל ענייניו של אדם, התולה הצלחתו במעשי ידיו הרי הוא סותם ח"ו על עצמו שערי ההצלחה וסייעתא דשמיא. ובזה ביארו מה דאיתא בגמ' (ברכות ח.) 'במערבא (בארץ ישראל), כי נסיב אינש אתתא (כאשר אדם נושא אשה) אמרי ליה הכי, מצא או מוצא, מצא דכתיב (משלי יח כב) מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מה', מוצא דכתיב (קהלת ז כו) ומוצא אני מר ממות את האשה', ובפשטות הכוונה ששאלו אותו אודות האשה אשר לקח האם טובה היא או רעה. ורבו התמיהות בדברי הגמ', א. מניין לו לחתן לידע תיכף נישואיו בטיב 'מקחו', ואיזה פנים יש לדבר הזה - לשאול את החתן כבר במשתה נישואיו או באמצע ימי ה'שבע

כי כל יהודי באשר הוא עובר בימי חייו מסעות ותהפוכות, ופעמים נופלים בלבו הרהורים ומחשבות - בזאת וכזאת עלה בחלקי מאחר שנסעתי למקום פלוני... מאחר שפגשתי באדם פלוני... מאחר שדברתי כך וכך... אויה לי, אילו לא הייתי נוסע ממקום שבתי אל זה המקום וכן בשאר המקרים הייתי מונע מעצמי מקרה פלוני, והרי הוא גוער בעצמו - מה ראיתי לשטות זו

ואלה מסעיהם - המסעות וכל תהפוכות החיים בחשבון ממעל בפרשתן (מסעי לג א-ב), 'אלה מסעי בני ישראל... ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם על פי ה', ואלה מסעיהם למוצאיהם'. הנה התורה הקדושה היא 'נצחית', ולא נכתב בה סיפורי מעשיות בחנם ח"ו, אלא כל הנאמר בה נכתב לדורות עולם ללמדנו ארחות חיים, ופרשה זו ללמד יצאה על כל תהלוכות עולם¹,

ברכות', חתן לעבן, האם יש לך 'שלוש בית'... ב. לפי דקדוק הלשון היה צריך לומר במערבא שאלי - מלשון 'שאלה' ולא במערבא אמרי. ג. בעיקר יש לתמוה לאיזה צורך שאלו אותו 'שאלה' דחופה ונחוצה כזאת... ומה נפקא מינה יש להם, ומפני מה נקבע מעשה זה לדורות בתוך דברי הגמ' הקדושה [ועיין עוד ב'חפץ חיים' (כלל א סקי"ג) מה שדן בדברי הגמ' מצד איסור לשון הרע].

אלא כך ביאור הדברים, שאכן לא באו לשאלו כלל אלא אמרו לו עצה טובה והדרכה ישרה לכל ימי חייו, שהאומר 'מוצא אני' - כלומר, אני מצאתי את השידוך כי פניתי לשדכנים וידעתי כיצד לחפש... וכיו"ב, גם בחכמתי אבנה בית נאמן אזי סופו של דבר שמן השמים אין מסייעים בידו עד של"ע נהפכת היא למר ממות... לעומתו האומר 'מצא' בלא להוסיף 'אני', אלא יודע שמהשמים זימנו לו 'מציאה' כשירה, מובטח לו כי מצא טוב ויבנה ביתו בטוב ובנעימים ויפק רצון מה'.

ו. וכך פירש הרה"ק ה'ישא ברכה' (ד"ה החלצו) בלשון הזמר 'בני היכלא' (שחיברו האריז"ל הק' לסעודה שלישית) 'חֲזוּ חִילִי דְלִית דִּינִין דְתַקִּיפִין', אם תראו שהכל הוא מ'חילי' וכוחי, אזי תזכו 'דלית דינין דתקיפין' - שיתבטלו כל הדינים ואך טוב לישראל.

ז. נאמר בפרשתן (לא ד) 'אלף למטה אלף למטה', ונתבאר במדרש (כב ג) שמכל שבט נשלחו ב' אלפים, אחד לעמוד במלחמה, ועוד אלף להתפלל עליהם. ותמה הגה"צ רבי יחזקאל לעוונישטיין זצ"ל (אור יחזקאל ח"ד - אמונה, עמוד קפ, מוצש"ק מט"מ תשכ"ג) כמה תמיהות בדבר. א. מדוע נשלחו אלף המתפללים למקום המערכה, הרי מן הראוי להעמידם בתפילה בביהכנ"ס. ב. מדוע שלח 'אלף' מתפללים מכל שבט, ולא היה סיפק ב'מניין' מתפללים, ומה גם שהיו יכולין לסמוך על תפילות כל בני ישראל, ומדוע הוצרך לייחד את האלף שמכל שבט ושבט. ג. על כולנה יש לתמוה, הרי מלחמה זו מלחמת מצוה הייתה - שציווה הקב"ה למשה 'נקום נקמת בני ישראל מאת המדינים', ומה מקום לתפילה ותחנונים על נצחון המלחמה.

וביאר הגר"י, שאכן, הקב"ה בעצמו ניהל את מערכת המלחמה, אלא שהאדם בטבעו נוטה לחשוב כי כוחו ועוצם ידו עושה לו את החיל, ומחשבות אלו הם תחילת הכשלון והפסד המלחמה, וברצותו להצילם ממחשבות אלו שלח משה אלף מתפללים, כמספרם המדויק של עורכי המלחמה בפועל, שיתפללו בסמוך להם, וכך ידע כל אחד מהם כי 'מתפלל פרטי' יש לו, וכאשר יראה בעיניו את המתפלל לא ייחס את הנצחון לעצמו אלא לאדון הכל השומע תפילת המתפלל שיחדו עבורו (כי האדם קרוב למראה עיניו - ולא מספיק שידע שבתוך המחנה מתפללים עליו, כי אז עדיין מסוכן הוא לחשוב כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל).

ח. חיזוק עצום כתב הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (תרס"א ד"ה במדרש), שהנה אמרו חז"ל (במ"ר כג א; תנחומא א) שכך אמר הקב"ה לישראל, ש'גדולי עולם' ברחו משונאיהם, וכמו יעקב שנמלט מעשו, אבל אתם 'כל אותן ארבעים שנה שעשיתם במדבר לא הנחתי אתכם לברוח, אלא הייתי מפיל שונאיכם לפניכם במה שהייתי עמכם וכו', לכל אמר הקב"ה למשה, כתוב את המסעות שנסעו ישראל במדבר, כדי שיהיו יודעים מה ניסים שעשיתי להם'. ומבאר ה'שפת אמת', שבא הכתוב ללמדנו כלל גדול לבטוח בה' להיות נושע בתוך הצרה, ומסמיק לזה מה שנאמר (תהילים קיח ה) 'מן המצר קראתי קה', שאין לברוח מן הצרה, אלא מתוך הצרה לקרוא אל ה' שיושיענו. ומוסיף לבאר כי מהאי טעמא קבעו חז"ל לקרוא פרשה זו בימי 'בין המצרים', שבאותו הזמן 'נסגר הבריחה מבני ישראל' - שכל רודפיה השיגוה בין המצרים, ואילו היו זוכרים בני ישראל את 'פרשת המסעות' והלקח הנלמד ממנה כמה ניסים נעשו להם שם בתוך המדבר אזי היה הקב"ה מושיעם בתוך 'המצר', וזו עבודתנו בימים אלו להתחזק באמונה בא-ל חי אשר 'עמו אנכי בצרה', והוא יושיענו ויגאלנו שנית. ומסיים השפת אמת, שכן הדברים אמורים גם לגבי

רק מים מרים, ואילו היו נמנעים מלכבד לשם היו ניצולים ממקרה זה, ועוד יחשוב, מכיוון שבאו לאילים זכו למים מתוקים, ובאמת אינו כן, אלא אדרבה, מאחר שהוצרך לקרות להם מקרה פלוני במקום פלוני הביאם ה' במסע זה. וזהו ויכתוב משה - כאן הודיע משה לבני, שכל מוצאיהם מלשון 'מקרה' [כמו שנאמר (יהושע ב כג) כל 'המוצאות' אותם] לא מחמת שנסעו אירע להם כן, אלא הכל למסעיהם על פי ה' - הקב"ה ציווה שיסעו במקום פלוני בכדי שיאירע להם כך וכך. וח"ו מלחשוב ואלה מסעיהם שמאחר שנסעו למקום פלוני, לכן למוצאיהם - מצא אותם פגע פלוני ומקרה אלמוני^ט.

הכלל העולה, כי הקב"ה מסבב לאדם סיבות שונות ומשונות כדי שיגיע למקום פלוני - כי שם הועיד לו הקב"ה איזה שליחות ותפקיד בעולמו.

ליסע מהתם להכא. הרי תשובתו ב'פרשת מסעי' הכתובה כאן - רבי יהודי, אינך אלא טועה, כי אדרבה, מאחר שהבורא רצה שיקרה לך כך, על כן הביאך אל זו הדרך ההולכת למקום בו ימצאך המקרה, ולא אתה הלכת בזו הדרך אלא מן השמים הוליכוך שם.

ובזה יבואר (עיי' ייטב לב) על נכון כפילות התיבות והיפוכן - ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם על פי ה', ואלה מסעיהם למוצאיהם. דהנה בני ישראל עברו במ"ב מסעות הללו תהפוכות שונות ומשונות, במרה היו להם מים מרים, ואילו באילים היו להם שבעים תמרים ומים מתוקים, ובמסע אחר כלל לא היה להם מים, וכיו"ב בשאר עניינים, כל מסע ועניין שלו. ומי שאינו מאמין בהנהגת ה' ובהשגחתו הפרטית יחשוב שרק מפני שבאו למקום פלוני מצאן כך וכך - מכיוון שבאו למרה היו להם

גלות הפרט, וכלשונו 'ובכל עת שנסגר הדרך בפני איש ישראל, הכל רק כדי שיתכנל האדם כלפי מעלה לשעבד הלב לאביו שבשמים'.

עוד נביא מילין יקירין שאמר אחד מצדיקי דורנו שליט"א, שהנה כתיב (ירמיה ה כב) 'אשר שמתי חול גבול לים', ופירשו חז"ל (שוח"ט מזמור ב) 'הים הזה הגל שלו עולה ומתגבר כאילו מציף את העולם, וכיון שמגיע לשפת הים הוא משתטח לפני החול', ובדרך הרמז יתפרש כי ידוע שה'ים' רומז לכל הקשיים והצרות ברוחניות ובגשמיות, ומה גבול ה'ים' הוא ה'חול' ר"ת חזקו ויאמץ לבבכם, כי ה'חיזוק' הוא הגבול והחומה כנגד כל הצרות שלא יוכלו לשטוף את האדם ולהעבירו מעל דעתו ומעל דעת קונו...

ט. באופן אחר אמרו לפרש (על פי הייטב לב), במשל לעבד נאמן למלכו, שציווה לו המלך ליסע למקום פלוני, ופנה העבד לנמל האניות לחזר אחר ספינה שתוליכנו למקום ההוא - לקיים מצוות המלך, אך בהגיעו לשם שמע שזה עתה יצאה הספינה לדרכה, ולא עוד, אלא שמכאן כבר לא תצא עוד ספינה למקום ייעודו, ורק למחר תצא ספינה מנמל אחר המרוחק היטב מכאן, ומעתה עליו להיטלטל בדרכים לא דרכים עד שיגיע ליעדו, הרי שאדם זה תכאב עליו נפשו, בחשבו עתה אצטרך להיטלטל במסע מפרך ומיותר לגמרי, שהרי לא ציווה המלך כי אם להגיע למקום פלוני, ואם הייתי מזדרז היה בידי ליסע למחוז חפצי בספינה בדרך כבוד ובמנוחה. אמנם אם רק ישמע האיש שהספינה נסעה לה מהר מכאן כי כן ציווה לה המלך - ברצותו שהעבד יצטרך להיטלטל בדרך קשה ומפרכת, אזי תשמח ותגל נפשו שלא לריק יגיעתו, שהרי כל מטרת בואו הנה היה כדי למלא אחר רצון המלך, ואם רצון המלך בענין אחר שמחה היא לו למלאת אחר ציוויו, (כי ודאי יש למלך איזה תכלית וסיבה לטובה בטלטול העבד בדרך הקשה), וממילא - כל טרחה וקושי בדרך הילוכו תוסיף לו שמחה על שמחתו, והנמשל מובן מאליו... וכך ביאור הכתוב, ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם - שידע האדם מדוע מצא אותו איחור הספינה וטלטול הדרכים, והוצרך לשנות מסעו - כי למסעיהם על פי ה', הקב"ה משגיח עליו בהשגחה פרטית מלעילא והוא מסדר את דרכיו ומסעותיו, ושלא יחשוב ח"ו שאלה מסעיהם - שמסעותיו להכא ולהתם, הינם רק מחמת מוצאיהם - שכך מצאוהו פגעי ומקרי העוה"ז, והם גרמו לטרוח במסעות מיותרים.

ובימינו אנו נלמד למי שאיחר את הבאס (אוטובוס) או את המטוס, את הבנק או את הרופא, את העסקן או את ה'מכולת' וכיו"ב, בל יחשוב לרגע אחד כי ביש מזל (שלימזל) הוא, ואילו היה מזדרז מעט היה מספיק הכל בעתו ובזמנו - וכפי ראות עיניו שפעמים אחר 'איחור' כזה מסוכן לעמוד בד' אמותיו של זה המאחר, אלא ידע כי הכל כבר כתוב וחתום מעיקרא בשמים ממעל, וכל פסיעותיו צעדיו ומסעותיו של אדם כבר קצובים ומדודים בשמים ממעל - כפי צרכו ותיקונו של האדם לטוב לו כל הימים.

לברוח ממקומו מפני שחברו רודף אותו, באמת, לא זוהי סיבת בריחתו - אלא אך ורק מחמת כי שלחו ה' למקום ההוא, ויש לו איזה שליחות מן שמיא לעשותה במקום ההוא דייקא. כל אחד ילמד לנפשו להתחזק באמונה זאת לדעת שאין כל רע ומיצר יוצא מפי עליון, וכל קורותיו 'ובריחתו' של אדם - בהשגחה פרטית המה לו לטובה ולברכה, לששון ולשמחה'.

ויסוד הדברים הוא כי אין מקרה בעולם כלל, אלא כל הנעשה בעולם הוא מאתו ית' א', ומה' מצעדי גבר כוננו, וממילא בוודאי יש תכלית וכוונה עליונה בכל פסיעה ובכל צעד ושעל שהולך'.

וכך אמר ראש הישיבה דטעלו הרב אליהו מאיר בלאך זצוק"ל, דמצינו (שמואל א' כ כא-כב) כשברח דוד מלך ישראל מפני שאול המלך, עשה סימן עם רעו ואוהבו יהונתן בן שאול לדעת האם אכן גבר כ"כ כעסו של שאול עליו, וכך היה סימנם, שיהונתן יורוק חיצים, ולאחמ"כ ישלח נער לאוספם, 'אם כה אומר לנער החיצים ממך והנה' - סימן הוא שעדיין לא גבר כל כך כעסו של שאול ואפשר לדוד לחזור לביתו, אך אם יאמר לנער 'החצים ממך והלאה' אזי סימן הוא שגבר כעסו, ואז לך כי שלחך ה'. והלשון צריך ביאור, מדוע אמר לו 'לך' כי שלחך ה', היה לו לומר 'ברח' כי שאול מבקש להרגך. אלא, אף בשנראה לאדם שעליו

כה אמר הרה"צ רבי יצחק דוד גוטפארב זצ"ל מנקיי הדעת שבירושלים, שמעולם לא איחר את האוטובוס אלא תמיד היה בא זמן רב לפני הבאס הבא לאחריו, כי אף אם בא אפילו רגע כמימריה אחר נסיעת הבאס, או שהוא חלף ועבר על פניו הרי זה רק מפני שבאס זה לא היה 'שלו'...

י. מאמר זה אמר ראש הישיבה דטעלו בעת חנוכת הבית של הישיבה בקליוולאנד שבארה"ב, ובהתרגשות סיפר את דרכי השגחת השי"ת והצלתו מגיא צלמוות במלחמה הנוראה, וכה סיפר, בערב שנות המלחמה דרו הוא ומשפחתו בטעלו שבליטא, וביום מן הימים הוכרח לברוח מחמת אחד ממושעי ישראל שעלה לגדולה וחששו שיתנקם בו על שסטר לו על לחיו באיזו הפגנה שנערכה כנגדו (על שפתח חנותו בשבת קודש), על כן גלה ממשפחתו וידידיו אל עבר ארה"ב, אין צריך לומר שהדבר היצר לו מאד, ולא הבין על מה ולמה באה לפתחו צרה צרורה זו שיצטרך לגלות למרחקים, אך כעבור כמה שנים כאשר פרצה ה'מלחמה' ורוב מנין ובנין של יהדות אירופה נהרגו על קידוש ה', וביניהם כל משפחתו של רה"י, ואף גם בני הישיבה, או אז הבין, שכל 'בריחתו' הייתה 'הצלתו' ממוות לחיים, בגשמיות, וגם ברוחניות שחזר והקים לתפארה את הישיבה דטעלו בקליוולאנד.

יא. ואמונה זו גופא תמשיך עליו רחמים וחסדים, וכאמור בפרשתן (מטות ל ב), 'וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל לאמר זה הדבר אשר ציווה ה', וביאר הרה"ק מחמעלניק זי"ע (הובא בארץ החיים להגר"ח ליבערזהאן מערכת אות א) כאן למדנו, שבשעה שרואה אדם מישראל שדרך הצלתו נוטה למטה ('מטות' מל' נוטה, וגם רומז למי שיורד 'מטה מטה') לא יזעף לבו ולא יאבד אמונתו בה', אלא יקבל את הכל באהבה ושמחה, ויאמר זה הדבר אשר ציווה ה' - כך גזרה חכמתו יתב"ש, וידע נאמנה שכל מה דעביד רחמנא לטב עביד, ויברך על הרעה מעין הטובה בשמחה. ומסיים הרה"ק מחמעלניק זי"ע וכאשר יעשה כן אני מבטיחו שיעלה על במתי ההצלחה אי"ה (יש שביארו, 'ראשי המטות', מלשון 'נטיה', וכלומר ש'ראשי המטות' הא גופא הדבר אשר ציווה ה', כי התכלית הוא להטות ולכופף עצמו 'א בייג' מתוך הכנעה אל הקב"ה).

אמרו בעלי הרמז לרמז בסמיכות פרשת מטות למסעי, לומר לך, כל המטה עצמו ונכנע למוצאות אותו - להנהגת ה' עמו, אזי מסעי - כדאמרי אינשי פלוני 'אלעס פארט איהם גלאט' (כל חייו מתנהלים לו למישרין כמי שנוסע על כביש ודרך סלולה וחלקה).

מסופר על הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע שפעם אחת בעת אשר נכנס למונית (טעקסי) והוצרך לכופף עצמו שיוכל להיכנס לתוך הרכב (כך הוא מכורח המציאות) נענה ואמר, הביטו וראו, אם ברצון האדם להמשיך בדרכו עליו לכופף הראש תחילה בכדי שיוכל להיכנס, ואם יישאר על מעמדו בקומה זקופה - לעולם לא יגיע למקומו הנרצה. וללמד על הכלל כולו יצא, כל אחד ואחד בעניינו, אם ברצונו לעבור את חייו בשלום ושלוחה השקט ובטח, עליו לכופף עצמו, ואז יוכל 'ליסע' בשלום, אך אם יעמוד על שלו ימצאוהו צער ומכאוב על כל צעד ושעל.

יב. שמעו נא למעשה נפלא המראה בחוש כיצד כל 'טעות' היא בהשגחה פרטית כפי הכוונה העליונה, כשבוע ימים קודם חג הפסח תשפ"א נשמע קול הטלפון מצלצל בבית משפחת 'לוי' ('כינוי' שם, לכבוד האי מעשה) בבני ברק,

באר הפרשה - פרשת מטות מסעי

בפרשתן (לה יא), 'והקריתם לכם', וברש"י, 'אין הקריה' הדבר מאליו אלא בהזמנה - שהקב"ה הזמין זאת עליו", אלא לשון הזמנה וכן הוא אומר (בראשית כו ב) כי הקרה ה' אלוקיך לפני'. ופירשו צדיקים שבא ללמד לכל אדם בכל אשר ימצאהו, שאף מה שנראה לו כמי שאירעו הדבר במקרה, הרי באמת, לא נעשה

הרבר מאליו אלא בהזמנה - שהקב"ה הזמין זאת עליו", עפ"י חשבונות שמים ממעל, לטוב לו כל הימים.

ביו"ב ביארו (נועם מגדים פרשת שלח בשם 'משנת חסידים', חובא במזכרת שם הגדולים) את הפסוק (שמואל א' ב

והרימה עקרת הבית את השפופרת, ונשמע הקול שואל 'גברת כהן' (גם זה רק 'כינוי' השם) מיד ענתה, היתה לך טעות במספר, אין כאן גב' כהן אלא גב' לוי, אך בטוב ליבה רצתה להסיר את המבוכה מאותה מתקשרת והחלה להחליף עימה כמה מילים בנועם ובמאור פנים, ונודע לה שהמתקשרת היא גב' 'ישראל', אשר היא רחוקה מדרך התורה והמצוות, ולאחר כמה רגעים נפרדו לשלום.

כעבור שבוע, ביום בדיקת חמץ הרגיש הרב 'לוי' בחולשה נוראה עד שלא היה יכול להזיז אפילו אבר, אחר שכבר תקופת זמן ארוכה חש ב'כבדות', והזעיקה אנשי הצלה ולקחוהו לבית החולים, שם ערכו לו סידרת בדיקות ונתברר שתקפו חולי בשרירים, ועליו להישאר בבית חולים. בערב התקשרה שוב 'גב' 'ישראל' הנ"ל, ואמרה שכל כך נהנתה בשבוע שעבר כשדברו 'בטעות' על כן החליטה להתקשר שוב לברכה בחג שמח ולדרוש בשלומה, וסיפרה לה מרת 'לוי' כי בעלה התאשפז ביום זה בבית חולים.

לאחר כמה שבועות בהם עבר הרב 'לוי' טיפולים שונים בבית החולים הודיעו הרופאים כי ב"ה כבר יש הטבה במצבו ומצידם הם משחררים אותו לבית החולים אחר לצורך 'שיקום' הגוף, שאלו ודרשו בעסקני הרפואה להיכן להעבירו, ולאחר בדיקות וחקירות התברר כי המקום הטוב ביותר עבורו הוא בבית חולים פלוני, אלא שהוא מלא עד אפס מקום ואינו מקבל חולים חדשים, ולא יעזור שום פרוטקצי' והשתדלויות שונות...

בו ביום התקשרה בשלישית גב' 'ישראל' (אחר כחודש ימים שלא השמיעה את קולה) ושאלה את גב' 'לוי' לשלום בעלה, שפכה בפניה את ליבה, שהוא זקוק לטיפול בבית חולים מסוים אך אין מקום עבורו. מיד החלה לזעוק גב' 'ישראל' בהתרגשות, את יודעת מי היא האחראית על קבלת החולים באותו מקום הלוא היא גב' 'כהן' שרציתי בזמנו להתקשר אליה ורק 'בטעות' התקשרתי אלייך... ועתה המתני כמה רגעים והכל על מקומו יבוא בשלום... ותוך כדי דיבור התקשרה לרעותה גב' 'כהן', ותיכף ומיד כבר שלחה 'אמבולנס' להביא את הרב 'לוי' למכון ה'שיקום' עוד לפני שסדרו את כל הטפסים ו... ועדיין לא נשלם המעשה, כידוע בימי ערב שבועות שילחו שונאי ישראל חיצו מוות לתוך ערי ישראל, ואף בעי"ת בני ברק יצ"ו נשמע קול 'תרועה' המודיע לכל על הסכנה הקריבה ובאה ועל כל אחד מוטל למצוא מחסה מחמת ה'טילים', ותרץ גב' 'לוי' אל המחסה ובדרכה נפלה ושברה את הכתף רח"ל, ופינו אותה לבית החולים, ובתוך כדי ה'נסיעה' שוב מתקשרת גב' 'ישראל' לשאול מה נשמע... וסיפרה לה מה שאירע עימה, ושכעת ממש מפנים אותה לבית החולים. מיד פנתה הגב' 'ישראל' לגב' 'כהן', וסידרה עבורה במכון השיקום חדר ביחד עם בעלה (באותו מקום שאי אפשר להתקבל אליו...), ואף פינתה חדר עבור ילדי משפחת לוי שיוכלו לשהות שם סמוך למיטת הוריהם...

למחרת הגיעה גב' 'ישראל' לבקר את גב' 'לוי', ואמרה 'עתה ידעתי כי גדול ה"..." עכשיו רואה אני בחוש שאכן יש השגחה פרטית בעולם, כיצד הקדים הקב"ה 'רפואה' למכה, והכין צרכי משפחת לוי על ידי אותה שיחת טלפון בטעות... ולגודל התפעלותה קיבלה על עצמה להתחיל להדליק נרות שבת...

ואנן נעני ונאמר, שמלבד גילוי ההשגחה הפרטית בכל הפעמים שהתקשרה שהיה ממש בעיתו ובזמנו להביא מזור וישועה לבני משפחת 'לוי'... הרי מי יודע מחשבות עליון, ואולי אותה 'טעות' בטלפון נועדה גם לקרב נשמת בת ישראל לאבינו שבשמים, ולפקוח עיניה וליבה, כי לא ידח ממנו נידח...

יג. כתב ה'חזון איש' בספרו 'אמונה ובטחון' (פ"ב), וז"ל. וממידת הבטחון - להעמיד עצמו על נקודת האמונה... כי לא המקרה פגעו, שאין מקרה בעולם כלל, רק הכל מאתו ית'.

מעשה ביהודי שנכנס אל הרה"ק מקאצק זי"ע, וסיפר שזה מכבר עשיר גדול היה, והיה נוהג דבר יום ביומו למלא כרטיס לוטו (לאטערי), ואף משרתת ביתו נהגה ב'מנהג' זה. ובערוב יום היה בודק את שני הכרטיסים - האם זכה אחד מהם בגורל. כך היה מנהגו רבות בשנים, עד שלאחרונה איבד את כל הונו, וגם מתה עליו אשת נעוריו, מכל מקום המשיך הלה 'במנהגו' מקדם - לקנות בכל יום כרטיס לוטו. וגם המשרתת המשיכה במנהג זה... ויהי היום, מצא ה'עשיר היורד' שהמשרתת זכתה בגורל בממון ודמים מרובים, בראותו כן החליט להינשא לה, וכך יעלה

אתם יחד לכה"פ חלק מצאצאי יוסף הצדיק הלא המה חצי שבט המנשה.

בפרשתן (מטות לא נד), 'ויביאו אותו אל אהל מועד זכרון לבני ישראל לפני ה', הקשה ה'אור החיים' הק', מדוע הפסיק והכניס זכרון לבני ישראל בין תיבות אהל מועד לתיבות לפני ה', ונראה מלשון הפסוק שבנ"י הם לפני ה', ובאמת ה'אהל מועד' הוא אשר לפני ה'. ותי' האוה"ח, עפ"י דברי חז"ל (שהש"ר על הפסוק שה"ש ד ב שיניך כעדר הקצובות) שבמלחמה זו היו מחין רפש וטיט על פניהם כדי שלא יסתכלו בעבירה, לכן סמך מאמר 'לפני ה' למאמרו 'לבני ישראל'. כי בני ישראל אלו ראויים להיות לפני ה'. כמאמר ר' אחאי בר יאשיה (מסכת כלה פ"ב) 'כל המפנה עצמו מן העבירה' ולא עשאה, אפילו הוא ישראל ראוי להעלות עולה כבהן גדול על גבי המזבח', והיה הדבר לזכרון - היינו שעצם המניעה מהעבירה תעמוד לזכרון לפני ה'.

ובתרגום יונתן (פסוק נ) 'ובכל דא חס לן למתלי עינן בן, ולא אסתכלון בחדא מנהון, דלא למחייבא בחדא מנהון ולא נמות במיתותא דמיתותן בה רשיעא

(כו) 'כי אמר מקרה בלתי טהור הוא'. שהאומר על מה שיארע לו - מקרה בעלמא הוא - ואינו בחשבון מלעילא, הרי זה מראה באצבע שלא טהור הוא. כי חסר לו עיקרי האמונה הטהורה והתמימה, לדעת שהכל משמים ואין מקרה בעולם.

לזכרון לפני ה' - מעלת שמירת הקדושה ובפרט שמירת העיניים

בפרשתן (מטות לב א), 'ומקנה רב היה לבני ראובן ולבני גד', אכן בסוף הענין כתיב (שם לב) 'ויתן להם משה לבני גד ולבני ראובן ולחצי שבט מנשה בן יוסף את ממלכת וכו'', וכל הרואה יתמה תמיהה רבתי, מדוע נתן משה רבינו את ממלכת האמורי ועוג מלך הבשן גם ל'חצי שבט המנשה', והרי רק בני גד וראובן באו לבקש שברצונם להישאר בחו"ל ואילו שבט מנשה לא באו לבקש מאומה, ומבאר ה'צדור המור' (בפרשתן) כי אין לבני ישראל קיום והעמדה רק ע"י שמירת הקדושה מידת 'יוסף' צדיק יסוד העולם, ולכן לא יתכן להשאיר את בני גד וראובן לבדם ללא שישבו

לחלקו כל כספה שזכתה עתה בגורל, ויחזור להיות מה'נגידים' בעם כמקדמת דנא. אלא שנתירא שמא כשיציע את השידוך לא תסכים האשה לכך - אם תדע כי היא העשירה, והוא אינו אלא עני ואביון... לכך שלח 'שדכן' שידבר בהם נכבדות, המשרתת הסכימה וערכו הנישואין כדת משה וישראל. כעבור ימים אחדים מהנישואין, נכנס ה'יורד' לביתו, וסיפר לבני הבית בשמחה רבה שבעוד כמה ימים הם עתידים להפוך לנגידי עם, כי הכרטיס שברשותה עלה בגורל - ומה שקנתה אשה קנה בעלה... נאנחה האשה ואמרה - זה עידן ועידנים שמכרתי את הכרטיס לאבי, וכל העושר איננו שלנו כלל.

ושאל הלה, האם אפשר לו לגרשה, כי כל השידוך אינו אלא 'טעות', שאג הרה"ק - ר' יהודי, וכי עדיין לא ראיתם שהבורא יתברך מנהיג את עולמו, מתחילה הפך אותך ליורד, ולאחמ"כ לאלמן, וכל זה כדי שהמשרתת תינשא לך... אם עדיין אינך מבין כי זהו רצון ה'... יכול אתה לגרשה... מכאן נלמד, איך שכל הנהגת הבורא בכל פרט וענין בחשבון מדוקדק היא, ועלינו להאמין בו בתמימות, להדבק בו וללכת בכל דרכיו אשר ציוונו.

יד. והנה נאמר (לא נ) 'ונקרב את קרבן ה'... לכפר על נפשותינו לפני ה', ובגמ' (שבת סד.) 'אמרו אם מידי עבירה יצאנו, מידי הרהור עבירה לא יצאנו', הקשה הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע אם אכן נכשלו בהרהורים מדוע המתנינו עד עתה, ולא אמרו זאת מיד בשובם מן המלחמה. אלא, בתחילה היה נדמה להם שאין זה חטא כלל, כי מה בכך שהרהרו בליבם הרי לא בא הדבר לידי מעשה, אך לאחר שנאמרה פרשת הגעלת כלים - לטהרם מידי בליעת איסור, הבינו בעצמם שבליעה נחשבת כ'בעין', א"כ, אף עליהם לשוב ולבער מקרבם את הרהורי העבירה, ולטהר עצמם מבליעת האיסור בנפשם (ליקוטי הרי"ם בפרשת ד"ה עבדך).

כתב הגה"ק החיד"א זי"ע (דבש לפי, מערכת ה אות ד) שלימוד מסכת מכות מועיל להינצל מהרהורים רעים, וסימן לדבר כי 'מכות' בגימטריא 'הרהורים' (466). ואילו הרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב זי"ע היה אומר שסגולה למחשבות רעות ללמוד פרשת 'הגעלת כלים'.

מעשה בבחור שנכנס אל הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע וקבל בפניו על מחשבות הטורדות אותו, אמר לו הרה"ק שסגולה כנגד מחשבות ללמוד בכל יום ב' דיבורים של המהרש"א. אחר זמן אמר הבחור שעצה זו צחצחה לו את מוחו (בדרך אגב נוסף, שבכדי ללמוד מהרש"א יש ללמוד תחילה את דברי הגמרא..., ואין סגולה כתורה ואין שמירה כתורה).

בי אין פסיעה בעבודת ה' ההולכת לריק, ואפילו אם עשה רק 'פסיעה קטנה' - השכמה אחת בבוקר, וכיו"ב, כבר עשה בזה נחת רוח מרובה להשי"ת, ושכרו רב, כי לא הרי מסע רוחני כמסע גשמי, כי בגשמי - הנוסע למקום כלשהו ולבסוף לא השיג מאומה שם, נראה שכל נסיעתו הייתה להבל ולריק - שהרי לא בא לידי תכליתו, אבל ברוחניות - אינו כן, אלא כל פסיעה שפסע אף אם לא הצליח להעפיל אל ראש הפסגה גורם בזה רושם גדול בשמי השמים, ופסיעה זו גופא היא תכלית בפני עצמה, כי סוף דבר שיגיע עי"ז לתכליתו".

ולעולם לא יתייאש¹, וכמו שכתב הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (תרמ"ו ד"ה תלה) שבמספר מ"ב המסעות האמורות בפרשתן, נמנו גם המסעות שבהם הייתה ירידה לבני ישראל, וכלשון המדרש (רבה כג ג) המובא ברש"י בתחילת הפרשה 'כאן חששת את ראשך...'², וז"ל השפ"א. ונכתבו כל המסעות - להודיע

לעלמא דאתי, ודא יידבר לן ליום דינא רבא למכפרא על נפשתי קדם ה'. פירוש שנוהרו מלהביט בהם אפילו בהבטה בעלמא, בכדי שלא יתחייבו מיתה, וזהירות זאת תעמוד להם לזכרון ולזכות ביום הדין הגדול והנורא, לכפר להם על כל עוונותיהם³.

פסיעה קטנה - במלחמת היצר כל מסע קטן אינו לריק

בפרשתן (לה כו), 'ואם יצא יצא הרוצח את גבול עיר מקלטו', ובמדרש (ילקוט'ש תשפח) אפילו פסיעה אחת, אמר ראב"ע ומה אם לענין פורענות הפוסע פסיעה אחת מתחייב בנפשו, קל וחומר להולך לדבר מצוה שזוכה לו ולדורותיו. כתב הרה"ק החידושי הרי"ם זי"ע (הובא בליקוטי הרי"ם) מכאן נראה חיזוק גדול, שהרי מידה טובה מרובה (סוטה יא.) - אדם שמשכים בכל יום ללמוד ולהתפלל - וודאי שיוכל לפעול הרבה בכל פסיעה...⁴

טו. והזהירות מחטא הצילה אותם אף בגשמיים - שלא נהרג אחד מהם במלחמה, וכמו שכתב 'רבינו בחיי' (ד"ה עבדיך) וז"ל. זה היה פלא עצום, ומהניסים הגדולים שאירעו להם לישראל אירע להם כאן במלחמת מדין, שהיו (המדיינים) עם רב כחול אשר על שפת הים, והרגו ישראל מהם, ושבו מהם אלפים ורבבות, והכתוב מעיד שלא חסר מישראל אחד במלחמה, זהו שאמר (פסוק מט) 'ולא נפקד ממנו איש', והנס הגדול הזה (אירע להם) לפי שהיו שלמים בזכות, והוא שדרשו חז"ל (שבת סד.) 'ולא נפקד ממנו איש - לדבר עבירה'.

הט אזניך למה שאמר הרה"ק 'השרף' מסטרעליסק זי"ע 'השומר עיניו יחיו בניו, ויגדלם בלא צער, ויציל אותם על ידי זה ממקרי הזמן' (אמרי קדוש עמ' קא), ומי אינו נזקק ל'סגולה' כזו לשמירה על בניו ולהצילם מכל צרה וצוקה... טז. ולפי דרכנו יאמר, אם בפסיעה אחת מתחייב הרוצח מיתה, מידה טובה מרובה כמה זוכה האדם ב'פסיעה אחת' לטוב, בקפיצה אחת מהמיטה, בבריחה אחת מן העבירה או בריצה אחת לדבר מצווה... בעצימת העין מהביט ברע אפילו פעם אחת לרגע אחד... בשבירת מידה רעה אפילו פ"א, בחסימת הפה מלענות לרעהו.

יז. הנה התורה מנתה מ"ב מסעות ממצרים לארץ ישראל, והרי במ"א מסעות מתוך מ"ב הללו לא הגיעו לארץ ישראל - מחוז חפצם, ואפילו הכי הרי זה נחשב כ'מסע' - אלא ע"כ כי כל פסיעה ופסיעה נחשבת כ'מסע', ולבסוף יגיע אל 'ארץ ישראל'...

יח. בפרשתן (מטות לא ב), 'נקום נקמת בני ישראל מאת המדיינים אחר תאסף אל עמיק'. מכאן למדנו חיזוק גדול לאותם שמתגבר עליהם יצרם ביותר ונראה להם שהנסיגות רבו למעלה ראש, עד שאין בכוחם לעמוד בהם, ותקצר נפשם מעגמת הנפש, אך טעות גדולה היא בידם, כי זה כלל גדול שאין הקב"ה מנסה את האדם אלא אם כן יכול לעמוד בו, וככל שיגדל קושי הנסיון כך ישלח לו הקב"ה עזרו מקודש ויתן לו כוחות גדולים ועצומים זה כנגד זה, כי אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו. וזהו שאמר הכתוב שרק לאחר נקמת ה' במדין יאסף משה אל עמיו, כי באותו הזמן עמד בלעם הרשע על ישראל בכדי להחטיאם, ואי אפשר תהא 'קליפה' זו בעולם אלא אם כן יש אותו כח בצד הקדושה כנגדה, וה'זה לעומת זה' של בלעם היה משה רבינו, על כן רק לאחר שתנקום נקמת בני ישראל וימות בלעם אזי יכול משה להסתלק מן העולם, אולם כל זמן שבלעם חי אף משה רבינו מוכרח לחיות. וכך מבואר גם במה דאיתא בגמ' (חגיגה ה:) 'כי קא ניחא נפשיה דרבי יהושע בן חנניה אמרו ליה רבנן מאי תיהוי עלן מאפיקורוסין] - שרבי יהושע בן חנניה בחכמתו היה מסלק טענות הכופרים ומנצח אותם בוויכוחים שנערכו

על פי ה' - שבה יש את רצון הבורא והנחת רוח שלו, אך מה שאלה מסעיהם - העבודות הגבוהות אינם שלו כלל, ולא באו אלא לתת לאדם את הכוח שיוכל למוצאיהם - למלאותו ולהטעינו כוח שיהא בידו להתגבר על הנסיונות שעוד מעט ימצאוהו (הובא באמרות מהורות לכ"ק אדמו"ר מאמשינוב שליט"א - סעודת שבת תשע"ב).

מתלמידיו של אהרן הכהן - אוהב שלום ורודף שלום
בפרשתן (מסעי לג לח), 'ויעל אהרן הכהן וכו' וימת שם בשנת הארבעים לצאת בני ישראל מארץ מצרים בחודש החמישי באחד לחודש'. הנה בכל התורה לא מצינו נזכר על שום אחד אימתי הוא יום פטירתו, ורק באהרן הכהן נזכר שהיה בראש חודש אב (ותמיד פרשה זו נקראת בסמיכות ליום הילולא דליה), וצריך לבאר מעמא דמילתא, ומה נשתנה פטירתו של אהרן משאר שבעה הרועים שעמדו לישראל. ומבאר הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (תר"ס ד"ה כתיב) על פי מה דאיתא בגמ' (סוטה יד.) 'מפני מה נקבר משה אצל בית פעור כדי לכפר על מעשה פעור', והרי שמשא מכפר על המקום השפל, ועל דרך זה יש לבאר שאהרן נפטר בראש חודש אב להגן בזכותו על הזמן השפל, ובזכותו נזכה לבניין בית המקדש שנחרב מפני שנאת חנם (יומא ט:), כי אהרן היה אוהב שלום ורודף שלום. ונכתב זאת

לעם ה', כי כל עובד ה' לא יפול לבו עליו מכל הנפילות שיש לו, כי כך הוא המידה לחיות עולה ויורד". ומכל מנוחה שהשיגו אחר איזה מלחמה התחיל מלחמה אחרת. וכן לעולם - ויסעו ויחננו, ויסעו ויחננו, כמ"ש (תהלים פד ה, ועיי' ברכות סד.) 'ילכו מחיל אל חיל' - שאין להם מנוחה לעובדי ה', שע"ז נבראו ללחום מלחמות ה'.

עוד מענין הנסיונות, כך ביאר הרה"ק רבי שמעון מאמשינאו זי"ע את הפסוק בריש פרשתן ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם על פי ה', כי לכל אדם יש יצר הרע - המפתהו יומם ולילה - להימשך אחר הרע ודברים גשמיים וכו'. ולפעמים אפשר שיחשוב האדם שעבודה זו - להתרומם מעל פיתויי היצר איננה העבודה הנרצית לה', ורק כשאדם במצב ראוי - כשהוא רם ונישא ועוסק כולו ב'עשה טוב' זוהי העבודה הנרצית, ובאמת, טעות הוא, כי עבודת האדם במצב התרוממות הרי היא 'מתנה' מן השמים, ואינה נחשבת לעבודתו, ורק היוניעה לעלות ולהתרומם מעל הרע והשפלות - נקראת על שם האדם. והנה עבודה הראשונה - להתרומם, נקראת למוצאיהם, שמתייגע לצאת מכל השפלות. ואילו העבודה בעשה טוב נקראת מסעיהם - שנוסע ועולה מעלה מעלה, לזה אמר הכתוב 'ויכתוב משה את מוצאיהם' - שידע שעבודה זו היא למסעיהם

ביניהם בקביעות], אמר להם, אבדה עצה מבנים נסרחה חכמתם (ירמיה מט ז), כיון שאבדה עצה מבנים נסרחה חכמתן של אומות העולם. כי לא יתכן שתגבר כח הטומאה וינוח שבט הרשע על גורל הצדיקים, ולא תהא כזאת בישראל שיהא חכמה באומות העולם כשארין מי בישראל שיעמוד כנגדם, אלא אם אבדה עצה מבנים מיד תיסרח חכמתם של הגויים. וכך גם הוא בכל מלחמות היצר שאם הוא מתגבר הרי זה סימן ואות שיש כח גם לצד הקדושה לעמוד מפניו.

יט. משל למה הדבר דומה, כי הנה נתחדש בימינו אנו, אשר הרוצה לייפות את חצר ביתו וכיו"ב על ידי שיגדל שם 'דשא', שאינו צריך לטרוח ולעמול בשתילת מיני דשאים ולהשקותם עד שיצמחו לגובה, אלא ניתן לקנות 'דשא סינטטי' (Synthetic Grass), והוא עשוי ממין גומי בצורת דשא, ירוק ורענן כגן רטוב... ולכשתרצה לדעת האם הדשא שלפניך הוא 'אמיתי' או 'מזויף' יהא כלל זה נקוט בידך, אם כולו 'חי' ירוק ורענן ואין כאן שום עשב שנבל הרי זה מוכיח בעליל שאינו אלא 'סינטטי'... אולם אם תמצא פה ושם שהדשא הוא צהוב או חום, וכן ישנם מקומות בהם הדשא כמוש ונבול או לא צמח בהם כלל דשא - בוודאי זהו צומח מן האדמה ממש. וכך על דרך זה ממש לעניין מציאות האדם, מי שיש בו עליות וירידות, 'כתמים' פה ושם, 'צבעים' וגוונים שונים סימן שאכן אדם חי הוא... אך אם יראה בפניך אדם מושלם בתכלית הרי זה טעון בדיקה...

כ. מעשה באחד שישב על הארץ וקונן על חורבן הבית, וניגש אליו אחד וביקש עזרתו, אמר לו המתן לי עד שאגמור את ה'קניות', אז אתפנה לשמוע את אשר בפך, נענה לו הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן זי"ע ואמר, מה לך לבכות על החורבן אם בידך לבנותו, עסוק בגמילות חסדים, הרבה באהבת חנם המקרבת את הגאולה, ורק לאחר מכן חזור לבכות על בית מקדשנו ותפארתנו שנחרב.

את גדולי הדור למלחמת מצוה זו, מכל מקום נמנע משה מלעשות כן כדי שלא לגרום צער ובושה לאחרים, והגם ששבט שמעון לא היו 'נקיים' לגמרי באותו מעשה (עי' סנהדרין פב. וברש"י כו יג). וישמע חכם ויוסף לקח עד כמה צריך להיזהר ביותר שלא לבייש שום אדם מישראל ואפילו אם הצדק עמו... ולא לגרום עגמת נפש לשום בריה בעולם^ג.

והזמן גרמא להתחזק ביותר בעניין כבוד הבריות, שהרי כל חורבן בית המקדש נתגלגל על ידי שביישו את בר קמצא^ד, וכדאיתא בגמרא (גיטין נו.), 'תניא,

בתורה ללמדנו להיות מתלמידיו של אהרן ולהרבות באהבת חנם^א, והזמן מבקש את תפקידו^ב.

היזהר בכבוד חברך – שלא לבייש אדם מישראל

בפרשתן (מטות לא ד), וישלח משה 'אלף למטה אלף למטה', וכתב ה'בעל הטורים' (פסוק ו) 'והנשיאים לא שלח עמהם כדי שלא יתבייש שבט שמעון שנהרג נשיא משבטו' במעשה דומרי (ואין לו 'נשיא' לשלוח למלחמה), וללמדנו 'פרק נכבד' בהלכות 'כבוד הבריות', שאף שמצד הסברא היה נראה יותר לשלוח

כתיב (ישעיה נב ג) 'כי כה אמר ה' חנם נמכרתם ולא בכסף תגאלו', פירש החיד"א (מדבר קדמות מערכת ת', אות יט, ובעוד הרבה מספריו), בעון שנאת חנם נמכרתם והלכתם לגלות, אך לא בכסף – בזכות קיום שאר מצוות תגאלו אלא רק על ידי שתרבו באהבת חנם.

אכן, אין כל ספק, שרבות רבות יש לנו להתרחק מחבר רע, ואין הכוונה כלל 'להתחבר' אל הרשעים, אלא כמאמרו הנודע של ה'אהבת ישראל' עצמו 'מדארף זיין גוט צו יעדן, נישט מיט יעדן', טוב לכל אחד, אבל לא לחיות טוב עם כל אחד.

נוראות כתב בש"ך עה"ת בפרשתן (מטות ד"ה ומקנה רב) לבאר את טעם הדבר מדוע לא רצו בני גד ובני ראובן לעלות עם יתר עם הקודש אל עבר הארץ הטובה והרחבה, אלא מאחר והם היו 'בדגל' אחד עם מחנה שבט שמעון (כי כך היה סדר הדגלים, שבדגל בני גד היו מטה ראובן ומטה שמעון), ולאחר שחטא זמרי בן סלוא נשיא בית אב לשמעוני, שוב לא רצו בני גד ובני ראובן להיות בכפיפה אחת עם 'חברים רעים', כי חששו שמא אף בארץ ישראל יעלה חלקם להיות יחד עם בני שמעון, לכן העדיפו להישאר בחוץ לארץ עם 'חברים טובים' מאשר לדור בארץ ישראל עם חברים שאינם טובים.

כא. ביסוד הדברים ביאר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע מנהג ישראל להרבות בסיומי מסכתות בתשעת הימים ולהזמין לסעודת המצוה, שהכל הוא בכדי להרבות באהבת חנם, וכמו שכבר איתא בגמ' (שבת קיח): 'כי חזינא צורבא מרבנן דשלים מסכתיה עבידנא יומא טבא לכולהו רבנן'.

כב. שמא תאמר, וכי יש בכוחו של יחיד שיתחזק באהבת חנם שעל ידו ובזכותו ייבנה בית המקדש... אך אם בית המקדש נחרב על ידי יחיד בוודאי גם יכול להיבנות על ידי אחד...

כג. פעם ישב הגאון רבי ברוך בער מקאמעניץ צוק"ל בביהמ"ד, בשעה שאחד המגידיש נשא את דרשתו, באמצע הדרשה הרגיש שצריך לצאת, אך מפני כבודו של הדרשן נשאר לשבת על מקומו, ישיבה זו עלתה לו בקושי רב עד שפניו האדימו מרוב התאמצות, כראות הדרשן את פני רבי ברוך בער אמר בלבו שבוודאי האדמימות באה מרוב התרגשותו מהדרשה, על כן הפליג בדברים והאריך יתר על המידה. לאחר זמן כאשר בשעטומ"צ כילה הדרשן לדבר דבריו, נעמד רבי ברוך בער ממקומו, ומיד נפל והתעלף, לאחר שהשיבו את רוחו שאלו הרב הרמן ז"ל – אחד ממקורביו, האם צריך לקרוא לרופא, השיב לו רבי ברוך בער שאינו צריך לעזרה, וגילה לו מדוע נחלש כל כך. תמה עליו הרב הרמן מדוע לא יצא והלא מקרא מלא דיבר הכתוב 'בל תשקצו את נפשותיכם', ענהו רבי ברוך בער, יודע אנכי כי איסור תורה יש בדבר, אלא שאם הייתי יוצא באמצע הדרשה הרי הייתי מבייש בזה את הדרשן, ולא עוד אלא שכל הקהל היו סבורים שאין דעתי נוחה מדבריו, וכדי בזיון וקצף, על כן עשיתי מה שעשיתי במסירות גוף ונפש, כדי לא לבייש יהודי חלילה.

כד. והנה לכאורה ה'צדק' היה עם קמצא, שהרי בר קמצא הפר את כל שמחתו כאשר הגיע לסעודתו, ולא היה מסוגל לשמוח כראותו את אויבו, ואף היה מוכן להפסיד את כל דמי הסעודה העיקר שילך בר קמצא, והיינו משום שכל הסעודה אין בה טעם במצב כזה... ואף על פי כן אקמצא ובר קמצא חרב ירושלים, כי גם אם אתה 'צודק' אך אסור לבייש את השני שאינו צודק ולשפוך דמו ברבים...

שיתרחש להם אותו הנס והמים יהפכו עבורם לחומה, ענה להם רבי פנחס מאן דידע בנפשיה דלא אקיל לבר נש מישראל מן יומי יעבור - שכל מי שיכול להעיד בנפשו שלא פגע ביהודי מימיו הרי ראוי הוא שיבקע הנהר בזכותו. ומכאן שהשומר פיו ולשונו, ונוהר שלא לפגוע באיש ישראל חלילה בין בדיבור ובין במעשה, הריהו שקול כנגד שישים ריבוא מישראל שבזכותם נבקע הים, וראוי לו שיעשו עמו את הנס הגדול מן השמים^י.

אמר רבי אלעזר, בא וראה כמה גדולה כחה של בושה^י, שהרי סייע הקב"ה את בר קמצא, והחריב את ביתו ושרף את היכלו^י.

לאידך, איתא בתלמוד ירושלמי (דמאי פ"א ה"ב) על רבי פנחס בן יאיר שהיה צריך לעבור בנהר גינאי, עמד וציווה למים שיפנו לו את דרכו, ואכן המים נערמו כמו בקריעת ים סוף, ורפב"י עבר את הנהר ביבשה בתוך הים, שאלוהו תלמידיו האם גם הם ראויים

איתא בגמרא (פסחים פו:): 'כל מה שיאמר לך בעה"ב עשה', ובסוגריים הוסיפו 'חוץ מצא' (עיי' במג"א סימן קע סק"י), ואמר הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע לבאר, דבתחילה כשנתבייש בר קמצא ע"י בעל הבית שאמר לו 'צא' שתקו כל החכמים כי סברו שעל בר קמצא לשמוע בקולו שהרי 'כל מה שיאמר לך בעה"ב - עשה'. אך לאחר שנוכחו לדעת כי הדבר גרם לחורבן הבית, אז גמרו אומר, שאף שכל אשר אומר בעה"ב עשה, מכל מקום חוץ מצא - אם רואים המסובים שבעה"ב מבייש את האורח, אסור להם לשתוק ולקבל באהבה את בזיונות חברם, כי פעמים רבות ה'שתיקה' (במקום שיש בכוחו של דיבור להציל את רעהו) כמוה כפגיעה ברעהו בפועל... ודי למבין, אלא אדרבה, יענו כסיל כאיוולתו, ויצילו את המתבייש ממביישו, ובזה יחישו במהרה את גאולתנו ופדות נפשנו.

כה. סיפר יהודי חשוב מתושבי בארא פארק שבארה"ב, הלה בר אוריין המתייגע על תלמודו במסירות נפש, ואף משמש כרב גדול בבית המדרש הסמוך לביתו. שמצאוהו צרות רבות ורעות, נהפך עליו הגלגל ובא עד כדי פת לחם ממש, כמו כן בת בוגרת יושבת בביתו אשר כבר זמן רב היא בפירקה ואינו מוצא עבורה זיווג הגון, ועל הכל נתדרדר אחד מבניו מדרך הישר, ובקושי הצילוהו אנשי חסד להעמידו על דרך טוב כדרך בני ישראל הכשרים. ביום מן הימים התיישב הרב הנ"ל, והחל מתבונן בנפשו על מה עשה לו ה' ככה. בתוך הדברים נזכר ממעשה שאירע לפני כעשרים שנה - שלמד אברך פלוני עמו בכולל, ופעם אחת בעת שהלה אמר את סברתו מפרי חידושיו זלזל בדבריו ולגלג עליהם, וחישב לעצמו - אולי קשר יש בין מצבי למעשה זה. וקיבל ע"ע לפייסו.

באותו היום יצא הרב לתפילת מנחה, והנה לנגד עיניו עומד 'ידיד' נעורים הלז, וישאלו איש לרעהו לשלום, אח"כ שאלו הרב, האם זוכר מע"כ את דבר המעשה מאז, ענה לו הידיד, אכן, אינני שוכח את ה'פגיעה' הנוראה מאז, ולא עוד, אלא שאז החלטתי שאם כן - שסברותי אינם ראויות, אף כל מהותי איננה שווה ללימוד התורה, ומני אז עזבתי את הכולל, ועד היום הזה אין לי מנוח... (אותו רב ביקש שנפרסם מעשה זה ברבים, אולי יחוס הבורא ותהיה לו כפרה פורתא, ופתחון לישועה).

כו. בספרי קורות הימים מסופר על המהר"ל מפראג זי"ע, אשר בהגיעו לפרקו כבר יצא שמו בעולם כעילוי אדיר וכליל המעלות, וזכה בו גביר אחד אשר כמנהג הימים ההם התחייב לתת נדוניה גדולה לבתו, ושיהיו בני הזוג סמוכים על שולחנו (הנקרא 'קעסט') וכל מחסורם עליו, בכדי שיוכל 'החתן' לשבת על התורה ועל העבודה בלא שום דאגת פרנסה. אלא שבתוך הזמן שבין האירוסין למועד הנישואין התהפך הגלגל וירד החותן מטה מטה, ומכל נכסיו המרובים לא נותר שריד ופליט, אלא נשאר בעירום ובחוסר כל, ושלא להודיע להורי המהר"ל כי יד ה' היתה בו, ואין בידו לפרוע אפילו מקצת מהתחייבותו, ואם ברצונם לבטל את השידוך אזי אין לו שום טענה כלפיהם, ומסכים בלב שלם שיקח המהר"ל כלה אחרת בת עשירים, בכדי שיוכל לעלות ולהתעלות בתורת ה' באין מחסור. ושאלו את פי ה'חתן' והשיב שאינו מוכן בשום פנים ואופן לבייש בת ישראל כשרה, ואינו עוזב את השידוך. בינתיים העוני בבית החותן הרקיע שחקים, ותקם הכלה ותחגור בעוז מתניה והחלה למכור בשוק מיני מאפה בכדי להביא מעט פרוטות להחיות נפש הוריה.

ויהי היום, הופיע בשוק חייל רוכב על סוס אביר, וכשעבר על יד הדוכן נעץ חרבו בלחם ובעודו בכפו יבלענה... נזעקה ה'מוכרת' על החמס לאור יום, וצעקה עליו איככה תגזול ממני ומהורי האומללים את מעט חיותם, אמר לה החייל, מה אעשה אשר הייתי רעב מאוד ואין לי לשלם, הוריד את מעילו מעל גופו ונתנה לה כמשכון תמורת

הוא למעלה רק שצריך לבקש עליו להורידו וכו' ועל שם זה נקרא 'דביר ביתך' (ברכת רצה בשמו"ע, ועוד) לשון דבור - שצריך לבקש מהש"י עליו להבנות במהרה, וכל המתאבל על חורבן ירושלים זוכה ורואה בנחמתה. כי כל האומר בן באמת בתפלה ולירושלים עירך ברחמים תשוב הנה פועל באמת זה למעלה על קירוב הגאולה בנ"ל וכו', והנה, בכדי שיבוא האדם לידי 'כל המתאבל על ירושלים', עליו להתבונן היטב על חסרון הקדושה הנורא, בהעדר מקדש ה' והכהנים משרתי הקודש, כשחסרה לנו הקירבה שהיה אז לבני ישראל, ועל ידי התבוננות זו בידו לזכות גם עתה לקרבת ה' בימים אשר עמד הבית על תילו - כבר מעתה.

והוסיף לבאר בזה מה שנאמר (דברים כט כא-כג) 'ואמר הדור האחרון בניכם אשר יקומו מאחריכם וגו', על מה עשה ה' ככה לארץ הזאת וגו', שלכאורה יש להקשות מדוע נקט הכתוב שישאלו בן הדור האחרון דייקא, אלא, שאכן 'הדור אשר יתנו עיניהם ולבבם לשאול על זה, והם ידאבו על חורבן הארץ וירושלים' הם יהיו הדור האחרון לגלות, כי על ידי תשוקתם יעוררו את הגאולה^כ, 'וכל המתאבל על

המחכים בבנין אריאל - ע"י האבל והשתוקקות לבנין הבית תבוא הגאולה

בפרשתן (מסעי לו ט), 'ולא תסוב נחלה ממטה למטה אחר', נוראות כתב הרה"ק ה'תפארת שלמה' זי"ע (ד"ה א"י בן משה, השני), וז"ל. מרמו על מעלת קדושת ארץ ישראל וירושלים תובב"א, כי הנה צריך כל איש להשתוקק בכל לבבו על א"י וקדושתה, כמ"ש (תהילים קכב ו) 'שאלו שלום ירושלים' - 'ציון דורש אין לה' (ירמיה ל יז) מכלל דבעי דרישה (סוכה מא.), והתשוקה היא מועלת בעצמה על הגאולה העתידה במהרה בימינו. והיינו, כשישים האדם על לבו דברי הכתוב - 'לא תסוב נחלה ממטה למטה' כי הקפידה התורה שלא תסוב נחלה ממטה למטה אחר אעפ"י שכולם י"ב שבטי קה, בולם קדושים, ומה חילוק בין זה לזה, אעפ"כ הקפידה התורה ע"ז. מב"ש בזמן הזה, אשר בעוה"ר כל ארץ הקדושה היא תחת יד הישמעאלים ויבלעוה זרים וירשוה... מב"ש שצריך לקרוע לבב איש לצעוק ע"ז אל הקב"ה - מדוע לא נתקיים בנו 'ולא תסוב נחלה'.

וממשיך ה'תפארת שלמה, אם תגבר התשוקה בלב איש מבנ"י אל הארץ ובנין בית המקדש, הלא חיש מהר יעתר להם כי הלא הוא בנוי ועומד

מעות הלחם, באמרו, אם לא אשלם לך תוך שלושה ימים הרי המעיל שלך, המעיל היה בלוי וקרוע... אך הרגישה שהמעיל כבד ובדקה ומצאה שבתוך הבגד (בבטנתו) טמון אוצר גדול של זהב וכסף די והותר להעמיד את אביה על רגליו ולשלם את כל הנדוניא עם הקעסט שהובטח ל'חתן' בשעה שעשו את קשרי השידוכין, ושלחו להודיע לו כי הגיע עת דודים, ומכאן היה למהר"ל תורה וגדולה במקום אחד, להודיעך שכרם הטוב של המוותר משלו בכדי שלא לבייש את הזולת.

כז. הרה"ק ר' מרדכי חיים סלאנים זי"ע היה נוהג לספר כשדמעו על לחיו, על יהודי שנכנס אל הרה"ק ה'אוהב ישראל' מאפטא זי"ע, להתייעץ עמו בענייני עסקיו, ולאחר שהרה"ק סיים לייעצו ולברכו, נאנח בקדשו אנחה קורעת לב ואמר אסון נורא מאד נפל היום בישראל. לפליאת אותו יהודי על מה כל הרעש, נענה הרה"ק, וכי אינך יודע שלא הקריבו היום את קרבן התמיד במועדו ולא עמדו על מעמדו, וכה הוסיף לבכות על בית המקדש אשר נהפך לעיי חרבות. וכך צריך האדם לחיות בהרגשת צער זו, וכל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה.

כח. ידוע דבר המעשה שמתחילה סירב הגרי"ד הלוי סאלוויטשיק זי"ע בעל ה'בית הלוי' לשמש כרב העיר בריסק, עד שבאו עסקני העיר והתחננו לפניו, רבי קדוש, עשרים וחמשה אלפים תושבי העיר בריסק ממתנינים לבואכם ולא תבואו... כשמוע הגרי"ד את דבריהם, לקח מגבעתו ואצטליתו והכריז בקול גדול, הנני, מיד אבוא אחריכם, באמרו, אם אכן, כל כך הרבה יהודים ממתנינים עלי, וכי אאכזבם ולא אבוא, באותה שעה נענה הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע, ובכה בקול רעש גדול, אם הגרי"ד אינו יכול לסרב ולאכזב עשרים וחמש אלף איש מבני ישראל, הרי קל וחומר שהמשיח לא יאכזב רבבות אלפי בני ישראל המייחלים ומצפים לבואו, אבל מן הנראה לומר, שלדאבון לב, הוא מייחל ומצפה לנו ולא אנו עליו.

וכבר נודע המעשה, בבני עיר אחת שהיו 'מייחלים ומצפים' לבוא המשיח, והעמידו 'שומר' מיוחד שיעמוד הכן במשך כל שעות הלילה - מידי לילה בלילה, שברגע שאכן יקרה הדבר, ו'משיח בא' יעיר מיד את כל בני העיר

יְרוּשָׁלַיִם זֹכָה וְרוֹאֶה מִיד בְּשִׁמְחָתָהּ (תפא"ש אחרי ד"ה א"י אחרי, עיי"ש בהרחבה).

כתב הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (דרשות עמו' ל"ב ט"ג, לעיו"כ תק"ס, בתחילתו) שבהשתוקקות זו נחשב כאילו עומד כבר עתה בתוככי ביהמ"ק. וז"ל. 'שמחתי באומרים לי בית ה' נלך' (תהלים קכב א), כי גם בזמן הזה כשאדם שמח בלב שלם ובהשתוקקות רב לבנין ביהמ"ק הרי הוא כאילו בנאו, וזהו אומרו 'שמחתי... עומדות היו רגלינו בשעריך ירושלים', הרי הוא כאילו אנו עומדים שם (בביהמ"ק), ומחשבתנו משוי ליה מקום קדוש.

ובן איתא מהרה"ק ה'שפת אמת' (תבוא תרנ"ג) הראשונים - האבות ומשה רבינו, זכו למצוא הארת ביהמ"ק על ידי השתוקקות לבם לביהמ"ק העתיד להבנות. כמו כן עתה בדורות הללו - ע"י זכירת ביהמ"ק יכולין להתדבק בהארת ביהמ"ק.

ומוסיף ה'שפת אמת' שלכן בכל שמחה צריכין להזכיר ביהמ"ק. ובכל שמחת נשואין מברכין 'שוש תשיש', לומר שמקור כל השמחה הוא מביהמ"ק -

שהשמחה במעונו. ובזמן המקדש השמחה הי' בשלימות. ובהיום הזה אנו זוכין אל השמחה (של הנשואין) ע"י האבילות של ביהמ"ק, כמו שנאמר (ישעיה סו י) 'שישו איתה משוש כל המתאבלים', ואמרו חז"ל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בנחמת ירושלים. והגם דהפירוש הוא על לעתיד - שלעתיד יזכה לראות בשמחת בנין הבית, מ"מ גם זה אמת שע"י התאבלות זוכה להרגיש שמחה מירושלים זה עתה, כמו שפירשתי במקום אחר את הפסוק (איכה ה טו) 'נהפך לאבל מחולנו', שמה שהיה נעשה אז על ידי שמחה ומחולות, נהפך היום להיעשות על ידי התשוקה ורוב אבלות, וזה היא מגלת איכה כמו מגלת שיר השירים.

ובכלל זה הוא התפילה והועקה עד אנה בכייה בציון ומספד בירושלים^{כט}, וכלשון המדרש (בר"ר יג ב), על הא דכתיב (בראשית כ ה) 'וכל שיח השדה' - 'כל תפילתן של ישראל אינו אלא בית המקדש, מרי יתבני בית מקדשא, מרי מתי יתבני בית מקדשא' - אדוני, ייבנה בית המקדש, אדוני מתי ייבנה בית המקדש, כי חז"ל דרשו תיבת 'שיח' שהוא מלשון

לקראתו, בלילה אחת הגיע מאן דהו לעיר באישון ליל, ומשום מה היה נדמה ל'שומר' שהנה 'זה' בא, פתח במלאכתו והריע בחצוצרות וקול שופר, ואכן בין רגע היו כל בני העיר ניעורים ועומדים על רגליהם, משיצאו לקבל פני 'משיח' מצאו שלא דובים ולא יער, אין ה'אורח' אלא הילך 'משולח' שבא לאסוף נדבות בקרב בני העיר... כראות זה המשולח פנה אל השומר ואמר לו רואה אני שאיש מצליח אתה במלאכתך, שמא תרצה להתלוות אלי בדרכי ואשלם לך שכרך בעין יפה יותר מכפי שמשלמים לך בני העיר, נענה לו השומר שאינו מוכן בשום אופן לעזוב את 'חזקתו הראשונה', כי אלך עמך הרי לא ימשך זמן 'העבודה' יותר מכמה שנים, ואם כן מה אעשה לאחר מכן וממה אתפרנס, אולם כאן הנני מובטח בפרנסה טובה לעד ולעולמי עולמים 'עד ביאת המשיח'...

היינו שרבים ה'מחפשים' את ה'משיח', כל היום וכל הלילה ויושבים על מגדל... ולמעשה אינם מרגישים ומאמינים באמת שהמשיח מגיע בקרוב כלל, וחסרים הם את הציפיה באמת.

כט. המגיד מדובנא זי"ע נשא משלו לאחד משרי המלוכה אשר היה אהוב אצל המלך, ונתקנאו בו שאר השרים והעלילו עליו עד שנאלץ המלך לצוות להביא אותו אל בור בית הסוהר, באמצע הלילה הגיעו שוטרים לבית השר והעירו אותו כשהם מצווים עליו לבוא עימם, צווח השר מה חטאי ומה פשעי כי הינכם אוסרים אותי כאחד הריקים, אך לא ידעו לענות לו ולקחו אותו והטילוהו לתוך בור עמוק חשוך ואפל, תיכף לאחר שהושלך שמה שקע השר בתרדמה עמוקה, כשנתעורר לאחר זמן רב ראה כי חושך סביבותיו, והיה בטוח שעדיין לילה ולא ידע כלל שהוא בבית הסוהר כי חשב שכל זה היה בחלום הליל, והתהפך אל הצד השני... וחזר לישון, וכך חזר הדבר ונשנה כשהוא מתעורר ונדמה לו כלילה. בינתיים המלך חיכה וציפה מתי יזעק השר שרוצה הוא לעמוד בפני המלך ולהכחיש כל מה שהעלילו עליו, שהרי אהבו ביותר, אך לאחר שעברו כמה ימים 'ואין קול ואין עונה' החליט המלך לירד לתוך בית הסוהר ולבקר את השר ולראות בשלומו, ושמע אותו שואל לעצמו 'מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות' שנתארך הוא כל כך ועדיין לא עלה השחר, נכנס המלך לתוך הבור, וגער בו, כי כבר אתא בוקר וגם לילה... השמש יצאה על הארץ וחזרה ושקעה ושוב האירה ועתה שקוע בתרדמתך ונדמה לך שלילה אחד ארוך הוא, ואינך שם על לב על מצבך...

כל רודפיה השיגוה - שגב אלו הימים והכפרה שבהם הפליג הרה"ק מרוז'ין זי"ע בשבת שגב ימים אלו שקדושתם למעלה למעלה, דהנה מקום משכן היהלומים ואבני החן יקרי הערך הוא מתחת להרי החושך, כמו כן האורות הגבוהים, וימי ההתעלות האדירים המה דייקא באלו הימים השחורים והמרים, כי בתוך כל ההסתרה שמונים להם אוצרות אדירים, וסיים בלשונו הקדוש, וה' יודע האמת כי בבחורתי כשהיה לי בח נתגלה לי אור גדול בכל יום ויום מימים אלו לב.

הרה"ק ה'עבודת ישראל' (מסעי ד"ה אלה) מביא את דברי הרה"ק ה'מגיד' ממעזריטש זי"ע לבאר בפסוק (איכה א ג) 'כל רודפיה השיגוה בין המצרים', שמרמו לכל אדם מישראל הרודף קה - להמליך את הבורא יתב"ש על עצמו ועל העולם כולו, יוכל להשיג יותר בימים אלו ימי בין המצרים. והרי הדבר משול לשר ומלך גדול, אשר בעת שהוא יושב בביתו אזי אימתו מוטלת אשר לא כל איש ואיש יכול לבוא פנימה, ואין הפשוטים שבאנשים רשאים להיכנס לפני ולפנים. אך כשהמלך נודד במסעותיו ברחבי המדינה, בבחינת 'מלך בשדה', אז הוא קרוב לכל קוראיו ויאוזין שוועת כל הקוראים בשמו וכל אחד יכול להרהיב עוז

תפילה, כמו 'ולפני ה' ישפוך שיחו' (תהילים קב א), וישרה קאי על בית המקדש (מפרשים), וכלומר, שצריך להרבות בתפילה ובתחנונים לביאת משיח צדקנו ולישועתן של ישראל, ואתה תקום תרחם ציון כי עת לחננה כי בא מועד, וכבר כשל כוח הסבל מצרות הכלל והפרט מרוב אריכות הגלות המר הזה.

כתב הרמח"ל זי"ע ב'מסילת ישרים' (פרק יט) הנה ודאי צריך שיצטער תמיד צער ממש על הגלות ועל החורבן, מצד שזה גרם מיעוט כביכול לכבודו ית', ויתאווה לגאולה לפי שבה יהיה עילוי לכבוד השם יתברך, ויתפלל תמיד על גאולת בני ישראל - שיתגלה כבוד שמים. ואם יאמר אדם מי אני ומה אני ספון שאתפלל על הגלות ועל ירושלים, וכי מפני תפילתי יתכנסו הגליות ותצמח הישועה, תשובתו בצדו, כאותה ששנינו (סנהדרין לו.) לפיכך נברא אדם יחידי כדי שכל אחד יאמר בשבילי נברא העולם, ונחת רוח הוא לפני יתברך שיהיו בניו מבקשים ומתפללים על זאת, ואף שלא תעשה בקשתם מפני שלא הגיע הזמן או מאיזה טעם שיהיה, הנה הם עשו את שלהם והקב"ה שמח בזה. נמצא שכל יהודי באשר הוא - חשוב ומקובל ומרוצה להתאבל על חורבן הבית וחילול השם לא.

והנמשל הוא לבני ישראל השקועים בחשכת הגלות 'ומחשכים הושיבני כמתי עולם', ואינם יודעים שהיו זמני רצון ואורה כדוגמת היום, ושואלים מדוע האריך לנו הלילה, ואומר להם הקב"ה אין הדבר תלוי אלא בכם, קומי רוני בלילה, התפללו אלי שאוציאכם מבור הגלות, ושבנתם עד ה' אלו קיכם, ואז אז אשובה אליכם (משלי יעקב אמור, עיי"ש באריכות).

ל. וכבר כתב הרמב"ן (על עניין 'הנה ישכיל עבדי', ישעיה נג ו, נדפס בכתבי הרמב"ן ח"א עמ' שכד) וז"ל, יאשים את ישראל בעבור כי הם בגלותם ישימו כל כוונתם בעסקי העולם, ומשים כל אחד כוונה לעצמו ביתו ועסקיו, וראוי להם להיות בוכים ולהתפלל לפני ה' לילה ויום שיכפר על עוון ישראל ויחיש קץ הגאולה, כי המשיח בתשובה יבוא מיד וכו'. לא. סיפר הגאון רבי אלחנן וואסערמאן זצ"ל, פעם בעת אסיפת הרבנים לדון בענייני השעה, הראה ה'חפץ חיים' זי"ע את דברי ה'תנא דבי אליהו' (רבה פ"כ ד"ה פעם אחת), ולא גלגל הקב"ה והביא פרס ומדי לעולם אלא בשכרו של כורש שהיה בוכה ומתאנח בשעה שהחריבו העכו"ם את בית המקדש. הוסיף על כך ה'חפץ חיים', שכאשר נחשוב את מניין השנים, נמצא שבאותה שעה היה כורש בן שבע שנים בלבד, ויש לנו להתבונן, מה וכמה משיג ילד (נכרי) רך בשנים להבין את גודל החורבן, ואף על פי כן בזכות שבכה על חורבן הבית הביא הקב"ה את מלכות פרס ומדי לעולם, ק"ו לדידן, כמה שכר טוב יש לבורא ליתן לנו על אבלותנו על החורבן הגדול והנורא.

לב. היה אומר הרה"ק מקאברין זי"ע שג' שבועות אלו המכוונים כנגד ג' השבועות שמראש השנה ועד שמיני עצרת עניינם כמו הצייר, שטרם ציורו במחולו, הוא מכין לוח שחור שעליו יצייר הוא את ציורו המרהיב, כך קודם ימי ירח האיתנים ישנם את ימי בין המצרים שהמה הלוח השחור שעליו הכל מצטייר בזיו היופי (תורת אבות, בין המצרים).

בימים הללו (ש"ע א"ח תקנא יח, ובמשנ"ב שם לא ישב בין חמה לצל וכדו'), ומסיים, דלכך בימים אלו יש לפזר מממונו לצדקה, כמו שנא' (תהלים מא ב) אשרי משכיל אל דל - ביום רעה ימלטתו ה'.

השיגוה בין המצרים - מעלת עסק התורה בפרט בימים אלו 'דברי תורה צריכים חיזוק' - בפרט בימים אלו של ימי בין המצרים, וכך איתא במשנה (אבות ב יד) 'הוי שקוד ללמוד תורה', וביאר הרה"ק ה'עבודת ישראל' ז"ע (אבות שם) שתיבת 'הוי' עולה כמנין כ"א, ומרמז על כ"א ימי בין המצרים, שבהם יוסיף לשקוד על דלתי תורה.

ובה כתב הרה"ק ה'מאור ושמש' ז"ע (בלק ד"ה עוד בפסוק) שעל ידי עסק התורה שבעל פה יכולים להמתיק הדינים ולהמשיך חסדים על ישראל, וזה שאמרו (שבת פח.) 'הדר קבלוה בימי אחשוורוש' והכוונה היא על תורה שבעל פה (כדאיתא במדרש תנחומא פר' נח), שמאחר שהמן הרשע רצה להגביר כח הדינים לקטרג על ישראל משום כך קבלו על עצמם לעסוק בתורה שבעל פה להמתיק הדינים והגבורות בשורשם. וזה מבאר הא דאיתא (משנת חכמים תמוז אב פ"א א) שצירוף שם הוי"ה השולט בחודש תמוז הוא יוצא מסופי תיבות של 'זה איננו שוה לי' (אסתר ה יג), לרמז שכמו בימי מרדכי היתה התשועה ומיתוק הגבורות על ידי קבלת לימוד התורה שבעל פה 'כן בימים האלו צריך לעסוק בתורה שבע"פ יותר מבשאר דברים', להשביח כל המקטרגים המתעוררים בימי בין המצרים. וזהו גם הטעם ששם הוי"ה השיך לחודש אב יוצא מהפסוק (דברים כז ט) 'הסכת ושמע ישראל היום' (משנת חכמים שם פ"ב א), שדרשוהו חז"ל (ברכות סג:) על עסק התורה שבע"פ, וכמו שאמרו 'הסכת' - עשו כתות כתות ועסקו

ולגשת אל הוד מעלת מלכותו, ולשאול ממנו כל, באות נפשו. וכן הנמשל, כי בזמן הזה שהשכינה כצפור נודדת מקינה (משלי כו ח)... לכן הרשות נתונה לכל אדם להתקרב אל מלכו של עולם לג' והוא עונה אליהם לך.

כתב הרה"ק ה'אור לשמים' ז"ע (פר' בלק ד"ה קל מוציאם ממצרים), כי הימים האלו הם ימים קדושים מאד, אבל הם באתכסיא וכו', והימים הללו מסוגלים מאד לתשובה, הגם ששערי תשובה לא ננעלו (איכ"ר ג טו), ומועיל תמיד לדופקי בתשובה, אבל אותן חכ"א יום שבין המצרים הם מועילים ביותר. ורמז לה בדברי הגמרא (כתובות צב:) 'מאימתי הוי חזקה מבי קדייש אמצרא' - ומבאר, מאימתי השכינה ניקנית לאדם, מבי דייש אמצרי רומז לימי בין המצרים שהם מסוגלים לפרנסה (עיי"ש עוד).

אמנם לאידך גיסא צריך לזכור מה שכתב בספה"ק 'שער המלך' (שער השייך ל"ז בתמוז, פרק א' ד"ה ולפ"ז), שהנה אמר דוד מלך ישראל 'כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול כי יעבור' (תהילים צ ד), ואמרו חז"ל (בר"ר יט ח) ש'יומו של הקב"ה אלף שנים', ויום זה מתחלק ל"ב שעות (כן מבואר בספרי קבלה - שאינו מתחלק לכ"ד שעות 'מעט לעת') עתה, אם נחלק את אלף השנים ל"ב תעלה כל 'שעה' לפ"ג שנים וד' חדשים. והנה בכל שעה יש אלף ושמונים רגעים, ולפי זה (כשנחלק פ"ג שנים וד' חדשים לאלף ושמונים יצא כ"ד יום) נמצא שכל 'רגע' אצל הקב"ה הוא 'כ"ד יום'. והרי 'קל זועם בכל יום' - וכמה זעמו 'רגע כמימריה' (ברכות ז), נמצא שזעמו של הקב"ה הוא ככ"ד יום (שהרי כך הוא אריכות הרגע של הקב"ה), והם הכ"ד יום משבעה עשר בתמוז עד אחר יום העשירי באב - שגם בו נשרף ההיכל, ובאלו הימים כביכול אבינו שבשמים זועם, כמו שנפסק ענייני זהירות

לג. ושמא יאמר אדם - היאך אתקרב אל הבורא ואין בידי עשות מאומה בעבודתו, ובפירוש אמרה תורה (שמות כג טו) ולא יראו פני ריקם, תשובתו בדברי ה'עבודת ישראל' עצמו בפירושו למסכת אבות (ב יד) ...לכך קל להתקרב עצמו אל הבורא יתברך בימים אלו משאר ימים, כדוגמא ומשל כשהשר יושב בפלטין שלו אז אינו בקל לבוא אצלו מחמת השומרים הסובבים אותו וגם צריך להביא לו תשורה גדולה לראות פניו, אבל כשהשר יוצא לדרך קל לבוא אצלו וגם תשורה מועטת נחשבה בעיניו... ומקבל אותו בסבר פנים יפות מחמת שהוא בדרך. לד. וכן מתאמרא בשם הרה"ק מבערז"אן ז"ע שאין זמן המסוגל לקבלת התפילות כימים אלו אשר הם במצב של 'תפילה לעני כי יעטוף' ומן המצר קראתי י-ה - ענני במרחב.

ומספרים שהרה"ק רבי מרדכי מנאדבורנא ז"ע היה מצווה לפעמים בעת שהגישו לפניו פיתקא דרחמי בבקשת ישועה גדולה, להביאם אליו בתשעת הימים, כי אלו הימים הינם ימים מסוגלים לפעול בהם כל מיני ישועות.

וכו', ואמר לי בני מה קול שמעת בחורבה זו, ואמרתי לו שמעתי בת קול שמנהמת כיונה ואומרת אוי לבנים שבועותיהם החרבתי את ביתי ושרפתי את היכלי והגליתים לבין האומות. שבשעה שנכנס רבי יוסי לאותה חורבה בודאי עלה צער בליבו על חורבן ירושלים, ושוב אין השכינה שורה מתוך עצבות, אולם רבי יוסי התגבר לעבודת הבורא והתפלל בשמחה, והתגברות זו גרמה נחת רוח במרומים עד שכביכול התחרט הקב"ה על החורבן, וזה היתה הבת קול ששמע אוי לבנים וכו'.

הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע (דברי אמת - לקושי כתובים איכה ג כו ד"ה לסיום) ביאר מדוע נפסק (או"ח תקנ"א י ברמ"א) שבסעודת ברית מילה שחל בתשעת הימים הותר רק ל'מנין' להשתתף (וכי"ב לשאר הדעות שם), ואילו בסעודת סיום מסכתא אין שום חומרא, וכל הרוצה ישתתף, אלא, כי כל סיבת החורבן הנורא הייתה כמאמר הכתוב (ירמיה ט יא-יב) 'על מה אבדה הארץ וגו', ויאמר ה' על עזבם את תורת'ו, נמצא שעסק התורה הוא התיקון לחורבן זה, וגם הגאולה תהיה ע"י התורה כמו שאמרו רז"ל (ב"ב ת.ה), לכן מותר לכל

בתורה וכו', דבר אחר הסכת ושמע ישראל - כתתו עצמכם על דברי תורה, כי בימים אלו שהם עת תגבורת הדין צריכין ישראל לעסוק בתורה שבע"פ בדחי להמתיק הגבורות.

עוד כתב ה'מאור ושמש' זי"ע (פינחס, ד"ה עוד בפסוקים הנזכרים) שהנה אמרו בגמ' (ברכות לז:) שהקב"ה מתחרט על שברא את יצר הרע, ואימתי בא הקב"ה לידי חרטה - כאשר בני ישראל מתגברים לעבדו ית"ש על אף הצער והרוחק ועול השעבוד, וכן בימי בין המצרים שהוא זמן תגבורת הדין והיצר מבלבל ומקטרג כמו שהיה באותו הזמן עד שהביא את הקב"ה להרחיב את ביתו, 'ואעפ"כ הן מתגברין על היצה"ר ועוסקים בתורה ובמצוות בכל נפשם, מזה מקבל הקב"ה שעשועין גדולים ומתחרט על שהחריב את ביתו והגלה את בניו לבין האומות' לה.

ובזה מפרש במעשה שהובא בגמ' (ברכות ג.) אמר רבי יוסי, יוסי פעם אחת הייתי מהלך בדרך ונכנסתי לחורבה אחת מחורבות ירושלים להתפלל, בא אליהו זכור לטוב ושמר לי על הפתח עד שסיימתי תפילתי

לה. בימי המלחמה הנוראה היה הרה"ק רבי פנחס מאוסטילא זי"ע הי"ד (חתנו של הרה"ק המהרי"ד מבעלזא זי"ע) יושב ועוסק בתורה בהתמדה מרובה ללא הרף, והיו סובביו תמהים בפניו האריך אפשר לו לעסוק בדברי תורה במצב איום כזה אשר מחוץ תשכל חרב ומחדרים אימה, ודם ישראל נשפך כמים. השיב הרה"ק אצל חותני היה כמחזה הזה בימי המלחמה הראשונה - שהיה עוסק בתורה יומם ולילה, וכששאלוהו על כך, השיב איתא במשנה (סנהדרין ו ה) 'אמר ר' מאיר בשעה שאדם מצטער שכינה מה הלשון אומרת, כביכול, קלני מראשי קלני מזרועי', נמצא שבשעת מלחמה כזאת שכל כך הרבה מבני ישראל שרויים בצער ומכאוב, הרי השכינה הקדושה מייללת בצער ממכאובם, ואין לך דבר המשמח את השכינה כמו עסק התורה, על כן עוסק הוא בתורה בכדי לשמח את השכינה ולהקל מצערה, סיים רבי פנחס ואמר, אם חותני אמר כזאת בעת המלחמה הראשונה, הרי בעת הזאת על אחת כמה וכמה וודאי שהשכינה מייללת בצער, ועלינו לשמחה בתורה. ולענייננו אנו, כמה ראוי להרבות בלימוד התורה בימי בין המצרים לשמח את השכינה הקדושה.

לו. ידוע מה דאיתא בגמ' (נדרים פא.) לפרש בלשון הכתוב (שם) 'מי האיש החכם ויבן את זאת ואשר דָּבַר פי ה' אליו ויגידה על מה אבדה הארץ' וגו', כי 'דבר זה נשאל לחכמים ולנביאים ולא פירשוהו', שהם לא ידעו לומר על מה אבדה הארץ, 'עד שפירשו הקב"ה בעצמו דכתיב ויאמר ה' על עזבם את תורת'י. ורבים הקשו כיצד נעלם ענין זה מעיני החכמים והנביאים, וכי הם לא ראו שבני ישראל עזבו את התורה. ומבאר האלשיך הקדוש (בספרו דברים נחומים על איכה א ז), שהרי ידוע שיש ג' עבירות חמורות בתורה, ובני ישראל באותו דור כבר היו משוקעים בחטאים אלו, ועדיין נשארה הארץ לעמוד, והרי שלא העניש הקב"ה על אותם חטאים, על כן לא היה מסתבר לחכמים ולנביאים שדייקא על חטא של ביטול תורה שאינו אלא בשב ואל תעשה תאבד הארץ, ומשום כך לא ידעו לפרש סיבת העונש. ואמנם ויאמר ה' על עזבם את תורת'י, וכן מצינו להדיא בדברי חז"ל (ירושלמי חגיגה פ"א ה"ז) 'ויתר הקב"ה על ע"ז ג"ע ושפיכות דמים ולא ויתר על ביטול תורה'.

ומבאר האלשיך בדרך משל, למלך שהעמיד לפניו איש יודע נגן, שהיה יחיד מומחה לפרוט בכלי נגינה, ויאהב המלך מאוד את עריבות נעימות זמירותיו ויצוהו לנגן לפניו תדיר. ויהי היום, באה 'מסירה' לפני המלך כי ה'מנגן'

להשתתף בסיום, ואין צריך לומר שעל כל אחד לעסוק אבינו אב הרחמן ינחמנו בקרוב, ויבנה בית המקדש בהתמדה בדברי תורה בימים הללו, כי בזה מקרב הוא את הנאולה השלימה. ותשכון בתוכה כאשר דברת, בב"א.

הרג את הנפש, ויאמר המלך אל תגעו בו לרעה, שוב באו לספר למלך על רוע מעלליו של איש מושחת זה, ולא אבה המלך לשמוע עליו רעה, ואף הזהיר את כל שריו ועבדיו השמרו לכם מדבר עליו מטוב ועד רע. עברו ימים ושנים, והנה באו לספר למלך כי אותו מנגן נקלע למריבה עזה עם 'פלוני', ויקם עליו יריבו וקצץ את כפו של המנגן אשר אהבת, מיד ציווה המלך לתלות את המנגן על העץ. ותיהום כל העיר על המלך, היתכן כזאת, בשעה ששמע על מעשיו הרעים ריחם עליו ופטר אותו מן העונש, ודווקא עתה בעת אשר הרעו לו וקצצו את ידו נהפך לבב המלך ואמר להרגו. אמר להם המלך, אל תדמו בנפשותיכם כי נשאתי לו על פשעיו, אלא כל זמן שהוא היטיב לבבי בניגוניו המשובבים לב ונפש הארכתי אפי מלהענישו כראוי לו, אך עתה ששמעתי ששוב לא יוכל לנגן כי נקצצה ידו, אם כן 'בדין הוא שיטול שכרו' על כל עוונותיו מאז ועד הלום...

כיוצא בדבר ייאמר, וכלשון קדשו, כל הימים אשר הקול קול יעקב שימשך בעסק התורה ערבה לה' ולא פקד עליו ארצה, אמנם בבטלו תורת ה' ועריבות ניגונו בטלה מלפניו ית' אז עוונותיו ילכדונו וישלך משמים ארץ תפארת ישראל, עכ"ל. ומכלל הדברים שמענו עד כמה ערב וחביב לפני המקום קול יעקב העוסק בתורה.

לעילוי נשמות
ה"ר משה יהודה
ב"ר שלמה ז"ל
מרמורשטיין
נלב"ע כ"ז אייר תשע"ח
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י המשפחה

לעילוי נשמות
מרת שושנה ע"ה
ב"ר משה יהודה ז"ל
זילברשטיין
נלב"ע כ"ט כסלו תשס"ד
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י המשפחה

פניני פרשת השבוע

נושא השבוע: הודאה לה'

פרשת מטות מסעי

בס"ד | גיליון מס' 338

כיצד 'נולדו' שתי אצבעות חדשות ליהודי בן 25?

אלה מסעי (ל"ג, א)

אבל אם אדם לא ממנף את הקושי להודאה, ובוחר לחיות את הקושי ולא לראות בו את נקודות האור ולהודות עליהן – אין את הכח השמימי שיוביל להיטיב את מצבו!

אחים יקרים, כשילד לא מרגיש טוב זה קשה, אבל יש לנו ילד! כשהפרנסה אינה מספקת, זה כנראה כי יש לנו משפחה שדורשת את שלה! כשיש קושי חברתי, זו הוכחה לכך שיש לנו חברים! וכן הלאה – – –

בכל קושי יש טוב, בכל חושך יש אור. אם אנו רוצים להתמודד ולהתגבר – הבה נפנה זקוק אל החלקים הטובים, אל נקודות האור, ונודה עליהן מקרב לב. וככל שנעשה זאת מעומק הלב ובכל מצב – כך נזכה שה' יאיר את חיינו ויתן לנו סיבות נוספות להודות לו תמיד!

השירה שייתרה את הניתוח...

רגע השיא של הסיפור הבא, מתרחש 6 שנים לאחר תחילתו. אבל כדי להגיע לרגע השיא, ובכדי להבין כיצד יתן הנס ופלא הזה, עלינו לשוב שש שנים לאחור...

ר' יעקב פרל היה אז אברך צעיר, בשנה הראשונה לנישואיו. את החלומות הוורודים על חיי נחת נפלאים, קידם כאב גב שהלך וגבר. הוא החל ללכת כפוף, עד שמי שהלך מאחוריו, בהיותו צעיר בן 19, חשב כי התחלפו המספרים, והוא בן 91... רופא אבחן כי מדובר בפריצת דיסק והמליץ על ניתוח, אבל ר' יעקב הבין גם הבין את הסיכונים, שכן ניתוח בעמוד השדרה הוא לא עניין פשוט או פשוט, והשלכותיו עלולות להיות קשות והרסניות לאורך ימים...

בשלב זה המליץ הרופא כי ר' יעקב יימנע מנשיאת כל משא, ובכלל זה אפילו דלי מים. כלומר – אין לשאת קניות הביתה, אין לסחוב משקל כל שהוא. זו הגבלה שאינה קלה כלל – בטח לאדם צעיר שעוד לא מלאו לו עשרים שנה! אבל אין ברירה אחרת. ר' יעקב קיבל על עצמו את רוע הגזירה וחשק שפתיים...

בבית הכנסת המקומי פגש ידיד, ר' חיים משה בריון, שביקש לעודד אותו לנוכח הקושי העובר עליו, וסיפר לו מעשה ממקור ראשון, על יהודי שנסע לארצות הברית לצורך טיפול בעיניו, ובהגיעו אל הרופא – הזדעזע הרופא ממצב העיניים, וקבע על אחר כי עין אחת יצאה מכלל שימוש ותתעורר בעוד מספר ימים, ויש לנתח בדחיפות את העין השנייה כדי להצילה... הלה היה המום, הוא לא האמין שמצב בריאות עיניו הידרדר עד כדי כך, ובחר בדרך מקורית...

הוא ביקש מהרופא פסק זמן למחשבה, נכנס לבית כנסת סמוך שהיה ריק באותה שעה, ומול ארון הקודש התחיל להודות ולהלל לה' על כל הטובות שגמל עמו עד היום, כשהוא מונה את כל האיברים – מכף רגל ועד קדקדק – הפועלים כתיקנם, ורק לאחר שהודה עליהם מקרב לב במשך כשלוש שעות, ביקש שבפעם הבאה – יודה גם על שתי עיניו פעילות ובריאות...

זה היה נראה כדמיון. ששתי עיניו יפעלו בבריאות איתנה? – איך זה יתכן?! והלא הרופא קבע כי עין אחת מושבתת לעולם, והעין השנייה זקוקה לניתוח דחוף? – שאלות טובות ונכונות, אבל כל אלה לא הפריעו לתפילה. לאחר שלוש שעות הודאה לה', הוא ביקש בקשה שנראתה לא סבירה, וקיווה לטוב...

הוא שב אל הרופא, וביקש להיבדק שנית. הרופא בדק שוב, ויצא קצת נבוך ומבולבל. 'אני לא יודע, אבל פתאום אני רואה דברים אחרים. נמתין עם הניתוח כמה ימים', אמר הרופא, ואת ההמשך אתם יכולים להבין לבד: תוך כמה ימים התייתר הצורך בניתוח, ושתי העיניים שבו לתפקד נאמנה, כשהיהודי הלז למד לברך 'פוקח עוורים' בכוונה יתירה, שכן היה מועמד להפוך לעיוור וקיבל את עיניו במתנה...

מסלול החיים של האדם בעולם הזה, הוא רצוף קשיים ומהמורות, אתגרים ונסיונות. מדי יום ביומו מתמודד כל אחד מאיתנו עם בעיות וקשיים שונים שמיווץ החיים מספק לו, והוא נדרש להתגבר עליהם ולהמשיך קדימה. לא תמיד זה קל, ולכן כולנו מבקשים למצוא את הדרך הנכונה להתמודד עם הקשיים הללו, להגיב נכון בעת קושי, לצאת מחוזקים מכל שעת מצוקה.

העניין הוא, שאנחנו לא הראשונים שכך נראים חיינו. למעשה, בהיסטוריה היהודית, החל מאבותינו אברהם יצחק ויעקב, בואכה השבטים, הנביאים והמלכים, ועד לרבותינו גדולי הדורות האחרונים, כולם עברו את אותו הדבר, התמודדו עם בעיות לאורך חייהם. מהם שהקשיים שלהם מתוארים בהרחבה, מהם שהאתגרים שניצבו לפניהם נכתבו בקצרה – הצד השווה שבכולם, שחיהם לא התנהלו על מי מנוחות, תמיד היו להם קשיים ומהמורות, והם נדרשו להתגבר ולהתמודד.

בספר התהלים, עם תחילתו – בפרק ג, ישנו מזמור שבמבט ראשון קשה להבין אותו, וכותרתו 'מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום בנו'. הבה נתבונן לרגע: דוד המלך הוא מלך ישראל, מלך! – על כל המשמעויות הנלוות לכך, והנה קם בנו, איש צעיר לימים, ובוגד באבא, מורד במלוכות! בן שלו, עצמו ובשרו, קם עליו ומורד בו, דוד המלך נאלץ לברוח מפניו כדי להציל את חייו, שומו שמיים!

זו שעת קושי שאיננו יכולים לתאר לעצמנו בכלל, איש מאיתנו לא היה מלך, ואינו יכול להבין את עומק האכזבה, תחושת העלבון, ההשפלה הנוראית. כשאבא, שהוא מלך ישראל הגדול והחזק, נאלץ להימלט מפני בנו. ואז, במקום תחושות תסכול ואכזבה, זעקות שבר וכאב וכל כיצא באלה, דוד המלך מגלה את דרך ההתמודדות הטובה ביותר, ופוצח:

'מזמור לדוד' – הוא שר, מנגן! מודה לה' הטוב, משבח אותו 'ואתה השם מגן בעדי, כבודי ומרים ראשי' – כלומר, הוא לוקח את עת הקושי הבלתי נסבל הזה, את הרגעים הכל כך גוראיים בחייו, ומרומם אותם לשיר ושבח לבורא עולם, מתמודד איתם בהופכו אותם לרגעי הודאה ושירה לקדוש ברוך הוא! כן כן, דוד המלך חושף בפניו את הדרך להתמודד עם הקשיים שלנו – להודות לה', שוב ושוב, על מה שטוב, על מה שנראה פחות טוב, על הכל, זו דרך ההתמודדות!

גם בראשית פרשת 'מסעי' אותה אנו קוראים השבוע, מגלה רש"י את הסיבה לכך שכל תחנונות המסעות הוזכרו בפרוטרוט, ומסביר שהעניין הוא לגלות את חסדי הבורא בתוך כדי מסע בני ישראל במדבר. כלומר, בני ישראל עוברים את המדבר, ארץ ציה ושוממה. 40 שנה הם מטולטלים ממקום למקום, חיים באוהלים, עוברים מתחנה לתחנה בדרך לארץ המובטחת. זה לבטח לא קל, ודווקא לכך:

כשלא קל – זה הזמן לציין את חסדי הבורא, לשבח אותו ולהודות לו. לראות את נקודות האור בתוככי המסע החשוך, להיצמד אליהן ולהודות עליהן מקרב לב. לא כי זה קל או פשוט, אלא כי זו הדרך הנכונה והטובה ביותר להתגבר, להתמודד, לצאת מחוזקים מכל רגע של קושי!

אחים יקרים, הבה ניקח עימנו את המסר הזה למסע שלנו בחיים. לכולנו יש מעת לעת קשיים, שיבושים, תקלות, כאבי גוף ונפש. החיים הם לא טיול בערוגות פרחים, יש על הדרך לא מעט קוצים ודרדרים שעוקצים ומכאיבים. אופן ההתמודדות הטוב ביותר הוא לראות את החלקים הטובים, להתבונן תוך כדי הקשיים בחסדי ה' שברא אותם, ולהודות עליהם מקרב הלב!

זו לא רק דרך סגולית, אלא יש בה גם הגיון: כי כשאדם מודה בתוככי הקושי, כשהוא רואה את הטוב גם כשהוא ניצב בעומק הכאב – משמים אומרים לו 'אם זה טוב ואתה מודה על זה, הבה נראה לך מה זה טוב באמת...' – ומעניקים לו טוב מלא ומושלם.

מצוה לפרסם: סגולה בדקה לעורר רצון לקדושה, לטבול לעילוי נשמות

הרה"ח רבי פתחיה סעלישער בן הר"ר יוסף יונה ה"ד רזנברג
מזקני חסידי בעלזא, נעקד"ש בשנות הזמן – י"ג בסיון תש"ד

לעילוי נשמות

ר שלמה פרץ ז"ל ב"ר מאיר הלוי גולדשמיט (אריאל)
ת.נ.צ.ב.ה.

ככל הסיפור הזה סיפר הרב ברוין לר' יעקב פרל, והמליץ לו לאמץ את השיטה. גם הוא סובל מכאב גופני, גם עליו 'מאיימים' בניתוח סבוכ שאחריתו מי ישרונו. זה הזמן להודות לה', ובכח ההודאה לפעול את הישועה!

ר' יעקב בחר בדרך הזו, והקדיש כמה דקות מדי יום להודות לה' על האיברים הבריאים שבגופו, על הגב שהיה תקין כמעט עשרים שנה, ועל כך שלבטח עוד יחזור ויהיה תקין כבר בקרוב. זה לא היה קל, זה דרש ממנו להפוך את מהלך מחשבתו מן הקצה אל הקצה, אולם עם הזמן הצליח במשימה, ועד מהרה בקעה התודה מעומק לבו...

ועוד משהו קרה עם הזמן: הגב הלך והתתיישר, הכאבים הלכו ונעלמו. הוא קיבל על עצמו קבלה טובה שלא לשוחח כשהוא עטור בתפילין, והכאבים חלפו לגמרי. האיום שלא יוכל להרים משאות התפוגג ונעלם לו, והוא החל לעבוד בעבודה הדורשת נשיאת משאות כבדים, כשהגב פעיל ותקין, והוא מודה על כך בכל לב!

האצבעות שנולדו מחדש, נגד כל הסיכויים!

הסיפור האמור, הוא בגדר הקדמה מתחייבת לסיפור הבא, שהוא לא יאומן ממש, ובשל כך מצורפות כאן אסמכתאות מצולמות...

שש שנים חלפו, ור' יעקב, בחודש שבט תש"פ, הוא כבר אברך בן 25, העובד בדפוס גדול במישור אדומים שבפרוזדור ירושלים, מפקח על

אחת המכונות האימתניות. ספר שנפל אל מתחת המכונה גרם לו להתכופף כדי להרימו, ובגבו התקין - זו משימה פשוטה. כשהזדקף, נתחבו שתיים מאצבעותיו אל תוככי המכונה, וגלגלי השיניים המתגלגלים במהירות קטעו אותן והמשיכו במירוץ...

הכאבים היו נוראים, אבל הקול היוצא מפיו של ר' יעקב פרל נשמע כלקוח מעולמות אחרים. הוא לא צועק 'איי', איננו נזעק בצעקות אימים, לא 'הציל' ולא 'אמבולנס'... הוא עומד ומביט בידו הימנית שותתת הדם ששתי אצבעות ממנה מושלכות על הרצפה, ומתוך ייסורים נוראים הוא אומר את פרק ק' שבתהלים: 'מוזמר לתודה'!

דמעות הכאב וההודאה מתערבבות יחדיו, כשר' יעקב אומר בהתרגשות: 'אני מודה לך, ריבונו של עולם, על עשרים וחמש שנה בהן היו כל איבריי שלמים, מודה לך על שלקחת ממני חלק מהם לטובתי, ומודה לך כבר עתה על שאתה עתיד להחזירם לי!', ולא נשמעת מפיו ולו אנחה אחת, רק הודאה לה' מעומק הלב!

הפועל שניצב על ידו, חשב במגבת נקיה את אצבעותיו הכרותות, ויצא בדירה לבית החולים 'הדסה' בהר הצופים. בדרך, תוך כדי כאבים נוראיים כשהוא מחזיק שתי אצבעות כרותות בידיו, התקשר ר' יעקב לאמו ובישר לה בפשטות שלפני 25 שנים נתן לו ה' עשר אצבעות, ועל כך הוא מודה לו מאוד, ועתה החליט לקחת 2 מהן בחזרה... וגם על כך הוא מודה לו מאוד מאוד!

האם הבינה את חומרת המצב, ואף שבנה דיבר בשלווה, היא כבר מכירה אותו, הוא תמיד מודה לה', על כל מה שקורה... היא מיהרה להר הצופים ללוחותו ברגעי הטיפול, וכשהגיעה - ראתה כי הרופאים בעיצומו של ההסבר המפורט, לפיו כל אצבע בנויה משלוש עצמות, והאצבעות שנקטעו לו - נקטעו באמצע העצם האמצעית. הטיפול המומלץ הוא לחתוך את פיסת העצם שנותרה, לכסות את המקום הקטוע בעור, ואז מכל אצבע קטועה יישאר רק השליש הצמוד לכף היד, הסבירו.

ר' יעקב לא הסכים. 'אני מכבד את דעתכם, אמר בנימוס, אבל אני לא בוחר לקטוע עוד חלקים מהאצבעות, כשם שלא בחרתי לקטוע את מה שכבר נקטע. בורא עולם, אבא הטוב שבשמים, קטע את האצבעות, והוא בחר לקטוע אותן במקום בו רצה. אני לא מתלונן, אלא מודה לו בכל לב על כל מה שגמל עמי, כולל העובדה שהעצם נקטעה בדיוק היכן שהיה נקטעה. ולכן, אני מוותר על הטיפול המוצע, ורק מבקש שתנסו לחבר בחזרה את החלקים הקטועים...'

הרופאים נדו בראשם בחמלה. מסכן, מרוב כאב וייסורים השתבשה עליו דעתו. וכי אינו יודע כי מי שנקטעו אצבעותיו רח"ל, נותר בעל מום כל מי חייו? מאחוריו גבו דיברו עם אמו, ואמרו לה כי בכונתם להזקיק לר' יעקב זריקת הרגעה. אין ספק כי מוחו בל עמו, אם הוא מדמיין שתצמחנה לו אצבעות חדשות. ור' יעקב, שהיטיב לשמוע את הדיבורים שמאחוריו, עמד איתן על דעתו לבל יבוצע טיפול שהוא נגד רצונו, ובקש טיפול שיחבר את האצבעות בחזרה...

מול עקשנותו העקבית, הנמשכת למרות כאביו הקשים ונתמכת בדברי הודאה לה' על החסד הגדול בקטיעת האצבע באמצע העצם דווקא, החליטו הרופאים לשלוח את צילום האצבעות הקטועות לכל המומחים בארץ, בנסיון למצוא את הטיפול שאיכשהו יעמוד בקנה אחד עם רצון המטופל... ואכן, אחד הרופאים מבית חולים מרוחק הגיב וכתב, כי יש טכניקה נסיונית שיש לה סיכוי לחבר את האצבעות ללא קטיעת העצם, ואדרבה, הם מחפשים משהו שמוכן להתנדב לניסוי כזה על גופו...

הטיפול בפציעה של ר' יעקב הפך לאירוע לימודי. עשרות סטודנטים נקראו אל חדר הניתוח כדי לחזות בשלבי העבודה בזמן אמת. ר' יעקב הביט כיצד מטפלים באצבעות שלו, ווידא שהעצם החלקית הקיימת נשארת על מקומה. במשך כל זמן הטיפול נשא עיניו כלפי מעלה, משבח ומודה בכל השבחים השגורים על פיו, מזמר 'מזמור לתודה' ללא הרף, כשהרופאים והסטודנטים שסביבו בטוחים שהשתבשה עליו דעתו. איך יתכן שהוא מחייך ומודה לנוכח אירוע שכזה?!

לאחר כמחצית היממה של טיפול, שוחרר ר' יעקב לביתו, כשאצבעותיו חבושות היטב. הוא מגיע לבית הכנסת, וחבריו מנחמים אותו על האסון שקרה, לא נעים לאבד שתי אצבעות כבר בגיל 25... ור' יעקב, רוח אחרת עמו - כולו נתון בהודאה ושבח לקדוש ברוך הוא על כל האיברים הפעילים כראוי עד תמול שלשום, וגם על הקטיעה בשתי האצבעות...

חודשיים ימים חולפים, כשר' יעקב מבקר בתדירות אצל הרופא, שמחליף את התחבושות ומורח משחות שונות. במשך רוב הזמן הוא חש כאבי תופת, לילות כימים עוברים עליו ללא שינה וללא מרגוע לייסוריו. ועל הכל הוא ממשיך להודות, מודה לה' על הנסיון, על הקושי, על מה שנשאר מהיד, על מה שנשאר מהאצבעות, ועל האצבעות שעוד יצוצו מחדש ויבראו - למרות שהסיכויים לכך אפסיים - לדברי הרופאים...

ביום חמישי ח' בניסן תש"פ, מוזמן ר' יעקב פרל לביקורת. עם ישראל מנקה את הבתים, הכל מסוגרים מאימת הנגיף, 'מקדם ההדבקה' הוא נושא השיחה המצוי, ור' יעקב שקוע בהודאה לה' על האצבעות החבושות, ומגיע לבית החולים כשמיסכה מעטרת את פניו.

הרופא מסיר את התחבושות, מנקה בעדינות את הדבק, ומסיר שכבות של לכלוך ושאריות של משחה. מול עיניו הנדהמות מתגלות אצבעות שלמות.

אצבעות שלמות!

העצם האמצעית שבכל אחת מהאצבעות הושלמה, ומעליה צמחה עצם נוספת, לבושה גם היא בעור, בבשר ובגידים, כולל ציפורן! שתי אצבעות חדשות לגמרי, בריאות וטריות!

ר' יעקב זוקף את אצבעות ידו, המעידות כאלף עדים ויותר כי רק בורא עולם לבדו פועל גבורות ובורא רפואות, המחדש בטובו בכל יום מעשי בראשית, ובכלל זה אצבעות קטועות. הרופאים מכנים את אצבעותיו 'אצבע אלוקים', פשוט כי אלו אצבעות שה' ברא מחדש, בנס פלאי ובלתי נתפס!

ככל הסיפור המדהים הזה שמענו מר' יעקב בעצמו, שסיפורו התפרסם לאחרונה בגיליון 'השנה פרטית'. כדי לאמת את הסיפור המופתי, ביקשנו אסמכתאות.

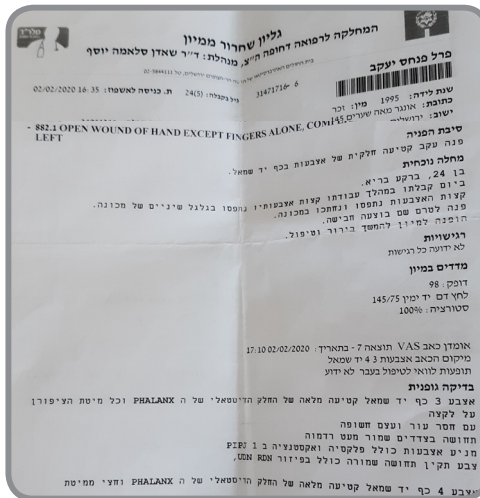
הרי זה לא יכול להיות! זה נס של ממש בימינו! ור' יעקב, בשלוות נפש, שלח לנו את האבחנה הרפואית הראשונית, ואת תמונת אצבעותיו כיום. זה לא דמיון, זו המציאות!

אחים יקרים, סיפורו של ר' יעקב, שמתחיל בגבו הזקוף ועובר לאצבעותיו השלמות, מהווה עבור כולנו אות ומופת. לכולנו יש רגעי משבר, ברמות קושי כאלה ואחרות. קטיעת אצבעות היא שיא של קושי, אבל את שיטת ההודאה כדאי לאמץ גם בקשיים קלים יותר...

בכל רגע קשה או התמודדות, הבה נראה את אצבעותיו הכרותות של ר' יעקב מתחת המכונה, את הסיכוי האפסי שנתנו הרופאים לחיבורן מחדש, ואת אצבעותיו כיום - כפי שתחזינה עיניכם בתמונה. כדי ללמדנו:

בעת קושי - הבה נרים עיניים לה' ונודה לו על כל חסדו הטוב. תמיד יש על מה להודות, תמיד יש נקודות אור, גם בעומק האפילה. כל המוטל עלינו הוא להודות עליהן מכל הלב, ולהוסיף הודאה נרגשת על הקושי, מתוך אמונה שאבא טוב ומיטיב לא מביא עלינו קושי סתם, זה בוודאי לטובתנו - על אף שלא תמיד אנחנו יודעים למה...

אז הבה נודה לו מכל הלב, תשתתף נפשנו ברינת 'מודים אנחנו לך'. ה' גומל עימנו חסדים טובים לאלפים ורבבות, הבה נודה עליהם בכל פה. וכשנעשה זאת בעת קושי או צרה - נזכה שהוא יתברך יאיר את חיינו באור הישועה, ואז נודה לו שיר חדש ומיוחד, בהודאה עמוקה על כל חסדיו הטובים אשר גמל עימנו!

משיעוריו של מגיד השיעור הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

לשמיעת השיעורים בדף היומי ובנושאים נוספים חייגו: 073-2951342 | לקבלת העלון במייל: 6778160@gmail.com | לתרומות והנצחות (גם בכ. אשראי) למען הפצת העלון חייגו: 055-677-8160 | ניתן לתרום גם בעמדות נדרים פלוס

איש כי ידר נדר לד' (ל, ג)

במדרש: הדא הוא דכתיב "ימינו כצל עובר" בביאור מדרש זה כתב בספר הקדוש "קדושת לוי", עפ"י הגמ' נדרים (י, א) שאסור לומר "לה' קרבן" רק יאמר "קרבן לה'" והטעם, שמא ימות אחרי שיזכיר שם ד' קודם שיאמר "קרבן" ויוציא ח"ו שם שמים לבטלה, לפי זה אמר כאן הפסוק "נדר לה'" ולא כתוב "לה' נדר" כנ"ל שמא ימות קודם, וזה מה שבא המדרש ליישב, למה כתב בסדר זה? ומתירין הדא הוא דכתיב ימינו כצל עובר וא"כ יש חשש שלא יספיק לסיים את המילה קרבן.

בהקשר לזה, ישנה פנינה נפלאה בספר "שם משמעון" על התורה, בשם הרב הגאון החסיד מו"ה יצחק פרענקל זצ"ל האבד"ק טיסמניץ שהקשה על מנהג העולם כשנותנים שלום זה לזה, שהמקדים שלום לחבירו אומר "שלום עליכם" וחבירו משיבו "עליכם השלום" וקשה למה לא משיבו ג"כ "שלום עליכם" ולמה הפך מילותיו? ותירץ הגאון ז"ל דהטעם הוא דמציוו ש"שלום" הוא אחד משמותיו של הקב"ה כמו שנאמר בספר שופטים "ויקראו לה' שלום", לפי זה יש לבאר שלכן עונה חבירו "עליכם השלום" ולא "שלום עליכם" מטעם דחיישין שמא ימות ח"ו ונמצא שם שמים מתחלל, ואם תשאל איך יכול הראשון לומר מקודם "שלום" ואחר כך "עליכם" ולמה לא חיישין שמא ימות? התשובה: מטעם דאיתא בחז"ל "כל המקדים שלום לחבירו מאריכין לו ימיו ושנותיו" א"כ ליכא למיחש כלל שמא ימות דאדרבא מאריכין לו ימיו ושנותיו...

(תפארת יוסף)

לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה (ל, ג)

בספר "דרך שיחה" (מה שנשאל והשיב הגר"ח קנייבסקי שליט"א) מובא: ה' הביא הרב בס' "ארחות ישר" (דף ו' ע"ב) מספר חסידים שאם ישמור האדם את פיו מדיבורים אסורים ולא יחל דברו, אזי כל אשר יבקש מהש"ת יתקבל, וכן הובא מהחיד"א על פסוק זה.

ה' והוסיף הרב: סיפר לי אבא זצ"ל שכאשר בנו את בנין ישיבת נובהרדוק בפינסק, היו באים מדי שנה לסנדלר שם כדי לבקש כסף, ופעם אחת אמר למבקשים: "לא גמרתם את הבנין, לעולם כבר לא תגמרו!" וכך הוה, לפני שגמרו את הבנין באה השואה ולא גמרו את הבנין.

שאלתי את הרב אם הכיר את הסנדלר מת"א שמחזיקים אותו לצדיק וקדוש, ואמר לי: לא הכרתיו, רק פ"א בא אלי יהודי שאתן לו כת"י מהחזו"א, שאלתיו למה לך זה, ואמר שהוא חולה מאד רח"ל, ולפי דעת הרופאים נותרו לו רק שבועיים לחיות, הלך לסנדלר הנ"ל, ואמר לו שישגי כת"י של החזו"א ויתלהו על צווארו כמו קמיע ועי"ז יחיה, לי לא היה כת"י מהחזו"א, ושלחתיו להגר"ר שמריהו גריינמן זצ"ל, ולא ידוע לי מה היה סופו של הנ"ל.

סיפר הרב שליט"א, כי הרופא הגוי שבא מארה"ב לנתח את חמיו מרן הגרי"ש אלישיב (שליט"א) [זצ"ל] ביקש ברכה מחמיו, ושאלו: על מה אתה רוצה ברכה? וענהו, שהניתוח יצליח. ונתן לו ברכה. ואמרתי להרב שאם כן נמצא שהניתוח עבר ב"ה בהצלחה מכח ברכת חמיו, רק שתמיד הרי אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורין אכן כאן הרי היה זה ברכה לגוי, ועי"ז אינו בגדר "מתיר עצמו" הנהה הרב והוסיף: שבמסכת מועד קטן דף ט' ע"ב אמרו "אמר ליה הנך כולהו ברכתא ניהו וכו'" ושמעתי מאבא זצ"ל, בשם המגיד מדובנא ז"ל שאמר כי מה שאמרו כך כי ידעו שלא יבין וישאל אביו, ועי"ז שאביו יתרגם זה יהיה ברכה מאביו.

סיפר הרב, כי השאגת אריה בסוף ימיו היה רב במיץ, ושמע שאנשים מתלחשים, שאל על מה, וענו שהנה לא ידעו שיבוא רב זקן כזה, וכמה זמן כבר יהיה אצלם. השאגת אריה היה אז בן שבעים שנה ואמר, שהוא מבטיח להם עשרים שנה, ואכן כך היה שנפטר כשהיה בן תשעים.

סיפר הרב, שסיפר לו הגאון ר' מאיר קרליץ זצ"ל, כי בוילנא היכן שהגר"א קבע מקום תפילתו היתה חבית עם מים לנט"י עבור הציבור, פ"א

נגש הגר"א ליטול ידיו, ולא היו כבר מים בחבית, ראה זאת א' הילדים, רץ מיד לביתו והביא לו מים, אמר לו הגר"א: תחיה מאה שנה. כשהגיע הלה לגיל תשעים ותשע, נחלה, ולא רצה שיביאו רופא אצלו, ובהגיעו לגיל מאה שנה בדיוק, נפטר. ר' מאיר סיפר שהכיר את היהודי בוילנא.

אמרתי להרב מה ששמעתי שהיה אצל הח"ח הרבה פעמים שביקשוהו ברכה, והיה עונה: למה לך ללכת מאחור תלך ותפנה בדרך הישרה להקב"ה. ופ"א אמר כן לבני זוג שלא זכו לזש"ק לכו ישר להקב"ה ואח"כ באמת נושעו. וביאר הרב, מקודם חשבו שיש מה שיכול להושיען ואח"כ סמכו רק על הקב"ה, בזה לבד נושעו.

סיפר הרב, כי כאשר עמד ש. פ. לבחירות מול מ. ב. אמרו לאבא זצ"ל שש. פ. אמר כי אם יבחר לראה"מ יקח את כל בחורי הישיבות לצבא. ואמר אבא ז"ל "ער וועט קיין מאל ניט זיין אראש ממשלה" - הוא כבר אף פעם לא יהיה ראש ממשלה. אמרו לי שהוא מרגיש ש'קללה רובצת עליו' אני יודע איזו קללה, זו הקללה של האבא, ואף שכיהן כרא"מ באופן של 'ממלא מקום', אבל מעולם לא נבחר יותר.

כך היו הגדולים מכסים את המופתים שעשו: ספרתי להרב מה ששמעתי מהגאון ר' יואל קלופט זצ"ל, ששמע מהרב קלמס זצ"ל רב דמוסקבה, שפ"א נסע הרב קלמס עם הרידב"ז ברכבת, ולפתע הגיע לרידב"ז יהודי המתחנן על אשתו שהיא עומדת לילד וכבר התחילו צירים, וכעת היא ברכבת באמצע הדרך. אמר לו הרידב"ז: מה אני כבר יכול לעזור לך, המשיך האיש להתחנן על נפשו, ואז אמר לו הרידב"ז: תאמר שבע פעמים "יושב בסתר וגו'" הפוך. והנה מיד אח"כ בא היהודי והודה לרידב"ז שאכן פסקו הצירים. שאל הרב קלמס את הרידב"ז: מהיכתי תיתי אמרת לו כך? ענהו הרידב"ז: העניין פשוט יש סגולה למקשה לילד לומר שבע פעמים "יושב בסתר וגו'" שזה מציל מצרה, וכיון שה'מקשה לילד' נפתח הולד ע"י שאומרים יושב בסתר ישר, ממילא על ידי שאומרים אותו הפוך נסגר הולד...

הוסיף הרב: היתה פעם אשה עגונה שבעלה נעלם ולא ידעה אם הוא חי או שמא השתמד ח"ו, באה אל ה'בית הלוי' ואמר לה: מה אוכל לעזור לך, אמרה לו: רבי רק תאמר לי אם הוא חי, ענה לה: הוא חי. שוב שאלה: רק תאמר לי אם הוא השתמד, ענה לה: לא. ושוב שאלה: רק תאמר לי אם יחזור, ענה לה: יחזור. ולאחר זמן אכן חזר הבעל חי בריא ושלם.

אמרו לבית הלוי כי הנה מופת גדול. אמר להם אין זה מופת כלל, כי מה שאמרתי שהוא חי, משום "חזקת חיים". מה שאמרתי שלא השתמד, משום "חזקת כשרות". ומה שאמרתי שישוב, כי אם הוא חי, וכשר, מדוע שלא יחזור...

ידוע המעשה על רבי אהרן הכהן זצ"ל, חתן מרן הח"ח זצ"ל, בהיותו אברך סמוך על שולחן חותנו נחל פעם אכזבה בהשתדלותו להשיג משרת רבנות בעיר מסויימת, הצטער על כך ר' אהרן והשיח לבו בפני חותנו. הח"ח דיבר על לבו, והצביע על גודל האחריות שברבנות, וכי אין כדאי להצטער בשל אי קבלת המשרה. ברם, דעתו של חתנו טרם נחה בזאת.

הציע לפניו הח"ח לספר לו מה שאירע לו בתקופה הקצרה בה כיהן כרב בעיירתו ראדין, ושהיווה א' הגורמים לעזיבתו את הרבנות, אך בתנאי שיקבל ר' אהרן ע"ע לבל יספר זאת לאיש כל עוד שהוא - הח"ח - נמצא בחיים, וכך סיפר לו הח"ח:

באותו זמן ארע שאחד הקצבים נתפס במכירת בשר טריפה, והועבר מיד מחזקתו. הלה בא לפני, והביע חרטה על מעשהו, והבטיח שלא ישוב עוד לכסלה. נוכחתי שהלה מתכוון ברצינות, ומאידך היה נתון במצוקה וטפלי היו תלויים בו, שיתפתי מדת רחמים לדין והחזרתיו לכשרותו, ואילו על חטאו קנסתיו לנדב לבימ"ד ארבעים ליטרא של נרות. הקצב לא האריך ימים לאחר אותו מעשה, וכעבור זמן קצר הלך לעולמו. באחד הימים, ואני לומד כדרכי בעזרת נשים שלידי ביהכנ"ס, נפלה עלי תרדמה, ובחלומי,

יש שלום הכל שקט שלי ומשעמם, לא כן כאשר מזדמנת מחלוקת יפה ושמנה, יש חוויות מעניינות, החיים מגוונים יותר...

זאת ועוד, בזמני שלום הרבה אנשים נבלעים ומוסתרין ברקע שבצד, לא שומעים אותם ולא רואים אותם, לא כן בשעת מחלוקת - בולטים הם לעין כל, ויש להם הזדמנות להשמיע את דעותיהם.

הבה נודה על האמת: המחלוקת עבור רובנו היא מתוקה מדבש ונופת צופים, וצריך רב גדול כמו אהרן, ללמדנו לאהוב את השלום, עוד לפני שנוכל לעשות פעולות מעשיות של רדיפה אחר שלום.

משל למה הדבר דומה? לאותו ילד שהזדמן למקום שריפה גדולה בבית מגורים, ורואה את הפעולות הנמרצות של מכבי האש, עולים ויורדים בסולמות גבוהים, מצילים אנשים, מתיזים מים, והוא רואה ומשתאה על המראה, וכ"ש אם הוא עצמו לקח חלק באיזו פעולת הצלה, ואף קיבל תשואות חן על כך, שמעתה מחכה הוא בכליון עינים מתי הזדמן עוד פעם שריפה ענקית כזאת, וכבר הוא חשוד מעתה להדליק אש בבית בכדי לעבור עוד פעם את החוויה הגדולה הזו, ואפילו לגרום לאסון כבד ח"ו, ויש צורך גדול ללמדו לא לאהוב את השריפה.

זה ממש מה שהיה אהרן מלמד, לאהוב את השלום ה"משעמם" ולשנוא את המחלוקת ה"מרגשת"!

לכן יום הסתלקותו של אהרן הוא יום צער ובכיה לדורות, ועלינו לזכור את תורתו של אהרן, לדעת שעד כמה שהמחלוקת נחמדת למראה ותאוה היא לעינים, אסון וקללה נוראים מונחים בה, ולעומתה מביא השלום שפע של הצלחה וברכה מרובה.

(תפארת שמשון)

והקרייתם לכם ערים ערי מקלט תהיינה לכם ונס שמה רצח (לה, יא)
מפסוק זה למדו חז"ל (מכות י) שהיו סימנים וחיצים שכוונו את הרוצחים להגיע לעיר מקלט, שואלים המפרשים, למה לעיר מקלט שמו שלטים ואילו לעולי הרגל לא שמו שלטי הכוונה?

בספר שי לתורה מביא בשם הגר"ז שאמר, אדם שרצח בשוגג מבוהל כולו ממעשיו ומפחד ליצור קשר עם אנשים כדי לשואלם איך להגיע לעיר מקלט פן יבולע לו, משא"כ בעולי הרגלים שאין להם פחד לשואל אנשים, וכמו שמצאנו באלקנה אביו של שמואל הנביא שעלה כל שנה מדרך אחרת כדי שיצטרפו אליו עוד אנשים וקיבל שכר גדול.

בספר טללי אורות (פר' וזאת הברכה) הביא מעשה: מרן הרב מפונבז' תינה לפני מרן בעל ה"חזון איש" צערו וכאבו כי בשעה שהוא מכתת רגליו בכל העולם יום וליל ללא מנוח ושהות על פתחי נדיבים ותורמים לקנין וקיום הישיבה הק', הרי בזמן זה הולכת ונבנית להבדיל אונברסיטה, והנה היא פורחת ונבנית בנינים ע"ג בנינים, אגפים ע"ג אגפים, ללא קושי ללא טרחה מרובה.

השיב לו מרן החזו"א על אתר, ידוע כי התורה צוותה להציב סימנים לרוצח שנס לעיר מקלט שיידע את הדרך לברוח מגואלי הדם. נשאלת השאלה מדוע א"כ לא צוותה תורה לעשות אותם סימנים גם לעולי רגלים אשר היו הולכים ממקום למקום ושואלים על הדרך העולה לירושלים, מדוע לא יציבו להם סימנים?

אלא, הטעים מרן החזו"א זצ"ל, אילו יבוא רוצח וישאל על הדרך לעיר מקלט, יכול להיות מצב כי כל זמן מה יבוא רוצח אחר וישאל, ואחריו עוד אחד, וימצא כי ישמעו הרבה על רציחה, את זה רצתה התורה למנוע כי השמיעה החזרת ונשנית בכחה לקלקל הנפש, ולכן הציבו לו סימנים חיצים שלא יהיה עליו לשאול וידע את הדרך לבדו, משא"כ עולי רגלים בעלותם להראות פני ה' אדרבא התורה דווקא רוצה שיבואו לכל עיר וישאלו בכל מקום האיקר עולים לרגל והאיקר היא הדרך ועי"ז בוודאי יצטרפו אליהם ויעלו עמהם לרגל לראות פני ה' ולכן לא הציבו להם סימנים.

כן הוא הוסיף החזו"א גם בעניינך, פרנסי האוניברסיטה הדואגים לכלכלתם אילו יקשה עליהם מלאכת איסוף הכספים ויצטרכו לסובב בעולם ולדאוג למגביות ולתרומות הרי בכך ישמעו ממציאותם וינסו לתודעת ההמון, ובזה אין חפץ להקב"ה, לכן הוא מספק להם כספם וכלכלתם בהשקט שיבנו ויעשו, העיקר שיהיה בשקט, אבל מי שבונה ישיבה מי שבונה תורה, אדרבא הקב"ה רוצה שישמעו עוד ועוד על מעלת וחשיבות התורה ובכך יתקדש שם שמים בעולם, לכן עושה הקב"ה שיהיה לו קשה לגייס כסף כדי שיצטרך לסוב על פני העולם כולו ולעורר את העם ולדבר אל ליבו על תורה ועל מעלתה ומעלת לומדיה.

(טללי אורות ושי לתורה)

והצילו העדה את הרוצח (לה, כה)

בגמ' בסנהדרין (יז, א) "אמר רב כהנא סנהדרין שראו כולן לחובה פוטרין אותו", הגמ' שם מסבירה שהיות שיש מצוה של "הצילו את הרוצח" וחייבים להלין את דינו שיוכלו להפך בזכותו, וכאן שכולם מחייבים מיד,

והנה שלשה אנשי צורה מופיעים לנגדי והגדול שביניהם פונה אלי בשאלה: ר' ישראל מאיר הלא תזכור המאורע באותו קצב שקנסתו לנדב מ' ליטרא נרות, אמור נא, לשם מה התכוונת בקנס זה, בתור עונש למען יזהר להבא וכן לטובת הציבור למען ישמעו ויראו או גם למען תהיה לנענש כפרה על עוונות? נדהמתי מאוד, וראש המדברים הרגיעני ואמר שימתינו לי עד שתשוב דעתי אלי, נתתי לב להיזכר באותו ענין, והשבתי שעד כמה שבזכרוני הקנס הוטל עליו לשם עונש, ולא לשם כפרה.

כשהתעוררתי מתרדמתי, ראשי היה כבד עלי, חזרתי לתלמודי ושוב נפלה עלי תרדמה. הפעם הופיע לפני הקצב, כשכולו מדוכדך, ובקול בוכים טען כנגדי: אוי, רבי, ראה מה עוללת לי בתשובתך לבי"ד של מעלה. כשעמדתי בדיון והקטיגור תבע לדון אותי בגיהנום בעבור האכלת טריפות, טענתי שכבר נתכפרתי בקנס של הנרות שהטלת עלי, טען לעומתי הקטיגור שהקנס לא בא לשם כפרה, אלא לשם עונש גרידא, והוחלט איפה לשאול את פיר על כוונתך, ומאחר שתשובתך היתה שלא התכוונת לשם כפרה, יהיה עלי עתה לעבור יסורי גיהנום קשים על אותו עון. לאחר מעשה זה, סיים הח"ח, גמלה אצלי ההחלטה להסתלק מן הרבנות.

(דרך שיחה)

ויאמר משה לבני גד ולבני ראובן האחים יבאו למלחמה ואתם תשובו (לב, ו)

שואלים המפרשים מדוע המתניו בני גד ובני ראובן מלענות, ולא ענו מיד?

שמעתי לבאר ע"פ המעשה הבא, הגאון בעל "שפת אמת" בצעירותו, לא היה מגיע לבית המדרש לפנות בוקר, בעת פתיחת הלימודים, אלא היה מאחר קצת, הדבר נגע לסבו הגאון בעל "חידושי הרי"ם", והוכיחו על כך בדברים קשים, והשפת אמת שמע בהקשבה והחריש, אחר כך נודע לבעל חידושי הרי"ם שנכדו היה יושב ולומד כל הלילה ובגלל סיבה זו לא היה יכול להקדים ולבוא לפנות בוקר לבית המדרש. בעל חידושי הרי"ם פנה אל נכדו ושאל אותו מדוע כשהוכחתי אותך לא אמרת לי שלמדת עד השעות הקטנות של הלילה, וישבת והקשבת לתוכחתי מבלי להפסיק אותי ולומר לי את האמת? השיב הנכד, באמת שחבל היה לי להפסיד אפילו מלה אחת מדברי תוכחתו של הסבא ולכן לא הפסקתי, כדי להצדיק את עצמי.

ואסמכתא לכך מצינו בתורה בפרשת מטות כאשר משה רבינו הוכיח בלשון קשה את בני גד ובני ראובן על שרוצים לנחול את נחלתם בעבר הירדן ודיבר איתם קשות "והנה קמתם תחת אבותיכם תרבות אנשים חסאים וכו'" ובני גד ובני ראובן האזינו לדבריו ורק לאחר שסיים תוכחתו ענו "עבדיך יעברו את הירדן למלחמה ולא נשוב אל בתינו עד התנחל ישראל איש נחלתו", ומדוע לא אמרו זאת מיד למשה רבינו? אלא מכאן שהיתה אהובה עליהם תוכחתו של משה רבינו כי נאמנים פצעי אוהב, והמשיכו להקשיב לדבריו עד תומם ואף אני נהגתי כן.

ובהקשר לזה במידת "אוהב את התוכחה", מסופר (מובא בספר "מוסר ד")
שפעם אחת בא רבי בונים מפשיסחא אצל רבו הק' "החזוה מלובלין" והיו עיניו של רבי בונים אדומות ודומעות מבכי, שאל אותו החזוה "מה קרה ועל מה הבכתי?" ענה לו רבי בונים שאחד העליב אותו ולכן הוא בוכה, שאל אותו החזוה "ומה עשית לאותו אדם?" ענה לו "נשקתי אותו", היה החזוה מלובלין תמה על דברי רבי בונים, ושאל אותו "מי היה האיש הזה?" והשיב זהו הספר "שבט מוסר" לרבינו אליהו הכהן שדבריו נגעו ללבו ולכן בכה, וכשסיים נשק את הספר והחזירו למקומו...

(צינוני תורה)

"ויעל אהרן הכהן אל הר ההר על פי ה' וימת שם בשנת הארבעים לצאת בני ישראל מארץ מצרים בחדש החמישי באחד לחדש" (לג, לה)

פטירת אהרן הכהן היתה בראש חודש אב. והנה לא מצאנו בכל התורה שתזכיר ותקבע לדורות יום מיתתו של צדיק, רק אצל אהרן הכהן, ונפסק בטור או"ח (סימן תקפ) שאע"פ שהוא ראש חודש, מ"מ מותר להתענות בו, ונקרא יום זה יום תענית לצדיקים. ואפשר, שמיוחדת בזה מיתת אהרן משאר אבות העולם, כי אהרן היה הרב הגדול לאהבת שלום ורדיפת שלום, ולכן הסתלקותו של אהרן יש בה בכיה וצער עמוק לדורי דורות, כי אין צער כמו הסתלקות של מביא שלום בעולם.

ואולי קשורה לזה ההלכה, שמשנכנס אב ממעטים בשמחה. ראש חודש אב הוא תחילת ימי חורבן המקדש וגלות ישראל, והמקור לכל החורבן בא מהסתלקותו של אהרן - איש השלום, וכמפורש בחז"ל שחורבן בית שני בא מפני שנאת חינם.

וחז"ל הדגישו: "הוי מתלמידיו של אהרן, אוהב שלום ורודף שלום" (אבות פ"א מ"ב), שבראש ובראשונה צריכים אנו לרב שילמדנו לאהוב את השלום, שכן, באמת רוב האנשים אוהבים דוקא את המחלוקת, כי כאשר

הרי לא ימצאו לו כבר זכות ממילא א"א להורגו שהרי לא יוכלו להפך בזכותו. לפי דברי גמרא זו מתבארים כמה עניינים בפרשתנו: בדיון ערי מקלט אומרת התורה שישב שם עד מות הכהן הגדול, והגמרא (מכות יא) מסבירה שהטעם בזה הוא כי היה לכהן הגדול להתפלל שלא תארע תקלה כזו בימיו, שואלת המשנה מה הדין כאשר אדם רצח בשוגג בזמן כהן גדול אחד, ועד שעמד בדין, אותו כהן גדול נפטר, וכזה גדול אחר נבחר לתחתיו? התשובה: הוא יושב בעיר מקלט עד אשר הכהן הנבחר (החדש) ימות. שואלת ע"ז הגמרא מה הקשר בין כהן גדול זה לרוצח? מילא הכהן הגדול שהרצח ארע בחייו היה לו להתפלל שלא תארע בחייו תקלה, אבל הרי זה לא היה בימי כהונתו של הכהן השני? ומתרת הגמ' שהיה לו להתפלל שייצא זכאי.

שואל ה"אמרי אמת" קושיא עצומה, הרי אם הדיינים חייבו סימן שהיה באמת חייב, אם כן מדוע היה צריך להתפלל שייצא זכאי? שיעוותו את הדין? ומבאר, הסיבה שפלוני יצא חייב הוא כי רוב הדיינים חייבו והמיעוט אמרו זכאי, וכיון שהרוב חייבו יצא דינו לחיוב, אם כן, היה לו לכהן החדש להתפלל שכולם יגידו את האמת שהוא חייב, וממילא ייצא זכאי.

עם יסוד זה מבארים המפרשים (כמובא ב"עלי ורדים") מה שאומרים בראש השנה וביום הכיפורים "באין מליץ יושר מול מגיד פשע תגיד ליעקב דבר חוק ומשפט וצדקנו במשפט". ולכאורה אם אין עלינו שום מליץ יושר, איך יהיה "צדקנו במשפט"? אלא, "תגיד ליעקב דבר חוק" איזה "חוק"? שאם כולם כאחד מחייבים הנאשם יוצא זכאי. וממילא "וצדקנו במשפט".

עוד מבארים בזה את הגמ' (שבת פט, ב) שלעתיד לבוא יאמר הקב"ה לאברהם בניך חטאו לי ואברהם אבינו משיב "ימחו על קדושת שמך" וכן יעקב אבינו עונה כך רק יצחק אמר פלגא עלי ופלגא עלך וכו', שואלים המפרשים מדוע אברהם ויעקב ענו כך? רק הם רצו שיהיה מצב ש"כולם מחייבים", וממילא יפטר, (אמנם יצחק היתה לו טענה חזקה בשביל ללמד זכות והקב"ה קיבלה).

עפ"י גמרא זו מבארים את הפסוק בפרשתנו "ויסעו מהר שפר ויחנו בחרדה" שהגמ' אומרת (פסחים פח, א) ש"הר" מרמוז על אברהם אבינו שקרא לבית המקדש הר, עוד יש בגמ' (ב"מ פד, א) "שופריה דיעקב כעין שופריה דאדם הראשון" (שהיופי של יעקב כעין היופי של אדה"ר), ואצל יצחק מצאנו "ויחרד יצחק", וזה מה שאומר הפסוק "ויסעו מהר שפר" – מהתשובות של אברהם אבינו (הר), ושל יעקב אבינו (שפר), "ויחנו בחרדה" רק ע"י הלימוד זכות של יצחק אבינו.

(ציוני תורה)

את שלש הערים תתנו מעבר לירדן ואת שלש הערים תתנו בארץ כנען (לה, יד)

כתב רש"י: אף ע"פ שבארץ כנען ט' שבטים וכאן אינן אלא שנים וחצי השוה מנין ערי מקלט שלהם משום דבגלעד נפישו רוצחים דכתיב (הושע ו) גלעד קרית פועלי און עקובה מדם.

המפרשים כולם שואלים, מה ענין הרוצחים בגלעד לענין ערי המקלט, הרי ערי המקלט נועדו לרוצח בשוגג, ושם היו רוצחים במזיד שאינם גולים?

ומתרצים ע"פ דבריו הידועים של הגה"ק ר' שמעלקא מניקלשבורג זצוק"ל שכתב על דברי המשנה (אבות פ"ג) "שנים שיושבים ואין ביניהם דברי תורה ה"ז מושב ליצים" וביאר שאם יושבים השניים ואין "ביניהם" דברי תורה דהיינו שלא מצליחים לדבר בדברי תורה, מסתמא שבעבר היה שם מושב פריצים וליצים אזי ממילא אינו מוכשר מקום הזה שתשרה שם קדושה וזה כוונת המשנה "הרי זה" שבעבר היה שם "מושב ליצים" והמקום גורם.

וזה מה שכתב רש"י מדברי הגמ' שהיות שבגלעד היו הרבה רוצחים במזיד, זה גרם שיהיו גם הרבה רציחות בשוגג כי המקום משפיע וגורם.

בעניין הזה שכל מעשה משאיר רושם על המקום, סיפר האדמו"ר מטולנא שליט"א מהחפץ חיים, שפעם באחת ממסעותיו כנראה למכור את ספריו, נכנס לבית מדרש להתפלל, ותיכף בכניסתו חזר על עקבותיו ופנה לבית מדרש אחר, ואחד שהבחין בזה שאלו למה יצא מביהמ"ד הראשון, ענהו החפץ חיים כי הרי שם מדברים לשה"ר ורכילות, שאלו האין ידע הרב מזה? ענה החפץ חיים "הרי האוויר שם מורעל" (דלופט איז דאך פארסאמט)!

עוד סיפר על הגה"צ רבי שמואל הומינר זצ"ל שהיה מצדיקי ירושלים, (הוא הלך בדרכי החפץ חיים ואף הוציא ספרים על לשה"ר) שפעם נקלע ר' שמואל לשיבה מסוימת, והוא שאל בתמימות איפה החדר ששם יושבים הצוות להחליט את מי לא להכניס לשיבה לפני תחילת הזמן? שאלו אותו: "רבי בשביל מה אתה צריך לדעת?" ענה "כי אני רוצה לדעת להיכן לא להיכנס", "למה" שאלו אותו, ענה רבי שמואל "כי בחדר הזה יש

אווירה של רציחה" "בחדר הזה יושבים אנשים ודנים דיני נפשות", ומדברים כנראה לשה"ר ורכילות, "לחדר כזה אני לא נכנס!"

בעניין הזה מן הראוי לציין הסיפור שפעם נסע הבעש"ט הק' עם תלמידיו בעגלתם עם בעל העגלה הקבוע, היה זה אחד מן הנסיעות הרגילות ולפתע עצר בעל העגלה את הנסיעה והסתובב אל הנוסעים ואמר להם להתכונן למות כי הולך להרוג אותם כולם, התלמידים הק' מאוד נבהלו והתחילו להתחנן על חייהם אצל העגלון כשהם אומרים לו הרי אנו ידידים משכבר הימים ולבטח אתה צוחק אבל הוא נשאר בשלו, והודיע להם חד משמעית כי תוך כמה דקות ירצחם ר"ל, פנו אל הבעש"ט הק' שגם הוא היה בצרה זו, מה לעשות עם העגלון הזה שנראה כאילו השתגע אבל הוא עומד לקיים את זממו, פנה הבעש"ט אל העגלון ואמר לו שידוע שנותנים גם לנידונים למוות "משאלה אחרונה" ואם הוא מוכן לתת גם להם, אמר העגלון שהוא מוכן, אמר לו הבעש"ט, הבקשה היחידה שלי הוא, שתמשיך בנסיעה עוד מרחק קטן, אמר העגלון שאם זה לא מקום ישוב הוא מוכן. ואכן העגלון התקדם עם העגלה עוד מהלך קצר ושם עצר. והנה לפתע פונה העגלון אל היושבים בבקשת סליחה על שרצה וחשב לעשות להם כן, והודיע להם שהוא מתחרט והוא אפי' לא מבין למה חשב לעשות להם כדבר הזה.

פנו התלמידים אל הבעש"ט ושאלו אותו מה היה כאן? למה רצה להרגם ולמה התחרט? אמר להם הבעש"ט, אני הבנתי שכנראה שבמקום שעצרנו בתחילה, היה בעבר איזה רציחה, והטומאה שנשארה במקום הכניסה לעגלון את הרצון להרוג, לכן ביקשתי הימנו שימשיך להתקדם, ושם הרי כבר לא יהיה את ההשפעה שהיה במקום הראשון.

(טעם הצבי)

מאוצרות המגידים

וידבר משה אל העם לאמר החלצו מאתכם אנשים לצבא" (במדבר לא)

רבי יעקב גלינסקי זצ"ל

"רבי יהודה אומר אילו היה רוצה משה לחיות כמה שנים היה חי שאמר לו הקב"ה נקם ואחר תאסף תלה הכתוב מיתתו במדין אלא להודיעך שבחו של משה אמר בשביל שאחיה יעכב נקמת ישראל מיד (במדבר לא) וידבר משה אל העם לאמר החלצו מאתכם אנשים לצבא" (במדבר רבה פכ"ב) ישנו סיפור מבעל ה"שאגת אריה", סיפור אמיתי שהרב מבריסק סיפרו כמה פעמים:

אשה זקנה נקשה על דלתו של רבי חיים מוואלזין ובפיה סיפור ובקשה בצידו:

"לפני כחמישים שנה התגוררתי בכפר ליד וואלזין. באותם ימים ה"שאגת אריה" עבר ממקום למקום (היה זה בימי גלותו) והוא התאספן בכפר שלנו במשך כחודש, חודשיים. ה"שאגת אריה" הקפיד שלא לאכול 'חדש' גם בחוץ לארץ. ולי (לאלמנה) היה קמח מהישן ונרתמתי לסייע בידי תלמיד חכם, ולכבוד שבת, בקביעות, הייתי אופה לו שלוש חלות. כאשר עזב את הכפר, בירך אותי - כי אזכה לעשירות ואזכה מכספי לבנות שלושה בתי כנסיות (כנגד ג' חלות) שנים בגולה ואחד בארץ הקדש".

"ברוך ה'" - המשיכה האשה לספר - "בעשירותי, בניתי בית כנסת אחד בוילנא ואחד בעיירה אחרת, (הרב מבריסק אמר כי התפלל באותו בית כנסת) והנה עתה קצצה עלי זקנה, יש לי את הסכום המלא - ממון רב, לקיים את המשך הבטחתו - לבנות בית כנסת בירושלים עיה"ק. אך כיון שאין מכרים בירושלים באתי לשאול אולי לראש הישיבה יש קשרים בירושלים - ואפקיד את הכסף בידו - והוא כבר יעביר אותו לתעודתו".

התפלל רבי חיים:

"לכי הביתה, מה דוחק אותך, אם ה"שאגת אריה" בירך אותך, הרי לא תעזבי את העולם עד שתבני שלושה בתי כנסיות, יש לך ביטוח, מה בוער לך?!"... ביטוח מה"שאגת אריה".

למשה רבינו היה ביטוח חיים מהקב"ה! - מלחמת מדין.

כי הכל יודעים את דברי חז"ל, אילו משה רבינו ע"ה היה מעוניין לחיות עוד כמה שנים היתה לו יכולת, כי היה בידו משכון "נקום נקמת בני ישראל ואחר תאסף אל עמך" - אינך מת עד שתנקום במדין. לא היה לו ציווי ללכת מיד ולהלחם במדין, והיה ביכולתו לדחות את הנקמה.

עם כל זאת, החליט משה רבינו ע"ה: וכי אתחשב בחיים שלי בשעה זו שנפלה בחלקי מצוה להלחם בהללו שהחטיאו את ישראל בפריצות?! באותו יום הוא כבר ערך גיוס - לנקום בחטא הפריצות "גדול המחטיאו יותר מן ההורגו!" משה רבינו ידע להעריך כמה שוה עוד שנת חיים של גדול כמותו, והבין כי אם ישאר בחיים, עם ישראל יכול להרויח הון רוחני וגשמי רב - חיים נוספים של משה איש האלוקים! אך הפקיר את הכל. ובכך לימד אותנו מהו חטא!

א"כ, מלחמת מדין לימדה אותנו, ראשית כל, מה המשמעות של חטא, ועד היכן מגעת חומרתו של עון. דבר נוסף היא לימדה אותנו:

הגיוס שערך משה רבינו היה בו לימוד מיוחד לדורות.

דיברתי פעם לפני סגני אלופים האוהבים לשמוע על גיוס. סיפרתי להם על הגיוס הראשון בתורה - מלחמת מדין.

שלושים ושש אלף חיילים יצאו למלחמת מדין - שניים עשר אלף למלחמה עצמה - חזית. שניים עשר אלף - לשמירת הכלים, ושניים עשר אלף - לתפילה כך מבואר בתורה ובגמרא.

נמצינו כי שליש מהצבא המגויס היו חיילים שהתפללו. המתפללים הם חלק מהגיוס, אינם פטורים מהצבא - הם הצבא...

אתם, אמרתם להם, חושבים כי אנו מצפים להענקת פטור מהצבא ללומדי התורה, טעות, אנו חושבים - כי הם הצבא עצמו. כך למדנו מהגיוס הראשון של עם ישראל, המתפללים היו - צבא ההגנה לישראל.

דבר שלישי למדנו ממלחמת מדין:

הפקרת חיים ולא הפקרת הכרת הטוב

לאחר הגיוס, משה לא עמד בראש אלא שלח את פנחס ע"ה ללחום עם המדיינים.

שאל הקב"ה את משה, היתה עליך מצוה ללחום ומדוע הינך שולח שליחים? ובאמת, משה לא מובן כאן, משה רבינו, מסר נפשו כפשוטו, על מלחמת קדש זו עד שהפקיר את חייו למענה, ולפתע בביצוע הלוחמה למעשה, הוא נעמד בצד ושלח את פנחס.

השיב משה להקב"ה, איני יכול להילחם אישית, כי גדלתי כמה שנים במדין, מצאתי שם שידוך. הכרת הטוב. למדנו כאן פלאי פלאות: הפקרת החיים ולא הפקרת הכרת הטוב... עד היכן מגעת חובת הכרת טובה.

הנה משה רבינו לימד אותנו מהי הכרת הטוב עוד בעיצומן של עשרת המכות במצרים. לא הכה את המים והחול (מכת דם ומכת כינים), כי בגיל שלושה חדשים אמא הניחה אותו בתיבה ביאור, שם ניצל - במים, והכרת הטוב לחול כי השתמש בחול של מצרים להטמין את המצרי, לכן לא הכה אותם בידיו.

אך היה אפשר לתמוה, וכי היתה לאדמה אפשרות להתנגד ולמנוע ממשה רבינו ע"ה לקבור את המצרי בתוכה, א"כ, וכי חייב לה הכרת הטוב האם עשתה דבר למען משה? אך כך לימדו אותנו גדולי ישראל, בחיוב הכרת הטוב. איזו עדינות של גדולי ישראל - הכרת הטוב למים ולחול!

הכרת טובה לאדם ולהקב"ה

"מי שאין בו דעה אסור לרחם עליו" נשאלת השאלה וכי מה הוא אשם שאין בו דעה, מסכן מה הוא אשם שאינו יכול לעזור לעצמו? מסביר הסטייפלער זצ"ל - הכוונה למי שאין בו דעה, מסכן מה הוא אשם שאינו יכול לעזור לעצמו? מסביר הסטייפלער זצ"ל - הכוונה למי שאין בו דעה ושכל להכיר טובה - עליו אין לרחם. אין לרחם! אתה לא מכיר טובה אין לרחם עליו! מי שאינו מבין להכיר טובה זו כסילות. זו גם גאוה וחוצפה גדולה. מאד. ובכך מגיעים בהכרח לבריחה מהכרת הטוב לה'. 'עבודת האלוקים' אומר 'חובת הלבבות' היא לחוש חייב - 'בעל חוב' להקב"ה, 'כל הכופר בטובתו של חברו כאילו כופר בטובתו של מקום', ואם כן, כיצד ישעבד לבו לאביו שבשמים, הרי כופר בטובתם של אחרים.

בעל גאווה לא מכיר טובה

"כל הנהנה מהעולם הזה בלא ברכה כאילו גזול את הקב"ה ואת כנסת ישראל" הברכה זו דוגמא של הרגשת חובה להקב"ה ואמירת תודה "ברוך אתה ה' - שהכל נהיה בדברך".

הכלל הוא כי אם אדם יודע בכל ליבו - הכל מוכרע רק בידי שמים, כל גרגיר פרנסה ובריאות - הוא מכיר טובה, ומברך להקב"ה בכוונה ובכל ליבו. ואם הוא בעל גאווה חושב ש"אני" מפרנס את עצמי וכו' וכו' אינו מכיר טובה. לכן, כל כך מאוס בעל גאווה. דבר פלא תראו, על הקב"ה נאמר "השוכן אותם בתוך טומאתם" גם עם בעל עבירה טמא, הקב"ה כביכול למתגורר, אבל עם בעל גאווה לא: "אין אני והוא יכולים לדור בכפיפה אחת" מהו בעל גאווה אמיתי? החושב כי הוא יכול לעשות משהו בעולם. מדוע שיכיר טובה למישהו הרי אני עושה, אני אפרנס, אני מרפא.

(בחורים יקרים, אתם לומדים כאן בשיבה, התעליתם ב"ה, נבניתם, - נהייתם בני תורה - גן עדן ממשי! וודאי מוטל עליכם להעריך ולהוקיר טובה. אילו היתה לכם הרגשה עד כמה עוזר לכם הרב, החברותא, המשגיח, המטבח וכו' הייתם מהדרים תמיד ב- הכרת הטוב).

"רבונו של עולם" חדש

בפולניה, מקום מגורי בילדותי, סיפרו סיפור. על חזן בית הכנסת בחגים. הוא הקפיד לשיר עם מקהלה את ה"רבונו של עולם" הנאמר בעת הוצאת ספרי תורה מן ההיכל, השיר היה מתארך זמן רב, בים בים, - - - - - ריבונו - של - עולם..."

ערב ראש השנה לחש החזן באוזני הגבאי הראשי של בית הכנסת: "אני מגלה רק לך, ר' גבאי, לכבוד ראש השנה הקרוב, יש לי 'רבונו של עולם' חדש".

חיך הגבאי השנון, ואמר: "חזן, חזן, הזהר לך, עד שתעשה רבונו של עולם חדש הוא יעשה חזן חדש, הוא חזק ממך, תישמר ממנו".

החיים, הבריאות, השכל - כל נשימה ונשימה - תלויה ועומדת רק על הקב"ה וחובה להכיר טובה! כי בידיו הכל.

(להגיד)

המשך -

זו אכן שאלת המדרש (במדבר רבה כב, ג): "וישלח אותם משה" (במדבר לא, ו) אמר הקב"ה למשה: "נקום נקמת", אתה בעצמך, והוא משלח אחרים? אלא מפני שנתגדל בארץ מדין אמר: אינו בדין שאני מצר למי שעשה לי טובה. המשל אומר: "בור ששתית ממנו, אל תזרוק בו אבן" (יעזר ב"ק צב ע"ב).

איני מבין, מילא, כשנשלח משה לגאול את ישראל וביקש לקבל תחילה רשות מיתרו, "מפני שקבלני יתרו ופתח לי ביתו ואני עמו כבן, ומי שהוא פותח פתחו לחברו נפשו חייב לו" (שמות רבה, ד, ב) מובן. אבל מדין?!

האם משום שיתרו התגורר במדין - ונדודו שם, ורדפו בנוותיו (רש"י שמות ב, טז) ואחר כך בקשו לעקור את עם ישראל וניסו להחטיאו בחמורות שבעברות - עודו חייב להכיר להם טובה?

אשאל. אדרבה, ענו לו: סטאלין רדף את היהדות והיהודים, אימלל כה רבים בהריגה, וב"גדול המחטיאו יותר מן ההורג" האם צריך שתהיה בלבי פנה חמה לרוסים שהגלוני לסיביר, רק משום שהתחתנתי ברוסיה, בבית חמי שסבל בעצמו מרורות מהם?!

ממשה רבינו למדנו, שכן.

לא מובן? נכון, אז נסביר - האנושות מתחלקת לשנים, לא נעים לומר: לתלמידי משה רבינו, ולתלמידי בלעם הרשע.

משה רבינו הוא האדם שלא חושב שמגיע לו משהו: "ואתחנן אל ה'" (דברים ג, כג) אין חינון בכל מקום אלא מתנת חנם. אף על פי שיש לצדיקים לתלות במעשיהם הטובים אין מבקשים מאת המקום אלא מתנת חנם (רש"י).

כל מעלה שיש בו, מהבורא יתברך. החיים ממנו. הכישורים, ממנו. היכולות, ממנו. "כי גם כל מעשינו פעלת לנו" (ישעיה כו, יב).

"ה' אלוקים אתה החילות" (דברים ג, כד). אנשים סבורים שהתחלה לפחות מהם, ואז זוכים לעזרת שמים, "אקרא לאל גומר עלי" (תהלים נז, ג). "גול על ה' דרך ובטח עליו והוא יעשה" (תהלים לו, ה) אתה תתחיל לגלגל, וה' יסיים (יעבץ אבות פ"ב מ"ב) אבל משה רבינו אמר: גם ההתחלה ממך (דרשות הר"ן, דרוש ט) דבר אינו ממני. הכל מקבל הוא, ועל הכל אסיר תודה ומכיר טובה. לאדם, ומכל שכן לבורא.

מולו נצב בלעם, שיא האנוכיות, הכל סובב בעיניו סביבו. והוא מכיר בכך, ואומר בלעם: הושוונו להיות שנינו כפויי טובה. בלק היה צאצא לוט שנצל מסדום בזכות אברהם ובלעם היה צאצא לכן שזכה לבנים בזכות יעקב, ושניהם מבקשים לאבד את העם שחייבים הם חייהם לאבותיו (במדבר רבה כ, יט)!

ופרט נוסף למדנו בסוגית הכרת הטוב של משה רבינו: וכי חשבו המדיינים להציל או לארח, להיטיב עם משה רבינו? וכי היו מועדים לכך שמצא אצלם מקלט? אין זה מענינו. אינו צריך ואינו רוצה לחשוב מדוע היטיבו. די לו שקיבל מהם טובה! מחובתו לחשוב מה הוא חייב ותו לא!

כך, כשלא הכה את היאור, אלא נצטו להורות לאהרן, "לפי שהגן היאור על משה כשהושלך לתוכו, לפיכך לא לקה על ידו לא בדם ולא בצפרדע" (רש"י שמות ז, יט). ובמכת כנים "לא היה העפר כדאי ללקות על ידי משה, לפי שהגן עליו כשהרג את המצרי וטמנו בחול, ולקה על ידי אהרן" (רש"י שמות ח, יב). וכי היה היאור מודע לכך שנושא הוא את תיבת הגומא, וכי מרצונו עשה זאת. האם המפליג בספינה מכיר טובה למים, והטס באוירון מודה לאויר?

וזה עצוב, כי אלו שאלות ששואל בלעם.

משה רבינו מחפש למי להכיר טובה, כדי לתפעל את מידת הכרת הטובה. ואם יתרגל בה ויכיר טובה לבני אדם, יעלה ממנה להכיר טובה להוריו, וכשיקבע זאת המדה בנפשו יעלה ממנה להכיר טובה לה' ברוך הוא שהוא סיבתו וסיבת כל אבותיו עד אדם הראשון, ושהוציאו לאויר העולם, וסיפק צרכיו כל ימיו, והעמידו על מתכונתו ושליומות איבריו, ונתן בו נפש יודעת ומשכלת שבלעדה היה כבהמה, ויעריך במחשבתו במה וכמה ראוי לו ליהדר בעבודתו יתברך! ("חינוך" מצוה לג). ולכן, ומשום כך, הרגיל משה עצמו לא להסתפק בהכרת הטובה לסיבה הקרובה, כתיבה שהיצלתו, אלא גם לזו שמאחריה, למים שנושא את התיבה. ולא רק ליתרו שפתח בפניו דלתו, אלא גם לעמו של יתרו. שמשם יעלה בהכרת הטוב שלב אחר שלב, עד לקב"ה הסיבה הראשונה.

משה רבינו ע"ה לא זו בלבד שהכיר טובה לצפורה, שהסכימה להנשא לו, אלא גם לסיבתה, ליתרו, ולסיבתו למדין - ואנו, מי מדבר על הכרת הטוב לשווער ולשוויגער - לאשה, מכירים! ולהורים!?

(והגדת)

לרש"י יצאו י"ב אלף למלחמה ולבעל הטורים כ"ד אלף

וידבר משה אל העם לאמר החלצו מאתכם אנשים לצבא ויהיו על מדין לתת נקמת ה' במדין: אלף למטה אלף למטה לכל מטות ישראל תשלחו לצבא: וימסרו מאלפי ישראל אלף למטה שנים עשר אלף חלוצי צבא: וישלח אתם משה אלף למטה לצבא אתם ואת פינחס בן אלעזר הכהן... נחלקו רש"י ובעל הטורים כמה היו יוצאי הצבא, לדעת רש"י היו י"ב אלף, רק אלף לכל מטה. ומה שכתוב אלף למטה אלף למטה, כן הוא לשון המקרא לדבר כך. אך דעת בעל הטורים דהא דכתיב ב' פעמים 'אלף למטה אלף למטה' הכונה שילכו אלפיים מכל שבט, כי כשכתוב 'עשרון עשרון לכבש' אין הכונה לשני עשרונות, אלא לעשרון אחד לכל כבש, אך אם היה כתוב 'עשרון לכבש עשרון לכבש', הרי שצריך להביא ב' עשרונות לכבש האחד. כמו כן 'אלף למטה אלף למטה' הכונה ב' אלפים לכל מטה ומטה. וכן אי' בספרי קנ"ז שאלו היו כנגד כ"ד אלף שנפלו במגפת מדין. אך קשה לדברי בעל הטורים שהרי המשך הפסוק מסכם ואומר שנים עשר אלף חלוצי צבא.

עוד הקשה השפתי חכמים אהא דפרש"י 'לכל מטות ישראל - לרבות שבט לוי, א"כ יש י"ג אלף ולא י"ב אלף? והביא תי' המזרחי שלא לכל דבר נקראים מנשה ואפרים כשני שבטים, וכאן נחשבו יחד לשבט אחד, ממילא יש רק י"ב אלף יחד עם שבט לוי. ורק לגבי חלוקת הארץ נחלקו לב' שבטים ולא לגבי שאר הדברים, והקשו המשכיל לדוד והצדה לדרך שמצאנו גם לגבי דגלים ולגבי מנין בני ישראל שנתחלקו לב' שבטים, וכן לכל דבר וענין. וראיתי בספר 'תפארת יעקב צבי' [משנת תר"פ, לפני המלחמה. היה יהודי חסיד מובהק להאדמו"ר רבי שם קלינבערג מזאולושיץ המחנות של האמרי אמת] שכתב ליישב הכל כמין חומר ע"פ דברי רש"י בפסוק 'וישלח אותם משה אלף למטה לצבא, אותם ואת פינחס בן אלעזר הכהן - מגיד שהיה פינחס שקול כנגד כולם'. כ"כ בספרי. ונמצא ששלחו י"ב אלף עם פינחס, אע"פ שבגשמיית יש לנו י"ב אלף ועוד אחד שהוא פינחס, אך באיכות יש לנו כ"ד אלף איש. פינחס הוא משבט לוי, נמצא ששבט לוי שלחו באיכות י"ב אלף כנגד כולם. ומהיכן שגם שבט לוי שולחים, דכתיב 'לכל מטות ישראל' לרבות שבט לוי, כולם שולחים לצבא. נמצא שבלעדי שבט לוי יש י"ב אלף, שנאמר וימסרו מאלפי ישראל אלף למטה שנים עשר חלוצי צבא, זהו כדעת רש"י בפשטות שהיו י"ב אלף בגשמיית. אך כדרך הכתובים שנאמר ויכו בעי שלושים וששה אלף איש, ודרשו חז"ל שהוא יאיר בן מנשה ששקול כמספר זה. כך 'אלף למטה אלף למטה' פי' בעל הטורים שהם כ"ד אלף, אע"פ דכתיב 'שנים עשר אלף', אין זה סתירה, כי אחד משבט לוי שהוא שקול כ"ב אלף, נמצא שאין שום סתירה כלל, הן כדברי רש"י שהם רק י"ב אלף, והן כדברי בעה"ט שהן כ"ד אלף, כי פינחס נחשב כ"ב אלף והוא לשבט לוי. ונמצאו כל דברי חכמים קיימים. לאור הנ"ל גם מיושב שבאמת לא היה פינחס מתוך הי"ב אלף הראשונים, כי הוא בעצמו נחשב כ"ב אלף נוספים. ונמצא רש"י ובעה"ט שניהם כאחד.

חשבון שמו של פינחס במיליו ומיליו דמיליו כמנין י"ב אלף

עוד דבר פלא כתב התפארת יעקב צבי שכשנחשב סוד פינחס זה אליהו ויש בו נשמות דרב ואביוהוא, כשכותבים פנחס במיליו ובמיליו דמיליו, כזה: פא, פא אלף, אלף למד פא. נון, נון ויו נון, חית, חית יוד תיו, סמך, סמך ממ כף. ואליהו במיליו דמיליו, ובן אלעזר סתם. הוא בגימ' י"ב אלף בדיוק שזה בשוה.

ולכן הקשה רש"י 'ולמה שלח את פנחס', כי גם כשכותבים אלעזר במיליו ומיליו דמיליו ואליהו ובן אהרן, גם עולה בגימ' י"ב אלף, א"כ למה שלח את פנחס והרי אלעזר גם היה יכול להיות שקול כנגד כולם? ותיירץ רש"י שהלך פנחס לנקום נקמת מדין מה שמכרו את זקנו יוסף שפטט ביצרו, ואלעזר אינו נכדו ופינחס הוא כן נכדו. לכן שלחו את פינחס ולא את אלעזר. אבל מצד חשבון הי"ב אלף שניהם שווים כ"ב אלף.

והנה בפשטות בדברי המדרש רבה כתוב שהיה י"ב אלף ועוד י"ב אלף, י"ב אלף חלוצי צבא י"ב אלף התפללו. גם זה מתאים כהנ"ל, שיי"ב אלף המתפללים הוא פינחס בעצמו, מה עשה פינחס, לא אחז נשק אלא חצוצרות וציץ נזר הקודש, הוא זה שמתפלל. ובא זה ללמדנו שהמתפלל הוא שקול ככל הלוחמים כאחד.

כשהקב"ה מצוה לצאת ללחום מה צורך יש ל"ב אלף מתפללים?

כתב רבי יחזקאל לוינשטיין בספרו אור יחזקאל על אמונה [ח"ג עמוד קפ] החזון"א אמר שהעסק שלו בחיים הוא אמונה, אמונה במוחש. לכאורה צריך להבין מה צריך י"ב אלף לוחמי צבא וי"ב אלף מתפללים. מה מקום

לתפילה כאן, הרי צוה הקב"ה לצאת למלחמת מדין, לתת נקמת ה' בהם, מה מקום לתפילה כאן, כשאדם מאמין בהקב"ה ויוצא לקיים מה שצוהו ה', מה שייך להתפלל כאן, הרי הוא יוצא לעשות רצון השם?

ונאמר ע"פ משל, כשאדם נוסע עם מטוס למדינה אחרת, הוא בא להפריד מהרבי לבקש ברכה, הרבי מברך אותו כי מלאכיו יצוה לך, תצליח בדרכיך. אך פעם שניה קרא הרבי לחסיד ושלח אותו שיעלה על המטוס ויסע למדינה רחוקה וכו', מה שייך לבקש שם ברכת הרבי, הרי הרבי בעצמו שולח אותו. כך בשלמא במלחמת רשות, יועצים באחיותופל ושואלים באורים ותומים האם יצליח, אך כאן כשהקב"ה שולח, מה מקום לתפילה? ויותר יפלא שמשמע במדרש רבה שאנשי התפילה הלכו יחד עם אנשי המלחמה למלחמה. למה לא הספיק שישבו בבית המדרש ויעשו יום אלף חלוצי צבא יצאו להתפלל, י"ב אלף ישארו בבית המדרש ויעשו יום תפילה. וכן מה צריך דווקא י"ב אלף, שיכריזו משה רבינו שכל ישראל יאמרו פרקי תהלים אחר שחרית להצלחת המלחמה. למה הוצרך לייחד י"ב אלף מתפללים שיצאו איתם למלחמה?

גם כשאדם מקיים דבר ה', צריכים רחמים גדולים שלא יפול ליכחי ועוצם ידי

וביאר רבי יחזקאל ע"ד המוסר, אדם נשאר אדם, כיון שיוצא למלחמה בכח ועוצם יד, הרי הוא יכול כל רגע ורגע לשכוח מי שלח אותו, לא רק פשוטי עם אלא אפי' אנשים גדולים במעלה יש להם סכנה שישכחו את האמונה במוחש, הן אמת שהי"ב אלף היוצאים למלחמה הם יראים ושלמים ואין מתייראים מהעבירות שבידם, אך כיון שיתחילו לנצח המלחמה, יבא היצר הרע ויפתה אותו כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה. לכן היה כל לוחם צריך מתפלל צמוד אליו. כמו במלחמת עמלק הוצרך משה רבינו להרים את ידיו, בזמן שישראל משעבדים לבם לאביהם שבשמים היו נוצחים, אם לא שעבוד הלב כלפי מעלה, אפילו במלחמת מצוה יכול אדם ליפול מיד לכחי ועוצם ידי. בחר לנו אנשים וצא הלחם בעמלק, ואעפ"כ רק כשירים משה ידו וגבר ישראל. וכ"כ רבינו יונה ש"ג פט"ו שהקב"ה שולח אותנו למלחמה בעוה"ז ואין שום עצה, רק להעמיד תפילה יחד עם המלחמה תמיד.

הצמידו 'מתפלל' לכל 'לוחם' שלא ישכח את השי"ת

כל יוצא צבא היה צריך לנגד עיניו 'מתפלל', כיון שרואה לנגד עיניו 'נצחון', מוכרח בכל רגע ורגע לראות את המתפלל לידו. לולא זאת, היו נופלים לקליפת כחי ועוצם ידי.

והאריך רבי יחזקאל שזהו היסוד שביאר הכוזרי טעם למאה ברכות בכל יום, שאדם שעבד לפרנסתו והרוויח את פת לחמו, אם לא יברך לפניו ולאחריה, יפול לאפיקורוסת 'כחי ועוצם ידי'. דוד המלך ראה שהיה מגפה עמד ותיקן מאה ברכות, כי כשיוצאים למלחמה, כל הנאה בעוה"ז הוא מלחמה, צריך עוד אלפי ישראל, מתפלל לנגדי, זהו הברכה לפניו ולאחריה, הוא בחי' י"ב אלף הנוספים.

פינחס שקול כולם, כמו שמשה רבינו במלחמת עמלק הרים ידיו עבור כל ישראל, כך פינחס התפלל והכניס בהם אור האמונה במוחש. ולכן גם כשהרבי שולח אדם שיסע במטוס למדינה רחוקה, צריך להתפלל שיזכור שהוא שליח של הרבי, בלי זה, יתנפח בגאוה ח"ו.

וכן מעשה בהאדמו"ר הבית ישראל כשנפרד ממנו סוחר אחד כשבא ליסוע למרחקים, ביקש ממנו שיביא לו מקטרת מפאריז, שיזכור גם בפאריז את הבית ישראל...

כך גם כשעושים רצון הבורא ית"ש, צריכים רחמים גדולים לזכור שאנו עושים שליחותו ואין לנו כלום מעצמנו, כי ה' אחד ושמו אחד. (הגרמ"י רייזמן)

ויאמרו אל משה עבדיך נשאו את ראש אנשי המלחמה אשר בידנו ולא נפקד ממנו איש (לא, מט)

הרב שלמה לוינשטיין שליט"א

מוזרי ורבותי! שלושת ההפטרות בשלושת השבועות לפני ט' באב הם כך: דברי ירמיהו, שמעו דבר ד', וחזון ישעיהו. אומר הרבי ר' יונתן אייבשיץ שזה בא להגיד לנו מה צריכים לתקן, שלוש העבירות שהכי הרבה נכשלים בהם "דבריי" מלשון דיבור, "שמעו" זה השמיעה ו"חזון" זה הראיה.

שמירת העיניים, רבי מיכל יהודה (שליט"א) זצ"ל היתה לו אמא זקנה שגרה בבני ברק ברח' בעש"ט, ואיפה רבי מיכל יהודה גר? ברח' וילקומיר, 5 דק' הליכה, רבי מיכל יהודה נהג לבקרה מידי שבוע בשבוע, עד, שהתחיל לבוא כל יום... שאלה אותו "מה קרה שהתחלת לבוא כל יום?" ענה: "למה לא? זה הרי כיבוד או"א", "ועד היום?" - שאלה, ענה: "עד היום היה חבל על העיניים" "נו, והיום?" "היום" ענה רבי מיכל יהודה "ברוך השם נהיה לי

"קטרקט" בעיניים (חולי שנהיה כיסוי כזה על העיניים) וממילא איני רואה טוב."

יום אחד שאלתי את רבי מיכל יהודה האם הסיפור הזה נכון, אז אתם יודעים מה הנוסח שלו "אולי" לא יודע "אם מספרים אז יכול להיות", "אבל זה כן אני זוכר", אומר לי רבי מיכל יהודה, "שעברתי ניתוח על העיניים בעקבות הקטרקט ועשו לי נזק עצום!", אני חשבתי שהוא מתכוון למה שהוא לא רואה בעין אחת, אז הוא אומר לי "לא, מאז הניתוח התחלתי לראות ברחוב כל כך טוב וזה נזק עצום! ואם תשאל אז למה עשיתי את הניתוח, כי לפני כן הלכתי ברחוב ואנשים אמרו לי שלום ולא עניתי להם, כי לא ראיתי אותם, והם נעלבו, אז עשיתי את הניתוח כדי שאוכל להגיד שלום אבל זה נזק עצום".

מורי ורבותי! הבן איש חי מביא מדרש מאוד יפה, הוא אומר שכששלמה המלך נשא את בת פרעה, אז היא באה אליו שהיא רוצה שהוא יעשה לה משהו מיוחד, מה זה המשהו הזה? שיזמין את כל העופות שיש בעולם שיבואו כל סוגי העופות ויכניס אותם לבית כלא וישחט את כולם ושיבינה לה מהעצמות שלהם בית. למה את צריכה כזה דבר? ככה, ככה אני רוצה. טוב רוצה רוצה. גזר שלמה המלך שכל סוגי העופות חייבים לשלוח נציג, ועד חודשיים מהיום כולם חייבים להופיע. אחרי חודשיים באמת כולם הגיעו, ראה שלמה המלך שעוף אחד עדיין לא הגיע, חיכה לו, והנה פתאום גם העוף הזה מגיע, שאלו שלמה "איפה היית", ענה העוף, "בדרך לכאן עשיתי איזה סקר בעולם", מה הסקר? "בדקתי מה יש יותר בעולם: זכרים או נקבות?" "נו, ומה המסקנה?" שאל שלמה, ענה העוף "גיליתי שיש יותר נקבות, והראי' שאתה לבד כבר נשוי לאלף נשים", אמר לו שלמה המלך תדע לך שטעית, יש יותר זכרים בעולם. אמר לו העוף, סליחה אדוני המלך, אתה לא הבנת אותי, אתה חושב שספרתי אנשים או נשים? לא, לא זה ספרתי, אני בדקתי כמה "זכרים" יש וכמה "נקבות" יש. הכוונה: בעיני אחד שאשתו מושלת עליו וכל מה שהיא אומרת הוא מיד עושה כמו לדוגמא שהיא אומרת לו לקבץ את כל העופות כדי לבנות לה בית או כל מיני רעיונות משונים והוא עושה את זה, בעיני הוא "נקבה" ולא זכר... שמע אותה שלמה המלך, ושחרר את כל הציפורים...

אומר הבן איש חי, כיוצא בדבר אם אדם לא לומד תורה, לא מניח תפילין, אז הוא לא זכר אלא נקבה. לפי זה אומר הבא"ח, במלחמה הרי קשה להקפיד על כל המצוות ועוד יותר קשה ללמוד תורה, באו כל האנשים שיצאו למלחמת מדיין ואמרו למשה רבינו "עבדיך נשאו את ראש אנשי המלחמה אשר בידינו ולא נפקד ממנו איש" כולם נשארו בדרגת "איש" המשיכו לשמור מצוות כמו שצריך ואף ללמוד תורה.

(הר"ש לוינשטיין)

נקם נקמת בני ישראל מאת המדינים אחר תאסף אל עמי:

פרש"י ע"פ מש"כ בספרי 'אף ע"פ ששמע שמיתתו תלויה בדבר עשה בשמחה ולא איחר'. ויותר מזה כתוב במדרש: (ילקוט שמעוני במדבר - פרק לא - המשך רמז תשפה) 'נקם נקמת בני ישראל מאת המדינים אחר תאסף אמר משה אם איני יוצא עכשיו אני נותן פתחון פה לבני אדם להשיח אילולי בקש משה שלא למות לא מת שאמר לו הקב"ה אם אין אתה מתנתקם בשונאיהם של ישראל אין אתה מת והיה יושב לו עשרים שנה או שלשים שנה, אלא אמר משה אין רשות בידינו לעכב את המצוה, מיד וידבר משה אל העם לאמר החלצו מאתכם, מכאן אמרו חכמים כל המקיים מצוות רבו הכתוב מונה שבחו'. ובהמשך שם ששמעו בני ישראל שמיתת משה תלויה במלחמה זאת, לא רצו ללכת עד שנמסרו בעל כרחן, שנאמר 'וימסרו'.

עוד במדרש [רבה ותנחומא] 'וישלח אותם משה, אפשר אמר לו הקב"ה למשה 'נקום' והוא שולח אחרים? אלא ע"י שנתגדל במדין אמר אינו בדין שאני מיצר למי שעשה לי טובה, הלשון אומר באר ששתית ממנו מים אל תזרוק בו אבן'.

גם כשעושים פעולות גדולות ונצורות, יש לזכור שלא לעבור על מדות

שבין אדם לחבירו

והוא דבר פלא שהקב"ה אמר לו מצוה לנקום במדין ואחר יאסף אל עמי, מצד אחד יש לו חשבון שאם ידחה המלחמה יוכל לחיות עוד שלושים שנה, וחם ושלום אינו עושה כך אלא תיכף יוצא למלחמה. וכלשון חז"ל שהיה לו למשה תשוקת נקמת מדין. מאידך הקב"ה אומר לו שהוא ינקום ואינו הולך לבדו משום שהיו לו טובות במדין. וצריך להבין האיקר שמע משה מפי הקב"ה ש'נקום נקמת' אין הכוונה שהוא בעצמו ילך, משום הכרת הטוב, אלא ישלח אחרים. וכן כבר למד במצרים שאמר לו הקב"ה שיאמר לאהרן שיכה את היאור ולא הוא לבדו משום הכרת הטוב ליאור. ראיתי דבר פלא בספר לב אליהו לרבי אליהו לפיאן זצוק"ל, למדנו כאן דבר פלא, שאע"פ שיש כאן מצוה גדולה ונוראה לקיים במסירות נפש ולוותר על שלושים שנות חיים, אעפ"כ אין זה תירוץ לעבור על הלכות מדות שבין

אדם לחבירו כהכרת הטוב וכדו', יש לך אדם שהוא עסוק במסירת נפש במצוה רבה מאד, ובדרכו הוא דורך על הרבה מדות שבין אדם לחבירו. ואילו משה רבינו אע"פ שהוא מוותר על עשרות שנות חיים, אינו מזלזל בשום מדה שבין אדם לחבירו!

וכן מצאנו ביהושע בן נון שצוהו הקב"ה ללחום בל"א מלכים, והיתה מיתתו תלויה בזה, ואמר יהושע: אם אני הורגו אני מת מיד, מה עשה, התחיל מעכב במלחמתם שנאמר ימים רבים עשה יהושע מלחמות את המלכים האלה, אמר לו הקב"ה וכך עשית? הריני מקצר את ימיך עשר שנים וימת יהושע בן נון בן מאה ועשר שנים, אע"פ שאמר לו הקב"ה כאשר הייתי עם משה אהיה עמך והיה לו לחיות ק"ך שנה, אלא כיון שעייב המלחמה שלא למות, נתקצרו לו עשר שנים משנותיו.

וכתב רבי אליהו לופיאן שמאד קשה לומר כך על יהושע בן נון, הרי לא חשב על עצמו כלל, צדיק זה שסמך משה רבינו ידיו עליו, והעיד עליו מלך העולם שהוא איש אשר רוח בו, הרי שהיה בתכלית השלימות, היתכן לומר שהוא עייב המלחמה כדי להאריך שנות ימיו?

ידע יהושע שלאחר מותו ישחיתו בע"ז, לכן דחה הריגת ל"א מלכים

וביאר רבי אליהו דהנה לאחר מיתת משה רבינו היתה מכה גדולה לישראל, וכמ"ש בגמ' תמורה דף טז. ששכחו שבע מאות קלות וחמורות ואלף ושלש מאות הלכות. אכן נתגברו על זה ע"י עתניאל בן קנז וגו'. מ"מ מלבד זאת היתה תלויה ועומדת נבואת משה רבינו שהיא קשה עד מאד 'כי ידעתי אחרי מותי כי השחת תשחיתו', יהושע בן נון ידע בנפשו שכל זמן שהוא חי, הרי זה נחשב כאילו משה חי, וכמ"ש רש"י שכל זמן שהתלמיד חי הרי זה כאילו משה רבו חי. ולכן 'ויעבדו ישראל את השם כל ימי יהושע'. שנה אחר לאחר הסתלקות יהושע כבר נאמר שעבדו את אלהי מואב ואת אלהי עמון ואת אלהי פלשתים.

חשבון זה עשה יהושע בן נון להציל את בני ישראל מדרת שחת, לכן ראה לעכב הריגת ל"א מלכים שע"י ימשיך הוא לחיות ולא יעבדו ישראל עבודה זרה. אמנם משה רבינו גם היה יכול לחשב חשבון זה, שאילו היה הוא חי עוד ל' שנה בוודאי היה נדחה נפילת ישראל כמספר שנים הללו. אך קיים דבר ה' בזריזות ויצא לנקום נקמת מדין. משא"כ יהושע בן נון חשבון זה, ומה היה בסופו, שהקב"ה קיצר שנותיו בעשרה שנים. אילו לא היה עושה חשבון זה, היה מאריך ימים עוד עשרה שנים. ואילו אצל משה הוא להיפך, שאילו היה עושה חשבונות ודוחה נקמת מדין, היה מת לאחר ל' שנים וממילא היה מתקיים מיד 'כי ידעתי אחרי מותי כי השחת תשחיתו', כיון שנזדרז לקיים מצות הנקמה ולא עשה שום חשבון, או אז נתפרש 'אחרי מותי' שהכונה אחרי מות יהושע, והרוויחו עוד שנים רבות שלא ליפול לעבודה זרה. זהו עבודתו של אדם שלא לחשב חשבונות, אלא לקיים דבר ה' בתמימות ופשיטות, ואז יצליח בכל מעשיו. כי עצת השם היא תקום.

אך עדיין צריכין אנו למודעי, היתכן לומר כך על יהושע בן נון, הרי בוודאי קיים דבר ה' בתכלית השלימות, ומאידך מדוע לא הלך בדרכו של משה שהלך לנקום במדין בלי שום חשבונות?

ירמיה ודניאל לא אמרו 'הגבור והנורא' שלא לזכור לומר דבר שאין מורגש

וביאר רבי אליהו בשם רבו הסבא מקלם זצ"ל ע"פ דברי הגמ' [יומא סט:]: 'אמר רבי יהושע בן לוי למה נקרא שמן אנשי כנסת הגדולה שהחזירו עטרה ליושנה, אתא משה אמר האל הגדול הגבור והנורא, אתא ירמיה ואמר נכרים מקרקרין בהיכלו איה נוראותיו, לא אמר נורא, אתא דניאל אמר נכרים משתעבדים בבניו איה גבורותיו, לא אמר גבור, אתו אינהו ואמרו אדרבה זו היא גבורת גבורתו שכובש את יצרו שנותן ארך אפים לרשעים ואלו הן נוראותיו שאלמלא מוראו של הקדוש ברוך הוא היאך אומה אחת יכולה להתקיים בין האומות. ורבנן היכי עבדי הכי ועקרי תקנתא דתקין משה? אמר רבי אלעזר מתוך שיודעין בהקדוש ברוך הוא שאמתיו הוא לפיכך לא כיזבו בו ופרש"י 'שהוא אמת' - מסכים על האמת ושונא את השקר'.

וצריך להבין אם היו יודעים ירמיה ודניאל שהקב"ה מסכים על האמת ושונא את השקר, והרי בוודאי אמת מה שאמר משה 'הגדול הגבור והנורא', שכל דבריו אמת וצדק, וא"כ מדוע לא אמרו הגבור והנורא? וביאר האלטער מקעלעם שיש חילוק בין שקר לכזב. שקר הוא דבר שאינו במציאות. כזב הוא דבר אמיתי אלא שהאומרו אינו דובר מה שיש בלבו. למשל כשיהודי אומר 'אני אוהב את הקב"ה', ביום שהוא מרגיש אהבת ה' בלבו, הרי הוא דובר אמת, ביום שאינו מרגיש האהבה, אינו שקרן בדיבור זה, אלא כזב, כי אין זה שקר כי הדבר אמת, אלא כשאין בלבו כך, הרי הוא כזב. לכן לא אמרו ירמיה ודניאל כיון שידעו שהקב"ה אמת' 'לא כיזבו בו', כשטיטוס נמצא בהיכלו לא יכלו לזכור בו ולומר הגבור והנורא. אע"פ שאמת הוא שהוא יראוי, אך כיון שאין זה נרגש בפועל בלב, הוא כזב לומר 'נורא'. עד שבאו אנשי כנסת הגדולה ואמרו שהן הן נוראותיו, נמצא שאין

יהושע אינו מכזב לחקות את מדרגותיו של משה רבינו

ובזה מבאר רבי אליהו לופיאן שיהושע בן נון בוודאי ידע שמשוה רבינו לא עשה חשבונות מה יהיה לאחר מותו, והלך לנקום מדין בתמימות כדבר השם, ולא עלה על דעתו לחשוב ממה שיהיה לאחר מותו, מרוב גדלותו לא עלה על רעיונותיו מה יהיה אחרי מותו, כי היה מילתא דפשיטא אצלו שתיכף שהקב"ה מצוה לעשות, מקיימים תיכף בלי שום חשבונות כלל. אילו היה עולה על רעיונו הקדוש של משה רבינו, בוודאי היה מעכב נקמת מדין, שלא לסכן את בני ישראל ב'השחת תשחיתון', ולא יתחלל שם שמים. אלא כיון שהיה משה במדרגה שלימה כזאת שלא עלה הדבר על דעתו. אך מדרגת יהושע שהחשבון כן עלה על רעיונו, וממילא בוודאי הדין נותן שידחה הריגת ל"א מלכים ולא ישחיתו בני ישראל ולא יתחלל שם שמים בעולם ח"ו. כי יהושע אינו מכזב לחקות מדרגות של הרבי שהוא אינו אוחד בהם. הקב"ה יודע מה שבלב האדם. וכל אחד צריך לנהוג כפי דרגתו.

(הגרמ"י רייזמן)

לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה (ל, ג)

בעיני המון העם, לפעולה ולמעשה של האדם יש תוקף ומשמעות ואילו למילה יש פחות חשיבות ותוקף. אמר – אז אמר... הבטיח – אבל לא הבטיח לקיים... אולם במבט אמיתי, הדיבור הוא קודש. אדם חייב לעמוד בדיבורו ובמילתו. מילה – זו מילה! המילה צריכה להיות יציבה ואיתנה כמו בטון יצוק, אפשר לבנות עליה בנין.

אומר רבי חיים ויטאל: כל דיבור שאדם מוציא מפיו עושה רושם בעולמות העליונים, לטוב ולמוטב. מצד אחד דיבורים טובים בוראים עולמות – ואשים דברי פכ"ח ובצל ידי כסיתיך לנטוע שמים וליסוד ארץ" (ישעיהו נא, טז), ומצד שני – דיבורים לא טובים מחריבים עולמות ח"ו.

לכן התורה מצוה את האדם "לא יחל דברו" – אל תזלזל בדבריך, אל תעשה אותם חולין, כי עליך לדעת שלדיבור יש כוח אדיר, "ככל היוצא מפיו יעשה" – הדיבור מחולל בעולמות העליונים דברים נוראים.

אומר החיד"א: "לא יחל דברו" – אם האדם לא מחלל את דברו, אם הדיבור שלו קדוש, אזי "ככל היוצא מפיו יעשה" – הריבונות של עולם יעשה ככל היוצא מפיו, כל בקשותיו של האדם תענינה מן השמים. צדיק גוזר והקב"ה מקיים.

הרמב"ם אומר שבארץ ישראל אין שדים. אומרים ה'עולם' שאפילו אם יש שדים, אחרי שהרמב"ם אמר שאין – הם יצאו! "ככל היוצא מפיו יעשה", ואם הרמב"ם אמר – דבריו קיימים, גם אם הם מצריכים שינוי הטבע.

"סעו הביתה, היא תהיה בריאה"

הנה סיפור, אחד מני רבים, של "ככל היוצא מפיו יעשה":

בשנתו האחרונה של מרן ה"חפץ חיים" זצ"ל, כמה שבועות לפני ראש השנה שלחו אתו אנשי ביתו לשהות בחורשה מבודדת מחוץ לראדין, כדי לאגור כוח לקראת הימים הנוראים שבפתח. הוא התגורר בתוך בקתה במרכז החורשה והיה הוגה בתורה ועובד את קונו באין מפריע.

באחד הימים נעצרה בביתו בראדין כרכרה ובה קבוצת יהודים. זה היה מחזה נפוץ ולא עורר תשומת לב מיוחדת. אולם מי שהביט אל תוך הכרכרה נגלה לפניו מחזה לא נעים: לדפנות הכרכרה היתה קשורה נערה יהודיה. מסתבר שהיא חסרת דעה, רחוקה מן השפיות, ובשל מצבה היא נוהגת להתפרע ולהשתולל, לשבור ולנתוך מכל הבא ליד, ואין מנוס אלא לכבול את ידיה ורגליה לכל תזיק לרבים. בני משפחתה עשו את כל הדרך מביתם לראדין כשהיא קשורה בתוך הכרכרה, כדי להתברך מפי ה"חפץ חיים".

בני הבית אמרו להם שה"חפץ חיים" לא נמצא. הוא שוהה מחוץ לעיר וישוּב רק לקראת הסליחות. אך הם התעקשו: אם כבר הגענו עד הנה, נשאר כאן עד שישוּב. נסו לדבר על לבם: זה יקח כמה ימים, ובינתיים מה תעשו עם הנערה החולנית? רחמנות עליה! אך הם בשלהם.

כשראו בני הבית שיש להם עסק עם אנשים שיודעים מה הם רוצים, בקשו מהרעבעצין רשות להביא את הנערה החולנית אל ה"חפץ חיים" במקום שהותו. היא הסכימה. אחד מבני הבית הצטרף לקבוצה ויחד עשו את דרכם לחרשה שמחוץ לראדין.

כשהגיעו לשם, התיירו את החבלים מידיה ומרגליה, האחים אחוזו בחזקה בידיה והובילו אותה אל ה"חפץ חיים". היא התחילה להתפרע ולהשתולל, חסרת מעצורים. התפרצה אל תוך בקתתו של ה"חפץ חיים", שבאותה שעה ישב ולמד. היא תפסה את כובעו והשליכה אותו על הרצפה, צעקה וצרחת בקולי קולות.

ה"חפץ חיים" הרים את עיניו וראה לפניו בחורה משוגעת ר"ל. ואז הוא התחיל לצעוק בבכיה: "רבונו של עולם, דאס איז דאך א אידישע טאכטער! (זו הרי בת ישראל!)"

כשסיים אמר להם: "סעו הביתה, היא תהיה בריאה".

מספר היהודי שהיה עד ראיה למפגש של הנערה החולנית עם החפץ חיים: נטלתי את כתובתם. לא התעצלתי, אחרי הימים הנוראים נסעתי לביתם. התברר שהיא הבריאה ונהייתה כאחד האדם. הם סבלו ממנה במשך שנים רבות, וברכה אחת של ה"חפץ חיים" שמה קץ לסבלם.

"מי גילה לך את הלחש הזה?"

יש סיפור על הגאון מוילנא, שמעתי ממישהו ששמע מר' שלום:

הגאון לא היה נעזר ברופאים – "מה חלק ברופאים בבית עושי רצון השם". פעם סבל מדלקת אזנים קשה. מכיון שלא הלך לרופא, ספרו לו בני הבית שיש אשה שמרפאת באמצעות לחש. הגאון הסכים שהאשה תבוא לביתו. הוא פנה אליך ובקש לדעת מה הלחש, אולי חלילה זה שם טמא. אמרה: "הרי זה מקור פרנסתי היחיד, ואם אגלה את סודי אני עלולה לאבד את מטה לחמי"... אבל כמובן אין לחשוש מהגאון שיעשה שימוש לרעה בלחש ויגלה אותו ברבים.

גלתה האשה לגאון כיצד עובד הלחש: "אני נוטלת בידי כוס מים, מברכת 'שהכל נהיה בדברו' ושותה. זה הכל... וזה עובד!"

שאל הגאון: "מי גילה לך את הלחש הזה?"

– "הרבונו של עולם!"

וכך היא מספרת: "הייתי ילדה יתומה, אבי נפטר. נשארתי ללא פרנסה. נכנסתי לבית הכנסת, פתחתי את ארון הקודש ובכיתי לה: 'אין לי פרנסה'. פתאום אני שומעת איזו בת קול שאומרת לי: 'תגידי שהכל נהיה בדברו, לרפואת בני אדם ותהיה לי פרנסה ברווח'. ככה אני מתפרנסת לא רע כבר שלושים שנה..."

שמע הגאון את סיפורה ופרץ בצחוק, ומן הצחוק התפוצצה המוגלה שבאזנו. הוא כבר לא היה צריך את הלחש כדי לרפא את אִזְנוֹ...

שאלה האשה: "למה הגאון צחק?" ואז הוא סיפר: "אני הייתי הבת קול... הייתי שם בבית מדרש, ראיתי יהודיה בוכיה, לא יכולתי ללמוד. שמעתי שהיא צועקת 'פרנסה, פרנסה', ואמרתי: 'אם את צריכה פרנסה, תגידי שהכל נהיה בדברו, זה יעזור לך'. לא חשבתי מראש ולא תכננתי מראש לומר את הדברים, זה מה שיצא לי מהפה באותו רגע כדי להפיס את דעתה של האשה".

הגאון לא חשב ולא התכוון, אבל "ככל היוצא מפיו יעשה" – אחרי שהדבר יצא מפיו, הקב"ה קיים את דבריו.

אלף למטה אלף למטה לכל מטות ישראל... וימסרו מאלפי ישראל אלף למטה שנים עשר אלף (לא, ד-ה)

התפילה – צורך המלחמה!

במדרש תנחומא (פרשת מטות סימן ד) מובא [לדעה אחת], שהיו שלוש פעמים שנים-עשר אלף. ומה היה תפקידם? "שנים עשר אלף חלוצי צבא, שנים-עשר אלף לשמור את הכלים ושנים עשר אלף לתפילה", ואותם שנים עשר אלף לתפילה, כתוב שהם לא היו במערכה ממש, הם יצאו מחוץ למחנה להתפלל.

יש לדקדק: למה כתוב אלף למטה? היה צריך לומר אלף ממטה, כלומר, מהמטה – מהשט – לקחו אלף! אלא, רמוז כאן מה היה הצורך באותם שנים עשר אלף של תפילה: הם היו "אלף למטה", לצורך המטה של המלחמה. כי כשם שלצורך המלחמה צריכים שנים עשר אלף חלוצי צבא שילחמו בחזית, כך בדיוק צריכים שנים-עשר אלף שיתפללו. בלעדיהם אין כלום! מוראדיגע זאך.

נשאלת שאלה נוספת: לכאורה היה צריך להיות שלושה-עשר אלף. הרי כאשר משה רבנו שלח לקחת מכל שבט, בסיכום היו שם שלושה-עשר אלף!

שמעתי כי בעת שהרבי מגור – ה"בית ישראל" זצ"ל בא לבקר את ה"חזון איש" זצ"ל, ה"חזון איש, ביקש ממנו, שיגיד ווארט, חידוש, מאביו, בעל ה"אמרי אמת".

ומה הוא אמר? הוא שאל את השאלה הזו – מדוע כתוב "וימסרו מאלפי ישראל אלף למטה שנים עשר אלף", הלא היו שלושה-עשר אלף? ותרץ שהיה באותו חז"ל נאמר שהלשון "וימסרו" פרושו בעל כרחם, אבל הם מצדם לא רצו ללכת כיון ששמעו שפטירת משה תלויה במלחמת מדין.

מי לא רצה ללכת? שנים עשר אלף. אבל שבט לוי כן רצה ללכת. אצלם – "סביב משכן ה' יחנו" – האומר לאביו ולאמו לא ראיתיו ואת אחיו לא הכיר... כי שמרו אמרתך – אם הקב"ה אומר ללכת, הולכים! פטירת משה איננה אפילו שיקול כאשר הקב"ה אומר ללכת. נמצא שה"וימסרו" היה

אחר כך, אמו עשתה 'שבע ברכות' והוא רצה להשתתף, כי ידע שבואו ישמח אותה.

ואז, לא כהיום, היו שואלים רשות מראש הישיבה האם לנסוע. לא נסעו סתם ככה. בצהריים לפני תפילת מנחה הוא ניגש לרבי חיים אהרן, ואמר כי הוא רוצה לנסוע לבני ברק לשמחת שבע הברכות: "אמא עבדה והכינה, ואני יודע כי היא רוצה שבאבוא".

התשובה היתה: "אינך צריך לנסוע. מספיק שהשתתפת בחתונה".

אם ראש הישיבה לא מאשר, לא נוסעים.

לפני מעריב למדו מסור, חצי שעה או ארבעים דקות. לפתע ר' חיים אהרן קם ממקומו ניגש אליו, ואמר לו: "בנדיקט, סע".

בסדר.

לאחר כמה רגעים הוא הבחין שאינו קם לנסוע. רבי חיים אהרן קם שוב ממקומו, הלך אליו, ושאל: "מדוע אינך נוסע?"

"רצוני קודם הנסיעה להתפלל מעריב, כי אינני יודע אם יהיה לי מנין בבני ברק [בימים ההם]".

"לא, לא. עכשיו תיסע!"

נו, ראש הישיבה אומר לנסוע, נוסעים.

מובן לכם שאז לא היה קו 400, לא 402 וגם לא 403. היה אוטובוס לתל אביב, אוטובוסים שנסחבים, טרנטעים – נסיעה לא קלה. וגם היו מוניות שעברו יותר קרוב לישיבה. כל חברת נסיעה עם המסלול שלה.

לייזר בנדיקט מיד יצא לעבר רחוב יפו, שם היתה תחנה של שירות מוניות. נכנס למונית הראשונה שעמדה בתור ויצא לדרך.

הנסיעה היתה לתל אביב ומשם לבני ברק באוטובוס נוסף, אבל לקראת סוף הדרך הבחור שם לב שהנה הם חולפים לא הרחק מבני ברק. ביקש מהנהג שיעצור לו.

- "למה אתה רוצה לעצור?"

- "כי בעקרון אני צריך לבני ברק, והנה כאן מעבר לכביש זה בני ברק, מדוע להטלטל עד תל אביב?"

- "בסדר". עצר לו והוא ירד.

ירד מהמונית, הסתכל לכל הכוונים, איזה בני ברק? מה בני ברק? טעות, זו לא בני ברק! [כנראה ירד בצומת מסובים]. מה הוא עושה כעת?

עמד והרהר עם עצמו מה לעשות. לא חלפו שתי דקות ועובר טנדר, שיצא מבאר יעקב, ובתוך הרכב היה הרב דרבקין מבני ברק. הוא קרא לו מתוך הרכב: "בנדיקט, מה אתה עושה פה באמצע הכביש?"

הבחור השיב: "ירדתי כי חשבתי שכאן בני ברק, ובסוף אין בני ברק, אין שום דבר..."

"עלה, עלה על הטנדר, אנחנו הרי נוסעים לבני ברק".

הביאו אותו עד הבית – ברחוב סוקולוב בבני ברק. פלאי פלאים. ממש השגחה מיוחדת שירד שם, ובדיק טנדר של תלמידים ורבנים משיבת באר יעקב חלפו לידו והבחינו בו.

הוא רק נכנס הביתה... בהלה והתרוצות. רצים, באים. מה קרה?

אמא הכינה מיני סלטים ומאכלים. תוך כדי הכנה הכניסה לפיה זית כדי לטעום, הגרעין נדחק במקום לא טוב בגרון, ורצים בבהלה: אמא לא יכולה לנשום, כמעט נחנקת.

רץ מהר במדרגות, נכנס הביתה. הוא היחיד מכל הסובבים שידע את המלאכה. עשה את הטיפול הנכון, והוציא את הגרעין. ממש הצלת נפשות.

מעשה פשוט. א מופת מרבי חיים אהרן. הוא זרז אותו שלא ימתין למעריב – "עכשיו תסע". וכל הדרך התנהלה בהשגחה מיוחדת עד שנכנס בדיוק כאשר הגרעין נתקע בגרון.

כאשר שב לירושלים, אמר לראש הישיבה: "שהרב יגיד לי, מהיכן ידע שאני חייב לנסוע ולהציל את אמא שלי. מדוע הרב אמר לנסוע מהר ולא להמתין. והרב הרי חזר בו מדעתו הראשונה שאני צריך לנסוע?" וכמובן תאר לו את כל פרטי המעשה, כיצד הגיע ברגע הנכון, חלילה חלילה אם לא היה שם - - -

אמר לו רבי חיים אהרן – ורק מי שהכיר את הקדוש ר' חיים אהרן מבין שזה מאוד מתלבש עליו מה שאמר על עצמו – וכה אמר לו ראש הישיבה: "כל החיים שלי, בעת שאני מתפלל - - - לא נכנסות לי באמצע שמונה עשרה מחשבות זרות, אף פעם. והנה במנחה זו, אחרי שבאת לבקש ממני רשות, בעת שאמרתי 'ברך עלינו', 'בנדיקט' עלה במחשבותי. המשכתי הלאה: 'בנדיקט', 'בנדיקט'. עוד פעם 'בנדיקט'... אמרתי לעצמי: טוב, נחשוב היטב על המקרה בעת 'סדר מוסר' ואתבונן מה המשמעות של הדבר שהרהרתי באמצע שמונה עשרה. כי בחיים לא קרה לי כדבר הזה. איך נכנס בנדיקט ב'ברך עלינו'?"

הגיע סדר מוסר, עושים חשבון הנפש. התחלתי לחשוב, איזה חטא עשיתי שכזאת מנחה היתה לי?

שנים-עשר אלף, כי האלף הנוספים של שבת לוי באו מרצונם, אבל בסיכום הכללי היו באמת שלושה-עשר אלף.

"חזון איש" הגיב על כך, באידיש כמובן: "לא מוכרח שזה נכון"...

ובאמת הרמב"ן עושה חשבון, כי בכל התורה כולה לא קיים מושג של שלושה-עשר שבטים. כי כשיש אפרים ומנשה, שבת לוי בחוץ, וכשיש שבת לוי, אפרים ומנשה נחשבים כשבת אחד. לפי זה, גם לענינו, מנשה ואפרים היו אחד, כיון ששבת לוי הלכו, כפי שרש"י מציין.

התפילה – מהות האדם

"כל הקובע מקום לתפלתו אלקי אברהם בעזרו, וכשמת – אומרים לו: אי ענו, אי חסיד, מתלמידיו של אברהם אבינו" (ברכות ו ע"ב).

מדוע הוזכר אברהם דוקא? כי אברהם קבע מקום לתפלתו, כמו שנאמר: "אל המקום אשר עמד שם את פני ה'" (בראשית יט, טז).

רבינו יונה (על הרי"ף ברכות דף ג ע"ב) שואל – מה הגדלות בקביעת מקום לתפילה, עד כדי כך שבשביל כך הוא כבר זוכה שאלוקי אברהם בעזרו, ושהוא חסיד ושהוא ענו "אי חסיד אי ענו!" – ביטוי שנאמר על משה רבנו, והספד שאמרו אחרי מיטתו של שמואל הקטן?

מתרץ רבינו יונה, אלו דבריו: "ויש לומר, שלא אמרו בעבור קביעות המקום בלבד, אלא רוצה לומר שכל כך מדקדק בתפלתו שגם בזה הוא נזהר, שרוצה שתהיה תפילתו במקום מיוחד, וכיון שכל כך הוא אוהבת התפילה, ודאי מידת הענוה יש בו כדי שתהיה תפילתו מקובלת לפני המקום, כענין שנאמר 'ובחי אלקים רוח נשברה', שאם לא יהיה לו הענוה לא יוכל לעולם להתפלל בכונה ולא תהיה מקובלת לפני המקום ב"ה, וכיון שזכה לענוה יהיה זוכה למידת החסידות, שהיא גדולה יותר, שהאחת גורמת לחברתה, כדאמרין 'ענוה מביאה לידי חסידות'. נמצא שבעבור דקדוק התפילה זוכה לאלו המעלות, ויאמרו אותם עליו כשנפטר מן העולם".

אחרי שזוכים לענוה יש חסידות, אם כן הוא ענו וגם חסיד, וכשמת אומרים לו "אי חסיד אי ענו" – והכל מגיע מהרצון להתפלל בשלמות.

הספר 'חרדים' מבאר את הפסוק במשלי (כז, כא): "מצרף לכסף וכור לזהב ואיש לפי מהללו" – כאשר רוצים לבחון את סוג הכסף מביאים מצרף, על ידו בוחנים ובודקים את סוג הכסף. וכור לזהב – את הזהב בוחנים בכור. ואם מעוניינים לבחון היטב ולדעת מי האיש – בודקים לפי מהללו. תראו את מי הוא מהלל. אם משבח צדיקים, מעשים טובים – "תדע ובחנת כי איש טוב הוא, ושרש הצדק נמצא בו והמשבח רשעים או מהלל מעשים מגונים הוא הרשע הגמור" (רבנו יונה).

אדם מהלל ומשבח את ראש הממשלה: "ראש הממשלה, אח - - כל הכבוד, כזה פינער מענטש"... וכי אותו ראש ממשלה הוא פינער מענטש? הלא מחלל שבת הוא, ובזמן שבת המקדש היה קיים היו רוגמים אותו באבנים, אם היה עושה זאת במזיד ובהתראה. הוא יורק לאבא בפנים, ואתה אומר עליו שהוא 'פינער מענטש'? אם נוח לך לומר על מי שלא מניח תפילין דברי שבח, הרי שאתה עצמך רשע גמור! "איש כפי מהללו" – על פי מה שהוא מהלל.

מוסיף החרדים ואומר עוד פשט ב"איש לפי מהללו": אם אתה רוצה לדעת איזה איש הוא, תסתכל כיצד הוא מהלל את בורא עולם בתפילה. זה האדם! התפילה מספרת על מהותו.

להרגיש שמדברים לבורא עולם: "ברוך אתה ה'". לא לחטוף את המילים, לא למחר. מוראדיגע זאך. ובאמת, הזוכה שתפילתו כהוגן – היש דבר מתוק מזה? כתוב במדרש שיר השירים "שמאלו תחת לראשי" – זה קריאת שמע, "וימינו תחבקני" – זו תפילה. אנו לא היינו יכולים להוציא מהפה כאלו הגדרות, אם לא היה כתוב מפורש במדרש רבה. לאלו דגרות אפשר להגיע בעת התפילה, כביכול להתחבק עם בורא העולם!

וכאן, כשיצאו למלחמת המצוה, הקב"ה מצוה: "אלף למטה". כנגד אלף הלוחמים יש צורך באלף לתפילה, לא אחד פחות!

וראו נא: התורה אומר "לכל מטות ישראל תקחו". לכאורה היה צריך להיות כתוב "מכל", מה הרמז בלשון התורה "לכל מטות ישראל"? אלא ללמדנו בא, שתפילתם פועלת לטובת כל מטות ישראל.

התפילה בירושלים והנס בבני ברק

אספר לכם מעשה שכמדומה שאף פעם לא ספרתי. להכיר מעט מה זה תפילה. לא כוח התפילה, אלא – כיצד צריכה להראות התפילה.

אני הקטן למדתי שנה אחת, בתשכ"ד בירושלים, ב"ישיבה למצוינים" [כך שמה]. ראש הישיבה היה הגאון הקדוש רבי חיים אהרן טורצין זי"ע, יד ימינו של הרב מבריסק, לא משה ידו מתוך ידו. הישיבה היתה כעין הכנה לישיבה של רבי יושע בער סולובייצ'יק בנו של הרב מבריסק.

שם בישיבה למד אתנו אחד האחים למשפחת בנדיקט המפוארת, כמדומה ששמו היה לייזר – אליעזר בנדיקט. אם המשפחה ובניה התגורר ברחוב סוקולוב בבני ברק [אביהם, רבי יחיאל, הסתלק בצעירותו, ביום ראש השנה].

אחותו של אליעזר התחתנה, והוא נסע לחתונה.

וערכתי חשבון נפש, ונוכחתי שאין שום דבר. כלום. אז אם כן מדוע באמת נכנס בנדיקט בראש? צריך לומר שההחלטה להורות לבנדיקט להשאיר אינה טובה ואינה נכונה. לכן מיד מהרתי להגיד לך, תסע".

עד כאן דבריו.

כן רבותי, מוראדיג. קודם דברנו על כוח התפילה, כעת אנחנו אומרים – מה זו תפילה.

אני מדבר אל עצמי, לא אליכם. שאדם יחשוב דברים זרים בתפילה! האם זה הגון, נכון שזה קשה מאד, אבל נחשוב בכנות, זו ממש חוצפה. אתה מדבר אל הקב"ה, וחושב על באבע מעשה'ס, א חוצפה. לכן צריכים לעשות כל טצדקי להתפלל!

כתוב בגמרא בברכות ש"חסידיה הראשונים, היו שוהים שעה אחת ומתפללים, כדי שיכוונו לבם למקום", משמע שהתפללו משהו עוד לפני התפילה, כי משמע שאחרי שהתפללו היו מכוונים את לבם בתפילה. מה התפללו?

התפללו שיתפללו טוב. התפללו שיכוונו לבם למקום. צריכים תפילה על זה, ויש צורך בעבודה ובמאמץ 'ולעבדו בכל לבבכם', זו עבודה של הלב, להרגיש שהוא עומד לפני הקב"ה. כשאדם כך מרגיש – הוא אינו זקוק ליותר חיזוק. זה החיזוק הכי גדול. אני עומד לפני מלך. אה!

כיצד זוכים ללב טהור?

רבי שלמה לונשטיין שליט"א, סיפר לי את המעשה הבא, על פי מה שסיפר לו בן דודו – רבי יצחק לונשטיין, (זצ"ל) שהיה משמש בקודש אצל ראש הישיבה, הגאון הצדיק רבי אהרן לייב שטינמן זצוק"ל.

אגב, לא אני מחלק תארים "הגאון הצדיק". אלא ה"חזון איש". כי הגיס שלי שיהיה בריא – רבי אריה איברמס – היה מהמקורבים אל ה"חזון איש" והוא סיפר לי, שפעם אחת הם ישבו בחדרו, דברו דבר תורה והזכירו כי רבי אהרן לייב אמר משהו.

הוא שאל: "מי אמר? מי?"

אמר: "ר' אהרן לייב".

אמר להם ה"חזון איש": "זאגט, 'הגאון הצדיק ר' אהרן לייב'".

זה סיפור לפני למעלה מששים שנה. כבר בימים ההם אמר להם ה"חזון איש": "תאמרו הגאון הצדיק", ממילא גם אני אומר כך בדרשות.

על כל פנים, סיפר ר' יצחק לונשטיין, אי רבותי, מבהיל. אחד הבחורים הריקנים, ה' ישמור, ה' ירחם – שיחזרו בתשובה, בא למשמש בקודש, הרב יצחק לונשטיין, ואמר לו: "שמע, אני רוצה כעת להכנס אל הרב, אבל רצוני כי תבטיח לי, שלא תפריע לי לדבר כל אשר עם לבבי".

– "מדוע אפריע לך?"

– "כי אני רוצה כעת לשפוך כל מה שיש לי בלב, הכל!"

הוא חשב לעצמו, מה כבר הבחור יכול לומר. אמר לו: "הכנס".

כהקדמה, באמצע הסיפור: ר' אהרן לייב שיהיה בריא, ביקר פעם במרפאת שיניים. שאל אותו הרופא: "איך אתה אוכל, הרי אין לך שיניים? יש לו ארבע שיניים בלבד", במה אתה אוכל?

והוא השיב לו: "בשביל ארבע סעודות בשבוע זה מספיק [שלש סעודות ומלווה מלכה]". כי כל השבוע אינו אוכל כמעט. הרב יצחק לונשטיין סיפר כי לר' אהרן לייב היה ספק פעם בשבת בברכת המזון האם אמר 'רצה והחליצני', וההלכה היא שצריך לחזור על ברכת המזון.

מדוע צריך לחזור?

כי כיון שאדם רגיל לכרך בלי 'רצה', מסתמא אמר כהרגלו ולא הזכיר. "אבל אני" – אמר לו ר' אהרן לייב – "אני מברך רק עם 'רצה' כי אין לי כמעט ברכת המזון אחרת". מה הדין אצלי...?

אתם מבינים?

שאל אותו ר' יצחק: "כמה זמן הרב לא אכל לחם באמצע השבוע?"

"שבעים שנה!" השיב לו.

בקיצור, הבחור מהחבר'ה, נכנס והתישב והציג תמונה טובה של חתיכת בשר מבושל...

שאל אותו הרב: "מה זה?"

– "זה בשר מאד מאד טעים. האם הרב רוצה שאני אביא לו כזה בשר לאכול, ושהרב ידע שאני יכול להביא לו בשר משהו משהו..."

– "לא, אל תביא".

– "אולי גלידה, אני יכול להביא, יש בחנות גלידות מאד טעימות".

פונה ר' אהרן לייב לר' יצחק ותמה: "מה הוא רוצה מהחיים שלי?"

אווה, המשמש הבין שכבר צריכים להוציא אותו.

אמר הבחור: "שמע, אני מתחנן אליך מאד שלא תוציא אותי. הבטחת לי שלא תפריע לי".

ואז התרגש הבחור ואמר: "ראש הישיבה! אני מסתובב כבר עשר שנים בישיבות, ואין לי טעם בגמרא, אין לי טעם. רק בבשר ובגלידה. מה אני יכול לעשות שאין לי טעם בתורה. אין לי שום טעם. מסבירים לי: 'תראה, תראה, כל כך מתוק' – אבל אצלי זה לא מתוק. אני אומר לראש הישיבה, אם הוא רוצה, אני אביא לו סטיק ויראה שסטיק כן טעים לכל הדעות..."

הרב שטינמן אמר לו: "אני צריך שתביא לי, כי אין לי טעם בזה. ולא צריך את זה".

אמר הבחור: "ולי, אין טעם בלימוד. מה רוצים מהחיים שלי? אילו תביעות אפשר לתבוע ממי שאין לו טעם ברוחניות?"

נו רבותי, מה עושים?

אמר לו ר' אהרן לייב (שיהיה בריא) בנוסח שלו.

"אולי אתה יכול להגיד לי מה האוכל הכי מתוק שיש?"

הוא התחיל לחשוב, לחשוב "הרב, אני לא יודע כעת לומר בדיוק, אין לי כרגע מנוחה לחשוב ולדעת את כל המאכלים הטעימים שידוע לי עליהם".

"אני, כן יודע" – אמר לו ר' אהרן לייב – "האוכל הכי מתוק, זה דבש. הוא מתוק ביותר. ואספר לך מה שהיה פעם בעירנו. יהודי קבל אורח חשוב ורצה לכבדו, וכיון שהיה לו דבש טהור הגיש לו ואמר – 'ענקל'ה, קח כפית דבש ויהיה לך טעים בפה'.

בסדר. יענקל אמר: 'ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם שהכל נהיה בדברו'. הכניס את הדבש לפה – 'אי, מר כלענה. זה מר!'

'מה?! זה מר?! טוב, אנסה אני לטעום'. המארח גם הוא ברך ברכה, טעם – 'אה, דבש אמיתי! טעים מאד. כיצד אפשר להגיד על זה מר?'

שאל אותו המארח: תגיד לי, אולי יש לך פצעים בפה?

– 'כן, בשפתים, ובעיקר פצעים בלשון'.

– 'אם כך מה אתה רוצה? – הפה שלך מר, לא הדבש. הפצעים הללו מאבדים לך את המתיקות של הדבש ואתה טועם בכל דבר טעם מריר!'

– אתה אומר שאין לך טעם בלימוד, שאין לך מתיקות בתורה? – סיים ר' אהרן לייב זצוק"ל – "הפה שלך מלוכלך. אתה מדבר על ניבול פה, אתה שקוע בחטא, איך אתה רוצה שתהיה מתיקות בתורה?! תחזור בתשובה, יהיה לך פה נקי, תפסיק לעשות עבירות. או אז, תראה איזה טעם יהיה לך בלימוד התורה!"

ה' יהיה בעזרנו, שנזכה באמת ל"יטרה לבנו לעבדך באמת", אמן וכן יהי רצון.

(יחי ראובן)

כתוב בספר חכמת התורה עה"פ 'ומקנה רב היה לבני גד ובני ראובן הרבה מאד' ובאו למשה רבינו ובקשו חלקם בעבר הירדן שהוא מקום מרעה. ואי' במדרש [ילקוט אות תשפ"ו, וכן בב"ר פ' ויצא פרק ע"ב פסקא א'] – חנוך לנער על פי דרכו, גם כי יזקין לא יסור ממנה, ראובן הלך והביא את הדודאים לאמו, לכן הוא בא ורוצה חלקו בעבר לירדן. כ"כ במדרש רבה ויצא. וצריך להבין מה שייך זה לזה? וכן יש להבין בשלמא ראובן למדנו מה היה שורשו, אך מה עם ה'חנוך לנער' של גד וחצי שבט המנשה? וביאר מהרש"ק דבר נפלא ביותר, לאה אמנו מתאוה ומשתוקקת להוליד עוד שבטי קודש, גם לאחר שהולידה ד' שבטים, אך ותעמוד מלדת ורוצה עוד. ראובן ידע שאמו רוצה להביא בעולם ששה צירופי הויה ב"ה. ששה שבטים, מסתמא ביקשה מראובן שיתפלל על אמו לאה שתזכה להוליד עוד צירופי הויה. אמר לה ראובן, אמא יקרה, צריך גם להתפלל וגם לעשות השתדלות, ולכן הביא תרופות להולדה, וכמ"ש ברמב"ן שהדודאים מסוגלים לבנים, או מצד רפואה או מצד סגולה, שניהם הם השתדלות. הדרך הפשוטה הוא להתפלל לפני השי"ת, וראובן רצה לחדש שצריך גם השתדלות על בני חיי ומזוני.

כשבא ראובן לפני לאה, אמר לה, אמא, הבאתי השתדלות. לאה לא השתמשה עם זה, אלא בסוף נתנה כל הדודאים לרחל אחותה, שעדיין לא הולידה צירוף הויה אחד בעולם. ובפשטות נתנה את כל התרופות הללו לרחל. ולקח גם דודאי' משמע שלקחה כל הדודאים לרחל.

יששכר נולד בלי שום השתדלות, לכן הוא עצמו מתפרנס בלי שום השתדלות כלל

והנה לאה נושעה בלי דודאים, מי נולד אז? יששכר, שלא מכניס אצבע קטנה במים קרים לצורך פרנסה, וזכה לחלק יפה מאד בארץ ישראל, כמו שאומר זבולון על יששכר, אני עושה השתדלות והוא יושב ולומד, יששכר אפילו לא עושה השתדלות שזבולון יתן לו, הוא יושב ועוסק בתורה. כי כל עיקרו נולד ע"י דחיית ההשתדלות. אינו שואל 'מהיכן ירק זה חי', לא מתרגש מטענות על אברכי כולל, איך אתם חייב בהפקרות, כי יששכר אומר, לפני שנולדתי, דחתה אמי את ההשתדלות, לא בני לא חיי לא מזוני צריכים השתדלות.

יוסף הצדיק נולד ע"י השתדלות, ורואים בו שני התנועות, בטחון והשתדלות גם יחד

אך ראובן כן סבר שצריך להביא השתדלות, מי לקח את הדודאים, רחל אמנו, ונולד ממנה יוסף הצדיק, ורואים בו שני התנועות בענין ההשתדלות. מצד אחד דרשו בו 'אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו' – זה יוסף, 'ולא פנה אל רהבים' – זה יוסף, אך בשביל שלקחה אמו דודאים, אמר לשר המשקים 'כי אם זכרתני'.

הנה 'מנשה' בגימ' 'פרנסה', יש 'חצי שבט המנשי', מחצית אנשים אומרים שצריך להשתדל, מחצית אנשים אומרים שצריך בטחון. אין בזה בירור חותך, הבטחון וההשתדלות ביחד הם מאה אחוה, כשיש שמונים אחוז בטחון, צריך עשרים אחוז השתדלות, וכן כל אחד לפי מדרגתו. ושני הדרכים אינם מופרכים, כמו שכתב השלה"ק קונטרס איך לחיות עם השתדלות דקדושה, יחד עם השי"ת. והנה ארץ ישראל אין בה שום השתדלות, למטר השמים תשתה מים, בא"י עיני ה' אלקיך בה מראשית ועד אחרית. משא"כ בשאר הארצות הסמוכות לא"י יש שם השתדלות.

והנה בני גד ובני ראובן וחצי מנשה עוסקים בהשתדלות, יש להם מקנה רב ורוצים מקום מרעה, ורואים שיש כאן מקום מרעה. באו לפני משה רבינו, נחנו נעברו חלוצים, נחנו נבנה ערים, גדרים. לא נשוב עד התנחל וכו', אלו לשונות של בעל השתדלות. אמר להם משה 'תרבות אנשים חטאים', אם תרצו לעשות השתדלות, מדוע לא הזכרתם שם השי"ת בדבריכם? ועל זה טוען המדרש 'חנן לנער על פי דרכו', ראובן הביא דודאים, לכן הוא מבקש חלקו בעבר לירדן.

ואח"כ עשו תשובה, ואמרו 'עבדיך יעשו כאשר אדוני מצוה', 'כל חלוצ צבא לפני השם', והזכירו שם השי"ת בדבריהם. וכמו שלימד השלה"ק, וכן בימינו רוב העולם הם מבחינת גד ראובן וחצי שבט מנשה, עוד לא זכינו לתכלית השלימות לחיות כמו בארץ ישראל, איש תחת גפנו כבימי שלמה, במהרה בימינו יהיו כל העולם כך, אך בינתיים אלו שנולדו ע"י דודאים, ואלו שהביאו דודאים, בקשו על ההשתדלות.

שבט גד לא היתה כונתם על ריבוי השתדלות, על להסתופף בקברו של משה רבינו

אך שבט גד, באמת ענין אחר הוא משבט ראובן ומנשה, ולגד אמר ברוך מרחיב גד, וירא ראשית לו, כי שם חלקת מחוקק ספון, ופרש"י שכיון שראו שמשה רבינו יקבר בהר נבו, בחרו להיות בחול' כדי שמשה רבינו יהיה חלקם, הרי שלא כיוונו על השתדלות פרנסה אלא עיקר כוונתם היה רק על ציונו הקדוש קודש קדשים של הצדיק האמת, לכן לא הזכיר במדרש בני גד, רק בני ראובן הם עוסקים בהשתדלות, ובסוף לא קבלה לאה את הדודאים אלא נתנה לרחל ונולד יוסף הצדיק שהיו בו שני התנועות הנ"ל, כיון שאכלה אמו דודאים, לכן יש חצי שבט מנשה. חציו כאן וחציו שם. חצי בטחון וחצי השתדלות. אך כל עוד שיש פרנסה עם השתדלות, יש גם בזה מהלך, להכניס את השי"ת בתוך ההשתדלות. ובסוף גם זה קיבל הכשר ממשה רבינו.

ג' מדרגות למדנו כאן, השתדלות בלי השי"ת פסול לגמרי, השתדלות עם בטחון, צריך שיהיה שם שמים שגור על פיו, ואז הוא כשר, בטחון בלי השתדלות, זהו מדרגת הצדיקים והנלוים אליהם.

(הגרמ"י רייזמן)

פרשת השבוע שנקרא בע"ה בשבת זו, פרשת מסעי. היא הפרשה השנייה, מתוך תלתא דפורענותה.

הפרשה פותחת, בנושא של המסעות שעברו עם ישראל במדבר, במשך ארבעים שנה, ורבותינו בתחילת הפרשה שואלים, מה הסיבה שהתורה מספרת שוב, על המסעות שעברו עם ישראל במדבר.

רש"י, בתחילת הפרשה, שואל את השאלה הזאת, בשם ר' משה הדרשן.

אומר רש"י - אלה מסעי. למה נכתבו המסעות הללו, להודיע חסדיו של מקום, שאף על פי שגזר עליהם לטלטלם ולהניעם במדבר, לא תאמר שהיו נעים ומטלטלים ממסע למסע כל ארבעים שנה ולא היתה להם מנוחה, שהרי אין כאן אלא ארבעים ושתים מסעות. צא מהם ארבעה עשר, שכלם היו בשנה ראשונה, קודם גזרה, משנסעו מרעמסס עד שבאו לרתמה. שמשם נשתלחו המרגלים, שנאמר (במדבר יב, טז) ואחר נסעו העם מחצרות וגו' (שם יג, ב) שלח לך אנשים וגו'. וכאן הוא אומר ויסעו מחצרות ויחנו ברתמה, למדת שהיא במדבר פארן. ועוד הוצא משם שמונה מסעות שהיו לאחר מיתת אהרן מזה ההר עד ערבות מואב בשנת הארבעים, נמצא שכל שמנה ושלשים שנה לא נסעו אלא עשרים מסעות. זה מיסודו של רבי משה הדרשן אז הממוצע השנתי, ממעבר ממקום למקום, זה פחות או יותר, ממוצע של שנתיים. למרות שזה קשה להבין את שרשם של דברים, אני לא מציע לאף אחד, לעבור בחיים שלו,

במשך 38 שנה, בערך 20 דירות. ©

כי בדרך כלל, אחרי שאתה עובר דירה ראשונה, אתה מבקש מהקב"ה, שזו תהיה דירה ראשונה ואחרונה, בדר"כ.

אבל בכל אופן, במדבר, זה לא כמו אדם שמעביר את ביתו, כי במדבר לא היה רהיטים, לא היה מקרר ולא היה מכונת כביסה, ולא היה מיבש, ולא היה שניים מיקרו ואחר תרגום © שום דבר. כולם היה להם אהלים, והיה בסך-הכל צריך לפרק את האהלים, לא מעבר לזה, אבל כתוב כאן ברש"י, שהמסעות היו במשך 38 שנה, עשרים מסעות. זה עפ"י תשובתו של ר' משה הדרשן.

אבל ר' תנחומא, דרש פה דרשה אחרת, אומר רש"י - ורבי תנחומא דרש בו דרשה אחרת משל למלך שהיה בנו חולה והוליכו למקום רחוק לרפאותו, כיון שהיו חוזרין התחיל אביו מונה כל המסעות. אמר לו כאן ישנו, כאן הוקרנו, כאן חששת את ראשך וכו'.

הרמב"ן, מביא כאן את דברי הרמב"ם (מורה נבוכים), שהרמב"ם כותב, שהקב"ה כתב את אותם מסעות, 42 במספר, שיהיו אנשים שיכחישו את הניסים הגלויים, שהיו במדבר סיני.

כאשר עם שלם חי במדבר, מקום שאין בו מים, ומקום שלא גדל בו, לא תאנה ולא גפן ולא רימון. מקום שאי אפשר לזרוע, והקב"ה סיפק צרכיהם במדבר, ארבעים שנה.

כותב הרמב"ן - לא יאמינו השומעים בהם ויחשבו כי עמידתם במדבר הזה היה קרוב מן הישוב מקום אשר בני אדם שם

אנשים יגידו - מה הבעיה?! יש בעיה לגור במדבר? תראה את כל הבדואים האלה, גרים במדבר ב"ה, אז מה אתה רוצה?!

כן, אבל הם נוסעים לבאר-שבע לקנות מה שהם צריכים, וחוזרים למדבר. אז אתה חושב שישאל, חס וחלילה, גם היו ככה?!

ממשיך הרמב"ן - הכל היה מקום נס, המקום לא היה מקום חריש וקציר, ולא היה מקום ישוב בני-אדם, היה מקום מבודד לגמרי, ובא הכתוב להנציח, שהכל היה על דרך נס. הקב"ה נשא את עם ישראל, 42 מסעות, כאשר יישא האומן את היונק.

אומרים חז"ל - היית שם חליפה, בבוקר היית לוקח אותה מגוהצת, העננים היו מגהצים לך את הבגדים. גדלת, הנעליים לא נשחקו, טמפרטורה אחידה, עם ישראל חיי במזגן, ב"ה כך חיו במדבר במשך ארבעים שנה, ללא שום בעיות.

באה התורה ומציינת את זה, כדי שחס וחלילה, לא יבואו אנשים ויכחישו את זה, לכן התורה מציינת את זה לפרטי פרטים.

מסכם הרמב"ן ואומר - שבענין המסעות, ישנו סוד, ולא נתגלה לנו סודו.

הייתי רוצה לעמוד על הסוד, שמופיע במסעות, זה לא הנושא שלנו היום, למרות שאפשר לדבר על זה שיחה, ואפילו שתיים, אבל אני לא רוצה להתעכב הזה.

אבל אני מתעכב על זה, כי זה אקטואלי להשנה.

המשנה ברורה, מביא המגן אברהם, שנפסק להלכה, שמי שעולה לתורה בתור כהן, יקרא את כל המסעות, מבלי לעצור באמצע.

הוא מביא שהמקור לזה, הוא בעל צרור המור, ר' אברהם סבע, בפרשת מסעי, כותב שלא לעצור במסעות.

הלכתי ובדקתי מה הסיבה, שלא לעצור במסעות, למרות שמי שעלה לתורה בשני וחמישי, יודע שעוצרים לראשון שני ושלישי.

אבל בשנה רגילה, שקוראים מטות-מסעי מחובר, אין בזה בעיה. כי מי שעולה לתורה קורא את הכל, לא עוצרים באמצע, אבל השנה, שהיא שנה מעוברת, שקוראים פרשות מטות - מסעי בנפרד, אז לוי עולה באמצע המסעות, והשאלה - איך עושים את זה?

אז יש כל מיני מנהגים של כל מיני עדת, ובאמת, בחלק מהעדות קוראים עד שלישי, 49 פסוקים בבת אחת, וגומרים את כל המסעות, לא עוצרים באמצע.

מה הסיבה שלא עוצרים באמצע?

כותב בעל צרור המור יסוד נפלא, שכל המסעות האלה, שעברו עם

ישראל במדבר, רומזים לשם ה', שנקרא בשם "שם מ"ב" ישנם הרבה שמות לקב"ה - שם אלוקות, צבאות וכו'. ישנו שם אחד, שאנחנו לא יודעים אותו. השם הזה נקרא שם מ"ב.

הגמרא (מסכת יומא) אומרת, שהכהן גדול היה אומר את השם המפורש, שם מ"ב, עשר פעמים ביום הכיפורים, וכל מי שהיה שומע את השם של הקב"ה, יוצא מפיו של כהן גדול (אנחנו אומרים את זה בפיוטים, של סדר העבודה ביום הכיפורים) היה כורע ומשתחוה ונופל על פניו, ואומר - ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. זה השם שנקרא שם מ"ב.

כותב בעל צרור המור, שהשם הזה, שם מ"ב, נמצא במסעות, ולכן ישנם 42 מסעות. זה מכוון ל-42, והסיבה היא – כי המסעות שהקב"ה הסיע את עם ישראל, היה לפי השם מ"ב.

אם אתה חותך את המסעות באמצע, אתה בעצם עוצר בשם ה', שנקרא שם מ"ב. זה כמו שאתה אומר חצי מהשם, אז אתה פוגע בשם מ"ב.

אומר בעל צרור המור – לכן קוראים את כל המסעות, ללא הפסקה. דבר נוסף הוא כותב – שכל המסעות שכתובים כאן בפרשה, אלה המסעות שאיתם אנחנו יצאנו לגלות, וכל המסעות שיעברו עם ישראל, מגלות מצרים ועד שיבוא משיח, נמצאות כאן בפרשה. כל השמות רומזים, לדברים שעם ישראל יעבור, ולכן הכל רמוז כאן.

לכן, אומר צרור המור – כתוב בפסוק הראשון – אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים לצבאתם ביד משה ואהרן.

מזה ביד משה ואהרן?

כמו שממצרים יצאו משה ואהרן, הן גאלתי אתכם אחריית כראשית – כך הגאולה שהיא אחריית, תהיה ע"י שני גואלים – האחד יהיה משיח בן יוסף והשני יהיה משיח בן-דוד, כמו שיצאו ממצרים ע"י משה ואהרן.

בא המגלה עמוקות ואומר – כל זה רמוז, בארבע תיבות הראשונות של הפרשה אלה מסעי בני ישראל – א- אדם מ – מדי ב – בבל י – יוון. אלה הארבע גלויות שעם ישראל צריך לעבור, לאורך התקופה, עד הגאולה שתהיה בע"ה, בקרוב.

כותב בעל המגלה עמוקות – הטעם במילה אלה, הוא אזלה גריש, ובמילה מסעי בני ישראל, הטעם הוא מונח רביעי

אלה – אזלה גריש – יצאנו לגירוש, יצאנו לגלות. מתי זה יגמר? מונח דביעי – אחרי שתיגמר הגלות הרביעית, אנחנו נהיה מונחים, אז תבוא הגאולה, ולכן אנחנו קוראים את הפרשה הזאת, בשלושת השבועות, בימים שאנחנו עוסקים בענייני החורבן, כדי לרמוז את ענייני הגלות והגאולה ממנה, שטמונים במסעות, שנקרא בע"ה בשבת זאת.

לסיכום הדברים, ישנה עוד נקודה אחת – ישנו פיוט שכל אחד ואחד אומר אותו, בזמן אחר. אבל מי שאומר קרבנות, אומר את זה פעמיים ביום, יש אנשים שאומרים את זה, אפילו שלוש פעמים ביום. אני מתכוון לפיוט שנקרא "אנא בכח".

הפיוט שנקרא אנא בכח, מופיע לאחר קרבן התמיד. אותו דבר יש לך גם במנחה, לאחר הקרבנות, יש לך שוב אנא בכח, ולבני עדות המזרח, ראיתי שהם אומרים את זה בקריאת שמע שעל המיטה.

הם מחלקים את אנא בכח בנפרד, ואחרי זה, אומרים כל יום את הפסוק שלו, בכל שורה יש 7 תיבות, ואז $7 \times 6 = 42$.

כתוב בספרי הקבלה, שאותם שבע בתים, שמבוססים על שש תיבות, שביחד זה 42 תיבות, זה כנגד השם שנקרא שם מ"ב, ולכן כשאנחנו מסיימים את זה, אנחנו אומרים ברוך שם כבוד, מלכותו לעולם ועד, בדיוק כמו שהיו אומרים, בשעה שהכהן גדול היה אומר את השם המפורש, היו כורעים ומשתחוים ונופלים על פניהם ואומרים ברוך שם כבוד, מלכותו לעולם ועד, זה מה שאנחנו אומרים, אחרי אנא בכח.

את הפיוט הזה חיבר, רבי נחוניא בן הקנה, והשאלה היא – למה זה מגיע אחרי הקרבנות, בשחרית, ובמנחה אצל האשכנזים?

השם הזה, אנחנו לא יודעים את הגהתו, רק הכהן גדול היה יודע לומר אותו, והיו אומרים אותו בבית המקדש, ביום הכיפורים, וזה רמוז בפיוט אנא בכח.

אם ככה, אנחנו יכולים להבין למה יש 42 מסעות. אם בעל צרור המור אומר, שזה מכוון כנגד השם מ"ב, אז ממילא יש 42 מסעות.

אז אם ככה תבין למה לא מפסיקים באמצע, כיון שזה רמוז לשם הזה, ולא מפסיקים בשם הזה.

עוד נקודה אחת, ובזה נסיים את הנושא הזה, ונוכל להתחיל את הנושא המרכזי:

ישנו ספר שמחברו מאוד מוכר – ר' שמשון מאוסטרופולי. הוא היה אחד מהמקובלים הגדולים בכל הדורות, והוא עומד לבאר את הענין של המסעות האלה, מה מונח בהם, ומי שירצה יעיין בספרים שלו, הוא מסביר כיצד כל מילה באנא בכח, מתאימה למסע.

הוא גם מביא את זה, שהשם מ"ב, טמון במסעות, והוא טמון בפיוט אנא בכח.

בספר נר ישראל, למגיד מקו'ניץ, הוא מביא בשם הספר עטרת חיים – וכתבו המקובלים בשם הרמב"ן, שכל כך מסוגלת קריאת פרשה זו, של מ"ב המסעות, שאם קורא אותם אדם, אות באות, תיבה בתיבה, בזמן המגפה בר מיין, יום ביומו, מובטח לו שהוא ניצול ולא ימות במגפה.

עד כאן המקבץ שיש מסביב למ"ב. כיון שהשנה, אנחנו קוראים פשרת מסעי בנפרד, אז כל אחד ישאל את הרב שלו, מה נוהגים לעשות, אם הכהן קורא את כל החמישים פסוקים. בכל אופן הבאנו את ההלכה, בשם הגאון אברהם. מקור הדברים הוא בספר צרור המור, של ר' אברהם סבע,

(ברוך שאמר)

ויכתב משה את מוצאיהם למסעיהם על פי ה' ואלה מסעיהם למוצאיהם (לג, ב)

בספרים הקדושים מובא שכל אדם יש לו את המסעות שלו, במשך ימי חייו. ועליו לדעת שמוצאיהם למסעיהם – הכל על פי ה'. בחשבון מדוקדק לפרטי פרטים. כל צער וצער הכל במדויק מאת ה'.

סיפור הממחיש זאת, מובא בספר "האמנתי ואדברה", גם לכבוד הילולת רש"י הקדוש החל בימים אלו:

תלמיד ישיבה שהשתתף באותה נסיעה מספר ומשחזר את המעשה לפרטיו שהתרחש בחודש אלול תשכ"ג: היה לנו זמן קיץ מוצלח, ישבנו והגינו על תלמודינו כהלכה, לשביעות רצונם של ראשי הישיבה, כפרס הוקרה, הוחלט לתת לנו יומיים של נסיעה למקומות הקדושים בגליל, ולהתפלל על קברו של רשב"י ורבי אלעזר בנו במירון.

נסענו כולנו, לעלה מחמישים בחורים תלמידי ישיבת "שבט סופר" פרשבוגר, עם צוות ההוראה במשאית הטיולים של חברת ההסעות "בראשי". נהג המשאית לחץ על דוושת הגז – ולא הרפה – באחד העיקולים החדים במורדות הכביש המוביל ממירון לטבריה, ולא התאים את המהירות לתנאי הדרך הקשים.

ואז, ברגע הבלהות, סטה מנתיבו, התהפך אל הוואדי בשולי הכביש, ולאחר כמה לגולים, שבמהלכם התעופפו כולם החוצה, נחתה המשאית על צדה. התחלנו לאמוד נזקים. תחילה השתרר דממה מקפיאת דם, אחריה פרצו הזעקות הנוראות וקולות השבר של הפצועים הרבים. לאט לאט התברר גודל האסון המחריד כאשר נודע שישנם ארבעה קרבנות בנפש. ארבעה הרוגים באותו יום נורא. הנהג עצמו, חיים בראשי, שנפל החוצה מן הקבינה ונמחץ מתחת למשאית הכבדה, ואתו שלשה בחורים מבני הישיבה – נהרגו בתאונה הקטלנית. הבחור יצחק נוישטט ז"ל, הבחור אברהם בנימין פרידמן ז"ל והבחור מרדכי פולק ז"ל.

הבחור מרדכי פולק ז"ל היה ידוע כאחד הבחורים המצוינים בישיבה, מתמיד עצום, ירא שמים בתכלית. בהתנהגותו נראה כי גמר אומר לתמוך בכל שלשת העמודים שעליהם העולם עומד – הוא הצטיין בתורה, היה גדול בעבודת התפילה ומופלא בגמילות חסדים. במקביל, שקד על דברי הכתוב "והצנע לכת עם אלוך" ואת כל מעשיו הצניע מאוד, את כל הליכותיו. רק מתי מעט ידעו על מנהגו לכתוב בכל יום בפנקס קטן את כל מעשיו ונפילותיו של אותו יום. בלילה, טרם עלותו על יצועו היה קורא בפנקס, בודק ומבקר בשבע עיניים את כל מעשיו, לראות אם חס וחלילה לא חטא, אם אין צורך לתקן דבר מה במעשיו. ממש סמל של עובד ה'. מותו הטראגי השרה אבל כבד על כל מכריו.

מאוחר יותר נודע כי אביו של ההרוג, הרב שלום פולק, שהיה אדם חשוב ושימש באותם ימים כמלמד בת"ת 'חוג חתם-סופר' בפתח תקוה, קיבל 'אות משמים' על האסון. באותה שעה לימד את תלמידיו בכיתתו, לפתע קפאו מחוגי שעונו ועצרו מלכת. היה זה בדיוק ברגע התאונה.

ידיד טוב היה לו למרדכי פולק, זאב הלוי שמו. מסיבות שונות לא הצטרף לנסיעה ונותר בישיבה. הידיעה האיומה השיגה אותו בבית המדרש. הוא חש שלבו נשבר בקרבו, שלשה מחבריו הטובים לא שבו חיים, ממסע שכל כולו לא נועד אלא לשם השתטחות על קברי צדיקים, התעלות והתכוננות לקראת יום הדין. במיוחד היה כאבו גדול על ידידו הקרוב מרדכי פולק. עם זאת, ידע בידיעה ברורה כי צדיק ה' בכל דרכיו, א-ל אמונה ואין עוול וכל דרכיו משפט. ומכל מקום, היתה שאלה גדולה מנסרת בחלל ראשו על שום מה נגזרה גזירה קשה על שלשה בחורי חמד שהיו עמלים ויגיעים בתורה?

לאחר כמה שבועות, באחת הלילות, חלם זאב חלום מסמר שיער: ידידו הטוב מרדכי פולק נגלה אליו. פניו מפיקות אור יקרות ואומר לו: "זאב, ראיתי את צערך הגדול, ובאתי לעודד אותך". מרדכי היה נראה מאושר מאוד "אל תצטער על המאורע אשר קרה לנו. רק למראה עיניכם הוא אסון, רק בעולם הזה, השטחי, אבל אצלנו הכל נראה אחרת לגמרי. אני מאושר מאוד. דע לך כי מיד בעלותי השמימה הכניסו אותי לגן עדן ופתחו בפני את שערי היכלו של התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי שצירפני מיד למתיבתא שלוף יען זכינו להקריב חיינו לטובת עם ישראל בנסיעה שכל כולה נועדה לתפילה על ציונו הקדוש".

אבי הכלה הביט בו במבט מוזר. חתן מגלה עתידות לקח לו או שמא בעל דמיונות, רק שלא מעורער בנפשו... שלשה שבועות אחרי כן, מיום אל יום, הגיע מברק בהול לשיבה. החתן המיועד שלח לחתנו: "צדקת, צדקת! אחי הגיע פתאום ארצה, הוא נותר בחיים וברח לרוסיה, שם נשלח למחנות עבודה. באורח פלא שוחרר זה עתה ועלה מיד ארצה ומיד חיפש ומצא אותנו".

זאב ידע כעת בידיעה ברורה מאין כמותה כי דרישת השלום שקיבל ממרומים היתה אמיתית. ארבעת ההרוגים היו קרבנות ציבור – עולה תמימה. ומי שלומד בכל שבוע שניים מקרא ואחד תרגום עם פירוש רש"י בא על שכרו.

ומעל הכל – כל מקרה הקורה אותנו בעולם הזה הריהו בחשבון מדוקדק "מסעיהם על פי ה'!"

(האמנתי ואדברה)

אם ככה, נוכל להבין עכשיו, למה קוראים את פרשת מסעי, עם הפטירה של אהרן, דוקא בשבת מברכין, חודש אב:

הקב"ה יכל לכתוב את הכל, בפרשת חקת – מתי הוא מת, ואיך הוא מת...

אומר השפת אמת – אתה יודע למה זה נכתב כאן בפרשה? אני אניגד לך – כי משנכנס אב, ממעטין בשמחה. אהרן הכהן, היה הכהן הגדול הראשון שכינה במשכן. אהרן הכהן, סיבבה ההשגחה העליונה, שימות בראש חודש אב, אתה יודע למה?

כי משנכנס אב, ממעטין בשמחה. כולנו מתאבלים על ההתחלה של החורבן.

אמר השפת אמת – כתוב בספר חסידים, מעשה באדם אחד, שלכל לווייה, היה הולך עם נעלי בית. לא יכל להיות שאדם נפטר, ואני אלך עם חליפה. כל לווייה, היה מוריד את הנעלים ונועל נעלי-בית. הקב"ה שילם לו. הוא נפטר בתשעה באב. כל המלווים, הלכו עם נעלי בית. להראות כמה הקב"ה, מייקר אותנו.

אמר השפת אמת – אתה יודע מתי הקב"ה סילק את אהרן? בראש חודש אב. שמשנכנס אב, ממעטין בשמחה, כדי שלא יהיה יהודי אחד, שלא יזכור את אהרן הכהן! באותו יום שמתחילים את האבלות, תזכור! זה היום של אהרן הכהן.

שבת מברכין, ראש חודש אב, היום שבו הסתלק אהרן הכהן, אוהב שלום ורודף שלום.

חז"ל אומרים – ש 80,000 ילדים, קראו להם אהרן, על שם אהרן הכהן. כל ילד זה זוג לפחות = 160 אלף הורים, שחזרו לחיות ביחד, בזכותו של אהרן הכהן!

80,000 ילדים, קוראים להם אהרן הכהן. איך ??? אוהב שלום ורודף שלום, זה אהרן הכהן!

רבנות, בא הקב"ה ואומר – אף פעם לא קורה דבר, שאהרן הכהן מסתלק לבית עולמו, ותמיד בשבת, ראש חודש אב, קוראים בתורה, פרשת מטות-מסעי, ובשנה מעוברת, פרשת מסעי, ללמדך, שלא תשכח, שזה יום הפטירה של אהרן הכהן.

כותב הכלי יקר, שהיסוד הגדול של חורבן בית המקדש, כך כתוב בספר סוכת דוד, בגלל שעם ישראל היה בשנאת חינוס.

מיהו הסמל, שתיקן את שנאת החינוס?

אהרן הכהן! שהיה אוהב שלום ורודף שלום!

ראיתי בספר פרדס יוסף, הוא מביא, שבחבורת של אדמורי"י בית לאלוב כתוב – שתמיד, ביום שיצא יום הפטירה של אהרן הכהן, יצא האושפיזין שלו.

אז אם הפטירה שלו יצא, ראש חודש אב, ביום שני, תדפדפו אחורה לחג הסוכות, זה האושפיזין החמישי – אהרן הכהן ביום שני.

משה רבינו אמר – ריבונו של עולם, כך זכה אהרן, ומה איתי??

אמר לו הקב"ה – קיבלת גם אתה.

תמיד שיצא ז' באדר, באותו יום, יצא בחג הסוכות האושפיזין הרביעי. ללמדך, כיצד הקב"ה שומר על הצדיקים שלנו.

שנפטר בן-אדם, כתוב בחז"ל, שכל אחד יכל לזכות בכוחות שלו. כל אחד שנפטר, משאיר את מה שהוא זכה להשיג כאן בעולם הזה.

(ברוך שאמר)

מרדכי המשיך וגילה: "וזכר אתה את מנהגי הקבוע ללמוד בכל ערב שבת קודש את פרשת השבוע שנים מקרא ואחד תרגום עם פירוש רש"י? היודע אתה מה שכרי? ובכן, זוכה אני ללמוד בחברותא עם רש"י הקדוש, ואני מסתופף בצילוי! האם לא טוב לי? מה לך לבכות על גורלי?"

שערותיו של זאב סמרו למשמע הדברים אך הוא לא אבד עשתונותיו. הוא פנה אל מרדכי ואמר: "שתי שאלות יש לי לשאל אותך. האחת, איך נכנסת לגן-עדן מבלי לעמוד קודם במשפט בפני בית דין של מעלה? השנית, מה טעם נקנסה מיתה עליך ועל חבריך מיתה משונה ואכזרית בקיצור ימים ושנים?"

מרדכי ענה: "לפני שנה, בראש השנה של (סוף) תשכ"ב, נגזרה גזירה על כל הישוב היהודי בארץ ישראל, גזירה קשה ומרה, אסון כבד עמד לרדת על יושבי הארץ, בגלל העוונות שהטו את הכף. אך בעל הרחמים ריחם על עמו, שארית נחלתו, והחליט לכפר על הכלל בקרבן ציבור של ארבע נשמות זכות וטהורות ובתוכם שלשה תלמידי ישיבה קדושה מעיר הקודש ירושלים. אנחנו, ארבעת ההרוגים, היינו הקרבן של כולכם. מעתה תבין גם איך למרות נפילתה הנוראה של המשאית לא נהרגו יותר אנשים. עד שקצין המשטרה שהגיע לבחון את זירת האירוע שאל בפליאה: 'מי הציל אתכם? רק ארבעה הרוגים מהתרסקות כזאת? אמנם כן, הגזיר היתה רק על ארבעה ולא יותר!"

ולא זו אף זו, אפילו הפצועים שנפצעו בתאונה הקשה הזו, כל פצוע וחשבונו המדויק. כל סריטה, כל שן שבורה וחתך עמוק – הכל בחשבון. קל וחומר הפצועים קשה ובינוני. לכל אחד סיבה מדויקת ומפורטת מדוע ולמה. הכל היה מכוון בחשבון אלוקי מדוקדק עד מיצוי הדין.

מעכשיו תבין מדוע לא עמדנו למשפט. קרבן עולה – כשמו כן הוא. קרבנות עולה עולים לרצון הישר לגן-עדן ואינם צריכים לעמוד בפני בית דין של מעלה.

פתאום נעלמה דמותו של מרדכי.

זאב הקיץ בבהלה. נפשו היתה כאניה מיטלטלת מהחלום הנורא. הוא התהלך כסהרורי במשך מספר ימים, דמותו המאירה של מרדכי לא משה מנגד עיניו, אך עדיין הרגיש ספק בנפשו האם זהו חלום אמיתי, או שמא בעל החלומות הביא לו חלום זה ממחשבות ליבו. הספק נורא הציק לו וטרד את מנוחתו מאוד. הוא החליט לעשות מעשה. לבקש שיתגלה אליו מרדכי שוב ויתן לו סימן אם אכן החלום אמיתי. זאב הבין שבשביל שימולא בקשתו צריך להיות בעל מדרגה, להתקדש ולהיזכר כראוי.

זאב החל לנהוג בגינוני קדושה וטהרה מופלגים. טבל במקוה, הרבה בצומות התפלל בבכיות מרובות והתחנן כי ה' יאיר אליו פניו וישלח לו ברוב חסדיו את חבריו מרדכי לגלות לו למפרע על חלומה האם הוא חלום אמת או דמיון פורח.

חבירו מרדכי, לא הופיע. לא בלילה הראשון ולא בלילות הבאים. לאחר תקופה ארוכה כמעט נואש, אך כבר סיגל בנפשו הליכות וגינונים של קדושה וטהרה והמשיך להתמיד בהתנהגות מרוממת ועלה ונתעלה עוד ועוד.

אחרי שמונה עשרה חודשים, מרדכי הופיע. מרדכי אמר לו כך: "משמים השגיוחו עליך בעיניא פקיא, ועקבו אחר התנהגותך. אחרי כל הנהגה של קדושה וטהרה, וכעת ראוי הנך לשמוע תשובה על שאלותיך, ולפיכך נשלחתי אליך שוב. הסתפקת אם החלום הוא אמיתי או שזהו פרי דמיון. תדע בוודאות כשמש שהחלום הוא אמיתי. וזה לך האות, שני סימנים אתן לך להוציא כל ספק מלבך: סימן ראשון, בעוד שבעה שבועות מהיום תתארכ עם בת זוגך בשעה טובה ומוצלחת. שם כלתך המיועדת – דבורה בת שמעון. סימן שני – שלשה שבועות לאחר האירוסים יופי פתאום דוד ארוסתך, שנעלמו עקבותיו באירופה בשנות השואה, ונחשב למת".

הבוקר אור. זאב התעורר וזכר היטיב את החלום הנפלא. זאב רשם את כל הסימנים והחליט לעקוב לראות האם אכן יתממשו הסימנים.

לאחר כמה ימים החלו מדברים נכבדות על נערה בת טובים שעלתה זה מקרוב מארגנטינה, שמה הוא: דבורה בת שמעון.

השידוך התנהל בעצלתיים. בדיוק שבעה שבועות לאחר ליל החלום נחגגו האירוסין של זאב לדבורה בת שמעון מארגנטינה!

זאב לא שכח את הסימן השני. בתום סעודת האירוסין ניגש לאבי הכלה ושאל אותו: "האם היה לך אח שנעלם בתקופת השואה?" "בוודאי! מהיכן את היודע? שאל אבי הכלה בהפתעה, 'אחי היקר נשלח למחנה עבודה' ונעלם. אין לנו עדות מה קרה איתו. כנראה מת יחד עם ששת מליון הקדושים".

זאב נענה כממתיק סוד: "הוא חי, ועוד מעט יתגלה!"

והערים אשר תתנו שש ערי מקלט תהינה לכם את שלש הערים תתנו מעבר לירדן ואת שלש הערים תתנו בארץ כנען ערי מקלט תהינה (לה, ו)

"בן עזאי אומר "הוי ר' למצוא קלה ובורח מן העבירה שמצוה גוררת מצוה ועבירה גוררת עבירה, ששכר מצוה מצוה ושכר עבירה עבירה" (אבות פרק ד')

מצוה קלה? מה שייך לאדם מצוה קלה ומצוה חמורה?!, קל וחומר מצאנו בגמרא ביחס למצוות עצמם - יש מצוות חמורות שנענשים עליהן בכריזות ומיתות בית דין וישנן מצוות קלות ככבוד אב (עין בגמ') אך לגבי בן אדם מה שייך לאמר לו רוצ' גם למצוה קלה, וודאי שירוצ', מצוה! כדאי לרוץ לעשיית מצוה, מה איכפת לי איזו מצוה?!

הרמב"ם נותן הסבר לענין, והוא עצמו מתפעל מהחידוש כלשונו בפתיחה לפירוש למשנה זו "וכבר העירו חכמים עליהם השלום על חידוש נפלא בתורה שיש בו זירוז על מעשה המצוות".

משה רבינו ייחד שלוש ערים בעבר הירדן לערי מקלט "אז יבדיל משה שלוש ערים בעבר הירדן". משה רבנו ע"ה ידע כי אותן ערים לא מועילות לקליטת הרוצח, אלא רק לאחר שיבדילו במקביל שלוש ערים בארץ ישראל, (כיון שנאמר בתורה "שש ערי מקלט תהינה" ורק כאשר כל השש מיוחדות הן קולטות את הנרצח כמבואר בגמרא) ומשה רבינו הרי לא התעתד להיכנס לארץ ישראל, ליחד שם את שלושת הערים הנוספות, אם כן, למה הבדיל משה את הערים, מדוע? מסביר הרמב"ם: "מפני שאמר, הואיל ובאה מצוה לידי אקיימנה" וממשיך: "ואם משה רבינו ע"ה שהשיג הכל בשכלו והיה שלם שבשלמים, נכסף להוסיף חצי מצות עשה, על כל מעלתו ושלמותו, אין צריך לומר שיעשו כן מי שנצטרעה נפשו והחזק צרעתה". כלומר, אם אדון הנביאים השתוקק כל כך לעוד חצי מצוה - שלושה ערי מקלט - מי שנפשו מצורעת במחלות הנפש - חטאים ופשעים, ודאי שעליו לרוץ אף לחצי מצוה נוספת.

חצי מצוה!

זה הפשט הוי ר' למצוה קלה - לחצי מצוה!

ממשה רבינו למדנו עד כמה צריך לכסוף למצוה, מפרשה זו של ערי מקלט.

משל לתינוק

מסיימת המשנה הנ"ל "הוי ר' למצוה קלה וכו'" - שמצוה גוררת מצוה ששכר מצוה מצוה" מה הכונה שכר מצוה מצוה? גם בנושא זה ישנם דברי הרמב"ם (במסכת סנהדרין) הוא נוקט משל, למה הדבר דומה:

לתינוק, ילד קטן, אומרים לו האב או המורה - אם תלמד טוב, אני מבטיח לך צעצועים אוטו קטן, בובה וכדומה. והנה הוא מתחזק ולומד. מדוע? כדי לקבל את הצעצוע, אינו מבין כי כדאי ללמוד לשם לימוד - ללמוד כדי להשכיל ולהבין תורה. הילד מתבגר מעט "אם תלמד יקנו לך נעלים יפות" מבטיחים לו. כאשר מתבגר עוד יותר מבטיחים לו בגד נאה, חליפה חדשה וכו', עד שהוא מגיע לבגרותו ויכול כבר להבין כי כדאי לו לדבוק בלימוד, לרכוש שקידה בשביל עשירות ידיעות התורה - בשביל הלימוד עצמו!

כן. התורה מבטיחה כל מיני הטבות ליגיעים בתורה "ונתתי גשמיכם בעיתם ונתנה הארץ יבולה ועץ השדה יתן פרי". רבותי, וכי זה שכר על מצוה? הלא גשם ופירות הם כצעצוע, כבובה קטנה לגבי השכר האמיתי על לימוד התורה, וכאין לגבי איכות האישיות של אדם אשר משתלם בידיעות התורה לשמה.

לכן מסביר הרמב"ם כי ההבטחות הנ"ל המוזכרות בתורה, אינן שכר טוב, הן באות לאותם המתנהגים כראוי, כדי שיהיה להם סיוע נוסף ואמצעי נח ללמוד תורה בשקט ושלווה כדי שתהיה להם יכולת להוסיף עוד בקיום התורה ולימודה.

ומה השכר עצמו? "שכר מצוה - מצוה".

מצוה היא שלימות.

למשל. הקב"ה מצוה שתיקח תפילין ותניחם על היד והראש, מה יוצא מזה? אתה נהיה שלם בעוד חלק, אתה נעשה חפצא של מצוה, ומשתלם. (שלם גם מלשון שלום - שלום עם נפשך), שלם במידותיו והזדווגות בדביקות בה'. יותר מצוה - עוד שלימות, וכאשר אתה מקיים מצוה היא גוררת עוד מצוה - עד כי אתה משתלם ומושלם בכל.

בעולם הבא מי שיותר שלם יותר נהנה. "צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה". למעשה, אין שם הנאות גשמיות, ולנו אין מושג בהנאות רוחניות, כמו לדג למשל, אין לו מושג כיצד אפשר בכלל לנשוש מחוץ למים, ומאידך גיסא, אנשי היבשה לא מסוגלים להכניס את הראש למים ולנשוש, כך לבעלי הגוף הגשמי קשה להבין את החיים ללא

הגוף, אך מה שברור כי בעולם הבא קימת האפשרות המרבית לעונג הגדול ביותר - תענוג בלי טבע. ללא מגבלות הגוף.

(הרמב"ם אומר בסוף מסכת עוקצין על המשנה ש"עתידי הקב"ה להנחיל לכל צדיק שלוש מאות ועשר עולמות", הרי אין לנו הבנה בהנאות הנפש, א"כ מה בכל זאת ההבנה שלנו, כיצד נסביר לעצמנו מה הוא השכר בשלוש מאות ועשר עולמות? מבאר הרמב"ם, אלו דבריו: "כאילו תקבוצו את כל מעדני עולם לסוגיהם ולמיניהם, ואח"כ תכפול אותם בשלוש מאות ועשר פעמים", זו דוגמא של שכר מינימום שיקבל כל צדיק בעולם הבא. ועוד כפלי כפליים מה שלא התגלה בתורה ובנביאים "עין לא ראתה אלוקים וזולתך יעשה למחכה לו".

"מגיע לקצת עולם הנשמות, בחייו"

האמת כי שייך קצת לטעום בעולם הזה, לצאת מעט מהטבע וליהנות. הפלא ופלא. הסוד הזה מרומז בגמרא בברכות דף י"ז כתוב בגמרא כי בעולם הבא אין בו אכילה, שתיה, סיכה, מקח וממכר וכו' רק צדיקים נהנים מזיו השכינה ובסמוך שם מציינת הגמרא כל מיני איחולים אשר תלמידי הישיבה היו מפטירים זה לזה כאשר נפרדו לשוב לבתיהם: "כי הוו מפטרי רבנן מבי ר' אמאי ואמרי לה מבי רבי חנינא אמרי ליה הכי עולמך תראה בחיך ואחריתך לחיי העולם הבא, ותקוץ לדור דורים. לבך יהגה תבונה, פיך ידבר חכמות ולשונך ירחיש רננות, עפעפיך יישירו נגדך, עיניך יאירו במאור תורה ופניך יזהירו כזוהר הרקיע שפתותיך יביעו דעת וכליותיך תעלוזנה מישרים ופעמייך ירוצו לשמוע דברי עתיק יומין".

"עולמך תראה בחיך" מפרש השיטה מקובצת: "כאשר יגיע האדם לתכלית החכמה, דומה לעולם הנשמות שהן שכל נבדל ומגיע לקצת עולם הנשמות בחייו"... גיוואלדיג.

הגדולים, צדיקי ישראל, אלו הם בני אדם אשר כאן בעולם הזה הם בבחינת העולם הבא, ואגב, לכן באמת רואים סביבם דברים גבוהים, שיש קוראים להם 'מופתים' או רוח הקודש וכדומה. כיצד באמת מתרחשים הדברים? כיון שהם חיים למעלה מהטבע, ומי שחי עם גופו ועצמו למעלה מהטבע, יכול לפעול דברים מחוץ לגבולות הטבע.

לבוא שלם עם המצוה לעולם הבא

כיון שלמדנו כי כל מצוה היא קנין בנפש, כבר אמרתי לכם כי מעשה אמיתי, לא משל ונמשל, אני אוהב לספר בכל הפרטים - עם כל הפיטשיווקס. ואספר:

רבי יחיאל ורקר ז"ל היה מיקירי ירושלים, איש בעל הרגשה מעולה ותפיסה נפלאה (הוא בעל "דפוס ורקר" הידוע בירושלים בימים ההם. כדי לקבל מושג לגבי האיש הדגול הזה, עובדה אחת מני רבות: פעם גמר אומר והחליט: כי שנה מליאה לא יכנס כלל לבית הדפוס שלו, וכך אמנם עשה. וכל כך למה? אחרי כ"ה שנים שהיה בדפוס, אמר לעצמו: שנה זו, שנת הכ"ה, אהיה כל השנה בן ישיבה, ואכן עזב את הדפוס והלך ללמוד שנה מליאה).

פעם אחת בעת זקנותו של רבי יחיאל ורקר ז"ל, חלה ושכב במיטתו. באתי לבקרו. כמסיח לפי תומו סיפר לי את הסיפור דלהלן:

היה זה בימים המרים והקשים במלחמת העולם הראשונה. התורכים שלטו בירושלים. מוראות המלחמה ניכרו בכל פינה. מחסור, רעב, מחלות ומגיפות, ומעל לכל זה - המצב הנורא שבו גוייסו אנשים לצבא בלא אבחנה, (כאשר פירוש הגיוס הזה היה מוות בטוח). במקרים רבים התורכים גייסו את החיילים לאיסטנבול, שם הוטבעו ע"י האנגלים בים. כך נכרתו חייהם של בחורים צעירים, ואלה מהם שכבר היו נשואים - השאירו אחריהם נשים עגונות שלא ניתן היה להתירן. המצב היה טראגי ביותר.

בנסיבות אלה, מובן מאליו, כי כל מי שהיה יכול היה מתחבא, גויים ויהודים כאחד, הכל כדי שלא יגויסו. התורכים ראו כי הם הולכים ומפסידים במלחמה, צעירים לא התגייסו וכוח האדם שלהם נעשה גרוע מיום ליום. לכן עמדו ופרסמו גזירה, כי כל צעיר החייב גיוס שיייתפס כשהוא מסתתר - יישלח מיד לחזית. ומי שהחביא אותו - יתלו אותו בכיכר ליד שער יפו, למען ישמעו וייראו.

לאחר שהתורכים אכן ביצעו את איומם - ותלו שני אנשים יהודים ליד שער יפו, נפל פחד גדול על כל אלה שהתחבאו.

היה בחור אחד בירושלים, בשם ברינקר, וברינקר זה גם הוא התחבא, ומסיבה כלשהי נתגלה, נתפס והושם במעצר ב"קישלה" (הלא הוא בית האסורים בעיר העתיקה).

ידוע היה בירושלים, כי התורכים מקבלים שוחד, ואפילו במטבע קטן ניתן היה לשחד כל פקיד בממשלה. בני המשפחה פעלו עפ"י כלל זה ובערב שבת אחה"צ, ניגשו אנשים ממשפחתו אל החייל שעמד על משמרתו ב"קישלה", אחד העסקנים דחף לתוך ידו של השומר מטבע חשוב של חצי דינר, שנקרא אז "שישליק", ואמר לו כי אם יאפשר לברניקר לצאת מהמאסר לשבת, הוא מביטח לו בהן צדק כי במוצאי שבת יביא אותו בחזרה. השומר, שהמטבע נצנץ בעיניו, נעתר ואכן שיחרר אותו, באזהרה חמורה, כי לא ישכח להחזירו במוצאי שבת.

כמובן, בני המשפחה החליטו כי יש לעשות כל מה שאפשר כדי להציל אותו, אך לא ידעו כיצד לעשות זאת. הם החביאו אותו במחבוא נסתר במיוחד, ובינתיים שמעו כי הרבה מצליחים להתחבא בפרדסי פתח תקוה, שם לא היתה השגחה קפדנית של התורכים כמו בירושלים (גם היה איזה שהוא הסכם עם מושל האזור כי בפתח תקוה פנימה לא יחפשו רק מי שייצא מאיזור העיר יתפס). אבל הבעיה היתה, כיצד מגיעים עד פתח תקוה, כי הרי לאורך כל הדרך של היציאה מירושלים ועד מורדות שכונת מוצא, סמוך לירושלים, מצויים חיילים תורכיים לרוב, ומאד קשה לחמוק מהם ומעניניהם הבולשות.

ברניקר הצעיר פחד ללכת לבד. הוא גם היה חלוש ותשוש, מורעב וחסר כוחות, כי היה מוסתר זמן רב, עד שהיה כבר מיואש לגמרי, הוא התבטא ואמר לבני משפחתו: מה יש לי כבר להפסיד? וכי אלה הם חיים? אלך ואמסור את עצמי, וחסל. אך המשפחה כמובן לא הסכימה לקבל את הדין.

בצר להם, הלכה אחותו של ברניקר לר' יחיאל ורקר שהיה לו פטור מהגיוס, וביקשה ממנו כי יגמול חסד עם אחיה, היינו, יתלווה וייצא אתו עד מוצא, ומשם הוא כבר יגיע איכשהו לפתח תקוה. שמע ר' יחיאל ואמר לה: "אני מסכים. בשעה שלוש לפנות בוקר תדפקי בדלת ביתי ואני אלך אתו, וזה יעזור".

ואמנם, בשעה היעודה דפקה אחותו בדלת, ר' יחיאל התלבש מיד, לשאלת אשתו, "מה זה בשעה שלוש בבוקר?" ענה תשובה מתחמקת. כך חמק מן הבית, לקח עימו את הבחור ויצא אתו לדרך.

סיפר לי ר' יחיאל ורקר, השתלשלות הדברים מאותו רגע:

קצין תורכי רוצח

כיון שלא היה שייך ללכת בדרך הרגילה מבלי שיתפסו אותו, בחרתי במסלול דרך שכונת גבעת שאול. לצורך זה היה עלינו לעבור דרך שלושה הרים, שלוש פעמים לעלות ולרדת, על מנת להגיע למוצא. כך הלכנו, עברנו את ההר הראשון, הגענו להר השני ואף אותו עברנו, אבל כאשר הגענו למרומי ההר השלישי, הבוקר כבר התחיל להאיר, ואנו רואים לפתע לנגד עינינו כי בתחתית ההר רוכב קצין תורכי על סוס ומאחוריו שיירה שליומה של משתמטים שנתפסו, כשהם קשורים בשלשלאות ברזל זה לזה.

התחלנו לרעוד. הגענו מהר למסקנה: הקצין בודאי כבר ראה אותנו, ואם אכן כך - בודאי יתפוס אותנו. המצב מסובך. ברניקר רצה לברוח, אך מיד אמרתי לו: "מה תברח? הרי יש לו סוס והוא יכול לדלוק אחריו ולתפוס אותך! הוא אפילו לא יפחד להשאיר את כל העצורים שלו בכדי לרדוף אחריו כי הרי הם קשורים זה לזה, מה כבר תועיל בבריחתך?..."

"אז מה אעשה?" שאל ברניקר בנימת יאוש:

עניתי לו: מה פירוש מה נעשה? נבטח בהקב"ה, נאמר וידוי ונצעד, שנינו נמצאים בסכנה. אלא מאי? נאמר וידוי ולא נסתכל מולם, פשוט נתעלם מהם ונתפלל לה'. נקוה שיעזור". כך עשינו.

המשכנו בהליכתנו בכיוון מורד ההר. הקצין, כמובן, ראה אותנו, ירד מן הסוס, נעמד והמתין לנו. הוא אף השאיר רווח, מקום מסויים למעבר עברנו, כי אם יתברר שאנחנו "בסדר" - נוכל לעבור, (אכן היו הרבה אנשים פטורים מהצבא, במיוחד אזרחי חוץ - תושבי מדינה אחרת, שקיבלו אישור שהם פטורים מלהתגייס, ור' יחיאל אמנם היה לו אישור כזה אבל כמובן לא נמלט מסכנת 'מוות בתליה' על הליכתו עם הבחור).

אנחנו, המשיך ר' יחיאל את סיפורו, הולכים ואומרים וידוי, פעם אחר פעם, אמרנו אולי חמש-שש פעמים, ו"בין הפרקים", אני אומר לבחור: רק לא לפחד, לא להסתכל אליהם! אנו הולכים ואומרים, והולכים ואומרים, ובודאי הבחין כי אנחנו ממלמלים משהו, הנה אנו כבר קרובים אליו וממשיכים לומר ולא להסתכל אליהם, ובא הרגע המכריע: אנחנו על ידו נממש. אבל ממשיכים בהליכתנו, וממש נס ופלא: הוא נתן לנו לעבור, ניצלנו, חסדי ה' ממש!...

- ניצלנו! אומר ר' יחיאל, אבל גם כאשר כבר עברנו אותו, לא הפנינו שום מבט אליהם, עוד המשכנו באמירת וידוי ולהתפלל, ורק לאחר שעברנו כמאה מטר שמענו כיצד הוא עולה על סוסו ושומעים שהוא צועק לעבר שיירת האסירים בשפה התורכית: "אלא", כלומר לכו...

הלכנו עוד כמה עשרות מטרים, עד שהבינו כי הקצין עבר אתם את ההר ונעלם באופק במורד ההר, ואז נעצרנו. נשמנו לרווחה, התחבקנו והתנשקנו, הלא שנינו היינו בסכנה וב"ה יצאנו ממנה בנס גמור - ממות לחיים!

כאשר סיים ר' יחיאל לספר את קורות הדברים, הוא אמר לי: שמע נא ר' שלום בבקשה, זה לא הכל, כי עיקר הדבר הוא מה שאמר לי ברניקר באותו הרגע של ההצלה:

"יחיאל!" - אמר לי בהתרגשות - "הלא עכשיו קיימת את המצוה של 'כל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא' תראה להשתדל ולעשות הכל לבוא לעולם הבא שלם עם המצוה הזו, כל תאבד אותה ח"ו!" אתם שומעים הרגשה נפלאה של בחור באותה שעה גדולה, לשמור על המצוה לבוא עימה מצוחצחת לעולם הבא.

(להגיד)

ושפטו העדה, והצילו העדה (לה, כד-כה)

מכאן שיש לסנהדרין לצדד להציל את הנאשם ולהשתדל לזכותו (פסחים יב, א). ולהימנע בכל מקרה של ספק. עד שסנהדרין ההורגת אחת לשבעים שנה נקראת חובלנית, ורבי טרפון ורבי עקיבא אמרו שאילו היו בסנהדרין לא היה אדן נהרג מעולם, מחמת הספק. (מכות ז, א)

והתורה, לשון הוראה (זוהר ח"ג נג, ב). לכאורה, מה לנו ולזה, הלא איננו חברי סנהדרין. אבל כבר השריש רבי ישראל מסלאנט זצ"ל שכל אדם הוא למעשה דיין על עצמו, בכל אורחותיו. פוסק לעצמו בדיני שבת החמורים, באיסורי סקילה, ובלשון הרע השקולה כנגד שלוש העברות החמורות שבתורה (ערכין טז, א). ובכלל, אם "גדול המחטיוא יותר מן ההורגו" (במדבר רבה כא, ד), משום שמאבדו משני עולמות, הרי שעובר עבירה הוא כמתאבד. כמה יש לאדם להיות ירא חטא, ולהמנות על אותם "שהיו פורשים משבעים שערי המותר מיראתם שער אחד משערי האיסור" (חובות הלבבות שער התשובה פרק א').

כיוצא בכך פירש ב"תפארת ישראל" (סוף קידושין) מאמרם: "טוב שברופאים לגיהנם". ותמוה. שמואל היה רופא, הרמב"ם והרמב"ן, ועד לרבי חיים דוד מפטריקוב ולרבי שמואל העליר מצפת, זצ"ל. איך יובן. וכתב "שאין מאמר זה גנאי לרופא, אלא שבח לרופא המומחה. שהטוב שברופאים, אין כוונתו לכשר שבהם, רק למי שחושב את עצמו שהוא המומחה היותר גדול שברופאים, הוא המעוּד לגיהנם. שבגאוותו זאת סומך על ידיעתו ואינו מתייעץ עם חבריו, גם אינו חושש לעיין הדייט בספרי הרפואות לפני שיתן לחולה סממני הרפואות לוודא שלא יזיקהו, ואינו זיהר בדיני נפשות".

ואנו, לפני שאנו פוסקים לעצמנו היתר באיזה הלכה, האם נועצים אנו במורה הוראה ומעיינים בספרי הפוסקים. והלא כבר אמרו ("שבות יעקב" ח"ב. "פרי מגדים", משבצות זהב סדר ג') שהמורה הוראה מבלי שהסתכל בספר, דינו "כמורה הוראה בפני רבו"!

ואספר - פעם הייתי בשמחה באולמי וגשל. היו שם שולחנות עגולים, עם מקום פנוי לרוב. כנראה שכולם אוהבים לשבת ליד שולחן צר וארוך, לאורך הקיר. רוצים לזכות בקנין תורה של "יבוק חכמים" (תנא דבי אליהו זוטא יז). לא היה מקום לדחוף שם סיכה. ישבתי ממול, ברווחה, לקיים מצוות "והיו עיניך רואות את מורייך" (ישעיהו ל, כ).

הגיע רופא חרדי. לא התיישב במקום פנוי. עמד ממול, והסתכל. בעל השמחה יצא מגדרו: "רבי פלוני, רבי פלוני, יבא נא". העיף מבט, ניגש לראש כולל נכבד: "וואיל נא, במחילה". הקים אותו והושב את הרופא, שקיבל את הכבוד בטבעיות. ראש ישיבה לימינו, אב בית דין משמאלו, והוא במרכז, מי אם לא.

הרתיח אותי, איזו עזות. בהרגשה כזו, האם יוועץ במישהו? הלא הוא ואפסו עוד.

בעל השמחה ביקש שאומר מספר מילים. לחשתי לו: "אתה מכבד כל כך את הרופא, כנראה מפני שאין לך מספיק כסף לשלם לו. אז תרשה לי לשלם לו.

פתחתי ואמרתי: "רבותי, שמואל היה רופא. רופאו האישי של רבינו הקדוש (בבא מציעא פה, ב). והיה ראש ישיבה בנהרדעה (שבת קטז, ב) וכל רז לא נעלם ממנו (חולין נט, א) וקראוהו "אריה" (מנחות לח, ב) על גדלותו בתורה, ו"מלך" בה (בבא קמא צו, ב). ועם כל זאת לא נקרא בשם

"רבי", אלא בשם "שמואל" סתם, והרופא דנן, קוראים אותו רבי פלוני! אתמהא!"

ראיתי שהשאלה מצאה חן בעיני כולם, וביחוד בעיני רבי פלוני. אכן, זכה למה שלא זכה שמואל בקוראי שמו!

"אבל זו משנה מפורשת במסכת בבא מציעא (פ"ב מ"א): אבידת אביו ואבידת רבו, של רבו קודמת. מפני שאביו הביאו לחיי העולם הזה, ורבו מבאיו לחיי העולם הבא –

מעתה, רבותי, הכל מובן! שמואל היה רופא מומחה, והחולים שעברו כמעט לעולם שכולו טוב החלימו תחת ידו והחזירם לחיי העולם הזה, לכן לא נקרא רבי. אבל יש רופאים שמביאים את המטופלים לחיי העולם הבא, בדיון יש לקרותם בשם רבי..."

איי, באותו הרגע הוא היה מוכן לתת את כסאו לאותו ראש כולל... ומי שצוחק, מכה "על חטא" על לב הזולת! האין אנו עצמינו חותכים דיני נפשות בקלות ראש, נפשותינו שלנו. נכנסים לספקות בעיני הלכה, פוסעים בזחיות בשדות מוקשים! (והגדת)

"והקרייתם לכם ערים ערי מקלט... ונס שמה רוצח מכה נפש בשגגה... וימת בה עד מות הכהן הגדול..." (לה, יא, כה)

לפי שהיה לו לכהן הגדול להתפלל שלא תארע תקלה זו לישראל בחייו!" (רש"י)

בספר "נפלאות רבי עקיבא אייגר" מסופר: בפונזא היה חולה שהגיע עד שערי מוות והרופאים התייאשו מחייו, אמרו שאין רפואה למחלתו. בינתיים נודע שפמליית המלך עוברת דרך פונזא. מיהרו והבהילו את רופאו של המלך אל החולה. בדקו והביע דעתו שאין מה לעשות - כדברי הרופאים שקדמו לו.

שמע זאת הגאון רבי עקיבא אייגר זצ"ל, רב העיר. פנה אל הרופא ואמר: "יסלח לי כבודו, אם אשאל אותו שאלה".

ענה הרופא: "בכל הכבוד! ישאל הרב את שאלתו!" שאל הגאון: "לו חלה המלך, חלילה, במחלה זו - מה היו עושים?"

נותר הרופא דומם, ולאחר רגע ארוך השיב: "אומר לרב את האמת. יש עוף אחד בנבכי היער, הרחק מכל מקום יישוב. עוף נדיר, שאם יצודו אותו ויבשלו בשרו וישקו את החולה מן המרק הזה, זו היא רפואתו. כבוד הרב שאל מה הייתי עושה לו חלה המלך במחלה זו - ובכן, הייתי שולח פלוגות חיילים לפשוט על היערות, לפלס בהם דרך, ללחום בחיות הטרף - ולאחר את העוף. רבים הסיכויים, שכאשר ישובו ממסעם המפריך יתברר שאין זה העוף הדרוש אלא עוף דומה, ויצטרכו לשוב על עקבותיהם, ומי יודע אם ימצאו את העוף ויצליחו להביאו. כל זאת היו עושים בשביל המלך - אבל בשביל אדם פשוט אין כל עצה, והמחלה חשוכת מרפא."

הלך הרופא לדרכו, והגאון נכנס לחדרו. לקח בידו ספר תהלים, ושפך נפשו בתחינה לבורא עולם שיזמן לחולה את רפואתו.

עודו מתפלל, ומן התנור נשמע קול שכשור, שקשוק וטפיחה. ביקש הגאון שיעלו לגג, כי קול בוקע מן הארובה. עלה אחד מבני הבית לגג - ומצא ציפור מוזרה מתחבטת בארובה, מבלי יכולת להיחלץ. נטל את העוף, ושב עימו לחדרו של הרב. נהרו פני הגאון, נטל את העוף והלך עימו לבית החולה. הורה לבני הבית לבשל את בשרו, ולהגמיא לחולה מהמרק - וציווה שאת הנוצות שימרטו מהעוף ישמרו במקום מוצנע. כעבור כמה חודשים נסע רופא המלך דרך פונזא. נזכר בחולה היהודי שהרב גילה בעיניו מעורבות כה רבה. בטוח שהיה שהחולה נפטר זה מכבר, ובכל זאת עלה לביתו. בישרוהו שהחולה התרפא זה מכבר, והוא שווה כעת במקום עבודתו. אם הרופא ימתין, יפגוש בו.

נעתקו המילים מפי הרופא. לבסוף שאל: "באיזו תרופה טיפלו בו?" השיבוהו: "הרב הביא לכאן עוף, והורה לבשלו ולהשקות את החולה במרק".

השתומם ואמר: "כלום יש עוף נוסף, שיש לו אותן סגולות ריפוי?" נזכרו שהרב הורה לגנוז את נוצות העוף למשמרת. הוציאון והראון לרופא. התבונן בהן וקבע:

"הרי זה אותו עוף נדיר - כיצד הגיע לידי הרב? עתה נוכחתי לדעת שהרב יכול להשיג בתפילתו כל חפצו - אף מה שיקשה על המלך להשיג בגדודי חייליו!"

והרי מה שכתב הגר"ש וולבה זצ"ל בספרו "עלי שור" (ח"א עמ' קיג) "והנה ידועה העובדה שבקשו פעם מהגאון רבי עקיבא איגר זצ"ל (אגרות סופרים עמ' 74) לבקש עבור חולה, וכעבור זמן מה נתקבל ממנו

מכתב בו כתב: 'ועל דבר שבקשוני להתפלל עבור חולה... התפללתי ולא נענית, אולי היתה איזו טעות בשם' - שלא עלה על דעת הגאון רבי עקיבא איגר זצ"ל כי אמנם לא נענתה תפילתו.

"ולמעלה מכל ספק: אילו היינו אנחנו ודאיים באמונתנו ועבדי ה' בחייו, הייתה גם תפילתנו מתקבלת תמיד והיינו מביאים לעולם מרפא וברכה בזכות תפילתנו"

הגה"צ רבי מתתיהו סלמון שליט"א, משיג בליקווד, מביא משמו של הגה"צ רבי אליהו לופיאן זצ"ל לימוד מאלף אודות עוצמתה של התפילה. הגמרא בראש השנה (יח ע"א) אומרת משמו של רבי מאיר:

"שנים שעלו למטה וחולין שווה, וכן שניים שעלו לגרדום (מקום שדנים בו נפשו להריגה - רש"י) ודינם שווה (שניהם נתפסו על דבר אחד) - זה ירד זה לא ירד, זה ניצל זה לא ניצל. מפני מה זה ירד וזה לא ירד? זה ניצל זה לא ניצל? זה התפלל ונענה וזה התפלל ולא נענה".

שאל הגה"צ רבי אליהו לאפיאן זצ"ל: הלא מדובר כאן על שני חולים ש"עלו למטה וחולים שווה, והרופאים כבר נתיאשו מחיהם. וכן השניים שעלו לגרדום למשפט ההריגה, וכאשר ניגשו כולם להתפלל היעלה על הדעת שלא יתכוונו?!

האם בכלל יכול להיות שיחלמו על דברים אחרים והבלי הזמן, כאשר הם מתפללים ועומדים על סף הריגה? מהו שלא התפללו תפילה שלימה? אלא היה אומר רבי אליהו לאפיאן שבוודאי התכוונו למה שביקשו, אלא שלא האמינו שיכלו להשיג את מבוקשם! ביקשו "רפאינו" אבל לא האמינו בלב שלם שיושעו!

הייתכן? עד כדי כך...

לדאבונו כך גם המצב היום רח"ל, כשמתפללים עבור חולים, ואפילו כשמגיעים עד כדי בכייה בתפילה, כמדומה שהם כבר מיואשים. לא כך מתפללים! זאת לא תפילה שלימה! צריכים להיות מאמינים בכוח התפילה, כי כשמתפללים באמונה שלימה נושעים!

"זה ירד וזה לא ירד" הרבה נושעים ע"י התהלים! רק שאין לנו עיניים לראות שבזכות זה נושעו! כשאחד מתרפא, תולים את שיפור מצבו ברופא זה או אחר, או ב"מזל" שהיה לו. אבל האמת היא שה"תהלים" הם שעזרו, ולא שום דבר אחר!

כוחה של תפילה עצום ורב הוא לאין ערוך "וחביבין ישראל שאין צריכים שליח, וכל ברנש בכוחו למצוא טוב על ידי תפילה, וה' מתאוה, כביכול, לתפילתן של צדיקים. התפילה היא מטה עוז ביד כל אדם, וכל שישים מבטחו בו יתברך כן יעלה וכן יצליח" - כותב מרן החזו"א באיגרותיו (חלק א סימן ב).

הנה מה שכתב רבינו הרמב"ם (הלכות ברכות פ"י הכ"ו) "כללו של דבר לעולם יצחק אדם על העתיד לבא ויבקש רחמים ויתן הודיה על מה שעבר ויודה וישבח כפי כחו, וכל המרבה להודות את ה' ולשבחו תמיד הרי זה משובח".

הרי שהתפילה - הבקשה צריכה לבוא מכל הלב ועם כל העוצמה, זו הכוונה במילה "יצחק". ואז, הובטח האדם שיושע, כמו שנאמר בתהלים (יח, ד) "מהולל אקרא ה' ומן אויבי אושע". פירש האבן עזרא: "בקראי אליו בתהלות מיד אושע".

ללמדנו, שאל יתייאש האדם מן הרחמים, וימשיך וידפוק על דלתי מרומים, כמו שאמר המשורר "דלתי מרום לא ננעלו" (הגה"צ רבי שלום שבזי זצ"ל גדול משוררי תימן), ושלכל פעולה צריך האדם לסמוך תפילה, ולחזור ולהתפלל - עד שיושע!

נאמר בפרשה: "והקרייתם לכם ערים ערי מקלט... ונס שמה רוצח מכה נפש בשגגה... וישב בה עד מות הכהן הגדול" (לה, יא, כה).

רוצח בשגגה, עונשו הוא גלות, הרוצח הוצרך לנוס אל אחת מערי המקלט שיעד משה, ועד שנכנס לעיר היה צריך לחשוש לחייו מפני גואל הדם. רק בתוך עיר המקלט נאסר על גואל הדם לפגוע ברוצח. עד מתי הוצרך לשהות שם? כותבת התורה - עד מות הכהן הגדול. ברגע שמת, כל הרוצחים יכלו לשוב לעירם בבטחה.

מדוע תלתה התורה את שחרור הרוצח במותו של הכהן הגדול? מהו הקשר, שבוודאי קיים, בין שני הדברים?

רש"י בפירושו על התורה מביא כך: "לפי שהיה לו לכהן הגדול להתפלל שלא תארע תקלה זו לישראל בחייו!"

זאת אומרת, הרצח היה יכול להימנע, אם הכהן הגדול היה מתפלל שלא ישפך דם נקי. ואם כן נשפך, כנראה שתפילתו לא היתה שלמה.

והמסר הוא עצום, אנו רואים כמה גדולה כוחה של התפילה - באפשרות של תפילת הכהן, למנוע רצח בשגגה על עם שלם! (בנועם שיח) "אלה מסעי בני ישראל" (לג, א)

"לאחר תקופה, הגיעו הנאצים ימ"ש לשיבה, והעלו אחד אחד למשפט, קודם שהוציאוהו להורג ביריה, כאשר הגיע תורי - מספר רבי חיים - גזר עלי השופט גזר דין מוות. ידעתי שעד המוות יש לי בערך עוד שתי דקות. פרצתי בבכי והעזתי לפנות בבקשה לבוא עולם: "זכור לי זכות זו שעשיתי עם הבחור העיוור כשנתתי לו את מיטתי והלכתי לישון על הרצפה".

אמר לו הנאצי הממונה על ההריגה: "הינך בחור נאה, חבל עליך, תברח! ואני אעשה את עצמי כאילו אני יורה עליך אך מחטיא את המטרה..."

וכך הוי, רבי חיים ברח וניצל.

כשסיפר זאת רבי חיים הוסיף: "התורה שלמדתי בחיי, כולה בזכות אותו מעשה חסד שעשיתי עם הבחור העיוור, צא וראה כוחו ושכרו של מעשה חסד!"

גאון בצדקותו וגאון בהנהגתו היה הגר"ח קרייזוירט זצ"ל מלבד שהיה בקי בש"ס בבלי וירושלמי. עוד בהיותו עול לימים, יצא שם לבקיאותו העצומה בכל מכמני התורה.

רבים יודעים, כי הגר"ח קרייזוירט זצ"ל עסק רבות בסיוע ליתומים ואלמנות, משפחות רבות חייבות לו את חייהן. בפקחותו הרבה, הוא ניווט מערכת חסד עניפה שחרגה מגבולות מקום מגוריו, חצתה ימים ודילגה יבשות. על להיטותו של הגר"ח קרייזוירט זצ"ל, לקיום מצות החסד,

שמענו מיהודי נכבד שהיה נוכח בפגישתו של הגאון זצ"ל עם להבחל"ח הרב אלימלך פירר שליט"א, באותו מעמד סיפר הגר"ח קרייזוירט זצ"ל, כי בהיות צעיר לימים הוא נכנס למעונו של גדול הדור הגאון רבי חיים עוזר גרודזינסקי זצ"ל שניהל ברמה את רבנותו בעיר וילנא, ואף עסק בעשיית צדקה וחסד בקנה מידה נרחב ביותר, וביתו המה בכל שעות היום מאנשים שנכנסו ובאו בעניני צדקה וחסד שונים.

"על שולחנו של ר' חיים עוזר" סיפר, היה מונח ספרו "אחייעזר" שבו מקבץ של תשובות הלכתיות שהשיב הגאון לשואליו. ילדות נזרקה בי והעזתי פני ושאלתי "והיכן הם חלקיו הנוספים של הספר?" ר' חיים עוזר לא דחני מעל פניו, אלא הכנסני לחדר פנימי והראה לי פנקסים רבים סדורים בסדר מופתי תוך שאמר "הנה אחיעזר ח"ב. היו אלו הפנקסים שבהם נרשמו פעולות הצדקה והחסד שנעשו על ידו!".

(להתעדן באהבתך)

אמרו חז"ל (מד"ר ותנחומא) למה זכו מסעות אלו להכתב בתורה? אלא מפני שקבלו את ישראל במדבר והיו אורחיהם. ועתיד הקב"ה לתת שכר טוב למדבר, שעכשיו הוא יבש וחסר כל, אבל לעתיד לבוא יהפוך המדבר לישוב ויהיו בו מים רבים ועצים רבים. ומכאן ילמד האדם קל וחומר, מה מדבר שאין בו דעת ופרע לו הקב"ה שכרו על שאירח את ישראל, כל המארח תלמיד חכם בתוך ביתו ונותן לו מזון ומהנהגו מנכסיו על אחת כמה וכמה שיקבל שכר כפול ומכופל מאת הקב"ה.

מוסר עצום ונורא למדים מכאן. הלא המדבר שקבל את ישראל לאורחים לא עשה זאת במחשבה תחילה. ולא היה לו אפשרות להתנגד לזה, בכל זאת, כיון שסוף סוף בא על ידו לעם ישראל טובה אין הקב"ה מקפח שכרם ופרסם שמוותם בתורה להוקיר להם טובה. קל וחומר כשאדם היטיב לזולת בכוונה תחילה וברצון טוב שכרו כפול ומכופל לאין ערוך...

כדי ללמוד לאיזו זכות אפשר להגיע ע"י מעשה חסד אחד, הבה ונתבונן בדברים דלהלן:

רחב זונה היתה ובזכות מעשה טוב שעשתה זכתה ויצאו ממנה נביאים וכהנים ואלו הן: נריה ברוך ושריה מחסיה ירמיה חלקיה חנמאל ושלום, רבי יהודה אומר אף חולדה הנביאה מבני בניה של רחב הזונה היתה. עוד אמרו שם: נתגיירה רחב ונשאה את יהושע בן נון.

כתב הסבא מקלם זצ"ל ("חכמה ומוסר" מאמר ז): כשרואים דבר זה עומדים משתוממים, היאומן כי יסופר, למה זכתה רחב שהיתה גויה ופרוצה ארבעים שנה! זכתה להיות אשת גדול הדור ממלא מקומו של משה רבינו, אשר העמיד חמה במקומה, והכניס את ישראל לארץ הנבחרת וכבש ל"א מלכים וכו' וכו'. ולא די בזאת אלא שזכתה להעמיד שמונה נביאים בישראל ואת חולדה הנביאה. על מה ולמה זכתה לכל הגדולה הזאת, ואיך זכתה לזכויות נשגבות אלו?

זכות אחת עשתה וממנה זכתה לכל הגדולה הזאת! עשתה חסד עם ב' אנשים והחביאתם אצלה בעליה שלא יתפשם מלך יריחו, ובזה עשתה זכות לכלל ישראל שהיו הם שלוחם, לכן זכתה וקבלה שכר עצום זה.

סיפור מדהים ומאלף סיפר על עצמו הגאון רבי חיים קרייזוירט זצ"ל, וממנו נלמד עד כמה נשגבה מעלת עשיית חסד עם הזולת: "בתקופה שלמדתי בישיבה, היה שם בחור עיוור, שמחוסר כל נאלץ לישון על הרצפה, הדבר חרה לי מאוד, ריחמתי עליו ונתתי לו את מיטתי לישון בה ואני ישנתי על הרצפה".

בדרך הדרוש

אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים לצבאותם ביד משה ואהרן ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם על פי ה' וגו' (לג, ב)

יש לדקדק במה שאמר על פי ה' דפשיטא שלא עשה אפילו דבר קטן אם לא על פי ה'.

ונראה לפרש, דהאלישך הקשה על אומרו 'ביד משה ואהרן' והא קצת מסעות היו אחרי מות אהרן, ואיך יהיו אלה מסעי ביד משה ואהרן.

והנה לכאורה יש לתרץ קושיא זו דהא קי"ל אין מוקדם ומאוחר בתורה. אך יש להקשות למה באמת אין מוקדם ומאוחר בתורה. אכן זה תליא בפלוגתא דאיתא במס' גיטין דף ס' אמר ר' יוחנן משום ר' בנאה תורה מגילה מגילה ניתנה, שנאמר וכו' ר שמעון בן לקיש אומר תורה חתומה ניתנה. ופירש"י מגילה מגילה ניתנה כשנאמרה פרשה למושה היה כותבה, ולבסוף מ' שנה כשנגמרו כל הפרשיות, חיברן בגידן ותפרן.

והשתא א"ש, אלה מסעי בני ישראל וגו' ביד משה ואהרן, וקשה הא קצת מסעות היו אחר מיתת אהרן, ועכצ"ל דאין מוקדם ומאוחר בתורה, וא"כ עכצ"ל דהתורה חתומה ניתנה ועד סוף מ' שנה היו סדורות לו בע"פ, וקשה האיך חזר הפרשיות בע"פ הלא דברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בע"פ לכך אמר ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם על פי ה' דייקא, ר"ל דעדיין לא היו דברים שבכתב, כי הקב"ה ג"כ היה אומרם בע"פ, וא"כ היה משה ג"כ רשאי לאומרם בע"פ ודו"ק.

(בא ישועה ונחמה)

וידבר ד' אל משה נקום נקמת בני ישראל מאת המדינים אחר תאסף על עמך (לא, ב)

קשה למה דוקא אחר נקמת המדינים יאסף אל עמיו, ויש לתרץ ע"פ מה דאיתא במס' סנהדרין (דף ל"ט ע"א) שאל האי מינא לר"ג אלוקים כהן הוא כי קבר למושה במאי קטבל אילימא במים הא כתיב מי מודד בשעלו מים אלא בנורא דכתיב כל אשר לא יבוא באש תעבירו במים נמצא מכת הפסוק כל אשר לא יבוא באש מוכח שהקב"ה יכול לקבור למושה דאל"כ לא הי' לו תירוצו והפסוק כתיב גבי געולי מדין, איתא במדרש בשעת מיתת אהרן הבטיחו הקב"ה למושה שהוא בעצמו יקבור אותו וזה שאמר הכתוב נקום נקמת וכו' ממילא כל אשר לא יבוא באש נמצא מכת הפסוק הזה מוכח שאני יכול לקבור אותו לז"א אחר תאסף אל עמך.

(מדרש יונתן)

וידבר ד' אל משה נקום נקמת בני ישראל מאת המדינים אחר תאסף על עמך (לא, ב) בס' עדות ביוסף פי' הסמיכות עפ"י הידוע דמושה חטא בעשה: שאמר השי"ת אליו "ודברתם אל הסלע" והוא הכה, וידוע דעל העשה מענישין בעידן ריתחא ואי' כל ימיו של בלעם לא כעס הקב"ה כדאי' בגמ' כמה צדקות עשיתי עמכם שלא כעסתי באותן הימים, ואי' במד' ע"ז כל ימי חיי בלעם, וא"כ כל ימי בלעם לא הי' עידן ריתחא ולא יוכל משה למות, אבל בנקום נקמת מדין אז בלעם בן בעור הרגו בחרב, ואז שוב יוכל הקב"ה לכעוס, ואז שפיר ואחר תאסף אל עמך.

וקשה על מ"ד חתומה ניתנה נמצא שלא נכתבה התורה כלל עד לסוף מ' שנה לאחר שנאמרו לו כל הפרשיות, א"כ האיך היה רשאי משה לחזור על (ילקוט האורים).

ורכב מאמינים

עלון שבועי מבית 'בני אמונים'

390

פרשת מטות מסעי

תשפ"א

פניני אמן ותפלה בפרשה

מאוצרות אמונים

ישראל הטבה גשמיית גרידא; כביכול אין הבדל מהותי בין ארץ ישראל לשאר הארצות, וכפי שכל אמות העולם זכו בחבל ארץ שבו יוכלו לשכון במנוחה, כך זכתה אמתנו בארץ ישראל רק כדי שיוכלו לשבת בה במנוחה ולשבע משובה.

הסובר כן אינו אלא 'בור', המחשב ומקדש את חיי העולם הזה. שכן הסבה האמתית שמחמתה עלינו לשמח ולהודות על ירשת הארץ אינה אלא מחמת קדושתה היתרה והמצוות הרבות התלויות בה. על כן תקנו חכמים שבהודאתנו על הארץ ועל ירושלים נתיחס לעצמם מעלתן הרוחנית - 'על הארץ' ו'בונה ירושלים', ולא לטובה הגשמית הצומחת לנו מהן.

מורח משה' מהדורה תלמיאה עקב

תפלותינו על הגאולה נמנעות בשביל מזון וכסות

"וישב בה עד מות הכהן הגדול" (לה כה)

במסכת מכות (יא א) מבאר שאמו של הכהן הגדול היתה מספקת מזון וכסות ליושבי עיר המקלט כדי שלא יתפללו על בנה שימות.

נדמה לעצמנו; יושב הגולה ביד עם מתי מעט גולים כמותו, מתקן לחלוטין ממשיפחתו וקהלתו; הפתרון היחיד העומד לרשותו כדי שיוכל לצאת ממצבו הקשה הוא בכך שיתפלל על פטירתו של הכהן הגדול - הכי בעבור טובה קלה של מזון וכסות יותר על חרותו!?

באר רבי זלמן סודובסקי: אמנם אמת הדבר כי אספקת מזון ולבוש לא תמנע מהגולים מלהתפלל על מות הכהן הגדול, אולם יש בידיה כדי להוריד מכחה. שכן תפלה הנאמרת מתוך עני ומחסור, קרובה יותר להתקבל מתפלה הנאמרת מתוך שבע ורוחה, ככתוב (תהלים סט לד): "כי שמע אל אביונים ה' ואת אסיריו לא בזה".

עוד יש שבאר כי עד כמה שעבדה זו נראית לעינינו כמפרכת, הלא אם אך נתבונן נראה שאף אנו מתנהגים כך; שרונים אנו בגלות ארפה ומרה, אפופה בקשיים רוחניים וגשמיים. בידינו להתפלל על הגאולה שתביא לנו טובה נצחית, ובפעל איננו עושים זאת אלא בשעה שאנו נתונים בצרה, ואלו בשעה שמזוננו מצוי לנו ברוחה מתירשלים אנו מלהתפלל על הגאולה - היתכן!?

אזנים לתורה; אהל משה' (לרמ"י שיינקמן)

ענית אמן מכלל הברכה

"כי לא מלאו אתרי" (לב יא)

ראשי התבות: "כי לא מלאו אתרי" - הם בגימטריה צ"א בגימטריה של 'אמן', ללמדך כי תבת 'אמן' היא הממלאת ומשלימה את הברכה. וכפי שכתב המשנה ברוח' (א"ח קסו כ): "שענית אמן היא גם כן מכלל הברכה".

י"ד בני אמונים, הרב יעקב דב מרמון שטיין שליט"א

ובצל כנפיך תסתירנו - מנפסי המקטרגים

"ואם לא תעשון כן הנה חטאתם לה' וידעו חטאתכם אשר תמצא אתכם" (לב כג)

דרש הר"ב ז"ל:

כידוע, מכל מצוה שאדם עושה נברא מלאך מליץ טוב ומכל עברה נברא מקטרג. המלאך שנוברא מעשית מצוה מחפש אחר עושה המצוה, ואלו המקטרג מחפש אחר מי שברא אותו בחטאו. לכן התקנו משה באומרו: "ידעו חטאתכם אשר תמצא אתכם".

על כך אנו מבקשים בתפלת ערבית: "ובצל כנפיך תסתירנו", וכמו כן בסדר הסליחות אנו מבקשים: "תביאנו צל ידו תחת כנפי השכינה" - שאף על פי שחטאנו, יסתירנו הקדוש ברוך הוא מפני המקטרגים שנוברא מחמת חטאנו, לבל ימצאו אותנו.

נמוקי רד"ב ז"ל ויצא

ברכת הארץ - ברוחניות ולא בגשמיות

"והורשתם את כל ישיבי הארץ מפניכם ואבדתם את כל משפחתם ואת כל צלמי מסכתם תאבדו ואת כל במותם תשימיו" (לג ג)

אמרו חכמים (ברכות מט א) כי מי שחותם את הברכה השניה של ברכת המזון בלשון: "ברוך אתה ה' מנחיל ארצות" במקום: "על הארץ ועל המזון", וכן מי שחותם את הברכה השלישית בברכת המזון, בלשון: "ברוך אתה ה' מושיע את ישראל", במקום: "בונה ירושלים" - "הרי זה בור".

באר ה'תתם סופר:

החותם בלשון 'מנחיל ארצות' או 'מושיע את ישראל', מגלה דעתו כי הוא רואה בנחלת ארץ

להודות על כל "אשר צוה ה'

"וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל לאמור זה הדבר אשר צוה ה'" (ל ב)

דרש האדמו"ר מצאנז בעל ה'שפע חיים':

אמרו חכמים (חלין ב): "אין אדם נוקף [פוצע] אצבעו מלמטה, אלא אם כן מכריזו עליו מלמעלה"; על האדם להאמין כי כל הקורות אותו בחייו, ובכללם אף הפרטים הקטנים ביותר, נעשים בהשגחה פרטית. וכבר כתב הרמב"ן (שמות יג טז): "אין לאדם חלק בתורת משה רבנו עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו שכלם נסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם". משום כך תקנו חכמים שיפתח האדם את יומו באמירת ברכות השחר שבהן הוא מודה לקדוש ברוך הוא בפרטות על כל הטובות שעושה עמו, ובאמצעות אמירתו מפנים שכל הטובות שאוזה בהן באות לו בהשגחה פרטית מאת ה'.

יסוד זה נרמז בפסוק שלפנינו: "וידבר משה אל ראשי המטות" ללמד "לבני ישראל" שעל כל דבר הקורה עמם עליהם: "לאמור: זה הדבר אשר צוה ה'".

שפע חיים' תשנ"ה

לנשק את הספר ולפתח את היד

"איש כי יד נדר לה' או השבע שבועה לאסור אסר על נפשו לא יחל דברו ככל היצא מפיו יעשה" (ל ג)

פעם הזמן המגיד מקלם לשבת באחת מעירות אירופה. בברך יום השבת הבחין כי בעת שמוציאים את ספר התורה לקריאה, אין המתפללים מנשקים את ספר התורה בפה, אלא נושמים בו באצבעותיהם ואחר מנשקים את קצותיהן. לאחר סיום הקריאה נוכח המגיד לראות עוד כי הנבאי מכה על הבימה ומכריז כי מי שלא ישלם את הנדרים שנגד בעת העליה לתורה, לא יזכה יותר לעלות לתורה...

עם סיום התפלה הזמן המגיד לשאת בפני המתפללים דברי כבושין כנהוג, ובין דבריו אמר את תוכחתו המסתרת: "בעיריתכם - עולם הפוך ראיתי. בכל קהלות ישראל מנשקים את התורה בפה, ונותנים דקה ביד, ואלו אצלם נוכחתי לראות כי מנשקים את התורה ביד, ונותנים דקה בפה..."

פרדס יוסף' קדושים אות כח

ביום רביעי ה' באב יחול יומא דהלולא של האר"י הקדוש, עליו העידו שהקדיש מדי יום מזמנו הקר מפז כדי לענות אמן אחר ברכות השחר של מתפללי בית מדרשו, כפי שהביאו מאורי הדורות:

• האר"י הקדוש היה עונה אמן אחר המברכים ברכות השחר בבית הכנסת, אפלו היו מאה היה עונה אמן אחריהם (שערי תשובה' א"ח ו ט).

• "איתא בכתבי האר"י ז"ל שהיה שומע ברכת השחר אפלו ממאה אנשים. אף על פי שהיה יכול ברע אחד ליחד כל העולמות, אפלו הכי לא השגיח על זמנו לשמע אפלו מאה פעמים, הנותן לשכני בינה וכל הברכות" (סדר היום' לבית אהרן מקרלין).

ברכות השחר: בקול בכוונה בחברותא.

אפלו מאה פעמים

'יגדל' (יג): העקר השנים עשר - ביאת המשיח

האמונה בביאת המשיח

העקר השנים עשר מחייב אותנו להאמין באמונה שלמה כי עתיד מלך המשיח להתגלות ולבא לגאולנו, כפי שהבטחנו בתורה ובנביאים. ואף על פי שכבר מאות ואלפי שנים אנו מצפים לביאתו והוא מתממה מלבוא, עם כל זה מחייבים אנו להמשיך ולצפות לו, ואין לנו לקבל ולחשב את זמן הוצאתו, אלא עלינו להאמין ולהתפלל לבואו בכל יום.

עוד עלינו להאמין כי מלך המשיח יהיה מצד דוד ושלמה, שאין מלך ישראל אלא מבית דוד ומצד שלמה, ויהיה גדול בתחכמו ומעלה יותר מכל המלכים שהיו מאז ומעולם (פיה"מ לרמב"ם סנהדרין הקדמה לפ"ה).

הרמב"ם (מלכים א) כותב שהמסתפק או המזלזל בענין ביאת המשיח, הרי זה כופר בתורה, שכן: "כפרש'ת בלעם... נבא בשני המשיחים: במשיח הראשון שהוא דוד שהושיע את ישראל מיד צריהם, ובמשיח האחרון ישמור מבני שמושיע את ישראל מיד בני עשו, ושם הוא אומר (בסדר כ"ז): אראנו ולא עתה" - זה דוד, אשורנו ולא קרוב - זה מלך המשיח.

הסמ"ק (מגוה א) כתב שהאמונה בביאת הגאול כלולה בחיוב האמונה בה' שהיא יסוד כל התורה כלה. שכן בצווחו (שמות כ"ב): "אנכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים", אומר הקדוש ברוך הוא: "כשם שאני רוצה שתאמינו בי שאני הוצאתי אתכם, כך אני רוצה שתאמינו בי שאני ה' אלוקיכם ואני עתיד למצב אתכם ולהושיעכם".

לחיות בצפייה לביאת המשיח

הרמב"ם (שם) בכאור את חיוב האמונה בביאת המשיח, כתב: "וכל מי שאינו מאמין בו, או מי שאינו מחכה לביאתו, לא בשאר נביאים בלבד הוא כופר, אלא בתורה ובמשה ובנבי"ו. מדברים אלו למד הגר"ז סולוביצ'יק מברקים כי אין די להאמין בביאת המשיח, אלא אם חובת להאמין שיכול הוא לבא בכל רגע, ומתוך כך לחכות תמיד לבואו. שכן מי שהאמין באמת שהמשיח יכול לבא בכל רגע, בהכרח יצפה ויחכה לו בכל עת. ועל כך אנו אומרים בתפלה: "כי לישועתך קוינו כל היום" - אנו מתארים את כל ימינו בצפייה לישועה.

מסדר שלוש עשר העשרים הביע את הרעיון האמור בכך שסדר עקר זה בדרך שאלה ותשובה: "אני מאמין באמונה שלמה בביאת המשיח, ואף על פי שיתממה, עם כל זה אחכה לו בכל יום שיבא". לאמר: מלבד עצם האמונה בביאת המשיח, מחייבים אנו להאמין ולחכות שיבא בכל רגע, ואין בענין שהוא מתעכב לבא, כדי לגרע כפולה הנחמה מחובתנו לצפות בכל יום שיבא (פניני רבנו הגר"י ע"מ פה).

על הרוב בעל האמרי אמת מוגר מספר כי נמנע מלעלות להר הזיתים. פעם הסביר את טעמו לאחד ממקורביו: "הן הכל יודעים לפי שמצפים אנו שבבואו יחצו" נאשיל במדת הרחמים, מבלי שנסגל מחבלי המלחמה (בז"ח פסחים שם).

עוד יש מי שפרש שיש שני אפסים שיכולה הגאולה לבא. יש גאולה 'בעתה' הינו פשוט שנצבע לה, ויש גאולה של 'אחישנה', שהקדוש ברוך הוא יחיש וימחר את הגאולה לפני זמנה (ראו סנהדרין צ"ח א) 'קץ הימין' הוא כנוי לגאולה בזמנה, בבוא היום המיועד לגאולה. ואולם 'קץ הימין' הוא כנוי לגאולה של 'אחישנה' שימחר הקדוש ברוך הוא לגאולנו במינה, ועל גאולה זו אנו מבקשים (סדר 'זכור שלום').

הצפייה - תנאי לישועה

הצפייה לגאולה אינה רק חלק בלתי נפרד

ישלח הקדוש ברוך הוא לקץ הימין - באחרית הימים, את משיחנו כדי לפדות את אלו שהם מחפ'י קץ ישועות.

מהאמונה בביאת המשיח, אלא היא אף תנאי לזכות בביאתו. וכפי שכתב הסב"ט (בית אלקים שער התפלה פרק יז): "כי המצפים אליה זוכים לראות בשמחת הגאולה, ושאינם מצפים לה אינם זוכים". לפיכך תחן הפיוט לומר: "ישלח לקץ הימין משיחנו לפדות מחפ'י קץ ישועות" (מגיד צדק בסדר שער הרחמים).

המשיח רבי יחזקאל ולינשטיין אומר כי כשם שבני ישראל לא נגאלו ממצרים עד שצאקו לה בתפלה, כך אף בענין הגאולה העתידה; כל שיתן האדם אל לבו את המצב העגום שבו שרוים ישראל בגלות, ומתוך כך יזעק ויבין בתפלה לבוא הגאולה, כך יזכה לראות בביאת הגאול (אור יחזקאל - אמונה ע"י רסד, רפח).

רגיל היה הדרשן הקדוש רבי משה פהנא מגביטט לעורר בנוגע לשמים מן הברכות שבהן מבקשים אנו על הגאולה, שמבלי משיח רבים מזלזלים בענין אמן עליה: לאחר ברכת 'המחיה שיכיתו לציון' נחפו הצבור לומר 'מודים דרבנן, ולא שם לבו לענות 'אמן' כראוי. וכן לאחר ברכת 'הפורש סכת שלום... ועל ידשלים', לא נזכר הצבור בענין 'אמן' שמתחמקת אמירת 'שמר' שלאחריה. הוא אף מעיר על אודות חסיד אחד שהתענה כדי למצב תשובה משמים על הסבה להתאכרות הגלות, ונענה שהגאולה מתעכבת לפי שאין עונים אמן על ברכות אלה (דור משה ליום א).

בשם הבית הלוי הובא רמז לכך מהפסוק (שירה כ"א): "למען ציון אף אחשה ולמען ירושלם לא אשכח" - כלומר, על כך שאין העולם נזהרים בענין אמן אחר ברכת 'המחיה' שביניהם 'ציון' ואחר 'הפורש סכת שלום... ועל ידשלים', הקדוש ברוך הוא אינו מחשה ושושק, אלא תובע את עונו אף בענין אמן ובשל כך מתעכבת הגאולה (עולם עשירי דף קה ב).

קץ הימין - קץ הימים

בפיוט 'יגדל' נסח עקר זה בלשון: "ישלח לקץ הימין משיחנו לפדות מחפ'י קץ ישועות". בפשוט 'קץ הימין' - משמעותו קץ הימים (רש"י דנאלי ב"ה). אולם סמונה בכך משמעות עמוקה, על פי לשון הפסוקים המדבר על אודות יציאתנו מגלות (אי"ה ב' א): "השיב אחור ימינו מפני אויב". כשהגלה האויב את ישראל, השיב הקדוש ברוך הוא את ימינו לאחור מלהלחם בו. ואולם בימות המשיח יהיה קץ לגלות: "השיב אחור ימינו", ויחזיר הקדוש ברוך הוא את ימינו לפניו כדי להלחם בשואני. שרלא ולפדות את ישראל (רש"י פסחים נ"א ד"ה ק).

עוד פרשו: 'ימין' מרמז למדת הרחמים, ואילו 'שמאל' מרמז למדת הדין (ראה שמוט טו ו). לכך מכנים אנו את הגאולה 'קץ הימין' לפי שמצפים אנו שבבואו יחצו" נאשיל במדת הרחמים, מבלי שנסגל מחבלי המלחמה (בז"ח פסחים שם).

עוד יש מי שפרש שיש שני אפסים שיכולה הגאולה לבא. יש גאולה 'בעתה' הינו פשוט שנצבע לה, ויש גאולה של 'אחישנה', שהקדוש ברוך הוא יחיש וימחר את הגאולה לפני זמנה (ראו סנהדרין צ"ח א) 'קץ הימין' הוא כנוי לגאולה בזמנה, בבוא היום המיועד לגאולה. ואולם 'קץ הימין' הוא כנוי לגאולה של 'אחישנה' שימחר הקדוש ברוך הוא לגאולנו במינה, ועל גאולה זו אנו מבקשים (סדר 'זכור שלום').

התפלה שתלויה היתה בהחלטה

הישיבה ארפת זמן.

רבי יהודה זאב הביט בהנהגה מהולה ברחמים באיש שישב מולו, אולם לא אמר דבר. והאיש פנה לצאת מן החדר בכריזם כושלות.

בימים שבהם המתין ראש הישיבה לתשובתו של האב לא חדל מלהתפלל בעד תלמידיו האהוב, ובד בבד אף לחנך את רוחו השבורה ולהפיח תקווה בנפשו. מצבו הלך והדרדר ומראהו הלך והורע, וראש הישיבה לא יכול היה לעמד מנגד.

כאשר שבועים חלפו מאז ומצבו של הבחור רק הלך והדרדר, קרא ראש הישיבה לתלמידו ובקש ממנו למסר לאביו בדחיפות כי הוא עדין מצפה לתשובתו. אלא שלא עדין לא היה האמץ למצב את ההחלטה...

חוקפה נוספת חילפה. הבחור החלוש כבר בקשי הופיע בבית המדרש, ולפתע הגיעה השמועה הקרה כי בבית אחת מצבו החמיר והפך קריטי. מערכות גופו קרסו לחלוטין, והרופאים שגאשו מחיו נאלצו להודיע להוריו כי עליהם להתכונן לגרוע מכל. מדבר היה מבחינתם בענין של שעות או ימים ספורים...

הפעם כבר לא היה האב מסגל להתלבט. כל עוד רוחו נחרכה הוא רץ לחדרו של ראש הישיבה לשכנעו, ומיד עם כניסתו לחדר הכריז: "החלטתי להסכים לכל דבר אעשה הישיבה. החלטתי כי אם בני יבוא אעשה הכל כדי שלא ימוש מאהלה של תורה עד סוף ימיו".

רגעים ספורים לאחר מכן החלה תפלת מנחה בהיכל הישיבה. ראש הישיבה נעמד לתפלה ורתחת כדרכו, וכשסיים הצבור להתפלל עדין עמד בעצומה של תפלת שמונה עשרה. בני הישיבה שחרזו לגורל חבנם, שתלי היה בין חיים ומות, נותרו בבית המדרש. הם לא יכלו להתיק את עיניהם שדמוות של ראש הישיבה שדומה היה בעיניהם לכהן הגדול העומד בקדש הקדש הקדשים.

הגיעו לתפלת 'אלקי נצור' גבר מעט קולו, והעומדים בקרבתו יולכים היו לשמע כיצד הוא שופר שיוח לפני קונו כבן אל אביו ואומר במלים פשוטות:

"רבנו של עולם, שלוש פעמים הבטחתי שאם יקדשו חיי של הבחור לתורה - יתרפא ממחלתו. אגא ראה נא לגד עיניך את מסירות הנפש שדקדשה מהאב כדי להסכים לך, ועתה שהוא התחייב להחיות את בנו כל חיי בעולמה של תורה, עשה נא שהבטחתי תתקיים..."

בהנהגה הארץ רבי יהודה זאב דקות ארכות בדברי תפלתו והפצצתו, נשכח מהאב פסע לאחור בעושה שלום, פשטה אנת רוחה בקרב בני הישיבה. הם חשו בנפשו כי עתה אכן הישועה קרובה.

שעות לאחר מכן התבשרו כל בני הישיבה בבשורה המשמחת כי בפתע פתאום חלה תמונה קיצונית במצבו של הבחור שכבר היה נתון בשערי מות. הוא פקח את עיניו למוח עיניהם הנדחמות של הרופאים ובקש לשנות מים.

בימים הבאים מצבו הלך והשתפר. הרופאים שהתקשו להאמין הריצוהו לבדיקות חוזרות ונשנות, ומאחת לשניה נראה היה כי אכן הפחלה הלכה ונסוגה עד שנגלמה כליל. כמה שבועות לאחר מכן כבר שב הבחור לחבש את ספסלי בית המדרש כשהוא בריא ושלם.

האב שנוכח בנס הגדול עמד בגבורה בהתחייבותו, וימים זה ואילך הוא עשה הכל כדי שכל יוכל לשקד על התורה ללא מפריע. הבחור אכן הלך ופרח, ובהגיעו לפרקו התחתון עם בת תלמיד חכם שכל שאיפתה היתה שבעלה יגדל ויחמלה בתורה.

האב המשיך להתיק באפן מלא את הבית הגדול בקריאה ובתורה, והתרחב לגדל עניניו. במהלך השנים שחלפו מאז זכה לראות את בנו מתעלה בתורה דרגה אחר דרגה. כיום הוא נודע כאחד מחשובי תלמידי החכמים באגליה הפקדושים את כל חיו למועד התורה והרפצתה לעזרים.

'שיב ההתחזקות' ח"ב ע"מ תצב

ר"ת	יציאה	כניסה
21:04	20:28	19:12
21:02	20:31	19:29
21:05	20:33	19:24
21:02	20:29	19:28

ירושלים
תל אביב
חיפה
באר שבע

חוט של חסד

בס"ד בר"ה

גיליון לכל בית יהודי | בנשיאות הרב שלום ארוש שליט"א

פרשת מטות-מסעי • א' אב תשפ"א • גליון 729

יו"ל ע"י מוסדות "חוט של חסד"

רח' שמואל הנביא 13 • ת.ד. 50226 • טל: 02-5812210
פקס: 02-5812252 • מייל: al5308000@gmail.com

התחושות הקשות, ובוודאי לא את האמת הנוקבת שקוראת להם להשתנות; הם רוצים להמשיך בשגרת החיים כאילו כלום לא קרה; בקיצור: הם אומרים לי במילים או בשפת הגוף 'עזוב אותנו. תן לנו להמשיך לישון'. כאילו כל האסון הזה היה סיוט קצר באמצע שינה ארוכה ומפנקת, ההתעוררות המבוהלת נכפתה עליהם בעל כורחם, וכל שאיפתם היא לחזור לחיק הכרית והשמיכה ולצפות ולייחל להמשך שינה עמוקה ומתוקה.

המסלול היחיד לשינוי

לאחר האסון הלבבות היו פתוחים והאזניים כרויות לשמוע, וכבר אז אמרתי שמי שרוצה שהאסון יגרום לו לשינוי בחיים, לא מספיק ברצון כללי להתחזק ולא מספיק להחליט החלטות טובות ונחמדות שלא יחזיקו יומיים. בשביל שינוי בחיים חייבים קבלה מוגדרת ומעשית של עבודה אישית מקיפה ורצינית.

כבר אז קראתי לכל מי שהקשיב לי בשיבה ובשיעורים שכל אחד יקבל על עצמו אהבת ישראל במסירות נפש, כלומר: להקדיש חצי שעה בכל יום לתפילה על עם ישראל, ובעיקר להתפלל על אהבת ישראל, להתפלל שכל עם ישראל ייצא מהשנאה ויזכו לאהבה אמיתית, להתפלל שיחזרו בתשובה על רמיסת המצווה הגדולה של "אהבת לרעך כמוך" שהיא כלל גדול בתורה.

דברי חז"ל וכל גדולי הדורות על חורבן בית המקדש ועל הגאולה, שהכול תלוי באהבת ישראל ודברי חז"ל המזעזעים על בין אדם לחברו ועל התביעה הגדולה שיש כלפינו בתחום הזה - כולם עמדו לגד עיני ולא נתנו לי מנוח. הרגשתי שזו עת רצון גדולה לקירוב הגאולה ברחמים. אמנם אני רואה בצער את השכחה, אבל אני מקבל חיזוק אדיר למסר המרכזי שלי, לאורך השנים, למסר הגדול של רבי נחמן ושל כל בעלי המוסר: **שבשביל להשתנות צריכים עבודה!**

עובדים - זוכרים - משתנים

אלה שקיבלו על עצמם את החצי שעה מספרים המשך בעמ' 3

מאמר ראש הישיבה

האם יהיה כאן שינוי?

מגדלור בים של כאב

אחת מדמויות המופת בדור הקודם היה הרב גד א״צ״ל המכונה רב גוד״ל. חסידו אמר בראיון איברי וסס״ה גידו ומחנך דגול שהטביע חותם עמוק על חייהם של אלפי תלמידים.

בשנות הזעם של השואה האיומה איבד רבי גוד״ל את כל משפחתו והוא עצמו נדד ממחנה למחנה ושתה את כוס התרעלה עד תומה, אבל זה לא מנע ממנו מלהיות מגדלור של חיזוק ועידוד לכל הסובבים אותו, גם בשיא החושך בעמק הבכא. לילות ארוכים היה עובר בין האסירים המותשים, השבורים, המורעבים, המוכים, והמיואשים, והיה מעודד את רוחם בכל מיני אופנים. פעמים רבות היה יושב ומקשיב למצוקות, לזכרונות, לנעגועים, ולכאבים של האסירים שביקשו לשפוך את לבם; ופעמים רבות היה מסיח את דעתם על ידי שמשך את לבם בכל מיני שיחות שעניינו אותם ותמיד השכיל לשזור בשיחותיו תקווה, שניות, הומור, שמחת חיים, אור ועידוד כדי שישכחו ולו לכמה רגעים מהגוף הכואב והמעונה ומהבטן המשוועת לאוכל.

היום שאחרי

האסיר במחנות לא היה יכול לחשוב על כלום מעבר להישרדות ביום יום, אבל רבי גוד״ל רצה לתת לחבריו הנדכאים אופק חדש, ולכן באחת הפעמים שאל את האסירים: "איך אתם מתארים לעצמכם את העולם שאחרי המלחמה, איך ייראו החיים שאחרי המחנות?" בשאלה זו רצה להחזיר להם את התקווה שעוד יהיו חיים אחרי התופת. בזכות האישיות הכובשת והסוחפת ובזכות להט האמונה שנבע מרבי גוד״ל, האסירים שיתפו פעולה וכל אחד אמר את דעתו. האחד אמר שהעולם שאחרי המלחמה יהיה עולם שלא תהיה בו שנאה ואכזריות כי כולם כבר רואים את התוצאות החמורות

קו האמונה | השיעורים הקבועים

קו האמונה - תאריך, תחילת שנה

יום חמישי בשעה 21:30

שיעור בחולון
רח' המעבילים כינת המצודה

יום חמישי בשעה 19:00

שידור
מרדכי 2000

יום רביעי בשעה 21:45

שיעור שבועי
מירושלים

יום שלישי בשעה 21:15

תכנית אמונה או גיהנום
שאלות ותשובות בשלל נושאים

*חשוב לציין שהנעה כיצד לשיעור אישי בנתיים רק לשיעור בחולון, ובשאר השיעורים ברחבי הארץ

02-6444250 | קו האמונה

חובה להתפלל על בני עירו ובני דורו

לפני פטירתו של רבי אהרן הרב מברסלב זכרוננו לברכה, קרא לבניו וצא עליהם שיעמידו משתו באמצע החדר, ונעמדו בניו ובני ביתו סביבו, וישאלו את כלם עומדים סביבו, פנה ואמר להם: "העולם אחרים שאני למדן, שאני חכם, ואם כן הרי בודאי ידעתי לבחור לעצמי חלק טוב וזכנ החלק הטוב הזה שבחרתי בתי" הוא התקרבתי לרבונו, ועתה נותן אני לכם עצה זו ביראשה, שתבחרו גם אתם בו. (שיש"ק ג-קצו)

נאמרים היו אנ"ש משכב עשר בתפוז עד ראש-חודש אב לעשות רקוד וזמר אחר התפלה את הזמר הידוע על הפסוק "כי נחם ה' ציון", והרגלים בכל השנה, אולם לאחר ראש-חודש אב עד לאחר תשעה-באב לא רקדו. (שם ד-קצא)

וכן בכל הברכות, כדי שתמיד נתפלל גם על זולתנו.

ובעיקרון של דברים רואים מכאן את הכח העצום של התפילה, שכאשר הכהן הגדול מתפלל כראוי הוא יכול למנוע אפילו רציחה בשגגה בכל כלל ישראל!

כשצדיק מתפלל הוא יכול למנוע צרה מכל סביבתו! ולעומת זאת, גם הרוצח, כאשר הוא מתפלל תפילה אמיתית הוא יכול להרוג אפילו את הכהן הגדול -

כי מוות וחיים ביד הלשון.

ומתרתת הגמרא שחטאו של הכהן הגדול הוא בכך שהיה להן לבקש רחמים על דורן ולא ביקשו - לאותם רוצחים יש תביעה על הכהן הגדול. ואמנם תפילתם שימות הכהן אינה דבר ראוי, אך בכל זאת אינה בחינם, שכן היה עליו לבקש מה' שלא יארע בזמנו רצח בשוגג בעם ישראל.

ואילו הוא היה מבקש - באמת לא היה קורה דבר כזה, אפילו בשוגג, בכל עם ישראל!

רואים מכאן כמה גדול הוא החיוב להתפלל על אחרים, לא רק על אלו הנמצאים בצרה, אלא גם על שאר אנשים שלא יבואו לידי צרה או עבירה.

וכמה גדולה היא התביעה על הכהן שלא התפלל, עד כדי כך שהדבר יכול לגרום לקבלת התפילה להקדים את מיתתו.

וכן הביאו בגמרא דוגמה לחיוב להתפלל על אחרים, שבמרחק שלוש פרסאות ממקומו של ר' יהושע בן לוי אירע שאריה טרף אדם, ומאז אליהו הנביא לא התגלה אליו, מפני שהייתה עליו תביעה שהיה צריך להתפלל שלא יארע דבר כזה לפחות בסביבתו.

מדבר זה נלמד שתמיד עלינו לכוון בתפילותינו גם על הכלל כולו. אנשי כנסת הגדולה תיקנו את כל נוסח התפילה בלשון רבים - "השיבנו אבינו" "סלה לנו" "רפאנו"

בפרשתנו פרש מסופר אודות הרוצח בשגגה שצריך לברוח לעיר מקלט, כדי שלא יוכל גואל הדם לפגוע בו, והוא צריך להישאר בעיר מקלט עד פטירתו של הכהן גדול. הגמרא במסכת מכות (יא.) אומרת שאימהות של הרוצחים שנמצאים בעיר מקלט היו מספקים מזון לרוצחים כדי שלא יתפללו על הכהן הגדול שימות.

חז"ל מבארים את הסיבה לכך שאימהותיהם של כהנים היו דואגות לצורכיהם של הרוצחים הנמצאים בעיר מקלט, זאת מכיון שהרוצח נקלע למצב קשה, הוא סגור בתוך עיר מקלט ללא כל אפשרות לצאת ממנה עד מות הכהן הגדול, ויש חשש שהוא יתפלל על הכהן הגדול שימות כדי שיוכל לצאת משם ולשוב לביתו.

אימהותיהם של הכהנים פחדו מהשפעתה של תפילה זו של אותם אנשים שאינם חסים על חיי הכהן הגדול בשביל טובתם, ולכן נקטו אמצעים להיטיב להם את שהותם בעיר, כדי שלא יצטערו ולא יתפללו על מיתת הכהן הגדול.

שואלת הגמרא: "טעמא דלא מצלו, הא מצלו מייתי" - מדוע אילו אותם רוצחים היו מתפללים הייתה זו סיבה להביא למיתתו של הכהן הגדול? והרי כתוב "צפור לנו כדרור לעוף כן קיללת חיים לא תבוא", כלומר, קללת חיים וכן תפילה להצר לשני בחנים, אינה מביאה רעה.

הרה"ג ר' ירון אשכנזי שליט"א ר"כ חושן משפט
בישיבת "חוט של חסד" מנהל רוחני ב"קו ההלכה"
קו ההלכה הספרדי: *3030

שו"ת של חסד ע"י בית הוראה "חוט של חסד"

המנהג שלא לשמוע שירים ומנגינות בימי בין המיצרים

השומע כלי זמר בעל כרחו כגון באוטובוס וכדו' אינו עובר איסור ואינו צריך לאטום אזניו שהרי אינו מתכוין להנות. מרן הרב חיים קנייבסקי (קרא עלי מועד פרק ב' אות ה' בתיקונים).

המלמד מוזיקה לתלמידים שאם לא ילמד יפסיד פרנסתו עבור ימים אלו רשאי לנגן עד שבוע שחל בו ת"ב. (חזון עובדיה עמוד קנה בהערות).

קייטנה לילדים יש להקל להשמיע מוזיקה וכלי נגינה אם בלעדיה קשה לנהל את הילדים. (אמת ליעקב עמ' קכד בהגה).

קלטות סיפורים אף אם משולבים בהם מעט שירים מותר לשומעם בימים אלו. (הליכות שלמה פרק י"א הגה 53).

בסעודת מצוה הנערכת בימי בין המצרים הספרדים נהגו להקל ולהשמיע שירים המלווים בכלי נגינה. שו"ת חיים שאול (חלק א' סימן כא) והאשכנזים מחמירים בזה, ומכל מקום לכויל עלמא שירה בפה מותרת. מרן הרב אלישיב זצ"ל (תורת המועדים ס"ה אות ג).

יש מתירים בסעודת של ז' ימי המשתה ריקודים וכלי שיר. ויכול כל אדם להיות שם ולשמוח בשמחתם. חזון עובדיה (עמ' קנב בהערות) ושו"ת משנה הלכות (חלק ו' סימן קט).

שדי חסד (פאת השדה מערכת בין המצרים אות י') וחזון עובדיה (עמ' קנב). ויש אומרים שמראש חודש אב ראוי להימנע אף משירה בפה. אור לציון (חלק ג' פרק כ"ה אות ב').

אף ביום ראש חודש עצמו לא ישמע מנגינות, אע"פ שבשר מותר לאכול ביום זה. כן פסק באור לציון (הג"ל).

ה. אדם הסובל מדכאון, רשאי לשמוע שירים עד ראש חודש אב. וחולה עצבים מותר לו לשמוע כלי שיר אפילו ביום תשעה באב. כן פסק האור לציון (שם) ומותר לנגן בבתי חולים כדי לשמח את חולים ולחזקם. (הליכות שלמה פרק י"א הגה 54).

ו. מותר לשמוע זמר כשעושה רק על מנת להפיג בדידות או פחדים. (הליכות שלמה חלק ג' פרק כ"ה הגה 8).

ז. הנוהג במכונית וכדו' וצריך לשמוע מוזיקה על מנת שלא יירדם רשאי לשמוע, ואין להחמיר בזה דחמירא סכנתא מאיסורא. על פי הב"ח (ס' תקס) ומשנה ברורה (סימן תקס סעיף קטן י"ג).

ח. מי שזקוק ביותר לעשות התעמלות מטעמי בריאות ולצורך כך צריך לשמוע זמר, בעת הצורך הדבר מותר, בתנאי שאינו עושה לשם הנאה כלל. גליין שמעתתא עמיקתא בשם הגרש"ז אולמן שליט"א על פי דברי המשנה ברורה (הג"ל).

א. ריקודים ומחולות נאסרו בימי בין המיצרים משום שהם ימי אבל כללי לעם ישראל, כי ב"ז בתמוז הבוקעה העיר ירושלים, ונכנסו האויבים והרגו באכזריות טף ונשים מעם ישראל, עד ט' באב שבו שרפו את המקדש. מן אברהם (סימן תקנ"א סעיף קטן י') והביאו המהר"ח פלא"י במועד לכל חי (סימן ט' אות י"ח).

ב. מן הדין היה לנו להמנע מלשמוע נגינות מכלי שיר במשך כל השנה. סוטה (פ"ח עמוד ב') גויטין (ד' עמוד א'). אולם המנהג להקל לשמוע נגינות במשך השנה. המאירי (גיטין ד') וכן פסק בחזון עובדיה (עמ' קנב). אין לו לשמוע נגינות חיים שבעה עשר בתמוז עד לאחר תשעה באב. ואפילו שירים מטייפ וכדומה דינם ככלי זמר לענין זה. (הליכות שלמה פרק י"ד הגה ד'). ויש לאסור לשמוע נגינה אף לילדים מגיל חינוך. אגרות משה (אורח חיים חלק א' סימן כ"א אות ד').

ג. שירה בפה כשהיא דרך הודאה וכלי כלי נגינה מותרת, וכן להשמיע נעימה בתפילה, וכמו שנאמר "עבדו את ה' בשמחה באו לפניו ברעה" וכל שכן בשבת.

הגיע זמן גאולתכם?

טבעה של מחלוקת שהיא סוחפת, הורסת ומכלה כל חלקה טובה גם בשעה שאיש אינו יודע על מה ולמה פרצה. גם הגברים שראו שנשותיהם מזעיפות פנים, החלו להזעים פנים אחד כנגד חברו, לאמור: בשל ביתך הרעה הזאת...

הנסתר, קיווה שיעלה משיח צדקנו בימיו.

חכמת ו"ה אר"י בידו להביא את

אך השטן כמובן לא הרשה שדבר כזה יתרחש, והוא השקיע את כל כוחו בחצר קטנה זו, והצליח בדרך ששמורה עימו מאז ומעולם להרוס כל חלקה טובה: מחלוקת.

אחת הנשים הסתכסכה עם חברתה, נשים נוספות תפסו צד בוויכוח שגלש לעוינות נסתרת או גלויה, והגיעו הדברים למצב בו כל אחת הסתגרה בביתה והעדיפה שלא תפגוש בשכנותיה. עמדו הנשים והעסיקו את הילדים בבית, ובלבד שלא יצטרכו אף קשר זעיר עם השכנות - גם לא דרך ילדיהן.

טבעה של מחלוקת שהיא סוחפת, הורסת ומכלה כל חלקה טובה גם בשעה שאיש אינו יודע על מה ולמה פרצה. גם הגברים שראו שנשותיהם מזעיפות פנים, החלו להזעים פנים אחד כנגד חברו, לאמור: בשל ביתך הרעה הזאת...

באחד הימים הוריד האר"י ז"ל את ראשו על השולחן באמצע הלימוד ונאנח מרות: "קווה קווייתי", אמר לתלמידיו, "שקץ הגלות הגיע ובא לציון גואל. אך נתגלה לי כעת משמים שבעוון המחלוקת נדחתה עת הרצון שהייתה בעולם וביאת המשיח תידחה לזמן ארוך ורב. הכל" - כך הטעים האר"י - "בשל המחלוקת ששררה ביניכם". "ולא זו בלבד, אלא שנגזר עלי להסתלק מן העולם בשל כך..."

החברים נרעשו, צעיר היה רבם (בן 36 או 38 לרוב הדעות בפטירתו). מיד הלך כל אחד ואחד לביתו ולא זז משם עד שעשו שלום בין כולם, והרבו אהבה ואחוה. אך הגזירה נגזרה, ובתום אותה שנה נפטר האר"י ז"ל למגירת לב.

בחצר הרבועה שמשלש רוחותיה היו בתים מסודרים הצמודים זה לזה, כבר לא השתובבו ילדים מדי יום בשעות אחרי הצהריים ושיחקו זה עם זה כשאמותיהן שומרות עליהן. כל אם העדיפה להעסיק את ילדיה בבית פינמה והעיקר שלא יצאו לשחק עם ילדי השכנות.

הילדים דווקא הצטערו, מאוד רצו להמשיך במשחקיהם הקבועים עם החברים והחברות עימם גדלו מגיל קטן ותדיר שהו זה במחיצת זה. וכעת בשל האמהות הם נאלצים לסבול.

חצר זו, הייתה בצפת עיר הקודש, עיר שאווירת מסתורין וקבלה אופפת אותה זה כחמש מאות שנה מאז שכן בה האר"י הקדוש (רבי יצחק לוריא אשכנזי, ה' באב יום פטירתו) שנחשב לגדול המקובלים מתקופתו ועד ימינו. בנוסף חיו שם גדולי עולם כדוגמת מרן רבי יוסף קארו (בעל בית יוסף ושולחן ערוך) ורבי משה קורדובירו (הרמ"ק) ורבי שלמה אלקבץ (מחבר הזמר "לכה דודי") והדרשן המפורסם רבי משה אלשיך (האלשיך הקדוש).

נקל לתאר עיר שרובה תושבים יהודים ובה חיים ענקי רוח בקנה מידה כזה - שאווירת הקדושה שבה הרקיעה שחקים. האר"י ז"ל עצמו הקדיש את עצמו ללימוד חכמת הקבלה יחד עם תלמידו רבי חיים ויטאל ז"ע, ובאחד הימים הודיע האר"י לקבוצה נבחרת מסגל תלמידיו שעליהם להחיש את גאולת ישראל ולשים קץ לגלות.

כולם יעברו להתגורר בחצר אחת שיוחדה לשם כך, משלש רוחותיה יהיו בה בתי מגורים, בצד המזרחי של הבתים יוקם בית מדרש לתורה ותפילה. ה"חברים" (כך כונו תלמידיו של האר"י בעת ההיא, ולאחר פטירתם כינו אותם בתואר כבוד הכולל צחות לשון: "גא"י האר"י...") ידורו יחד עם משפחותיהם באופן כזה שהנשים ידאגו לכלכלת הבית, והגברים יקדישו את כל יומם לתורה ועבודת ה'.

הם עסקו בסדר מיוחד שהתווה להם האר"י הק' על פי

לי שבכל יום ויום הם זוכרים את הקרבות ורואים לנגד עיניהם את פניהם של הקדושים שתובעים מהם להשתנות, והם עומדים בתפילה חצי שעה ביום על אהבת ישראל, שיהיה כאן סוף סוף שינוי אמיתי. לכן אלה שקיבלו על עצמם אהבת ישראל במסירות נפש - הם אלה שמשתנים ומשנים ביחד איתם את העולם.

מאז האסון אני ורבים מתלמידי זוכים להקדיש חצי שעה בכל יום ואני סופר יום אחרי יום. בכל יום אני שמח כמזא שלל רב על הזכות העצומה להתפלל על עם ישראל ולהרבות באהבת ישראל. בכל יום מחדש אני מזדעזע מהאסון, מהמכה הכואבת. ובכל יום ויום אני לוקח את הכאב מחדש לעבודה האישית והכללית.

לכן תסלחו לי על כך שאני דש בנושא. תסלחו לי על כך שאני מעורר את הזכרונות הכואבים. אבל בלי הזיכרון הכואב לא מתעוררים לשינוי כלומר לעבודה עמוקה. וזה בדיוק מה שכל יהודי אמור לעשות בכל יום ויום כמו שנפסק להלכה בסימן הראשון בשולחן ערוך: "ראוי לכל ירא שמים שיהא מיצר ודואג על חורבן בית המקדש". ואומר רבי נחמן שבזוה"א אין הכוונה לבכות על העבר כי "מה שעבר א"ן, כי כבר נשרף בית מקדשנו", אז בשביל מה זוכרים? בשביל מה נוהגים אבלות? בשביל מה צמים? אומר רבי נחמן: "כעת, שה' יתברך מצפה לשוב אלינו ולחזור ולבנות בית מקדשנו, ראוי לנו שלא לעכב, חס ושלום, בניין בית המקדש, רק להשתדל בבניינו. על כך מאוד צריך לזהר לקום בחצות, להיות מתאבל על חורבן בית המקדש, כי אולי בגלגול הראשון היה הוא הגורם שיחרב הבית המקדש, ואפילו אם לאו, אולי הוא מעכב עתה בניין בית המקדש, ונחשב גם כן כאילו הוא גרם להחריבו".

אני ואתה נשנה את העולם

הרעיון הכללי שמובא גם בספרי ההלכה הוא שכל מנהגי הזיכרון של שלושת השבועות ושבירת הכוס והאפר בחופה, ושאר מנהגי זכרון ירושלים ובית המקדש - כל מטרותם הוא לא רק שזיכרון החורבן "יעטוף" אותנו, אלא כדי שהזיכרון הזה לא ירפה ויעורר אותנו תמיד לשים סוף לשנאת חינו שגרמה לחורבן ושהיא המעכבת את בניין בית המקדש.

אחים ואחיות, אנחנו עם שזוכר. לא נשכח שום חורבן ושום שואה, ולא נשכח את הרוגי מירון. ה' דופק לנו בדלת, בואו נפתח לו את הדלת. נזכור על מנת להתעורר. נזכור על מנת לשנות. אני שוב מזכיר ושוב מתחנן לעם ישראל. כתבתי חוברת מתוך דם לבי על כל הנושא הזה ומה עלינו לעשות כדי לתקן ולשנות ולקרב את הגאולה ובניין בית המקדש ברחמים. החוברת נקראת: "אהבת ישראל במסירות נפש". זו העת לקנות לקרוא ללמוד לקיים לחלק ולהפיץ לדבר ולעורר זה את זה עד שכל עם ישראל יתעוררו לעבודה שתביא את השינוי, תביא את הגאולה.

אז האם זה האבל האחרון על בית המקדש? האם זה האסון האחרון? האם באמת יהיה כאן שינוי? אין הדבר תלוי אלא בי ובך.

בברכת שבת שלום ומבורך

הסדרה לשלום הבית
מאת הרב שלום ארוש
052-2240696

שלום הבית שלי הרב שלום ארוש שליט"א

תפילות קטנות וחזקות

רבי נתן מברסלב היה רגיל לומר: בכל מקום שאני רואה חיסרון, אני רואה חיסרון בתפילה! או שלא התפללו על זה בכלל, או שהתפללו, אבל לא מספיק.

האמירה הזאת של רבי נתן טומנת בחובה את סוד החיים. יש בה את ההסבר לכל דבר ואת הפיתרון לכל דבר, והיא מוליכה את האדם ישירות אל האמת והתכלית - האמונה. לכן גם כאן צריך כל אחד להבין יסוד זה היטב.

זו לא חכמה שהאיש יתלונן על אשתו ויפיל עליה את כל ה"תיק" ויאשם אותה בכל דבר, וזו גם לא חכמה שאשה תתלונן על בעלה, ותפיל עליו את כל ה"תיק", ותאשים אותו בכל חסרונותיה, כגון, שהוא לא מביא לה פרנסה, שהוא לא מאיר את אור התורה בבית וכו', אלא צריכה גם האשה שתהיה לה שעה התבודדות, ותעשה חשבון נפש, ותעשה תשובה, וכשרואה שיש בבעלה איזה חסרון, אז תתפלל על כך! שהרי על ידי התפילה היא יכולה לשנות הכל. וגם ההיפך.

ישנה עצה פשוטה שפועלת נפלאות, והיא, שחזק מהשעה התבודדות שהאשה עושה, עוד תבחר לו בכל פעם שלוש או ארבע מלים של תפילה, שבאותו היום היא החליטה שזה הדבר הכי דחוף, וכל היום תחזור על אותן ארבע מלים, לא יותר. למשל: כשמהצת - אומרת את ארבע המלים הללו. כששוטפת - אומרת את ארבע המלים וכו'. וצריך שתבחר דווקא כמה מלים בודדות שעליהן תוכל בקלות לחזור תוך כדי כל עבודתיה, מפני שאם היא תרצה להוסיף מלים זה יבלבל אותה ויכביד עליה.

לדוגמה: אשה שרוצה שבעלה יתחזק בלמוד התורה, תבחר ארבע מלים אלו: "תן לבעלי אהבה לתורה", וכל היום תחזור על המלים האלו. או: "תן לבעלי התמדה בלימוד". וכן על זה הדרך. וזו תפילה שבקלות אפשר לומר אותה ממש כל היום בלי הפסק כמעט, והמלים הללו מצטרפות ופועלות ישועות, וזה דבר בדוק ומנוסה. ולמחרת תבחר בתפילה קצרה אחרת לחזור עליה כל היום. רק כך יכול האדם להתפלל כל היום, כי האדם לא יכול לחדש כל הזמן תפילות בלי ישוב

הדעת. לחדש ולהוסיף אפשרי רק בהתבודדות. וזו עצה כללית לכל אדם, שבזמנים שהוא עסוק בהם, ואינו יכול להתרכז ולפתח תפילה מפורטת ומנומקת, שיבחר כמה מלים ויחזור עליהן, כגון כשנוהג בדרך, כשמפעיל איזה מכשיר, כשצובע, כשמנקה וכו'.

סיבה נוספת לצורך של התפילה בשביל שלום הבית היא, שכל קיום התורה, ובכלל זה קיום כל העצות לשלום בית, תלויים בתפילה, כמו שכתוב (דברים ד): "יודעת היום - והשבות אל לבבך וגו'". מכאן למדו חכמים, שגם כשאדם לומד תורה, כל זמן שלא הכניס את השכל שלמד לתוך הלב, הוא לא עשה כלום. כי כדי לקיים את מה שלמד, לא מספיק שידע את הדבר בשכל, אלא הוא מוכרח להכניסו אל תוך הלב, משום שהמידות הן בלב, ובני אדם מתנהגים רק כפי הדעת שבלב, ולא כפי הדעת שבמח, ולהכניס את הדעת אל הלב הוא בעיקר על ידי תפילה... הרבה תפילה... כי "לב" זה "תפילה", וכל מה שקשור ללב - שייך לתפילה, כמו שאמרנו חז"ל: איזהו עבודה שבלב? זו תפילה.

לכן אף שהאשה למדה היטב וקיבלה הדרכה ועצות, והיא יודעת מה הם חובותיה ומהו תפקידה, עדיין היא צריכה להכניס את זה אל הלב על ידי תפילה, ובפרט בעניינים של שלום בית, שהם קשים לקיימם מכמה סיבות, ובעיקר מחמת שהיצר הרע מתגבר ביותר דווקא לקלקל את שלום הבית, ולכן בזה צריכים יותר תפילה.

הרה"ק רבי אהרן גולדשטיין הרב מברסלב זיע"א א' אב

לאורם נלך הילולא דצדיקא

בעבודת השם, בהתכוונות על רבינו וכה אמר הרב מטייב: "טוב לחסות בצילו הקדוש". כשקבע רבינו את משכנו בעיר ברסלב בסוף שנת ה'תקס"ב, עשה התעוררות בין תושבי העיר ברסלב שצריך להיות רב כשר לעיר, והביאו את רבי אהרן ובני משפחתו להתגורר בברסלב ולשבת על כיסא הרבנות. פעם התבטא רבינו ואמר: "אפילו לסוסים שהביאוהו לעיר ברסלב, עליו להודות".

רבי אהרן שימש כבעל תפילה בתפילת שחרית של הימים הנוראים אצל רבינו הקדוש, ורבינו היה קורא אותו: "בעל התפילה הכשר שלי". כאשר גילה רבינו הקדוש את 'התיקון הכללי' ייחד על כך שני עדים, אחד היה רבי נפתלי מנעמירוב, והשני היה רבי אהרן מברסלב. וכך אמר רבינו: "הנני מיחד אתכם לעדים נאמנים... אני מוכרח לחזק את דברי בעדים כשרים על ענין שרוב העולם נכשלים בו, ובודאי שתיקון זה טוב ומועיל הוא לכל דבר". פעם גילה רבינו לרבי אהרן כי יסתלק מן העולם בחודש אב. אי לכך, במשך 19 שנה נהג לערוך סעודה גדולה מדי ראש חודש אלול, והיה בשמחה גדולה שיש לו עוד 11 חודשים של חיים, כי כל כך האמין בדברי רבינו שדבר אחד מדבריו לא ישוב ריקם. בחודש תמוז ה'תר"ה, השנה שבה הסתלק רבי נתן, נפל רבי אהרן למשכב, קרא לבניו ואמר להם: "אומרים שאני גאון ולמדן, אי לכך מובן שבחרתי לי דרך חיים טובה ביותר, הלא היא התקרבות לרבינו. את הדרך הטובה הזאת ברצוני להוריש לכם". ביום א' לחודש אב שנת ה'תר"ה, בהיותו בן 70 שנה, נסתלק רבי אהרן לשמי מרומים ונטמן בבית הקברות העתיק של ברסלב. זיע"א.

הרב רבי אהרן, הרב מברסלב, הנחשב לאחד מגדולי תלמידי רבינו הקדוש רבי נחמן מברסלב, היה בן לרבי משה - רבה של קרסין, אביו בראותו את מעלת בנו מסר לו את רבנות העיר עוד בחייו. רבינו רבי נחמן מברסלב צפה ברוח הקודש במעלותיו של רבי אהרן ומאוד רצה שיהפוך לתלמידו.

בתחילה היה רבי אהרן ואביו מתלמידי הצדיק הקדוש רבי אהרן מטייב, ואף על פי ששמע רבי אהרן אודות רבינו הקדוש לא התקרב אליו כי היה לו כבר רבי. בעת שרבינו התגורר במדוויצק הגיע רבי אהרן לביקור בבית דודו שהתגורר בסמוך לבית רבינו בעיר. כשהגיע, עוד טרם הספיק לנוח מהדרך, שלח רבינו אנשים לקרוא לו לביתו.

רבי אהרן הגיע תיכף ומיד לבית רבינו וכשנכנס נתן את ידו לשלום, כנהוג. במשך לילה שלם שוחח עימו רבינו, בין השאר נסבו דבריו על מידות טובות - "נקי כפיים ובר לבב" - הנדרשות מיושב על כסא הדיינות. תוך כדי אמירת התורה של רבינו ראה רבי אהרן שאש יצאת מפי רבינו הקדוש ורעד בפחד גדול וקם מהספסל עליו ישב ואמר: "אני רואה ומבין שאתם תהיו אדמו"ר גדול ומפורסם, מבקש אני מכם שאזכה בעולם הבא להבין שיחת חולין שלכם", ורבינו בירכו שיזכה לכך.

לאחר מכן סיפר רבי אהרן על אותה פגישה עם רבינו הקדוש, ואמר שאם לא בא לעולם רק בשביל אותו הלילה, זה כבר מספיק לו. כעבור כמה זמן נסע רבי אהרן יחד עם אביו אל הצדיק רבי אהרן מטייב, שהיה כבר מבוגר מאוד, אמר לו הצדיק: "רואה אני עליך שטעמת טעם חדש

קו האמונה
02-6444250

חיזוקין
לומדים הלכה

הלכות חודש אב

"משנכנס אב ממעטים בשמחה". ודקדקו לומר "ממעטים", דהיינו שעדיין צריכים לשמוח, אלא שיש להפחית מעט מהשמחה. כיון שתמיד צריכים לעבוד את ה' בשמחה (בהלכה ובאגדה)

לקבלת מסרים מחזקים 052-6672221

אהבת ישראל במסירות נפש

החוברת החדשה והחשובה ביותר של הרב שלום ארוש
איך נוכל להוסיף אהבת ישראל? הכל בתוך החוברת!

בחוברות מצורפות לקט תפילות על עם ישראל

זכות גדולה להפיץ במליונים
052-2240696

אהבת ישראל במסירות נפש זה העוגן של עם ישראל

"כל יהודי ויהודיה, ילד וילדה, שיקחו חלק בתפילה
על עם ישראל תהיה להם חלק בגאולה וכשיבוא
משיח הוא יצביע על אלו שזכו לקחת חלק בגאולה"

אתה תשלים את השרשרת
שרשרת האהבה של עם ישראל
כי הכל תלוי רק בנו!

איך עושים את זה?
בשביל זה אנחנו כאן!
02-5308000

ככל היוצא מפיו יעשה

מדוע צחק הגאון מוילנא כשהגיע ללוחשת? ואיך זה קשור אלינו?

רבות על המכה והמכה תתרפא, ואותם חולים ישלמו לך בעין יפה ומזה תהייה פרנסתך". מאז ועד היום זה מה אני עושה וכל חולה מתרפא.

שמע הגאון את הסיפור והתחיל לצחוק, ומרוב הצחוק היבלת יצאה והוא נרפא. אחרי שהלכה שאלו אותו תלמידיו למה צחק, השיב: תדעו שאותה בת קול שאמרה לה את הכל זה הייתי אני כאשר ישבתי סמוך לבימה, למדתי תורה ושמעתי אישה בוכה ומאחר שזה הפריע לי ללמוד, אמרתי לה לך עשי כך וכך, ואכן הדברים התקיימו.

אדם המקדש את פיו בתורה ובתפילה, הברכות שלו מתקיימות. אדם מתבודד באריכות, אין תפילתו חוזרת ריקם, מפני שמקדש את הפה שלו, ושמברך מתקיים הברכות שלו, כי הדיבורים בהתבודדות זה בחינת רוח הקודש, ככתוב בליקוטי מוהר"ן קנ"ו - "כי מה שמדברים ביען לבין קונו, הוא בחינת רוח הקודש...שכל הדברים שהלב אומר הם דברי ה' ממש והוא בחינת רוח הקודש". לכן תדבר מהלב, תדבר עם ה' כמו אל חבר טוב, תגיד לו את האמת, תשתף אותו, הוא מקשיב לך, הוא איתך, לא נגדך, והוא לידך תמיד כמו צל. תתפלל מתוך אמונה תמימה, שה' אוהב אותך, וה' אבא שלך, ומלך מלכי המלכים כל יכול.

כתוב בפרשת מטות: "לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה", מדוע כופל הפסוק את אותו עניין. הלא "לא יחל דברו", דומה ל"ככל היוצא מפיו יעשה". שאלה זו שואלים ה"עבודת ישראל" וגם החיד"א הקדוש, ומשיבים: אדם שלא חילל את הדיבור שלו, אזי מובטח לו שה' יעשה את ככל היוצא מפיו, בבחינת: צדיק גוזר - ה' מקיים.

כך מסופר על הגאון מוילנא שחש כאב בגרונו, והתברר שהייתה לו יבלת בגרון שהציקה לו. בוויילנא הייתה אישה שידעה ללחוש היו קוראים לה ללחוש על מכה מחלה והאדם היה נושע. הביאו אותה לגאון מוילנא לרפואתו. שאל אותה הגאון, לפני שאני מתיר לך לעשות את הלחש אני רוצה לדעת, שהלחש הוא מכח הקדושה ולא הטומאה. סיפרה לו: התאלמנתי בצעירותי, ונותרתי עם ילדים קטנים במצב כלכלי קשה.

לילה אחד החליטה ללכת לבית הכנסת, ועמדה מול ארון הקודש והתחילה לבכות לה', ואמרה ה' תרחם על הילדים שלי שיהיה לי אוכל לתת להם, ואז היא שומעת בת קול מדברת איתה: "בתי, ה' שמע את תפילותיך אל תדאגי, מהיום תתפרנסי בכבוד, לך לביתך וכל פעם שיבוא מישהו עם מכה או מחלה תיקחי כוס מים ועל הכוס מים תברכי שהכל, תשתי ותתני לחולה לשנות ואז תלחשי את הברכה בורא נפשות

הרב שלום מזור
מהמרצים הבכירים
של
"חוט של חסד"
058-4180994

מעמד חלוקת תעודות בתלמוד תורה שלום בניין

ילדון חידודון

שני יצורים בפרשתנו מסתתרים: "ירח בן-יומו" - יחיד בתורה, ואחיו התאום - "קרני פרה". מעטרים הם "אלפיים באמה" ראשונים.

תשובה פרשת חוקת: כל סיפורי התורה עד עתה היו מהשנה הראשונה והשנייה ליציאה מצרים. בתחילת פרק כ' התורה 'מדלגת' שלוש שנים ושמונה שנה עד לשנה הארבעים ומיתת מרים.

זוכה: שמעון חזן, טבריה.

al5308000@gmail.com | 02-5812252

- חיזוקית -

ראש חודש מנחם אב

חז"ל הוסיפו לשם החודש את השם "מנחם" על מנת לרמוז על גאולה עתידית הלוואי ונזכה בקרוב

לקבלת מטרים מחזקים - 052-6672221

רוצה לזכות בפרס? שלח לנו סיפור תודה בעל תוכן ייחודי ותזכה בפרס ללא הגרלה
al5308000@gmail.com | 02-5812252

ילדים מספרים תודה

גם בדברים הקטנים - תודה!

שלום, שמי ת.ק. והסיפור שלי על התודה הוא סיפור שיכול לקרות לכל אחד, אם רק ינסה לעשות את חוק התודה על דברים פשוטים שקורים לנו ביום יום.

זה היה בבוקר, אני ואמא שלי יצאנו לקניות בגאולה, וזה אחד הדברים שאני אוהבת לעשות, אבל אותו יום היה הרחוב עמוס מאוד באנשים וילדים, ומרוב עגלות כמעט ולא יכולנו ללכת במדרכה, בקיצור - מסתבר שזה לא היה יום נח לקניות.

אז השתדלנו לסיים את כל מה שהיינו צריכות בזריזות ואחרי כמה שעות, הגענו לתחנה שגם היא הייתה מלאה עד אפס מקום.

חיכינו לאוטובוס ומשראינו שלא מגיע אחרי מספר דקות, התקשרנו לטלפון שמעדכן מתי מגיע האוטובוס, המענה הקולי בקו שימח אותנו כשעדכן שהאוטובוס שלנו יגיע בעוד דקה.

חיכינו וחיכינו, אך האוטובוס לא הגיע. עבדה דקה, דקותיים ועוד דקות ארוכות אחריהם ...

אני רק מזכירה לכם שבזמן הזה התחנה הולכת ונהיית עמוסה, ולנו אין מה לעשות חוץ מלחכות בסבלנות, אבל לסיכום הדברים - חיכינו שם חצי שעה! בשמש הקופחת.

ואז עלה לי רעיון להגיד תודה לה', וגם כמה מזמורי תודה...

והתחלנו לומר תודות, על החום הנורא, על האוטובוס המאחר ותודה על העומס הקשה והנורא.

ואז ממש ככה, תוך כדי שאנחנו ממלמלות תודה לה', אנו רואות את האוטובוס המיוחל מגיח באופק.

זה היה דבר מדהים אבל הכי חשוב הוא שבאמת היה טוב לחכות חצי שעה בתחנה וללמוד כמה התודה מועילה, זה היה שיעור בשבילי וגם בשביל אמא שלי. וזה המסר שלי - תנסו את חוק התודה על כל דבר, אפילו אם זה נראה קטן או שטותי ותרגישו אחרת. התודה מחזקת, התודה מקרבת אותנו לה'!

אמרתי תודה והאוטובוס הגיע.

מדור ילדים שעשועון מגוון

פיענוח

16,2,1,3 7,3,9 3,9,5,6,17 17,7,3,9,1 4,5,10,1,17,4

9,19,30 17,30,4,3,8 7,3,9 5,6,22 1,17,12,6

קוצ	החילה	לחץ
19,9,4,6		דולה, מוציא ממקור
8,3,1		מינרל, תבלין בסיסי
6,8,12		פיתה את חוה
3,2		אדים על הארץ
5,22,4,10		רועש, גועש
16,7		כאן
16,1,3,30,1		כלי צילום
17,6		מתנה

- פתרו את הרמזים בטבלה
- השתמשו בקוד על מנת לגלות את הפסוק מפרשת מטות

פתרונות יש לשלוח למייל
al5308000@gmail.com
או לפקס: 02-5812252
יש לציין שם מלא, כתובת מלאה וטלפון

בדיחות הדעת

קמצן הולך לרופא שניים ומבקש מהרופא שיעקור לו שן בינה ללא הרדמה. הרופא אומר: "אתה לא תעמוד ביסורים" עונה המטופל: אין בעיה אם אני לא עומד בזה, אני משלם לך תשלום מלא, אבל אם אני מצליח לעבור את הטיפול אתה לא מובה ממני שקל. הרופא הסכים לעיסקה. הקמצן בגאון ובגאווה יושב על הכיסא ולא מניד עפעף עד לסיום העקירה, ואכן הרופא פטר אותו מתשלום.

הרופא המופת פגש את חברו רופא שיניים אחר, ומספר לו על התופעה של הקמצן.

מספר הרופא השני עכשיו השלמת לי את הפאזל אתמול היה אצלי בחור ביקש עקירה, עשיתי לו הרדמה וביקשתי ממנו שישב בחוץ וימתין עד שההרדמה תשפיע עליו לא הבנתי לאן הוא ברח...

העלון מוקדש לזש"ק

נטלי שרה בת אברהם אבינו

לידה קלה - אסתר בת דליה

ולרכאות מוריה מור בת איריס

להקדשת העלון: 02-5308000

מאשר שנלך אנחנו אליהם. במידה ואין אפשרות וצריך לבקר את המשפחה, חשוב להקפיד שבזמן הביקור לא נהיה חשופים למראות לא טובים או דברים לא מתאימים. זכרו: "גדול המחטיא יותר מההורגו".

העיקר תפילה

בקיזור הורים יקרים! החופש לא פשוט. שמעתי מצדיק אחד שאמר: "אי, אי, בין הזמנים, חודש אב, זמן פורענות, זמן שהשטן חוגג בו! מי יודע כמה נשמות יצליחו לחזור לתלמוד תורה ולישיבה, טהורות כמו שהיו, וכמה יישארו עוד זמן רב "בחופש". על כן אין לנו על מי להישען, אלא על אבינו שבשמים! נאחז אומנות אבותינו בידינו, נרבה בתפילה ונתחנן לפני ה' יתברך, שנזכה לשמור ולהזהר על טהרת נשמת ילדינו. נזכור, שנשמתם הזכה והטהורה של ילדינו היקרים, עומדת בראש כל החלטה מה עושים בחופש- ואין פשרות בענייני צניעות וקדושה. אך גם עליו ליזום טיולים ולצאת.

וה' יתברך יהיה בעזרנו לעבור את החופשה בשלום ואפילו בהצלחה!

הרב אבוחצירא - יועץ, מאבחן ומטפל
לייעוץ טלפוני ללא תשלום
בימים ג' - ד' משעה 8-10 בערב
נייד: 054-8434435

חינוך באהבה הרב יצחק אבוחצירא

שמלת כלולות

הורים יקרים! אין לנו מושג, עד כמה זכה, טהורה, נקייה וקדושה נשמת הילדים שלנו. וכמו בגד לבן, צח כשלג כ"שמלת כלולות", כאשר יתלכלך אפילו במעט בכתם שחור מיד יורגש, כך נשמתו הטהורה של ילדינו כאשר היא ח"י מתלכלכת במאכלות אסורות או במראות אסורות זה כבר מורגש ומזיק מאוד. ולכן מחובתנו כהורים, לפקוח עיניים היטב על הילדים שלנו שלא יהיו חשופים ח"י "לסכנות רוחניות". ובאמת בדורנו, דור בו ה"פרץ מרובה על העומד" בדור בו בחורי ישראל נופלים שדודים במערכה מידי יום רח"ל, בדור בו האינטרנט והסמרטפונים, מטמאים את ליבם של ישראל ובפרט את הבחורים וכמעט ח"י שאי אפשר להישמר מזה. ולכן חובה עלינו, להתפלל הרבה ולזעוק לה' יתברך שיחיש לגואלנו, ועד אז שנצליח לשמור על עצמנו ועל ילדינו מכל פגע רע ובפרט בזמן החופשה העומדת בפתח, כאשר אין זמני לימוד מסודרים. מלבד זאת שהילדים מתבטלים מלמוד תורה ותפילה, נוסף עליהם גם היצר הרע שאורב להם בחוץ ומחכה להזדמנות להכשילם.

לא חייב להיות מהטליבאן

הורים יקרים! נחזור קצת לפרופורציה, בוודאי אין כוונתי שצריך לכבול את הילדים בבית, אך עליו "לנפוש בחכמה" להיות יצירתיים, לחפש יציאות כשרות ומהותות וליזום טיולים. אך להקפיד על מס' כללים ברורים: לצל את עצת חז"ל: "בראתי יצר הרע-בראתי לו תורה תבלין" חשוב, לשמור כל יום על זמן שבו הילד ילמד תורה במסגרת "לימוד בין הזמנים" עם האבא או עם אח גדול וכדו'. גם אם שולחים את הילד לחברת תהילים וכדו' צריך לבדוק מי הילדים ומי מלמד שם על מנת שחלילה לא יצא שכרו בהפסדו. אין להתפתות לפיתויי הרחוב ולפרסומות על טיולים לחופשה, נסיעות לחופים "הכשרים", לונה פארק, "קברות צדיקים" וכו'. לעומת זאת במידה וגם ההורים מצטרפים לטיול, זה בוודאי רצוי. בביתם בהם ההורים אוסרים צפייה במחשב, יש להקפיד על כך גם בחופשה. בביתם בהם ההורים מאפשרים צפייה במחשב, יש לבדוק היטב מה הם רואים. כי גם בסרטים "החינוכיים" יש מסרים מסוכנים. ביקור אצל קרובי משפחה ובפרט קרובים שרחוקים משמירת תו"מ הוא נושא בעייתי, בבחינת: "אוי לי מיצרי ואוי לי מיצרי" ועל כן הרע במיעוטו. רצוי מאוד להזמין אליו

זהירות!!! ילדים בחופשה!

מהיום הראשון שהתינוק מתחיל לזחול, האימא הדאגנית מרימה את כל האגרסים והעצמים המונחים על הרצפה. תוך כדי שהקטנטן זוחל- נסגרות כל דלתות ארונות המטבח וארונות האמבטיה בפני הסקרן הקטן. אם חלילה הילדה מאחרת מהפעילות בחצי שעה, הלב של האם כבר מתחיל לפרפר. ועוד רבות הדוגמאות, לדאגה ולזהירות של ההורים לשלום ילדיהם.

דעה של תורה

אני בטוח, שבוודאי כולנו הורים אחראיים ולא היינו קופצים רק לחצי שעה לקניות כאשר אנחנו משאירים את הילד לבד במכונית ובטח שלא היינו משאירים אותו עם המפתחות בסוויץ. למה? פשוט, כי זה מסוכן!!! אתם יודעים, לחכמינו הקדושים יש גם דעה, דעה של תורה, בנושא הסכנות וכך למדנו: "גדול המחטיא יותר מההורגו" - שההורגו, הורגו בעוה"ז, אך נשמתו חיה וקיימת לעוה"ב. והמחטיא, מאבדו משי העולמות. שהמחטיא, טורדו גם מהעוה"ז וגם מהעוה"ב שהרי רשעים בחייהם קרויים מתים. אתם שומעים??? "גדול המחטיא יותר מההורגו"!!! אני בטוח שאם נהיה בבריכה, ונראה ילד עומד לטבוע, מיד נקפוץ למים בכדי להצילו. נו, איך אפשר לעמוד שאן, בזמן שילד יכול לטבוע??? אבל נחשוב לרגע, האם כאשר נראה את אותו הילד עומד לעשות עבירה, או כאשר אנו רואים שהוא עומד להיחשף לסכנה רוחנית, גם אז נקפוץ להצילו???

גדול המחטיא

הורים יקרים ואהובים! הקב"ה הפקיד בידינו "נשמות קדושות וטהורות" בנינו ובנותינו היקרים, ועליו ההורים מוטלת חובת הזהירות מ"סכנה רוחנית". יוצא מכך, שאם אנו מאפשרים למתבגר שלנו לשוטט ברחובות בשעות הלילה, או אם אנו מסכימים לבנותינו לנסוע לטיול "תמים" לסופרלנד או לשפיים (וכמובן כשמדובר ביום נפרד לבנות בלבד) אנחנו אולי זהירים מבחינה גשמית, אבל מה עם הסכנות הרוחניות? נזכור תמיד את דברי חז"ל: "גדול המחטיא יותר מההורגו" עליו לדעת שטיול לא מפוקח ולא מבוקר, הוא סכנה רוחנית ממדרגה ראשונה. וכאן הבן שואל: "אמא, לטייל בקניון (עם כל הפריצות שיש שם) זה יותר מסוכן מלתת לי לחצות כביש לבד, או לא?!"

**הרבה ראו ישועות!!!
אל תחמיצי!**
בט"ו באב יום הישועות והזיווגים
טיסה לקברי צדיקים באומן
ולתפילה בציונו של רבי נחמן
עם **מרים ארנש**
הרבנית
לאמא ולבת
י"ב - ט"ז אב
21-25.07
להרשמה עכשיו! 0523372280

**"היה אהרן הכהן
רודף שלום ומטיל אהבה
בין בעלי מריבה ובין איש לאשתו"**
(תנ"ך, ויקרא כ"ג)
לרכישת מוצרי אני אוהב כל יהודי:
050-9931931

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

איש לרעהו

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש א אב תשפ"א: הדלקת נרות: ירושלים 7:12 תל-אביב: 7:28 חיפה 7:20 מוצאי שבת: ירושלים: 8:29 תל-אביב: 8:32 חיפה: 8:33 ר"ת: 9:04

פרשת מטות מסעי

"ככל היוצא מפיו יעשה"

היוצא מפיו יעשה...

הגאון רבי עזריאל הילדסהיימר זצ"ל היה מקורב לרשויות השלטון בברלין ונערץ עליהם. הוא ניצל זאת למען שתדלנות לעת הצורך, להעביר את הגזירות הרעות שגזרו על בית ישראל.

באחד הימים הגיע שליח מקהילה רחוקה ובפיו בקשה דחופה ששלחו אנשי הקהילה כי יואיל רבי עזריאל בטובו למחר אל השר הממונה, לחלות פניו ולהפעיל שתדלנותו להסיר מעליהם גזרה קשה שנגזרה עליהם.

הבקשה הדחופה נזדמנה לפתחו בדיוק בשבת קודש, ולנוכח הסכנה היה צורך לפעול מידית אף בעיצומה של יום השבת. חבש רבי עזריאל מגבעתו, עטה את גלימתו הרבנית, והזדרז לבית השר ביום השבת לפעול לטובת אחיו היהודים.

רבי עזריאל היה נוהג לעשן סיגריות, שכן בתקופתו עדיין לא נודע דבר הרופאים שהסיגריות מזיקות ויש לאוסרם עפ"י ההלכה. והנה כאשר הופיע בשבת בפני השר, כיבדו הלה בסיגריה משובחת...

רבי עזריאל חשש להשיב פני השר ריקם כדי שלא לעורר כעסו ועל כן השיב לו על אתר: "האם אינך יודע שאינני מעשן כלל ועיקר?! שמע השר והשיב את הסיגריה למקומה, ורבי עזריאל שוחח עמו על ענין אותה קהילה.

ואולם מאותה פגישה, פסק רבי עזריאל מלעשן. הוא החליט כי עליו לעמוד בדיבורו ולקיים "לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה!" ומכח הדיבור שהוציא מפיו שאינו מעשן, לא הכניס יותר סיגריה לפיו כל ימי חייו!

הלמות עמלים ח"ב

"מוצא שפתיך תשמור..."

סיפר הגה"צ רבי רפאל לוי זצ"ל: פעם הוצרך הגאון רבי יוסף דוב סולובייצ'יק זצ"ל (הבית הלוי) לעשות ניתוח בגבו. אך התנגד לקחת סם המרדים. אמרו לו הרופאים, לא נוכל להסכים ללא הרדמה, שכן אף אם יצליח לא לזוז, אבל מתוך הכאבים עלול לזעוק ולבלבל את הרופאים. ויכול לצאת קילקול ח". הבטיח להם כי לא יצעק!

התחילו הרופאים בביצוע הניתוח. שקט מוחלט שרר. רבי יוסף דוב לא פצה פיו, עד שחשבו הרופאים שהוא התעלף ולכן שותק. שאלוהו אם יש לו כאבים, והשיב שכן. חזרו ושאלוהו: "א"כ מדוע אין אתה צועק? השיב להם: "הלא הבטחתי לכם שלא אצעק ועלי לקיים מוצא פיו!"

תפארת רפאל

להיות נאמן בדיבורו ולקיים הבטחות שהוציא בשפתיו [אף שלא בתורת נדר]!
נלמד מהפסוק: "לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה" (פרק ל-ג)

וכתב השל"ה הק': לכאורה "ככל היוצא מפיו יעשה" מיותר [אחר שכבר כתב "לא יחל"]! אלא מכאן תוכחת מוסר לאדם שיהיה נאמן בדיבורו וישמור מוצא שפתיו אף שלא היה בדרך נדר ולא היה מחוייב בדברים. כענין שאמר משה רבנו לבני גד וראובן "והיוצא מפיכם תעשו". ופירש רש"י, שקיבלתם לעבור למלחמה עד כיבוש וחילוק.

דברי חז"ל שלפנינו מלמדים עד כמה חמור בעיני הקב"ה מי שאינו מקים את נדרו, וכך אמרו חז"ל (במדרש תנחומא-וישלח): אמר רבי ינאי, הנודר ואינו משלם פינקסו מתבקר לפני הקב"ה ואומר היכן פלוני בן פלוני שנדר נדר ביום פלוני.

בא וראה, כשהלך יעקב לארס נהרים מה כתוב שם? "וידר יעקב נדר לאמר..." השיבו [הקב"ה] על כל דבר ודבר, הלך ונתעשר ובא וישב לו ולא שילם את נדרו, הביא עליו את עשיו ובקש להרגו, נטל ממנו כל אותו דורון "עייזים מאתים"..." לא הרגיש [יעקב] על מה באה עליו הצרה הזו, הביא עליו המלאך ורפש עמו ולא הרגו, שנאמר "ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו" זה סמאל שרו של עשיו... כיון שלא הרגיש, באת עליו צרת דינה שנאמר "ותצא דינה", כיון שלא הרגיש באת עליו צרת רחל שנאמר "ותמת רחל ותקבר"...

ממשיכים חז"ל ואומרים במדרש: אמר הקב"ה, עד מתי יהא הצדיק הזה לוקה ואינו מרגיש באיזה חטא לוקה, הריני מודיעו שנאמר "ויאמר אלוקים אל יעקב קום עלה בית אל ושב שם"..." אמר לו הקב"ה, לא הגיעוך הצרות האלו אלא על שאחרת את נדרך, אם אתה מבקש שלא יגיעך עוד צרה "קום עלה בית אל ועשה שם מזבח", לאותו מקום שנדרת לי שם נדר "אנכי האל בית אל אשר משחת שם מצבה אשר נדרת לי שם נדר".

והיה אומר הגרי"ש אלישיב זצ"ל, שיש ללמוד מדברי חז"ל אלו מוסר-השכל נוקב, לכל אדם שמגיעים אליו צרות רבות ורעות רח"ל ובדרך נס ניצל מהם, ואז מודה הוא להקב"ה ונודר נדרים מתוך הודיה והכרת הטוב על כל הטוב אשר גמלוהו שחילצו ממצוקותיו, ולא חס ולא מרגיש שכל מה שהגיעו זה בעצם מאותה סיבה שנדר נדרים בעבר ואיחר מלשלם, והוא בסיכלותו מנסה לתרץ עצמו שהמצוקות שהטרידוהו הם שעייבבוהו מלשלם נדריו, ולא שם אל לבו שההפך הוא הנכון: בגלל שאיחר מלשלם נדריו לכן באו עליו הצרות וטרדוהו.

עלון "איש לרעהו" פרשת מטות-מסעי הוקדש לעילוי נשמת האשה החשובה מרת דאלא נחמה בת ר' שמואל משה מנדל-פישר ע"ה

שיום היאהרעייט חל ביום ד מנחם אב

הוקדש ע"י הילדים משפ' אסתר בילדר-בני ברק, משפ' מרדכי מנדל-וינה, משפ' יצחק פישר-פתח תקוה, משפ' יפה הרשקוביץ-נחלים

להשמור בכל דיבור שיהיה בו רק תועלת וברכה לו ולזולתו, ולא נזק ח"ו!

נלמד, בדרך דרש ורמז, מהפסוק: "לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה" (פרק ל-ג)

ומובא בשם האר"י ז"ל (ליקוטי תורה - פר' עקב) לבאר: "לא יחל דברו" - לא יעשה דיבור חולין וזול, אלא ייקר כל דיבור היוצא מפיו. שכן כל דיבור פועל גדולות ונצורות בעולמות עליונים לטוב או למוטב. אם דיבוריו טובים וטהורים משפיע רוחניות וקדושה. בורא בהם סגורים. ואם ח"ו דיבוריו רעים ואסורים, פועל בסט"א ח"ו. נברא מהם מלאך רע ומשחית המקטרג עליו תמיד. זהו שנאמר: "ככל היוצא מפיו" - למטה "יעשה" למעלה.

מספרים חז"ל בגמרא (גיטין לה) על אלמנה שבאה לגבות כתובתה בפני רבה בר רב הונא. אמר לה רבה שאינה יכולה לגבות כתובתה משום שלדעת רב לא גובים כתובה לאלמנה, מן התומים [שמא כבר קיבלה חלק ממנה]. ביקשה מזונות, אמר לה רבה שהפסידה גם מזונותיה לדעת שמואל ש"התובעת כתובתה בבית דין אין לה מזונות".

בעסה עליו האלמנה על כך שפוסק לה גם כמו רב שאין לה כתובה וגם כמו שמואל שאין לה מזונות והוציאה מפיה לשון קללה שיהפך כסאו [היינו שיפול מגדולתו]. חששו בית דין מקללתה, מה עשו? הפכו את כסאו של רבה בר רב הונא וחזרו וזקפוהו, כדי שתתקיים הקללה בפעולה זו... אך למרות זאת, אומרת הגמרא: "לא איפרק מחולשא [=זה לא עזר לו להנצל מלבוא לידי חולין].

הנה כי כן, ניתן ללמוד מכאן עד כמה החשיבו חז"ל כל מילה של פורענות היוצאת מפיו של אדם, ובמיוחד כשמדובר באנשים שבזרי לב כאלמנה ויתומים, וייחסו לכל מילה כח השפעה עצום עד צריך לנקוט בפעולות שונות כדי להנצל מהשפעה זו.

רבי יהודה החסיד ז"ל כתב בספר חסידים (סימן תקמב): "לא יוציא אדם דבר מפיו, אלא אם כן יודע שרצון הבורא בדבר, ואז 'ותגזר אומר ויקם לך'".

וביאר כ"ק האדמו"ר מאו"רוב - רבי משה יחיאל הלוי אפשטיין זצ"ל (בספרו באר משה) משום שבכח שמירת הדיבור זוכה להיות בעלים עליו, עד שכל דיבור שיוצא מפיו מתקיים, וזה ענין תורה שבעל פה. לא אומרים "תורה שבפה" אלא ש"בעל פה" לרמז על כך שלומד התורה חייב להיות אחראי ואדון לפיו, שלא יהיה מופקר, ואז זוכה למעלת תורה שבעל פה.

על כן צריך החכם זהירות יתירה בדיבורים שיוצאים מפיו, שכל דבר היוצא מפיו אפילו שלא בכונה, מתקיים. וכפי שאמרו בגמרא (כתובות כג.) "היה כשגגה שיוצאת מלפני השליט" ונשבו בנותיו דמר שמואל עיי"ש. אף שבוודאי לא התכוון חלילה לקללה, ובכל זאת כיון שיצא מפיו אירע שנישבו.

ומכאן נבין - כותב האדמו"ר מאו"רוב - מה שאמרו חז"ל (כתובות עד): "חכם עוקר הנדר מעיקרו". והיינו, מכיון שכל מעלת הנדר נובעת מחשיבות הדיבור שהרי "ככל היוצא מפיו יעשה", לפיכך החכם ששפתותיו הם בשמירת הדעת ובזהירות הדיבור, יש בכוחו לעקור את הנדר מעיקרו ולבטלו.

ומכאן גם נובעת יכולתו של החכם לבטל את הגזירות מישראל. ולכן אמרו בגמרא (ב"ב קטז.): כל שיש לו חולה בתוך ביתו, ילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים. לפי שבכח החכם לכפר ולהמתיק הדין.

"ותגזר אומר ויקם לך..."

באחת המחזות החליט הכומר להביא כליה על פרנסתו של יהודי שהחזיק בית מרוח. מה עשה? הוא הטיף לערלים שומעי ליקחו שיחדלו ממנהג השתיינות. מזימתו הצליחה ופרנסת המוזג היהודי הידלדלה. פנה היהודי לרבו **כ"ק האדמו"ר מסיגעט (בעל ה"ייטב לב")** ותינה בפניו את צרתו.

אמר לו הרבי: "בורא נפשות רבות" - אלה אומות העולם שאינן כנפש אחת באחדות, כמו בני ישראל, אלא הם נפשות רבות ומפוזרות. "וחסרונם" - הקב"ה ברא אותם שיהיו חסרים וירגישו צורך לשתות ללא הרף. "על כל מה שבראת" - מפני כך בראם "להחיות בהם נפש כל חי" - את בני ישראל שהם באחדות בנפש אחת. ואם בני ישראל נהנים משתייתם, יש לגויים האלו קיום, ואם אינם מפרנסים את ישראל ביי"ש למה להם חיים?!

לא חלפו שלושה ימים עד שפרצה מגיפה במחוז. איש לא ידע מה מקור התחלואה עד שקבע הרופא שהחולי נובע מתוך שהיו רגילים לשתות לשכרה, ומשחדלו לשתות, גופם אינו שורד. מיהרו הגויים וחזרו לשתות אצל היהודי ופרנסתו חזרה להתרבות.

הלמות עמלים ח"ב

"ברית כרותה לשפתיים..."

חיבורו הידוע של הגאון **המלבי"ם** זצ"ל "אוצרות החיים" על שו"ע או"ח, יצא לאור רק חלק ראשון (עד אמצע הלכות תפילין). תלה זאת המלבי"ם במשפט שיצא מפיו של **החתם סופר**, וכמעשה שלפנינו:

נאשר ביקר המלבי"ם בפרשבורג, עלה לבית הכנסת הגדול בשבת בשעת רעווה דרעווין. באותה שעה ישב החתם סופר עם תלמידים בסעודה שלישית. והנה בלי משים, עמד המלבי"ם במקומו של החת"ס. כשהגיע החת"ס לתפלת מעריב, ראה את המלבי"ם עומד במקום מושבו, חרד המלבי"ם וביקש לפנות את המקום. אך החת"ס מיהר ואמר לו: "השארו לעמוד במקומכם!"

מאז - סיפר המלבי"ם - "נשאר במקומו" ולא הצליח להמשיך הלאה במלאכתו ולסיים חיבורו על השולחן ערוך.

הגדת החת"ס

צדיק גוזר...

בחור צעיר נכנס לביתו של הגה"צ **רבי ישראל אבוחצירא - הבבא סאלי** זצ"ל, והסביר במבוכה לבני הבית את בעייתו: אין לו תאבון כלל באכילתו. די לו בפרוסה אחת של לחם לכל היום. תאבוננו הוסר ממנו. והוא מאבד ממשקלו והכל החלו דואגים וחוששים לשלומו.

שמע הבבא סאלי את טענתו של הבחור באמצעות המשמש. ואמר בבת שחוק: "חוששני שאם אברכהו יתחיל לאכול ללא הפסקה". אולם הבחור ביקש את ברכתו. ואכן הבטיח לו הבבא סאלי כי מיד כשיבוא לביתו ייוכח כי תאבוננו חזר אליו.

לאחר ימים אחדים חזר אותו בחור בדחיפות לבבא סאלי וטען כי ברכתו של הבבא סאלי התקיימה במלואה וכי הוא לא חדל מלאכול! בבוקר אוכל ארוחה בישיבה ועוד קצת בבית אחרות. בצהריים שוב אוכל ארוחת צהריים בישיבה ולאחר מכן עוד ארוחה בבית אחרות. ואז שוב בשעות הערב שתי ארוחות. ונפשו בבקשתו: "או שיברכני הצדיק שאנהג ככל האדם בדרך האמצע או שאשוב למצבי הקודם. כבר עדיף שאהיה חסר תאבון מאשר זלזלן..."

כששמע הבבא סאלי את בקשתו של הבחור שרוצה להתברך להיות ככל האדם, הבטיח לו שמעתה יהיה ככל האדם. וכך הוה. **הבבא סאלי**

"היוצא מפיו" - יעשה הקב"ה

הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל הבחין באחד הימים שאשתו הרבנית נתקפה באירוע מוחי רח"ל, ולא יכלה לדבר. מיהר והזעיק עזרה. הגיעו לקחתה לבית הרפואה. אך לפתע אמר להם רבי יעקב: "המתינו חמש דקות!"

הם לא הבינו מדוע להמתין הרי במצב כזה כל רגע יקר מפז. בכל זאת הפציר בהם להמתין. בנתיים מיהר ורץ אל הגאון **רבי חיים קנייבסקי** שליט"א ואמר לו: "אשתי הפסיקה לדבר!"

אמר לו רבי חיים: "מה זה הפסיקה לדבר? אשה צריכה לדבר!" ליותר מזה לא נצרך רבי יעקב. הוא מיהר חזרה לביתו, ומצא שאשתו התאוששה ושבחה לדבר....

דברי שיח

לקרב את החוטאים ואת הנחשלים – להדריכם ולכוונם לדרך האושר שבחיי תורה ומצוות!

נלמד מהפסוק: "והקרייתם לכם ערים ערי מקלט תהיינה ונס שמה רוצח מכה נפש בשגגה" (פרק לה-יא)

לומדים מפסוק זה – אומר בעל חידושי הרי"ם – כיצד יש לנהוג עם אדם כזה שנכשל בעבירה חמורה, וכעת הריהו נרדף, ונפשו מרה עליו על שהרג נפש בשוגג, וכאילו אינו מוצא לו מקום בעולם. שאז מאיר לו הקב"ה פנים ואומר לו: "ושמתי לך מקום" – עדיין לא אבדה תקוותך. יש לך אכסניה בה תנצל מרודפי נפשך. בדרך זו גם עלינו לנהוג: לתת סיכוי ותקוה טובה לחוטאים. לא להתייאש מהם, לא להרחיקם ולעזבם בדרךם הקלוקלת. אלא לקרבם, להדריכם ולכוון להם את הדרך העולה בית ה'.

מארגון "לב לאחים" הופנתה שאלה להגרי"ש אלישיב זצ"ל: האם יש ענין להשקיע ולעסוק בקירוב קבוצת חילוניים שידוע עליהם, כי הם מושחתים גדולים במדות, האם יש סיכוי לקרבם למוטב?

השיב הגרי"ש: גם את המושחתים ביותר יש חיוב לנסות להשיבם בתשובה, וכך מבואר להדיא בגמרא (נדרים לב.): "מפני מה נענש אברהם אבינו ונשתעבדו בניו למצרים מאתים ועשר שנים? אמר רבי יוחנן מפני שהפריש בני אדם מלהכנס תחת כנפי השכינה, שנאמר "תן לי הנפש והרכוש קח לך". אברהם אבינו נתן לו, ואילו היה מעקבן אצלו, היה מכניסן תחת כנפי השכינה.

הוסיף הרב אלישיב ואמר לשואל: מה נראה לך, אנשי סדום היו להם מדות טובות!! וכי תאמרו שאין לדמות כי שם המקרב תחת כנפי השכינה היה אברהם אבינו, ואילו כיום מי המקרב? אבל, יש להשיב על כך, כי נכון שהיום המקרב הוא לא אברהם אבינו, אבל המתקרבים הם גם לא אנשי סדום אלא הנכדים של אברהם אבינו.

בשיחה שנשא פעם הגאון **רבי עובדיה יוסף זצ"ל**, עד כמה צריך להתאזר בסבלנות ואורך רוח כשבאים לקרב רחוקים, הביא את דברי חז"ל במדרש: פעם הגיע אדם זקן לביתו של אברהם אבינו, הכניסו אברהם בכבוד גדול, האכילו והשקו וניסה לדבר על לבו דברי אמונה בבורא עולם שהוא הבורא ומקיים את העולם בכל רגע. אך אותו זקן לא שת לבו. הוא הוציא את פסלו הקטן מכיסו והתחיל לנשקו ולחבקו.

אברהם אבינו לא התייאש וניסה שוב להסביר שאותם פסלים הם שטויות והבלים. אך הלה אטם אוזנו משמוע. אמר אברהם בלבו "נחכה למחר ואנסה שוב להשפיע עליו".

למחרת שוב האכילו אברהם ושוב ניסה לדבר על לבו להאמין וכו' אך שוב הוציא הלה את פסלו. אברהם לא היה מסוגל יותר לראות כך וסלקו מביתו. מיד נגלה אליו השי"ת ואמר לו: "אברהם, שמונים שנה אני מחיה ומכלכל, זן ומפרינס אדם זה וממתין שיכיר ויברך אותי ואתה התייאשת כבר לאחר שלוש פעמים שהאכלת אותו!?"

מיד יצא אברהם לחפש את אותו אדם במדבר. כשמצאו ביקשו שיחזור אליו והבטיח לו שיתן לו אכילה, שתיה ולינה, ולא ידבר איתו מאומה בענין אמונה. ואכן כך עשה.

לאחר כמה ימים חשב אותו זקן בלבו, "אברהם אבינו הגדול שבעניקים משרת אותו ודואג לו, וודאי שאמונתו היא אמיתית!" שבר את פסלו הקטן והתחיל להאמין בהשי"ת. וזה מלמדינו כמה סבלנות צריכים אנו בקירוב אחינו בית ישראל לדרך התורה והמצוות.

כוחה של דרשה אחת...

גם לאחר שתקפו את הגאון **רבי יהודה צדקה זצ"ל** חולאים קשים בערוב ימיו, לא שינה ממנהגו לשאת מדברותיו בקרב העם. שאלוהו: מדוע אינו חדל מכך כדי לשמור על בריאות גופו, אחר שנצטווה על ידי הרופאים להרבות במנוחה?

השיב הרב צדקה: "וכי אתם יודעים איזו אחריות אני מקבל עלי אם אנוח? וכי אפשר לדעת אלו תוצאות ישנן לדרשה אחת? הנה זה מקרוב בא אלי יהודי בעל חזות חרדית מובהקת, כשהוא מוקף בילדיו, זרע ברך ה', והוא מספר לי, שבעבר הלא רחוק היה חילוני גמור, אבל מהשפעת דרשה אחת שלי, בשכונת "קטמון", חזר בתשובה והציל עצמו, ואת כל בני ביתו מרדת שחת..."

וזאת ליהודה

"הכל שוה בשביל חיזוק יהודי אחד..."

הגאון רבי גרשון אדלשטיין שליט"א אושפז פעם בבית החולים "תל השומר" לצורך טיפול רפואי ושהה שם אף בשבת קודש. כאשר הגיע ה"אח" למדוד את חומו של ראש הישיבה במדחום דיגיטלי. ביקש רבי גרשון מדחום "כספית", שאין בו חילול שבת. האח המציא לו מדחום כספית. רבי גרשון מדד את החום ו"החביא" את המדחום כדי שהאח לא יכתוב את התוצאה בשבת.

לשאלתו של האח כיצד יוכל לדעת את התוצאות, השיב רבי גרשון "אל תדאג, תחזור במוצאי שבת ותשמע ממני את כל תוצאות המדידות שהיו במהלך השבת במדוייק". וכך היה. מיד בצאת השבת חזר רבי גרשון בפני האח את כל התוצאות בפרוטרוט.

מעשה זה פורסם בשבת במחלקה וגרם לקידוש ה'. אנשי אותה משמרת במחלקה ביקשו לשמוע מרבי גרשון דברי חיזוק, וכל זר שנכנס למחלקה נדהם לראות כיצד במהלך סעודת השבת יושבים הרופאים ואנשי הצוות של מחלקת "טיפול נמרץ" בתל השומר לשמוע דבר חיזוק והתעוררות מראש הישיבה.

בעקבות אישפוזו של רבי גרשון התעוררו גם בישיבות הקדושות לחיזוק בהתמדת התורה לרפואתו. כששמע על כך רבי גרשון הגיב: "עד עתה חשבתי על מה אירע לי כל זאת ומדוע נגזרה כל החרדה הזאת. אבל עכשיו, הכל היה שוה בשביל חיזוקו אף של יהודי אחד!"

הלמות עמלים – ח"ב

"והשיב לב אבות על בנים"...

מהפכת התשובה בצפון הארץ בדמותם של מאות רבות של בעלי תשובה ששבו לכור מחצבתם, נזקפת לזכות מסירותם של פעילי ערכים שהעומד בראשם היה הרה"ג **רבי יוסף זונדל פוגל זצ"ל**. הוא הגיע לרכסים וניהל את סניף ערכים בצפון. במקביל עמד בראש המתיבתא של "אור חדש". פעילותו העניפה נמשכה כארבעים שנה. לפנינו דוגמא אחת מיני רבים:

לאחר אחד הסמינרים שבו השתתף זוג מאחד הקיבוצים, התקשר הרב פוגל לבעל, והציע לו ללמוד עמו גמרא. הבעל הוכה בהלם ושאל: "מה, שיראו אותך נכנס אלי לביתי בקיבוץ?"! הוא חיפש דרך כיצד יוכל הרב פוגל להכנס בצורה עקיפה בחשיכה שח"ו לא יראו אותו אנשי הקיבוץ...

אך הרב פוגל לא נרתע, כאשר תמיד לנגד עיניו הסעיף בשו"ע: "ואל יבוש מפני המלעיגים עליו". הוא הגיע למפגש עם גמרא גדולה בידו בעיצומו של יום, צעד בקיבוץ בגאווה קבל עם ועדה עם הגמרא הגדולה לביתם. ראו בני הזוג כך ושמחו מאד.

בתום המפגש התעניין הרב פוגל האם עשו פדיון הבן לבנם. הם לא הבינו מה רוצה אבל לא הביעו התנגדות. הזמינם לביתו ברכסים כדי לערוך לבנם את פדיון הבן. כשהגיעו בני הזוג וראו שולחנות ערוכים היו בתדהמה. המוזמנים תושבי המקום קירבו בשמחה, ממש כמשפחה אחת.

למחרת חל ראש השנה, בני הזוג התארחו בביתו של הרב פוגל והתפללו בישיבה. זו להם הפעם הראשונה בחייהם שהשתתפו בתפלות ר"ה. כמוכן לאחר כל זה. עברו מהקבוץ לגור ברכסים. הבעל נכנס ללמוד שם בכולל, ביתם הפך לבית של תורה וילדיהם הקימו כולם בתים של תורה.

מתוך מאמר

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

סיפור ועוד סיפור...

לכבוד העלון הנפלא ביותר 'איש-לרעהו'

"הריני מתכבד לשלוח לכם סיפור ששמעתי מאמור"ר שליט"א.

* * *

אבי שיחי' עומד בראש כולל מכובד בעיר הקודש ירושלים ת"ו.

פעם הוא הגיע לאיזו שמחה, שם פגש מכר ותיק אותו כבר לא ראה מזה שנים רבות. הם התעניינו איש למעשיו ולשלומו של הזולת, והמכר גילה התעניינות מיוחדת בכולל שבראשות אבי.

בסוף השיחה אומר לו המכר: "אני מזמין אותך לבוא איתי הביתה - אני רוצה לתת משהו עבור הכולל".

בדרך-כלל הראש-כולל צריך לבקש לבוא לבית הנדיב, וכאן זה הפוך... יפה מאוד! למרות זאת לא היו לאבי ציפיות לתרומה משמעותית, הוא הבין שמדובר בסכום קטן כלשהו - אך זה כמובן לא מה שמנע ממנו מלבקר בבית המכר הוותיק.

כאשר הגיע לביתו קיבל תרומה בסך 1,000 דולר - סכום מכובד, מעל ומעבר למה שציפה לקבל. ולא עוד. המכר מזמין אותו לביקור נוסף: "תבוא אלי גם בשנה הבאה. אני רוצה להמשיך לתמוך בכולל שלך!"

* * *

הדבר נמשך כמה שנים. אבא מגיע לביקור, מקבל תרומה מכובדת של 1,000 דולר, ומוזמן לביקור הבא...

באחת השנים לא תרם האיש 1,000 דולר!

הוא פשוט העלה את הסכום ל-1,800 דולר...

ושוב, הדבר נמשך כמה שנים. אבא מגיע לביקור, מקבל תרומה מכובדת של 1,800 דולר, ומוזמן לביקור הבא...

* * *

בסוף הביקור האחרון אומר המכר הוותיק לאבא: "בטח אתה מתפלל מדוע אני תורם לך תרומה יפה מידי שנה - למרות שאני לא גביר כידוע. הסכום הזה הוא הרבה מעל סכומי הנתינות שלי - ואסביר לך מדוע אני נותן אותך:

"לפני שנים רבות, כאשר היינו בחורים, למדנו בישיבת 'מיר'. אתה ישבת במקום פלוני, ובכל פעם שעברתי על יד מקומך היית מחייך אלי ודורש בשלומי. הדבר נתן לי תמיד הרגשה טובה... השנים חלפו, וכאשר פגשתי אותך ושמעתי על הכולל שלך, התעוררו בי כל אותם זכרונות טובים. אמרתי לעצמי: אני

רוצה! מתחשק לי! לעזור לכולל...

"זו הסיבה שאני מתאמץ במיוחד, מעל הרגילות, לתמוך בכולל ככל שאני מסוגל" - -

בכבוד רב א.מ.ה.

* * *

"כדי שלא להותיר את הגיליון חלק" נביא בקצרה ממש סיפור מדהים שסיפר לאחרונה המשפיע הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א.

משפחת פרל, רח' רפפורט ירושלים.
יום רביעי, י"ג תמוז תשפ"א

"אבי המשפחה שוהה בחו"ל, ואשתו חוזרת הביתה בערב כשהיא מותשת משהיית יום שלם מחוץ לעיר. מבחינתה הייתה פונה מיד לישון, אך היא ממתנה לבנים שיחזרו מהישיבה בשעה תשע וחצי.

הילדים מגיעים, והיא סוף סוף מרשה לעצמה לתת מנוחה לעצמותיה היגעות. אלא שאז: דפיקות בדלת. אוי, למי יש כח לפתוח! הילדים מציצים בקנקר ומגלים שמאחורי בדלת ניצבת אשה מוכרת, קשת-יום שבאה לשפוך את הלב... החליטו שלא לפתוח, אך האימא כבר שמעה את הדפיקות ודרשה לדעת מי שם... וכאשר שמעה במה דברים אמורים "סנטה" בילדים שחשבו לא לפתוח לה, ואילו הם "הגנו על עצמם" שכל כוונתם הייתה שלא להפריע את מנוחתה.

האורחת נכנסה, וזכתה למלוא תשומת-הלב כביכול מדובר בזמן וביום רגיל.

בימים בהם שהה האבא בחו"ל, ישנה אחת הילדות במיטה של אבא. לפתע הגיעה לאימא וסיפרה ש"יש נחש במיטה"! האימא הרגיעה אותה שבטח מדובר בלטאה, אך הילדה לא נכנעה: נחש - לא לטאה!

אחד הילדים נשלח לבדוק וחזר עם הבשורה: לא סתם נחש - נחש גדול!

אטמו את החדר והזמינו מיד לוכד נחשים. בינתיים יצאו להציץ דרך החלון שמא יבחינו בנחש? לחרדתם לא היה שייך לפספס אותו: הוא היה באורך המיטה כולה!

הלוכד הגיע ועדכן אותם שמדובר בנחש ארסי!

הווה אומר: השם-ירחם מה היה קורה אם האימא לא הייתה קמה לכבוד האורחת...

וכל מה שאדם עושה - רק לעצמו הוא עושה!

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?
ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

{ אז נדברו }

פרשת מטות מסעי תשפ"א | לסדר: "אבי, אלוף נעורי אתה" | גליון מספר: 520

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והארות:

a8447168@gmail.com

התחדשנו בס"ד:

מהיום ניתן שוב לקבל את
הגיליון בשירות פקס
באמצעות שיחת טלפון:

 0795319191

(ניתן לפעול לפי ההוראות
המפורטות שם...)

להשתתפות בהוצאות

הגליון:

בבנק:

חשבון 705284

בנק פאג"י

סניף 187

באשראי:

"נדרים פלוס"

- "קהילות"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

בדואר:

פולק- רח' גאולה 15,
חיפה

תודה מראש!!!

די... אני מחכה לבין הזמנים... אני חייב ל ה ת פ ר ק !!!

כן... להתפרק! בבין הזמנים **מתפרקים!!** האמת היא שבתור בחור כמעט ולא יצא לי להתפרק בבין הזמנים. כי עד שהגיע בבין הזמנים הייתי כבר מפורק ממילא... (בגדר "אע"פ שנתפרקו בחול ניטליון בשבת") תכל'ס... בבין הזמנים **מתפרקים...** השאלה איך?? **איך מתפרקים נכון??**

אז לקראת סיום מסכת יומא בדף היומי מצאתי מקור נפלא להתפרקות הזו...
הגמ' ביומא מביאה סתירה: מצד אחד כתוב: "בטבעות הארון יהיו הבדים **לא יסור ממנו**" משמע שהבדים צריכים להיות תקועים בטבעות בחוזק באופן שלא יוכלו לזוז!!! ומצד שני כתוב: "**והבאת** את הבדים בטבעות" משמע שהם תחובים בצורה משוחררת שהם יכולים לבא ולחזור... שואלת הגמ': הכיצד??? עונה הגמ': **מתפרקים ואין נשמטים!!!!**
אתה שומע?? הנה ההגדרה... בדי הארון **משוחררים...** הם לא תקועים מידי חזק בטבעות... יש להם שם מרחב... הם יכולים לנוע קדימה אחורה... אבל!!! הם מובנים שם בצורה שהם לא יכולים להתנתק לגמרי... (יש שם טכניקה שבשתי הקצוות שלהם הם עבים באופן שלא יכולים להשתחרר החוצה...)

כאן כתוב במילה אחת המינון והתנאים כיצד להתפרק בבין הזמנים: **מתפרקים ואין נשמטים...**
מתי אתה יכול להרשות לעצמך להתפרק??? רק אחרי שוידאת סופית שאתה בכל מצב **לא נשמט!!!!** אם יש לפניך סוג של התפרקות שיש בה חשש הכי קטן שההתפרקות הזו עלולה לגרום לך להישמט לגמרי... **ככה אין לך רשות להתפרק!!!!** כאן אתה צריך לתפוס את העסק חזק לידיים!!! תבין: כל הסיבה שאנחנו יכולים לאפשר לשני בדי הארון את המירווח הזה... לנוע בצורה משוחררת בתוך הטבעות... זה רק אחרי שהינדסנו אותם מראש באופן מובנה שלהישמט הם לא יכולים... רק אז אנחנו רגועים... ואפשר לשחרר אחיזה... רק עכשיו אפשר שהם יתפרקו...

חשוב להתפרק... חשוב שיהיה מרווח נשימה... אם אתה תופס את עצמך בגרון עם כל הכח זה לא בריא... זה לא טוב... זה הרבה יותר שברירי ולא יחזיק מעמד... בטבעות הארון אנחנו בכוונה מאפשרים לבדים לנוע בחפשויות... (כי מי שמבין במטוריקה גסה... ככל ששני חלקים תקועים אחד בשני יותר מידי בחוזק... זה רק גורם שכל חיכוך הכי קטן ביניהם עלול לשבור אותם לגמרי מחוסר גמישות שיש ביניהם ודו"ק)

זה לא חכמה להדק חגורות!! לא חכמה לקשור את עצמך בטבעות ולא יסורו ללא פשרות... לא!! צריך בבין הזמנים להתחכם בכל מאמץ לפתוח מרחבים נקיים... מבוקרים... לאפשר מרווח נשימה ומרחב תנועה שם. אבל!!! בתנאי אחד: מתפרקים ואין נשמטים... אם אתה פותח מרחב תנועה ש... שיש פה פירצה מסוכנת ש... שזה עלול להגיע ל... לנשמטים... זה לא!!!!
שים לב: בטבעות הארון לא אפשרנו את התנועה... רק אחרי שהתחכמנו ודאגנו לטכניקה שבכל מצב לא נשמטים... זה כלל ברזל!! קודם תיצור מסגרת... קודם תוודא שיש מעקה... שאין שם סכנת תהום... ואז אתה יכול לשחרר אחיזה...

בחור יקר: קח את הכלל ברזל הזה איתך לבין הזמנים!!!! תדע לך שהדוגמא מארון ברית ה' היא הרבה מעבר למשל ונמשל... ארון ברית ה' זה... זה אתה בעצמך!!! אם תשים לב: בכל כלי המשכן היו בדים בשביל לישא אותם וכשהגיעו לבית עולמים אז זהו... הגענו אל המנוחה ואל הנחלה... במזבח ובמנורה ובשלחן כבר אין בדים... והכלי היחיד בבית המקדש שנשאר עם בדים כאילו עוד שניה לוקחים אותו מכאן... זה ארון ברית ה'!!! הארון הזה מונח באותו מקום כבר ארבע מאות שנה וזה לא סתירה שהבדים לא זזים ממנו!!!! הארון כל הזמן נמצא בעמדת הזנקה... כאילו עוד שניה לוקחים אותו מקום... אז הנה!!! הארון הזה- זה אתה... אתה בחור בן עליה... נמצא בבית המדרש... שתול בבית ה'... ישבת ולמדת בהתמדה כל זמן קיץ... זכאה חולקך... אבל!!! תמיד צריך שהבדים יהיו מוכנים בעמדת הזנקה... כי אוטוטו יוצאים לבין הזמנים... וצריך להיערך כבר עכשיו איך מתפרקים נכון... לכן גם בתוך קודש הקדשים צריך שהטקטיקה של הבדים תהיה מוכנה תמיד לעת הצורך... שתמיד תזכור שיש חוץ... וצריך להתכונן בפנים לקראת היציאה לחוץ... לא לחכות ליציאה בחוץ... להיערך כבר עכשיו!!!!
בינינו... צריך להתפלל על בין הזמנים... תאמין לי שבין הזמנים כשר ושמח זה הרבה יותר מסובך מאשר פסח כשר ושמח... כי בפסח אפשר למכור את החמץ לגוי... אבל בבין הזמנים השאור שבעיסה נכרך אחריו לכל מקום... הוא מקדם את פנינו בכל מקום... בערב פסח לכל הפחות יש טקס רשמי של "הוא מחזר עליו לשורפו..." בודקים את החמץ... שורפים אותו... ממלכדים אותו... מסמנים אותו באופן מאוד ממוקד... ואילו לפיתויים ולסכנות שיש בבין הזמנים, לזה אנחנו מגיעים קצת... קצת פחות דרוכים... **ומומלץ לא להירדם בשמירה!!!**

מתפרקים ואין נשמטים... להיזהר מאוד מאוד לא להגיע למצב של הישמטות... תמיד לאחוז בארון ברית ה'... תמיד לשמור קשר עין עם עסק התורה... כן... לקבוע עיתים לתורה... זו חובה של כל יהודי באשר הוא... ו... ובבין הזמנים החובה הזו לא פוסחת גם על בחור ישיבה...

למה אבא שלי לא הסכים לי לקנות ב'הכל בשקל'??

השבוע הייתי בחנות הכל בשקל... ונזכרתי בנוסטלגיות!!! ראייתי שם מטוס מנייר... (אתה זוכר את המטוס הזה שמחברים את השתי כנפיים ומעפים אותו??) אני זוכר שכשהייתי ילד... מאוד אהבתי מטוס מנייר... אבל הייתי כעת בהלם לראות שהמטוס הזה עולה בסה"כ **שקל אחד בודד!!!**

פשוט נזכרתי שכל כמה ימים הייתי מבקש מאבא שלי שאני רוצה לקנות מטוס... ולפעמים הוא היה מסכים ובדרך כלל הוא לא הסכים... הוא אמר לי **שאינ כסף!!!** ועכשיו שאני רואה שזה עולה בסה"כ שקל... פתאום אני חושב לעצמי: מה... אבא שלי עשה **עסק משקל??**

תוך כדי שאני חושב... למה לאבא שלי לא היה שקל לתת לי... תוך כדי אני נזכר בכמה נחיתות מוצלחות שעשיתי בכיתה הישר לכיוונו של הרבה בשעות אחה"צ... נו... עכשיו אתה מבין למה אבא שלי נאלץ להיות קמצן על שקל?? אבא שלי מצידו היה נותן לי בשמחה... אבל כנראה ש... שהוא ידע שזה לא כדאי... הוא ידע שאי אפשר לתת לי... המטוס יגיע רחוק מדי.

פתאום תפסה אותי הרגשה!!! רחמנות על אבא שלי... כואב לי הלב עליו... תחשוב איזה כאב לב היה לאבא שלי לראות את פני המאוכזבות על זה שהוא נאלץ להשיב פני ריקם פעם אחר פעם... הבנת מה אמרתי?? **שתיבין: על עצמי אני לא כ"כ מרחם...** כי כשאבא שלי לא הסכים לי לקנות מטוס... כי הוא טען שאין כסף!! נו... קבלתי את זה בהבנה... מה אפשר לעשות... אם אין כסף אז אין כסף... אבל הרחמנות הגדולה היא דווקא על אבא שלי שהרי **היה לו כסף בכיס...** היה לו הרבה יותר משקל בכיס... והשקל הזה בכלל לא דגדג לו... בכיף!!! בכיף הוא היה נותן לי לקנות כדי שאני אהיה מבסוט... והוא בכל זאת נאלץ לקפוץ את ידי פעם אחר פעם כי הוא ידע שזה לא בריא לתת לי... אסור לתת לי...

היום אני כמובן פוגש את זה כאבא מול הילד שלי... אני עובר עם הילד שלי ליד מכונה של חטיפים... ואני כעת במצב רוח מרומם... והוא בדיוק מבקש שאני אקנה לו איזה ממתק... מה איכפת לי... למה לא לתת לו... בכיף... בסה"כ מה הוא רוצה??? איזה ופל מצופה שעולה שקל... נו... זה הסיפור??? הרי רק עכשיו יצאתי מחנות מכולת... קנייה שגרית של אמצע שבוע שעולה 80 שקל... והזאטוט הזה בסה"כ מבקש כזו בקשה צנועה... ופל שעולה שקל... ואז אני נופל במלכודת!! וקונה לו... וזה עניין של חצי שעה עד שאני מקבל את זה בחזרה בפרצוף... אה... אני מקבל כל מה שאני מבקש?? אז הנה... עברנו כעת ליד הקיוסק... והוא כבר יודע שימקבלים שם שלוקים (בטח... אני לימדתי אותו... אני בעצמי קניתי לו)... ואז הוא מבקש ואני אומר לא... ואז מתחילה ההצגה... רגיעות ברגלים... והנה!!! כעת אני משלם את הופל המצופה... פלוס השלוק מפעם שעברה... וככה זה לאורך כל הדרך!! הילד שלי מחנך אותי לחנך אותו!!! ועם הזמן למדתי להתגבר... להבליג... אפילו שאני מפרגן לו ופל מצופה... בכיף... אבל אני מתאפק!! לא קונה!! לא מפנק!! כי אני יודע שזה לא חינוכי ולא בריא לילד... כי זה עושה אותו מסכן ולא מחונך... מפונק ולא יודע להעריך...

זה בסדר!!! הילד שלי כבר התרגל... הוא כבר קלט שכשעוברים ליד המכונה של הממתקים לא תמיד מקבלים ופל... ולא תמיד מקבלים שלוק... הוא התרגל לזה... אבל אני?? אני עדיין לא התרגלתי... אני כל פעם מחדש... כשאני עובר ליד המכונה של הממתקים מתחשק לי לתת... למה לא... שיהיה לו טעים... שיתענג... שיהנה... כולא שקל... אבל לא!!! אין לי רשות!! אסור לי לתת לו!!! זה לא יעשה לו טוב... זה יעשה אותו מפונק...

פתאום קלטתי: שילד שמתבגר יום אחד ונהיה מבוגר... יום אחד הוא צריך לפייס את ההורים שלו... **לא רק על זה** שהוא התנהג אליהם לא יפה... יש משהו עוד יותר עמוק שהוא צריך לפייס אותם... על כל הפעמים שההורים רצו להעניק... רצו לפנק... ועקרונית היה להם את האפשרות... אבל הוא לא איפשר להם... הם ידעו שאם ישמן ישורון מיד ויבעט... אם כסף וזהב הרבית להם... אוטומטית וזהב עשו לבעל...

ורק על זה לבד... אני מבין שצריך לפייס את אבא שלי על זה... אני צריך לפייס את אבא שלי על מאות מטוסים מנייר שביקשתי ממנו והוא נאלץ להשיב פני ריקם... רחמנות עליו...

ההרגש הזה הוא עמוק מאוד!!! ומבחינה מסוימת זו ההתקודה של האבלות על החורבן... אסור לנו לשכוח שאבא שבשמים הוא כל יכול... מלא כל הארץ כבודו... ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין... כל בעיה הכי קטנה שחסרה לך... הקב"ה בצי"ק אחד יכול לתת לך... כל אברך שצריך הלוואה של 5000 שקל... תחשוב רגע על הרבש"ע... הרי רצון יראיו יעשה... בשביל הרבש"ע להוציא 5000 שקל ולתת לו... זה הרבה הרבה יותר קל מהשקל שאבא שלי לא הוציא לי בשביל המטוס!!! (זו הרי דוגמא חיוורת) ואם ה' החליט מסיבות מסוימות שלא! תחשוב איזה צער יש לאבא שבשמים לראות את בנו מתקמקם עם 5000 שקל... כשבשביל הרבש"ע זה כככלום לשדד את כל הבריאה כולה בשביל להביא לו את זה... תחשוב מה זה בשביל הרבש"ע לעמוד מידי יום ביומו מול רבבות בנים שלו שיש להם משאלות לב והוא יתברך כ"כ בקלות להושיע אותם... אין מעצור לה' להושיע...

תחשוב כמה צער יש לאבא שבשמים לראות את פניהם המכורכמות והמאוכזבות של עוד בן שממתין לילדים... ועוד בת שממתנה לשידוך... ועוד יהודי שמשווע לנחת... ועוד חולה שרוצה להתרפאות... והכל בידיים של אבא שבשמים... ובין רגע הוא יכול להושיע... ומכל מיני סיבות נעלמות גזרה חכמתו יתברך שכעת עדיין לא!!! הימים האלו... ימי בין המיצרים זה הזמן להשתתף בצער של אבא!!! לא של הילד!!! כל השנה אני עסוק בצער האישי שלי... אוף... למה אבא לא מרשה לי לקנות את המטוס... אבל בימים אלו... נדרש מאיתנו להמריא עם המטוס הזה ולהצטער בצער ההרבה יותר עמוק ומשמעותי של אבא שנאלץ להגיד שוב לא ושוב לא... והוא כ"כ יכול... דרך הטוב כ"כ להיטיב... הוא יתברך כ"כ משתוקק להיטיב... ושכינה אומרת קלני מראשי קלני מזרוע... הנה לך היבט אמנם מרומם אבל מאוד מורגש ומובן של צער השכינה!!! זה צער הרבה יותר גדול ומשמעותי מהצער שלנו!!!

ומאוד מאוד חשוב לדעת את זה... הנפש החיים אומר שחנה בתפילה... התפללה על הרבש"ע... היא אמרה: רבש"ע! לא איכפת לי שאין לי ידיים... איכפת לי ממך!!! כואב לי עליך יתברך... כמה כאב יש לך יתברך לראות אותי שאני לא מקבלת את משאלת ליבי... פעם היה נראה לי שהתפילה של חנה זו... זו מדרגה מאוד מופשטת... אבל אם נחשוב על זה... אם ננסה לדמיין איזה צער יש לכל יכול!!! שהוא יכול בשניה אחת להופיע ולשפוך עלינו טפוח של ישועה... כמה צער יש לו יתברך בכל רגע נוסף שזה לא קורה... תחשוב על זה!!! אנחנו מסוגלים להיכנס לזה... אבל יום אחד הצער הזה יפסק... יום אחד: זכר חסדו ואמנותו לבית ישראל, ראו כל אפסי ארץ את ישועת אלוֹקינו במהרה...

לקראת ימי הקץ הבאים עלינו לטובה

ניתן לקנות את הספר "וימאן"

העוסק בנושא התמודדות בשמירת העניינים והמסתעף.

כמו כן את הספר "אהבתי" (כי ישמע ה')

קולי... העוסק בענייני תפילה ופתיחות

רגשית בנימה אישית מול אבינו

שבשמים עד בא הישועה בע"ה.

ואת הספר "ואהבת" (את ה' אלוֹקיד)

העוסק בקבלת מלכות ה', כיצד לקבל

ולשמוח ולגדול מתוך התונים שה'

מעמיד בפני כל אחד מאיתנו

כל זה במוקדי המכירה של גיליון זה.

ובפלא': 0527683095 0548446691

הודעה:

בימי בין הזמנים ניתן יהיה לקנות ספרים

אלו במוקדי מסוימים של קיט בצפון,

כטבריה או צפת, מרטים מדויקים יותר

יבואו בגיליונות הבאים.

הבהרה קצרה: לפנינו שני מועדים!!! מועד

אחד: הלא הוא תשעה באב שעליו נאמר:

קרא עלי מועד... והמועד השני שמוגיע מיד

אחריו זה בין הזמנים... שהוא גם מועד!!!

יותר ממה שהוא מועד בשוא... הוא בעיקר

מועד בשורוק... זו תקופה מועדת... שצריך

להיערך לקראתה בכובד ראש כדי שלא

יהיה מצב של קרא עלי מועד... לשבור

בחור... ולכן צריך לדעת שיש לפנינו שני

מועדים!!! שלשניהם צריך להתכונן בכובד

ראש!!!

וכמובן... שכל מועד הוא סוגיה בפ"ע... לא

קרב זה אל זה כל הלילה... וכאן מגיע

הקונפליקט שמסתמא אני לא היחיד

שמתמודד איתו... **על מה יותר חשוב**

להתמקד?? על מה יותר חשוב לדבר???

האם על המועד של תשעה באב... או על

(תם+)-מועד של בין הזמנים? **והאמת היא**

שלמורה האבסורד... המועד של בין הזמנים

דוחה את המועד של תשעה באב... כי... כי

לפעמים ההתמודדויות של בין הזמנים

נוגעים בדברים שהנשמה תלויה בהם... (ואני

מכיר רבנים חשובים שבט' באב מדברים הדרכות

פרקטיקות כיצד להישמר ממופגעים וחניים

שאורכים לפתחתו בימי בין הזמנים...) אבל בודאי

שאם אפשר לקיים שניהם עדיף...

ולכן המנהג שלי עכ"פ... להקדים בשבוע

הזה ולכתוב על ענייני בין הזמנים!!! ובשבוע

הבא... שזה כבר בתוקף תשעת הימים...

סמוך ונראה ליום חורבן בין המקדש... אז

להקדיש את הגיליון לאבלות על החורבן...

אז הנה... גיליון זה בעיקרו מדבר על בין

הזמנים!! לבנתיים אני לא כ"כ חושש

שיהיה מישהו שחלילה עלול להתבלבל

מחומתי ויחשוב שבין הזמנים הוקדם

בשבוע... זה בסדר... איתם אני מסתדר...

מה ההבדל בין ישיבוחר

ל--רוק חרדי...?

אלין בחור יקר... לקראת בין הזמנים הממשמש ובא... כמה מילים:

פעם... עד לפני לא הרבה שנים... כל פעם שכן ישיבה יצא לבין הזמנים היו אומרים לו: אל תשכח שאתה בחור ישיבה... גם כשאתה בנופש... בטיול... גם כשאתה יושב בבית... **תמיד תזכור שאתה ישיבוחר!!!** תזכור את המעמד שלך כבן ישיבה מרומם... תזכור שאתה מלגיונו של מלך...

משום מה... בזמן האחרון אני חושב שהגישה השתנתה... (אפשר לחלוק עלי... אני מבין את מי שידעוץ יחלוק עלי בחריפות) אדרבה... אני חושב שעדיף להשאיר את הישיבוחר בישיבה... **בחור יקר:** אתה עוד מעט יוצא לבין הזמנים?? תעשה טובה... תשאיר את הישיבוחר בישיבה... אדרבה... בין הזמנים זו הזדמנות בשבילך לעמוד מול עצמך בגודל טבעי בלי הכרטיס קופת חולים שנקראת ישיבוחר... עזוב... תשאיר את הישיבוחר בישיבה...

כן... אני יודע שברגע הראשון זה נשמע צורם!!! זה נשמע מאוד לא טוב... זה נשמע כמו- עזוב אותך... הגיע בין הזמנים... עכשיו אפשר לחגוג... לעשות מה שרוצים... היה בן ישיבה בישיבתך ואדם בצאתך... **אבל לא!!! חלילה!!! אני מתכוון לכיוון ההפוך בדיוק!!!**

אני אתן לך דוגמא: פגשתי בבין הזמנים בחור שמתפלל בשיטילאך בשעה 11.00 בבוקר. שאלתי אותו כמו חבר: מה קרה? עכשיו מתפללים?

תנחש מה הוא ענה לי?? תקשיב... ככה זה ישיבוחרים בבין הזמנים... מתפללים מאוחר... מה אתה לא יודע... **מכיר את התשובה הזו???**

אמרת לי: לו: סליחה... אני מוחה... אתה סתם מוציא דיבה... למה אתה מפיל את האשמה על הישיבוחרים?? תהיה כנה עם עצמך, תגיד שאתה שייך לשכבה הסוציו אקונומי נמוך... של אנשים שיש להם רמת תפקוד נמוכה שלא יודעים לתפקד בבית... לא יודעים לנהל אורח חיים תקין... ולכן בין הייתר הם גם קמים מאוחר בבוקר... (כן... תדע לי: שבמנין שלך... בשעה 11.00 בבוקר... בין הייתר מתפללים כל מיני אנשים בעלי משפחה שלא כ"כ מתפקדים בבית... הם קמים מאוחר ואין מי שילביש את הילדים ואין מי שיכין להם סנוויצים ואין מי שיקח אותם למוסדות... ובשביל זה יש עובדת סוציאלית ויש ביטוח לאומי וכו' ויש ארגונים שנתמכים לסייע למשפחה הנזקקת שאבא שלהם רק עכשיו משפך את העיניים...) אז תהיה כנה ותגיד שאתה פה הדפוק... מה אשמים עולם הישיבות??? **נו... מה התשובה?** למה אתה לא מוכן להודות שאתה קצת. קצת דפוק?

כי... **כי אתה לא באמת דפוק!!! אתה לא באמת סובל מחוסר תפקוד!!!**

נו... אם אתה לא באמת דפוק... אז למה תכל'ס אתה כן!!! כן דפוק?? אם אתה אחד שכן יודע לתפקד... אז למה תכל'ס. אתה לא מתפקד?

אז הנה!!! הנה התשובה... אתה בעצמך ענית את

התשובה:

"ככה זה ישיבוחרים!!! היות ובישיבה יש לך תואר של בחור ישיבה... **אז יש לך על מי ליפול!!!** אם לא מתחשק לך לקום בבוקר... מקסימום אתה תפיל את זה על עולם הישיבות... מה... אתה לא יודע... ככה זה הישיבוחרים... קמים מאוחר... זאת אומרת: חלק מהקושי שלך לקום בבוקר נובע מעצם זה שיש לך כרטיס קופת חולים שקוראים לה בחור ישיבה שיש לך על מי ליפול... יש לך את מי לדפוק את הכרטיס של הדפיקות שלך... אבל לו יצויר שאני אשיל מעליך את השם ישיבוחר... די... אתה כבר לא ישיבוחר... מהיום אתה סתם רווק..."

בתור רווק ?? בתור רווק אתה מאוד מאוד תתבייש לקום מאוחר!!! כי רווק שקם מאוחר... הוא סתם מפגר... הוא סתם בן אדם שלא מתפקד... **אז הנה!!! על זה באתי!!! בשביל זה יש בין הזמנים!!!** לכה"פ בבין הזמנים... תשיל מעליך את האמצעי מיגון הזה שקוראים לו בחור ישיבה... תעמוד מול עצמך בגודל טבעי: תבין שאתה אישיות מצד עצמך!!! ואם אתה קם מאוחר... אתה פה המפגר שקמת אחרי כולם...

אני רוצה שתבין: השחפץ הזה שנקרא ישיבוחר... השחפץ הזה נועד בשביל להגן עליך... **לא בשביל להזיק לך!!!** זה נועד לתת לך מעמד מכובד... כדי שזה יעזור לך להתמודד מול פגעי הרחוב... **אבל יש לזה גם צד שני למטבע!!!** התואר ישיבוחר מכניס אותך לתוך איזה פס יצור... שאם אתה לא מתפקד ולא עושה כלום עם עצמך... זה לא הדפקט שלך... אלא זה הדפקט של כל עולם הישיבות... ושל הציבור החרדי...

אגב: כעת תבין: זו אחת הסיבות העיקריות למה יש לנו דחף מאוד חזק לדבר על הבעיות של הציבור החרדי... אם תשים לב: כשמדברים על ירידת הדורות ועל המצב הקשה של היהדות החרדית בעשור האחרון העיניים שלנו נדלקות... למה?? פשוט מאוד: לכל אחד מאיתנו יש רגעים שהוא מרגיש דפקט!!! ברגע שאתה מצליח לשכנע את עצמך שהדפקט שייך לפס יצור הכללי של החרדים והישיבוחרים... אז יופי... זה לא דפקט שלי... וחבל!!! אם תתן לעצמך להרגיש דפקט שאתה קם מאוחר בבוקר... **זה יפסק מאוד מהר!!!** אתה בסה"כ בן אדם מכובד... יש גבול כמה אתה מסוגל להרגיש דפוק... אתה אפילו לא מדמיון כמה אתה מכבד את עצמך... יש לך כבוד עצמי ואתה לא תתן לעצמך להרגיש דפוק... ההרגשה הזו תקפיץ אותך מהמיטה... אבל אם תהיה כל הזמן עסוק בלהרגיע את עצמך שככה זה עולם הישיבות וככה זה החרדים של היום... **אתה פשוט יורה לעצמך ברגלים!!!** אתה אח"כ לא מבין למה אתה לא מצליח לקום בבוקר... בטח שלא תצליח... תראה לי בן אדם שמוכן להיתלש מהמיטה... רק כדי לשמור על כבודם ולטהר את שמם של הישיבוחרים שהחלטנו שיש להם בעיה שהם קמים מאוחר... כעת כשאני עייף- זה מעניין את סבתא שלי... אבל!!! אם עולם הישיבות ימשיך לשגשג ולפרוח ולדהור קדימה... ורק אני נשארתי הרוק האחרון שנשאר במיטה ומפגר אחרי כולם... וכולם הספיקו לקום בבוקר, לעשות קופה ולהרויח כסף... ואני רק עכשיו התעוררתי... כשתרגיש ככה... זה יהיה הבוקר האחרון שתקום מאוחר!!! שמעת??? תבדוק את זה...

לכן אני ממליץ... שלכל הפחות בבין הזמנים תן לעצמך מידי פעם את הצ'אנס לעמוד מול עצמך בגודל טבעי... **אני רווק חרדי!!!**

רווק זה בן אדם בודד... גלמוד... ש... שצריך להוכיח את עצמו... כי סו"ס הוא רווק... ואם הוא רוצה יום אחד להתחתן ולהקים משפחה... בשביל זה הוא נמצא כעת בתקופת הרצה כדי להוכיח את עצמו... להוכיח את חריצותו... הוא צריך להביא קבלות בידיים שהוא בן אדם שיודע לקחת אחריות על עצמו ועושה משהו עם עצמו... והיות ואתה לא סתם רווק... אלא רווק חרדי!!! אתה צריך לעמוד מול המראה ולשאול את עצמך: עד כמה אני חרד לדבר ה'??? במה זה מתבטא???

עכשיו כמובן!!! כמובן שביום יום התואר בחור ישיבה מאוד חשוב לנו... ביום יום זה מאוד שומר עלינו ואנחנו חייבים את המעמד הזה וזה גאוותנו... אבל היא גופא!!! אנחנו רוצים שהמעמד הזה יועיל לנו ולא ירדים אותנו בשמירה... בשביל זה צריך לפעמים לאפס הגדרות...

עכשיו... מעבר לזה, יש פה נקודה קצת יותר עמוקה:

כשכן אדם מתרגל לייצג שם תואר מסוים... אוטומטית הוא נהיה הדובר שלנו!!! ואם הוא לא מרענן את המשמעות הפנימית שלו... היא עלולה להתרוקן מכל תוכן... והוא נשאר בתוכה רק בשביל לירות מתוך הנגמ"ש

אני אתן לך דוגמא: כשהייתי באחד הקעמפים בישיבה... הגיע מישהו לעשות תכנית לבחורים... מדובר באיש שעומד בחוד החנית מול פרוצות מסוימות ביהדות שאכמ"ל (-אני לא רוצה לפרט כדי לא לחשוף את זהותו) הוא הגיע לקעמפ ודיבר נגד כל מיני רבנים נוכחים... ונגד כל מיני דקויות שמנוגדים להשקפתנו וכו' וכו'... **ותוך כדי!!!** תוך כדי שהוא מחדד לנו את ההשקפה הצרופה ללא כחל ושרק!!! תוך כדי הוא נתן לנו לראות כל מיני מצגות וקטעי סרטים של דברים ממש ממש לא מתאימים לרוח היהדות... ואני עומד מהצד ומשפך את העיניים ולא קולט!!! איך יכול להיות בן אדם שרוממות ההשקפה בגרונו ותוך כדי שהוא מדבר נגד רבנים נחשבים שיש להם סטיה קלה בהשקפה... תוך כדי הוא מראה לנו סרטי אימה ודברים שלא ראויים בעליל... ו... ואין פוצה פה ומצפצף!!! כולם שותקים!!! מרותקים לדבריו!!! אף אחד לא מעלה על דעתו שמשהו פה לא... לא תקין... **ובאמת למה אף אחד לא קם ומחה???**

כי סו"ס אנחנו ישיבוחרים... ואם יש לנו כעת שעת איכות עם אישיות שממוקמת במשבצת של מעצב השקפה והדעה של הישיבוחרים... אז זו התורה!!! זה מה שיש!! עכשיו: הנס שלי שאני לא לגמרי ישיבוחר... רציתי להיות ישיבוחר כזה כבד... ואף פעם לא הצלחתי לגמרי... אף פעם לא הצלחתי להיכנס לגמרי לצ'לונט... תמיד נשארתי כזה בחור חרדי כזה... ואז פתאום עלה לי **הרוק החרדי** לראש והתחלתי לצעוק עליו... אדוני... השתגעת?? תסגור

על אותו משקל: כשאתה שתול בתוך הקופת חולים שנקראת חרדי... ישיבוחר... או שאתה שתול בתוך איזה מגזר או קהילה מסוימת... יש לך שקט תעשייתי... היהדות שלך מחכה לך בשקט בתוך איזשהו ארון מסורטט של המגזר או הקהילה... אין חשש שיהדות פתאום תברח לי בין האצבעות... יש לי את המסגרת שאני שט בתוכה...

זה דבר נפלא!!! בשביל לשרוד את היהדות זה אידיאלי... אבל הההללו... בן אדם... איפה אתה פה בסיפור הזה??? בשביל זה יש לנו מידי פעם בין הזמנים... שבתקופה הזו בריא לנו לגנוז את הארון... להחביא אותו במקום אמנם שמור... אבל לא בשטח!!! כעת תעמוד מול עצמך בגודל טבעי!!!

ותשאל את עצמך: מי אני ומה שמי??? ואל תגיד לי ישיבוחר...

לא יאמרו עוד ארון ברית ה'... אל תשלח אותי לכספת... אל תזרוק לי ססמאות... תענה לי מי אתה!!! תחיד לעצמך מי אתה!!!

ירמיהו הנביא רואה בזה יום בשורה!!! תחשוב איזה יום נוראי זה... ארון ברית ה' שכבר שלוש מאות שנה שוכן כבוד בקודש הקדשים... הכרובים פורשי כנפיים... וכשפניהם איש אל אחיו עדות היא לבאי עולם שחביבתו אלינו... וכבר 300 שנה הארון לא זז ממקומו!!! ופתאום מגיע יאשיהו וללא אומר ודברים פשוט לוקח וגונז אותו... מהיום הכהן גדול ביו"כ כבר לא יזה בין הבדים אלא על האבן השתיה שנשארה מיותמת... אתה יודע איזה צעד נוראי זה??? זו הכספת הכי יקרה בבית המקדש... אבל לא!!! ירמיהו מעודד את זה... תפסיקו כבר לשלוח אותי לכספת... תפסיקו להגיד לי פרטים אצל ארון ברית ה'... תתחילו להכניס את ארון ברית ה' פנימה... תתחילו למלאות את ההגדרות מבפנים...

זה השיעורי בית של בין הזמנים!!!! בבין הזמנים כל המעטפת זזה לצד... ופתאום אתה מוצא את עצמך בגודל טבעי מול מה שאתה!!! פתאום מגיעים כל מיני התמודדויות כאלו סתמיות של התנהגות... כל מיני סיטואציות מעצבנות בבית שהדם עולה לך לראש ועוד רגע אתה מתפרץ... והההללו... שים לב: אם אתה מתפרץ עכשיו... אתה סתם רווק עצבן... פה אתה לא ישיבוחר שעושה הפגנה בחדר אוכל ומקנא את קנאתם של הישיבוחרים... אתם סתם רווק חרדי עצבני... תטפל בו!!! ברוק הזה... אם אתה מעביר את כל היום בלי לפתוח ספר... אתה סתם בן אדם בן 22 שהחיים לא האירו לו פנים... תתמודד מול זה!!! אל תבהל... זה בסה"כ יתן לך כח להתמלאות מבפנים...

ככה תוכל לחזור לישיבה כמו בחור ישיבה אמיתי... אבל לא שזה נשאר בכספת... אתה תעמוד מאחורי התואר הזה... אתה תיצוק בו תוכן שיצדיק את עצמו... הטענה נעימה...

אה...?? זו שאלה שזועקת עד לב השמים!!! אז המלבי"ם במקום מבאר בפשטות: שכשיהודי יודע **שהיהדות מחכה לו בתוך ארון!!!** יש לו את כל הסיבות שבעולם **להשאיר אותה בארון...** שתחכה בארון... אבל ברגע שיהודי מבין שהיהדות כבר לא מחכה לו בכספת... אין לו ברירה... הוא מבין שהוא חייב לשנס מתניים ולהתחיל להיות יהודי מצד עצמו...

ירמיהו הנביא ידע ששורש החטא ונקודת החולשה של כלל ישראל נובע מזה שכולם יודעים שהתורה נמצאת **בארון...** ואם ככה אני יכול לעשות מה שאני רוצה... ולכן ירמיהו מתנבא ואומר: עוד מעט יבא המלך יאשיהו הצדיק והוא יגנוז את הארון... וברגע שהארון יגנוז... יהיה משהו טוב... תהיה מהפכה חיובית בעם ישראל... זה מה שאכן קרה... יום אחד יאשיהו מגיע ללויים ואומר להם: זהו... גונזים את הארון... "אין לכם משא בכתך, עתה עבדו את ה' אלוהיכם ואת עמו ישראל",

מה פירוש??? רבותי: נגמרו התירוצים!!! עד היום היה לכם תורה בארון... היא חכמה לכם בכספת... כל גוי שהגיע ושאל במה אתם יהודים??? היהודי היה מצביע לו על הארון... פרטים בארון...

אז זהו!!! שמהיום נגמר התירוץ... התורה יותר לא מחכה לכם בכספת... ומכאן ואילך לא יהיה לכם ברירה... אתם תתחילו לעשות רצון ה' באמת... כי אחרת לא יהיה לכם מה להציע... ירמיהו הנביא רואה בזה נבואת תקווה ונחמה... סו"ס לא יגידו ארון ברית ה'... סו"ס לא ישאירו את היהדות בארון... עתה עבדו את ה' אלוהיכם!! עתה!!!

ובאמת מעניין לציין: שהיה שלב של 11 שנים בין גלות יהויכין לגלות צדקיהו, כלומר: היה שלב שחלק מכלל ישראל כבר גלו לבבל בגלות יכניה, והיו כאלו שנשארו בארץ ישראל עם בית המקדש והכל... ואלו שנשארו בא"י היו לועגים לאלו שגלו עם יהויכין... (כך משמע בנביא יחזקאל) אם ה' היגלה אתכם סימן שאתם חוטאים... ולכן ה' זרק אתכם מירושלים ומהמקדש ואותנו לא... ותכל"ס... למעשה מה התברר? **שההיפך הגמור!!!** דווקא אלו שגלו עם יהויכין נשארו נאמנים לה'... החרש והמסגר... מרדכי היהודי... (מה שנקרא בגמ' דלכון אמרי דלהון היא) והם העמידו תורה באותה שעה... ואילו דווקא גלות צדקיהו חטאו ועזבו את ה' ונענשו בעונשים הכי קשים... **אין זה יכול להיות??** פשוט מאוד: מי שגלה לבבל... זהו! כבר אין לו בית המקדש... עבודת ה' כבר לא מחכה לו בכספת... הוא זרוי בין מכעיסיו... ולא נותר לו אלא לשנס מתניים ולדרוש את ה' לבד ולהצדיק את היהדות שלו... ולכן דווקא שם צומח אותו **בן אדם** הלא הוא יחזקאל!!! אם יחזקאל היה נשאר בירושלים לא בטוח שהוא היה מגלה את **הבן אדם** הנשגב שבו... כי היה לו את בית המקדש... היה לו את כל עבודת ה' שמורה בכספת... **אבל כשאין???** כשאתה עומד על נהר כבר בידיים ריקות... **כאן אין ברירה!!!** כאן עומד הבן אדם מול עצמו וצריך לעבוד מול עצמו... מול רגליו שמוצבות ארצה עד שראשו מגיע השמיים... ואז דווקא אותו יחזקאל זוכה להגיע להשגה של מעשה מרכבה... אלו שנשארו בירושלים סמוך לבית המקדש, לא זכו להשיג את ההשגות של יחזקאל הנביא... למה??? כי יש להם בית מקדש... בכספת...

את הסרט הזה מיד... זה לא מתאים לנו וכו'... ואז כולם התנפלו עלי: מה אתה מפריע... לא מתאים לך?? צא החוצה... יצאתי בגפי בבגדי פנים... וכמובן שתוך כדי אני מתחיל לתהות ולהטיל ספק... רגע אולי באמת אני לא מבין... אולי יש דברים בהששששששש שלרוב חשיבותם מותר לראות גם סרטים שיש בהם נשים וכו'... (הנס שלי היה שאחרי חצי שעה הראש ישיבה הגיע וגירש את איש ההשקפה הזה מהמקום... הוא וההשקפה שלו ביחד... אחרת עד היום הייתי מסופק... נס!!)

אם הייתי נטו נטו ישיבוחר... לא הייתי מסוגל להגיע למסקנה הזו ובודאי שלא למחות ככה מול כולם... ולא באשמת... כי הנה... כולם יושבים... כולם רואים... והישיבוחר הראשי רואה לנכון שזה בסדר... אז מי אני...

תכל'ס: כלפי מה הדברים אמורים???

שלא תגיד שלא אמרו לך: יש אצלנו כל מיני דברים ש... ש... שככה זה!! מה פירוש ככה זה?? **ככה זה** אצל החרדים... **ככה זה** אצל הישיבוחרים... ובינינו... אני לא באמת חושב שזה בעיה!!! מי אמר שהיכנינו 'חרדים' זה אומר שזה משהו מאוד דתי? ממתי ישיבוחר זה סוג של הכשר??? רק מה?? כאן אתה צריך ללמוד להיות **הרווק החרדי...** או לחילופין היהודי הגלוי... שלא מכיר ססמאות... ולא מקבל מקדמות... רק מסתכל במבט חודר של יראת שמים נטו ומבין בישורת האם זה מתאים לרוח היהדות או לא מתאים... ובשביל זה צריך לפעמים להוציא את הראש מהכרטיס רב קו שנקרא ישיבוחר ולהכניס בו קצת תוכן פנימי...

הייתי פעם במסלול קייקים... היו שם ממלא חרדים... אז מה?? לכן הגמ' בברכות דף סב. היא לא נכונה? וכי אם כל הקעמפים של כל הישיבות הולכים לשם... לכן מה?? לכן היצה"ר נשאר באוטובוס לישון עם הנהג?

פה אסור להיות חרדי!!! פה צריך להיות **יהודי!!**

פה אסור להיות ישיבוחר... פה צריך להיות **רוק שחרד לדבר ה'!!!**

בתחילת נביא ירמיה יש נבואה מאוד תמוהה: (פ"ג) **"והיה... בימים ההוא לאום ה', לא יאמרו עוד ארון ברית ה' ולא יעלה על לב ולא יזכרו בו ולא יפקדו ולא יעשה עוד... ולא ילכו עוד אחרי שרירות ליבם ה'... אתה קולט מה כתוב פה??? כתוב כאן נבואת נחמה, שלעתיד לבא עם ישראל יהיו צדיקים גמורים... ובמה זה יתבטא?? שהם יותר לא יזכירו את ארון ברית ה'... לא יעלה על לב... לא יעלו את המושג הזה על דל שפתיים... וזהו... ברגע שהם יפסיקו להזכיר את ארון ברית ה' הם גם כבר לא ילכו יותר אחרי שרירות ליבם הרע... **רבונו של עולם: מה רע בלהזכיר את ארון ברית ה'??** הרי ארון ברית ה' זה הערך הכי קדוש והכי נעלה ביהדות... אז למה לא להזכיר אותו?? איזה מין נבואת נחמה זו שיותר ארון ברית ה' לא יעלה על לב?**

הרחמן הנקדש יתברך ויתעלה על כוס יין מלא כבוד ה'

גברת אבייתר היתה עגומה... אנחנו בעיצומם של ימי הבציר... ועדיין אף אחד לא נקש אצלנו בדת לתת לנו תרומה... בעלה הצדיק יושב בבית המדרש ולומד!!! הוא בקנאות לא מוכן ללכת לכרם כדי לבקש שיתנו לו תרומת ענבים... הוא מאוד מאוד חושש מהאיסור לסייע בבית הגרנות... הוא אפילו לא מוכן לבזות את הכהונה ולעמוד כמו קבצן כדי לקבל תרומה ולכן הוא הולך לבית המדרש מתוך אמונה תמימה ש"אני חלקך ונחלתך בתוך בני ישראל..." על שולחני אתה אוכל... זה לא פשוט!!! כמעט כל הכהנים כן הולכים לבית הגרנות... סו"ס האיסור הוא רק לסייע או לתת קצת כסף מהצד כדי לקבל בתרומה, אבל להגיע לגורן בשביל להיות בשטח... את זה כולם עושים!!! אבל ר' אביתר גם את זה לא מוכן לעשות והוא הלך ללמוד ואמא עודנה עומדת לפני ה' ונושאת עיניה לשמים בתפילה: אנה ה'... תזמין לנו גם השנה יהודי שיתן לנו את תרומת היין שלו... אני פשוט יודעת שאם לא יהיה לנו יין לקידוש היום... ר' אביתר לא יוותר... הוא ילך ביום ששי ויפשוט נבלתא בשוקא וימשכן את הכובע שלו העיקר כדי שיהיה לו יין לקידוש היום... וחץ מזה אני יודעת ש'חמרא וריחני' פיקחין, ושתיית יין במידה נכונה לתלמיד חכם זה דבר מאוד בריא לפתיחת לב בתורה... גברת אבייתר מציצה מהחלון ורואה עוד כהן חוזר עם חבית של יין מהגורן ועוד אחד... כל כהן חוזר מסודר עם קנקנים וחצבים של יין לכל השנה... ואז לפתע היא נזכרה בבעלה והתמללה באושר... בעלי הלך לבית המדרש - "לכו לחמי בלחמי ושתי ביין מסכתי". אין לך יין יותר אמיתי וטועד את הלב מזה...

בשעות הערב המאוחרות נקישות הססניות בדת... ר' אבייתר נישג לדלת... ר' קלמן השכן... שלום עליכם... מה קרה?? אתה לא נראה טוב... אל תשאל ר' אבייתר... קרה לי היום עגמת נפש גדולה... הייתי היום בגת... סיימתי לדרוך את הענבים, כל היין נשפך לתוך העוקה... והנה... הגיע הזמן להפריש תרומה!!! נו... מה הבעיה... לוקחים חבית של יין מורידים אותה לתוך הבור... ממלאים אותה יין בתוך הבור כדי שזה יהיה מן המוקף... (יש דין שהפרשת התרומה תיעשה מתוך הטבל, כמו שאת החלה מפרישים מתוך העיסה) מילאתי את החבית באומד של אחד מארבעים - מידה יפה... ו... והתחלתי להעלות אותה מהבור... אני מעלה מעלה ומעלה... ופתאום בום!!!! החבית התפקעה ונשברה והתגלגלה ישר לתוך הבור... אוי אוי אוי... כל הבור כולו נהיה מדומע!!!! כל היין שנמצא בתוך הבור נהיה חולין ותרומה מעורבבים... (סו"ס נתתי תרומה אחד מארבעים... ואילו אחד מסאה זה כבר מדומע...) ותכל'ס... המשיך ר' קלמן: לא נעים לי מאשתי... היא תמיד מזהירה אותי שאני שלמדל ויש לי חורים בידים... זה לא הפשלה הראשונה שלי... רק לפני תקופה קצרה סיפקתי לחכמים כמה שאלות מאתגרות בהלכה של זה בא בחביתו של יין וזה בדבש... אל תשאל... בקיצור: מספיק לי שהחבית לא עלתה בשלום מן הבור... לא חסר לי שגם אני לא אחזור בשלום בית - מהבית... ואני רוצה לסיים את הסיפור הזה בשקט... ובדיק אשתי זרקה לי שבוע שעבר שהיא מתפעלת מהשכנים שלנו - ר' אבייתר ואשתו... על המכובדות שלהם!! על הכהונה האמיתית שמוקרת מאישיותם... והיא הציעה לי לתרום להם חלק מכובד של יין למען תחזקו בתורת ה'... אני שכחתי מזה לגמרי... אבל כעת שהכל נהיה מדומע... ובלאו הכי אני צריך למכור את זה לכהן בדמים מועטים... נזכרתי בזה... אז תעשה טובה... בא נסיים את זה ככה בקצרה... קח את כל הבור הזה כמות שהוא... אתה כמובן צריך לאכול אותו על טהרת תרומה, (כמובן שצריך להפריש מזה מעשר ראשון ממקום אחר ומעשר שני...) אני אספר לאשתי שאת הבור החלטתי לתת לך במתנה... ולא דברנו... לא נפגשנו... אל תגלה לאף אחד...

נתקיימה בר' אבייתר ברכת ה' 'וצייתו את ברכתי לכם בשנה הששית', יש לו כעת מרתף שלם של יין לכה"פ לשנתיים קדימה... בפסח הקרוב ר' אבייתר יצטרך להכריע בין בית שמאי לבית הלל האם צריך לבדוק חמץ בשתי שורות על פני כל המרתף או בשתי שורות החיצונות שהם העליונות... גדולה לגימה שמקרב את הלב... ור' קלמן ור' אבייתר קבעו חברותא לאורך שנת השמיטה על כוס יין מלא כבוד ה'...

לאורך שנת השמיטה הסיפיקו ר' קלמן ור' אבייתר לעשות כמה וכמה סיומים... מידי חצות לילה הם היו מתעוררים ונפגשים תחת הדלית (דלית הכוונה - לגפן שמדלית וגדלה ע"ג פרגולה... עוד שבועיים וחצי נפגוש את הגפן הזו במסכת סוכה, 'הידלה עליה את הגפן... וסייך על גבה... האם זה תעשה ולא מן העשוי... אגב: ניו סוכה של 'פרכילי ענבים' שהגם' מזכירה לפעמים זה לא ה'שקיות אוכל' שאנחנו תולים בסוכה עם כמה צימוקים זכר ל' המינים... הכוונה היא לגפן מקורית שחג הסוכות זה עדיין עונת הבציר שלה והוא קוצץ אותה כעת ועכשיו כמות שהיא עם האשכולות העסיסיים של כתף ונטף... והוא תולה אותם ככה בתור סכך... פלוס נוי!!! וכמובן כאן מתעוררים השאלות של פסל מרובה על האוכל שמקבל טומאה... פרטים במסכת סוכה דף יג.) ומתיישרים לעסוק בתורה בעמל ויגיעה... מיותר לציין: ששדה שמושבבת בשנת השמיטה היא קדושה בקדושת שבת הארץ... ויש בהירות מיוחדת בעסק התורה בשדה זו, והתפילה בה מתקבלת במיוחד...

עכ"פ לקראת אחד הסיומים המשותפים... ר' קלמן לפתע הזמין את ר' אבייתר ובני ביתו לזבח תודה פתאומי בירושלים!!! ר' קלמן הזמין את כל השטיבל לירושלים... אף אחד לא שאל שאלות מיותרות... כולם מגיעים... (מי שמזמין לזבח תודה לירושלים הוא תמיד נכנס לדלת פתוחה... כולם רצים... רק שלא יתחרט, אמנם המדרש אומר: שבני ציון **היקרים**, יוקר מלשון כבד, שהם היו אנשים כבדים, שאדם לא היה מגיע לסעודה א"כ היו מזמינים אותו פעמיים וכל המעשה דבר קמצא התחיל מזה, אבל נראה שזה היה רק בבני ציון, אלו שהתגוררו בציון, אבל אנחנו שרוחקים ממשו כל הארץ... רק תזמין... אנחנו רצים...) ר' חצקל שחט ג' כבשי תודה... ומאה עשרים חלות תודה... 30 חלות חמץ ענקיות!!!! (כל אחת עשרון) ועוד תשעים חלות... שלושים רקיקין, שלושים רבוכה, ושלושים חלות מצות, הגיע עוילם גדול, ר' קלמן התיז שם חבית של יין של כרם רבעי (מעוד כמה כרמים נוספים שיש לר' קלמן... מה חשבת... שזו הגת היחידה שלו) ואז כשכולם הטיבו ליבם ב'אתר די ביה יחדון רוחין ונפשין', אז ר' קלמן ביקש את רשות הדיבור... וכולם היו מסוקרנים... מה קרה?? איזה נס אירע לר' קלמן שהוא הבהיל את כולנו לכאן... ור' קלמן נעמד וסיפר בפשטות... שזכיתי להכיר לראשונה את השכן שלי ר' אבייתר... ומאז זכיתי ללמוד איתו כמה וכמה מסכתות... ואני מרגיש שינוי בכל המשמעות של החיים שלי... ואז ר' קלמן קיבל אומץ... כעת הוא הרגיש מספיק בטוח בשביל לגלות את הסוד שעד כה נשמר... הוא לפתע דפק על השלחן ואמר: אני רוצה לספר לכם איך בכלל נוצר הקשר שלי עם ר' אבייתר... הכל התחיל עם חבית יין שלא עלתה בשלום מן הבור... לטובתי נשברה קנקני... הכל היה שווה בשביל לזכות למלאות גרונם של תלמידי חכמים יין... שזה יותר חשוב ונעלה מהנסכים שהקרבתי היום מע"ג המזבח... אשתו של ר' קלמן עמדה בעזרת נשים ושמעה בפעם הראשונה את הסיפור... דמעות של אושר זלגו מעיניה... עכשיו אני מבינה למה יש לבעלי חורים בידים... עכשיו אני מבינה שהכל לטובה... הכל היה שווה ולו לראות אותו יושב ועוסק בתורה... ר' קלמן כבר סיכם עם ר' אבייתר... שבשנה השמינית אני לא זז!! לא בגורן ולא בגת... עד שר' אבייתר לא מופיע... זה בסיידר ר' אבייתר... אל תחשוש מ"מסייע בבית הגרנות..." אני מודיע לך מראש שאני נותן לך את התרומה... אני בסה"כ צריך אותך בשביל החפ"ק ההלכתי הצמוד שאני זקוק למורה הוראה בשטח... הרי אם רק היית שם בשעת מעשה היית מדרך אותו לעשות תנאי "על מנת שתעלה בשלום מן הבור", ודו"ק.

התנערי מעפר קומי...

כמידי שנה בימים אלו אנחנו שרויים באבלות על חורבן בית המקדש... אבל!!! בשנה זו יש איזשהו הרגשה קצת אחרת... (אולי אסור להגיד את זה...) סוף סוף מה נעשה שאת העובדות א"א להכחיש... ואנחנו לקראת שנת שמיטה!!! ושנת שמיטה זה שנת שבתון לארץ!!! בשנה הזו לא אומרים תיקון חצות כ"י... כ"י... כי בשנת שמיטה יש יחוד מיוחד שיש בחינה מסוימת של עזו וחדווה לפניו יתברך גם אם ביהמ"ק עדיין לא נבנה... עכשיו: אתה מבין לבר שהמשפטים האלו נבונים!!! לא בשביל שנקל ראש באבלות על החורבן... אבל המשפטים האלו כן נכונים, בעיקר בשביל לקבל פרופורציות באיזו תקופה מכוונת אנחנו נמצאים...

כלומר: לו יצויר שהז"ל היו אומרים שהשנה לא צריך לצום בתשעה באב!!! למה??? היות ושנה הבאה יש שנת שמיטה... אז יש תקווה טובה בשמים... אם ככה היה... נכון שהיית מתייחס לשנת שמיטה קצת אחרת??? היית לכל הפחות יודע ששנת שמיטה לפנינו??? לכה"פ הקיבה הלא רעבה שלך היית מרגישה את זה ומזכירה לך שמשוה נשוב עומד לפנינו??

אז זהו!!! שצריך לדעת באופן כללי שאכשר דרא וכלל ישראל משקיע המון המון כיסופים וערגה והכנה לדרישת ציון... ומה שנכון נכון!! אין עניין לעשות איקס על וי... וזו בהחלט הרגשה הרבה יותר מעודדת... רק לשבר את האוין: ראיתי פעם מכתב שכתב מרן הח"ח לקראת בין המינים, הח"ח ביקש בקשה צנועה מבחורי הישיבות... היות וברשימות של ועד הישיבות היו אז רשומים 8000 בחורים, הח"ח עשה חשבון שאם כל בחור ילמד מושג אחד בסדר קדשים, אנחנו נוכל לסיים ביחד את סדר קדשים... מה שנקרא סדר קדשים המוחלוק... הח"ח שדחף עם כל הכח שילמדו סדר קדשים והלכות עבודה הדרגש מעצם העובדה ש-8000 בחורים לומדים משה בקדשים... מה תגיד על הדור האחרון שלנו... שרובבות אלפי ישראל סיימו השבוע מסכת יומא... ויש מאות כוללי קדשים, ויוצאים ספרים והדרכות והדגמות והמחשבות ומה לא... סביב ההכנה לקראת עבודת הקרבנות...

מה נעשה שזה פרימה בלעדית של הדור שלנו!!! זה משהו שרוחש בדור שלנו... ואנחנו זוכים לגור בארץ ישראל... מה שאבותנו לא זכו, ואנחנו זוכים עוד חודשיים שוב לשנת השמיטה, ואנחנו נזכה לשמור שמיטה, ואפילו נזכה א"ה להשביט את רוב קרקעות א"י שנעבדות ע"י יהודים... **מהנתנים העובדתיים האלו אי אפשר להתכחש!!!**

אז להתאבל על חורבן בית המקדש אנחנו נתאבל... אבל אדרבה... נתאבל בייתר שאת... אם פעם היינו מתאבלים בקול נוגה, איט... אז עכשיו נתאבל עוד יותר... מתוך בעירה פנימית... עם מביהו והשתוקקות ש-נו... כי מחכים אנחנו לך... יש כאו שדי... נמאס להם... כל שנה מחדש להתאבל שוב על חורבן ביהמ"ק... אדרבה... פעם הטענה הזו הייתה נכונה, עוד שנה ועוד שנה להתאבל... אבל בשנים האלו העסק דוהר קדימה... אנחנו קרובים מתמיד... והפעם אנחנו בעסק!!! אדרבה... קח את ימי בין המיצרים האלו כמדגם ותבין שאם שנת השמיטה בפתח... אז יש פה כבר תקווה... אנחנו כבר לא יושבים על אותה ריצפה שישבנו אלפיים שנה... אנחנו יושבים על ריצפה שאוטוטו שובתת...

להזדרז להתאבל!!! רגע לפני שפתאום יבא האדון אשר אתם מבקשים... בזו השנה אמון!!

סוכה שהיא גבוהה למעלה למעלה למעלה...

בשבוע זה, רבבות אלפי ישראל משגרים לאבינו שבשמים מתנה שהכי הכי מתאימה לאורית הימים... מסכת יומא על פ' דפיה!!! פ' דפיה של העוסק בתורת הקרבנות כאילו הקריב סדר קרבנות ומעלה עליו הכתוב כאילו נבנה בית המקדש מימיו... נאכל בשר ונשתה יין גם אם זה יצא בתשעת הימים... כי בסיום של מסכת יומא זה לא סעודת מצווה אלא ביהמ"ק בעצמו מתנוסס לתפארה... אבל כמנהגנו בקודש... נתמקד עם הפנים קדימה. בהפשלת שרולים לקראת המסכת הבאה **מסכת סוכה**!!!

כידוע, לכל מסכת יש את היחודיות שלה... אבל אני מוכרח לומר בניהם אישית שבייחס למסכת סוכה אני ממש משוחד... מסכת סוכה היא המסכת פרטית שלי!!! עקרונות כל מי שניגש לארון לקחת מסכת סוכה אמור לבקש ממני רשות :) האמת שהנקודה הראשונית של המתקנות של מסכת סוכה נובעת מעצם הגעגועים וההתרפקות שלנו לחג המתוק הזה... ולכן תן לרגש הטהור לשחק כאן... אני הייתי ממליץ לבני הבית להצטרף לחגיגה ולהחליט שבבין הזמנים הזה משקיעים בריענון הקישוטים של חג הסוכות... כל ילד יקבל קישוט משלו לעשות... (יש היום ערכות מסודרות) ומועד סיום מבצע הקישוטים, בסוף פרק הסוכה!! הלא הוא י"ח באב.

אבל לפני הכל... היות והעיניים שלנו כבר פוזלות לדאצ'ה... אז תדע לך שמסכת סוכה היא מסכת ירוקה... מסכת שכולה טובלת בצמחיה עשירה... יש בה ריח משכר של הטבע הקסום... החל מהסכך וכלה בד' המינים ובמילה אחת אומר: **הלומד'ס של סוכה זה בדיק ה'לומד'ס של צימרו**!!! (אם תצליח להגדיר לי מה ההגדרה של צימר... מה חסר בתנאים של הבית שלך לקבל להיות הרגשה של צימר? כשתצליח לפצח ולמצא את ההגדרה המדויקת... **הנה לך שיעור מללי** בגדרי סוכה דירת עראל... פרטים נוספים בעשרים דפים הראשונים של המסכת).

זו מסכת שהכי מתאימה לדאצ'ה... **כך שהעיתוי שלה הוא מצויני**!!!

תכל'ס, במסכת סוכה יש בסה"כ חמישים וחמש דפים!! וזה לא הרבה... ואל תשכח שמראש חודש אב ועד ראש השנה יש בסה"כ **ששים ימים**!! כך שהסיום של מסכת סוכה זה ארבעה ימים לפני ראש השנה!!! לכן החכם עיניו בראשו... להגיע לר"ה עם סוכה בידים זו הרגשה אחרת לגמרי!!! כן... כל שנה אתה אומר בסליחות (עכ"פ אשכנז) ראה עמידתנו דלים וריקים והשנה, אם אתה מגיע עם סוכה בידים זה כבר לא דלים וריקים.

אני מבטיח לך שזה להגיע לשנת התשפ"ב בנקודת פתיחה אחרת לגמרי

ובכן: נתחיל בסקירה ראשונית מלמעלה: המסכת מתחלקת לארבעה חלקים: א. 20 דפים הראשונים דיני **עשיית סוכה**, ב. 10 דפים **מצות ישיבת סוכה**, ג. 13 דפים **הלכות ד' המינים ונטילתם** ד. 14 דפים בענייני ביהמ"ק בסוכות, **ערבה, ערבה, המים ושמחת בית השואבה**, זו הסקירה הכללית מלמעלה, וכעת נתחיל עם החלק הראשון... **מצות סוכה**!!!

ובכן: בכ"ט אב מתחילים מסכת סוכה... וכעת דיני עשיית סוכה!!!

כאן חשוב להדגיש: בגדול מסכת סוכה היא לא מסכת קשה... אבל אם בכל זאת יש דפים שדורשים ריכוז ורצינות **זה הדפים האלו**!!! העשרים דפים הראשונים... סו"ס אנו ניגשים כעת לבנות את סוכת דוד הנופלת... שעליה אנחנו מתאבלים בימים אלו... ודי... מספיק פעמים היא נפלה... והגיע הזמן לבנות אותה טוב... והפעם ביסודיות ובצורה יציבה יותר...

קדימה... מפשילים שרולים... כעת שים לב: המשימה מתחלקת לשני חלקים: בתשעת הימים אנחנו מתמקדים ב-8 דפים הראשונים... שעיקר הנושא הוא **הדפנות** של הסוכה!!! שים לב: אנחנו עדיין לא מדברים על הסכך... אנחנו שלב אחד לפני הסכך... עדיין לא מאוחר... נא להזדרז... כל זמן שלא הגענו לסכך... ניתן עדיין להצטרף ל'סדנא...' (בגרע שהגענו לסכך, אז כבר מתחיל להיות שאלה של תעשה ולא מן העשוי... אבל גם אז יש פתרונות של חוטט בגדיש... אל תתייאש)... אם בימים הראשונים של מסכת סוכה הייתי עסוק בכביסות של ערב ר"ח אב או נסעת לקבר אהרן הכהן (שענני כבוד היו בזכותו) ולא הספקת להתחיל מסכת סוכה... אז לאורך השבוע של תשעת הימים אפשר לקפוץ על העגלה של דפנות הסוכה... כעת שים לב: **הגיע ה' באב!! אתה רוצה לנסוע לציון של הארץ הקדושה???** אתה לא עולה לרכב לפני שאתה מצטייד במסכת סוכה ולומד עד דף ז'... (תתפלל לשמוע... אבל בדרך מירושלים לצפת... תוכל להספיק ללמוד מדר' ב' ועד ו'... אם מצאת זמן לנסוע לצפת בימים שקט מרידי שולט... אז בבקשה... לכה'פ בנסיעה תלמד או תאזין לחמש דפים האלו... עשיתי עסק??) נו... הגעת לדף ז'.

לסוגיה של שתיים כהלכתן... כעת!!! כעת תיגש לציון של הארץ הקדושה... ואח"כ תפתח שער הכוונות דרוש חג הסוכות שער ד'... ותהגה בתורתו של בעל ההילולא... כתוב שם סודות נוראים בעניין "סוכה העשויה כמבו, וסוכת גנב" ורקב"ש... ופנימיות שתיים כהלכתן ושלישית אפילו טפח... אם לא תבין אל תקח ללב... כי אנחנו כעת בדיק אוחזים **בתורת הנגלה** של זה!!! ואם ככה אנחנו בכיוון הנכון... (אם ככה יש סיכוי שיום אחד אני אגיע גם להם... אבל אם גם בתורת הנגלה אין לי תכנית של לימוד... אז בשביל מה באת לכאן??) עכשיו בחזור מצפת... אל תשכח להיכנס למידון... סו"ס רבי שמעון חולק וסובר שסוכה **שלוש** כהלכתן ורביעית אפילו טפח... אל תשכח לשנן בציון הקדוש את ד' הטעמים בפלוגתא דר"ש ורבנן...

הגיע שבת חזון!! ח' באב... כעת אנחנו עוברים לשלב ב' בבניה!! אנחנו מרימים את העיניים לשמים בצפייה דרוכה... ו... ומתחילים בהיערכות מוקדמת לקראת בניית **הסכך**... שזה אומר דבר ראשון לבדוק שאין משהו שמפסיק בין הסכך לכיפת השמים... (סו"ס ירושלים של מעלה צריכה להיות מכוונת כנגד ירושלים של מעלה... תחת עצם השמים) **ועם זה אנחנו מגיעים לתשעה באב!!** תוך כדי שענינו נשואות לשמים... נמשך להבטיח שמיימיה... מי יודע... אולי נזכה לראות את ביהמ"ק יורד באש מהשמים ואני אהיה לה חומת אש סביב... **הגיע מוצאי תשעה באב**... ואנחנו מיד ממשכימים בבניה אינסטנטיבית... (כן... סוכה תמיד בנויה במוצאי צום... לא מחכים למחרת)... ובכן: מדר' ז' ואילך לאורך כל השבוע הראשון של ביה"ז אנחנו מקדישים אותו לבנות את **הסכך**!!! כאן פוגשים סוגיה מתוקה של תעשה ולא מן העשוי... ואז בדר' י"ג י"ד יש טעימה קטנה של סדר טהרות... (לא להיבהל...) ואז מגיע גזירת תקרה, **וכאן אני חייב להיות כנה!!** מדר' ט"ו ואילך יש ששה דפים שהם דפים יחסית קשים... זה לא קשה כמו שזה מושגים שמזכירים לנו קצת את המושגים של מסכת עירובין...

ולמה חשוב לי להדגיש את זה??? כי זה יוצא בדיק בתחילת בין הזמנים שאז כולנו מוכרחים לצאת לגלות הנופש... ולכן אני מכין אותך מראש: שאם בדיק נפלת על דף כזה מסובך בסוף מסלול... כשאתה עייף... והראש שלך לא במקום ולא הצלחת להתרכז והרגשת כמו דיקט... נא לא

להסיק מסקנות שזהו... זה לא בשבילי!! קח בחשבון שכאן עלול להיווצר נקודת החולשה והמשבר של מסכת סוכה... (שים לב: פה, במקרה הזה, המשבר לא נובע ממשוה באמת קשה, כמו החזי לאצטרופי של בין הזמנים... השילוב של בין הזמנים עם פי תקרה יורד וסותם זה לא כ"כ מוצלח...) לכן אני מודיע לך מראש שאלו הם הדפים הקשים **היחידים** במסכת סוכה... **עכשיו, שים לב:** את זה אמרתי בשביל אותו אחד ששם עלול להיות המשבר שלנו!!! **אבל יש צד שני למטבע**... אם אתה חברמן אמיתי... אדרבה... קח דווקא את הדפים האלו ותסתער עליהם!! תחליט שאתה משקיע דווקא בהם... כי בדפים אלו יש מושגים הלכתיים הכי מעשיים ופרקטיים בחג הסוכות... שלשם שינוי אנשים לא כ"כ בקיאים בהלכות האלו... (פסל היוצא אוויר ג' וכו')

זהו!!! הגיע י"ט באב... **כעת אזעקת הרגעה**! הגענו לדף כ"א... מתחילים פרק חדש... פרק הישן!!! אמנם אנחנו ממשיכים לדבר על סוכה האהובה עלינו... אבל כעת זה כבר לא **עשיית** הסוכה!!! אלא על מצות **ישיבת סוכה**! מדובר בסוגיות מעניינות ומרתקות ובעיקר מעשיות... והנה... הגיע שבת פרשת עקב... **שבת מברכים אלול!!!** מכאן ואילך בשבוע הזה... בהשגחה פרטית, השבוע האחרון של בין הזמנים זה דפים הכי קלים ומעניינים במסכת סוכה... העוסק במצוה... מצטער וכו' **והנה!! סוף סוף הגענו לחוף מבטחים**... סוף סוף נגמר בין הזמנים...

בין הזמנים זו תקופה מלחיצה... תמיד בתחילת ביה"ז אני בלחץ לך תדע באיזה מצב רוחני אני אמצא את עצמי בער"ח אלול... (למבינים לבד) **אז הנה!!!** אם אקבל ע"ע להעביר את בין הזמנים של אב בקשר עין יומימי עם צילא דמהימנותא... זה בסדר... אני רגוע... **מומלץ בחום!!!** שמע בקולי... תאמן את מסכת סוכה ותחבק אותה **ולו בשביל** אמצעי מיון של בין הזמנים... ואכן בערב ראש חודש אב... ניתן לצאת מהמקלטים... יוצאים מצילא דמהימנותא... סיימנו את הלכות סוכה,

וכעת אנחנו מתחילים פרק ג', פרק לולב הגזול!!!

פרק לולב הגזול, זה פרק שיש בו בסה"כ 13 דפים, שבעה דפים הראשונים מדברים בפרטות על **לולב, הדס, ערבה, אתרוג**... ועוד ששה דפים מדברים על **דיני נטילת לולב**... בקיצור: כעת אסור להפסיד אפילו יום אחד!!! הפסדת יום אחד... חסר לך אחד מד' המינים...

ובכן: ליל שבת מחר חודש... כעת יש לנו עשרה ימים הראשונים של חודש אלול... בשביל לפגוש מקרוב את הד' מינים המתוקים שאוטוטו נפגוש אותם מקרוב... (כמובן שיש שם גם שני דפים מאוד יסודיים דיני סחורה בפירות שביעית, מומלץ בחום ללמוד את זה בעיון, חבל... אתה עוד תפגוש את ההלכות האלו במשך השנה... אל תוותר על המקור שלהם)

וכעת אנחנו מגיעים לפרק לולב וערבה... מכאן ואילך הכל נהיה חגיגי ירוק ומבלבל... המון רגש וכיסופים לבית המקדש... אני חושב שיש משהו מיוחד במינו דווקא בדפים האלו של סוף מסכת בסוכה, שיש בהם משהו שממחיש יותר מכל מקום אחר בש"ס את הרגשות קודש והאושר והמשוש כל הארץ שהיה בביהמ"ק ובפרט בימי החג... ואגב: למעשה זה פסוק מפורש בפרק מ"ב בתהלים: אלה אזכרה ואשפכה עלי נפשי, כי אעבור **בסך** אדדם עד בית אלוקים בקול רנה ותודה המון חוגג... **בסך** הכוונה היא לחג הסוכות... שהחג הסוכות היה ההתחלה שהרגלים היו מדדות מעל הריציפה בקול רנה ותודה המון חוגג... בקיצור: במקום לדבר כ"כ הרבה... תלמד את השני פרקים האחרונים של מסכת סוכה, ותבין לבד...

ואני רוצה לסיים עם סיפור: שנה אחת הגעתי לביל ראש השנה להתפלל בבית כנסת אחד... אין צורך לתאר את האווירה המחשמלת שיש בכניסת היום הקדוש... אחות קטנה... הכל צחור... דמעות בעיניים... ואז לפני מעריב נתנו לת"ח אחד לדבר בענייני דיומא... אני עוצם את העיניים בכבוד ראש ומקשיב... והנה... מה הוא מדבר? על נחלקה התינומת!!!! היא הסבירה את השיטות של רש"י ותוס' והר"ם... ואני מחכה כבר לנמשל... (שככה ביום הדין... לכל אחד יש את התינומת שלו והנה היא נחלקת ע"י הבינונים שתלים ועומדים... לא יודע... משהו בסגנון)... אבל לא... הוא סיכם בהתלהבות את השיטות וכו' וזהו... הוא סיים... ומעריב... **הייתי המום!!! התעצבנתי עליו!!! אין לך מושג איך התעצבנתי!!!** רבש"ע: איזה מין ניתוק זה? ליל ראש השנה... אימת הדין... מלכויות, שופרות, כבני מרון... תגיד משהו... קצת דברי התעוררות... כלום!!!! נחלקה התינומת... ? ? ! לא מצאת משהו אחר? ? יש לציין שאותו ת"ח הצליח להכשיל בנעם על תחילת השנה

אבל עברה תקופה... והספקתי קצת להכיר מקרוב את אותו ת"ח וגיליתי שבאמת התורה זה כל החיים שלו... הוא באמת כל השנה עסוק בדופן עקומה, ובנפרצו עליו... אם ככה אני מבין אותו, מי שכל השנה עסוק בנקטם ראשו ונפרצו עליו... כזה אחד יכול להגיע למעריב של ר"ה עם נחלקה התינומת... הנחלקה התינומת שלו זה לא שטיקל תורה של קבלת שבת... **זה דרך חיים!!!** ממילא עם זה הוא גם יכול להגיע לראש השנה... (עכשיו: זה לא סתירה שבשבילי זה לא קשור בעליל... נא... אל תעשה לי את זה פעם הבאה) כשהבנתי את זה... הכעס שלי בבת אחת התחלף לקנאה צורבת!! אמרתי לעצמי: מתי גם אני אזכה להגיע לר"ה עם נחלקה התינומת... שאני אהיה במשך כל השנה כ"כ מונח ושתול בעסק התורה... שאני אגיע לראש השנה עם נחלקה התינומת...

אז זהו!!! שאני רוצה להגיד לך: שאם כעת!! בראש חודש אב, אם תקבל על עצמך עול תורה!!!! ובאופן נחוש ועקבי ובלתי מתפשר אתה תחליט שלא עובר עלי יום אחד בבין הזמנים בלי דף היומי במסכת סוכה... אם ככה תעשה בחמישים וחמש יום הקרובים... אני אומר לך שאתה יכול להגיע לר"ה רגוע עם מסכת סוכה ביד ולפני מעריב תוכל למסור שטיקל תורה בנחלקה התינומת... למה? ? כי את זה עשיתי ביולי אוגוסט... מי שביולי אוגוסט לא פתח ספר... מי שבחופזה הגדול התפרק לגמרי... הוא צריך להגיע לליל ראש השנה במצב של זוחלים ורועדים מיום בוא... אבל מי שביולי אוגוסט היה עסוק בגזירת תקרה... אז בראש השנה הוא יכול להתעסק עם ח' על ח' מוצוממות ונסר ופסל וכו' ואין לך מושג איזו תחושה בטוחה וזו! אני ממליץ לך בחום להגיע עם סוכה לר"ה... ולא סתם עם סוכה... אלא סוכה שלמדת אותה בעיצומם של ימי בין הזמנים!!!

גיליון מס' 437 פרשת מטות מסעי
תשפ"א שנה תשיעית

גליון זה יוצא לזכות ידידינו החשוב
שיראה ברכה והצלחה בכל הענינים

להקדשות ע"ג הגליון
ניתן לפנות למס' 053-3145900

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

פנינים על הפרשה

ושמע אביה את נדרה (ל' ה')

אמר רבנו: מפרשי התורה חפשו טעם מדוע התורה אמרה שהאב מפר נדרי בתו ולא בנו, וכן שדוקא בעל יכול להתיר נדרי אשתו ולא להפך. אבל נראה בסברא שהטעם הוא, כי הלא מדבר כאן על נדרי ענוי נפש, או בינו לבינה.

והרי הבת שיכת לאביה ויכול למכר אותה, ומעשי ידיה שלו. נמצא שאם היא נודרת, היא תוכל לעבד כראוי, לכן התירה תורה שיפר כדי יפסיד.

וכן אשה נשואה, הרי היא קנויה לבעל וצריכה לשמשו ומעשי ידיה שלו, ואם נודרת נדרי ענוי נפש נחלשת ויהיה לו מזה הפסד, ועוד שאינו רוצה באשה נדרנית כזו [דמהאי טעמא הנושא אשה ונמצאו עליה נדרים, הרי קדושי טעות, כדאיתא כתבת ע"ב ב', עין שם], לכן התירו לו להפר.

זה גם הטעם שנערה המאורסה אביה ובעלה יחד מפרין נדריה. כי כיון שנתארסה ועומדת לצאת מביתו ולנשא לאחר, מה אכפת לאב, וגסן הבעל יתכן שלא אכפת לו כי בידו לא לשאנה, ורק אם לשניהם אכפת יכולין להפר (טעמא דקרא, עין שם מהלך נוסף).

ולתלמידו רבי אליהו מן שליט"א, הוסיף רבנו עוד:

דמהאי טעמא יש חלוק בזה בין בן לבת, כי בבן יש פעמים שהוא מחכים יותר מן האב, אם הוא לומד תורה ונעשה תלמיד חכם יותר מאביו, ממילא אם נודר, אביו לא יכול להפר לו, אבל בת שאינה לומדת תורה, תמיד היא תחת אביה לגמרי, שהרי יכול למכרה ולהנות ממעשי ידיה וכו"ל.

להתכונן לזמן בין הזמנים

אי"ה לקראת ימי בין הזמנים הבעל"ט, אנו עומדים להוציא "קובץ גליונות" במהדורה מיוחדת. החוברת אי"ה תהיה מורחבת מלאה וגדושה בנושאים שונים: תורה, אגדה, הלכה, בעניני בין הזמנים ועוד.

ידוע מהספרים הק' גודל מעלת יום ט"ו באב המסוגל להרבה דברים ובפרט לזיווגים הגונים, ואנו שמחים להודיע לקוראינו הנאמנים אי"ה, כי נשמח להכניס שמות עם הבקשה ביום המסוגל, תמורת סיוע של מאה שקל להדפסת הקובץ המיוחד לבין הזמנים.

ניתן להעביר במס': 053-3145900

כשרות מיוחד עבור השותפים, כל השמות שיצטברו יוזכרו גם בערב שבת זו ובכל ערב שבת עד לט"ו באב (החל השנה בשבת) אצל מרן לברכה וישועה שיהיה בקרוב ממש אי"ה.

ואי"ה זכות הפצת התורה וברכת מרן שליט"א תעמוד לכל המסייעים שיזכו למצוא את זיווגם-אבידתם בקרוב ונשמח לשמוע על ישועתם במהרה.

בברכה מרובה
יצחק גולדשטויף

מעניני בין המצרים

א. לגבי שמחת בר מצוה הנערכת בתשעת הימים האם מותר לחתן בר המצוה ולהוריו אחיו וזקניו ללבוש בגדי שבת.

ת. לא.

ב. האם מותר לכבס מטפחות האף בתשעה הימים.

ת. מסתבר דמותר.

ג. שו"ע ר"י תקנ"א ס"י: יש מי שאומר שהנוהגים שלא לאכול בשר בימים הנזכרים מותרים בתבשיל שנתבשל בו בשר ואסורים בבשר עוף וכו', מהו הטעם לאיסור אכילת בשר עוף להאי יש מי שאומר.

ת. שמחה.

(יש"כ לגאון ר' משה חליוה על מסירת השו"ת כפי שקיבן מרבינו בכ"י)

כתב המשנה ברורה (סוף סי' תקנ"א) "ובכונת האר"י כתב שיתאבל בימים ההם אחר חצי היום ויבכה כמו חצי שעה" ובנותן טעם להעתיק דברים נפלאים מרבינו שליט"א בספרו טעמא דקרא: הנה במגילת איכה יש אריכות גדולה על עניני הצרות שאירעו לישראל אבל על עצם חורבן הבית לא האריך כ"כ. והטעם "ל עפ"מ שאחז"ל בב"ר פמ"ב סוף סי' ג' דכל והיה הוא לשון שמחה ומתיבין ליה מהא דכתיב (ירמ' ל"ח כ"ח) והיה כאשר נלכדה ירושלים אמר להם עוד היא שמחה שבו ביום נטלו ישראל אופכי על עונותיהם דאמר רשב"ג אופכי גדולה נטלו ישראל על עונותיהם ביום שחרב ביהמ"ק שנאמר תם עונך בת ציון, נמצא שעצם חורבן הבית הי' טובה לישראל שנמחלו עונותיהם וגם ששפך חמתו על העצים ועל האבנים לכן לא האריך אלא בעניני הצרות שבאו כתוצאה מכך שהם היו רק לרעה (ועי' בתוספות בקידושין ל"א ב' ד"ה איסתייעא). והנה בימינו אנו, ברוב המקומות לא נוהגים לערוך תיקון חצות ובודאי שלא באמצע היום, אך סיפר רבינו שליט"א ששמע מאביו רשכבה"ג מרן בעל הקהילות יעקב זי"ע, שזוכר משיבת נובהדוק, שהיו עורכים כל בני הישיבה כל יום תיקון חצות בבכיות נוראות על שכונתא בגלותא, ומייחלים לביאת מקדשנו בב"א.

יעזור ה' שנזכה שיקוים בנו "כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה" וכמו שעמדו בעלי המוסר על הלשון "זוכה" לשון הווה, והיינו כי מי שבוכה באמת על החורבן הרי שזה כבר נחמה פורתא אצלו, וכבר כעת הוא מעט זוכה, ויראה בקרוב את הגאולה השלימה בב"א.

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com

ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"נ, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, וש"ת מרבינו.

אחר מטתו של הגאון הגדול רבי זאב לוי זצ"ל

מזכיר את דמות דיוקנו של אביו זצ"ל. רבי זאב עם להבחל"ח מרן שליט"א בתקופה האחרונה

במוצאי מנוחה פרשת פנחס העל"ט נסתלק מעמנו אחד ומיוחד מקרובי משפחתו של רבינו שליט"א, להבחל"ח הגאון רבי זאב לוי זצ"ל, בנו של הגאון הצדיק רבי רפאל לוי זצ"ל שהיה בנו חביבו של הצדיק המפורסם רבי אריה גיסו החשוב של מרן רבינו הגר"ש אלישיב זצ"ל.

קשר רב שנים וחביבות יתירה היה בין רבי זאב זצ"ל לבין רבינו שליט"א. לעיתים קרובות היה נכנס לקודש פנימה לשאול בדבר ה', והיה רבינו מחבבו ומעריכו. באחד הפעמים התבטא רבינו שליט"א אחר צאתו של רבי זאב מהחדר, כי 'הוא מזכיר לו בדמותו את אביו' (עדות הגר"ר גדליה הוניגסברג במסע הלוייה לפני מיתו).

אביו הצדיק רבי רפאל היה בן גילו של רבינו, והיה להם קשר איתן עוד משנות לימודיהם המשותפות בישיבת לומז'א בפתח תקוה. תחת אחד השיחים הרחיב רבינו וסיפר, כי בתקופת לימודו בישיבה היה תקופה שהצבא היה זקוק לכוח צעיר, שילחמו בערבים שהיו באזור, על ידי שיבואו עם מקלות וכלי נשק ויאימו עליהם והם יברחו.

שליחי הצבא באו לישיבה, עם אוטובוס ריק ולקחו איתם את כל הבחורים שהם ראו, וגם רבינו היה ביניהם יחד עם רפאל ז"ל ורבי משה (סולובצ'ק), וסיפר, ש'הביאו אותנו לאיזה הר גבוה אחד שהיה בסמיכות, ונתנו לנו מקלות חזקים ביד... אחרי כמה שעות ראינו שהממונים עזבו אותנו, אז ברחנו לעירייה הסמוכה ומשם חזרנו לישיבה ללמוד..."

והעמידו תלמידים הרבה

פרק בפני עצמו, היא הרבצת התורה מיוחדת שזכה הגר"ז במשך קרוב לארבעים שנה בישיבת 'קהילות יעקב' לצעירים, בבני ברק. הישיבה היתה כביתו השני, ואולי אף הראשון. את כל כוחותיו השקיע ומסר בעבור התלמידים. הוא היה מופיע בישיבה כבחור מן המניין בתפילות, וברוב סדרי הישיבה, ולא הפסיד למסור אף שיעור.

רבי זאב זצ"ל (מימין) עם מרן הגר"ג אדלשטיין והגר"ש שטיינמן שליט"א במסיבת חנוכה בישיבה

שיעוריו היו ידועים בבהירות מיוחדת ובסדר מיוחד, כאשר הוא צועד במהלך השיעור צעד אחרי צעד בנתיבות גדולי הראשונים, ובעיקר היתה לו חביבות מיוחדת להזכיר מדברי גדולי האחרונים שאותם הכיר, ומתורתם ינק, כמרנן הגר"ש רוזובסקי, האילת השחר והמנחת יהודה וחמיו הגר"נ נבנצאל זכר צדיקים לברכה.

כשהיה רבי זאב נכנס לרבינו ומספר על הנכדים שלומדים בישיבה, היה רבינו מחזיק לו טובה, ומברך אותו בברכת יישר כוח.

רעהו שיבחל"ט"א מרן הגר"ש שטיינמן שליט"א, שקרא לו למסור שיעורים בישיבה לפני שנים רבות, הספיד באופן נדיר אחרי מיתו, וסיפר בדמע, על הדוגמא האישית הטובה שהנחיל לכל התלמידים בעבודת התפילה ובניצול הזמן, הוא הוסיף ואמר, כי גם בתקופה האחרונה שהיה חולה אף אחד לא ידע מדבר מחלתו, וגם כשהוצרך לקבל טיפולים בבית החולים, היה מתאמץ מעל הכוחות שלא להחסיר משום שיעור, והיה נוסע לפני או אחרי השיעור, והעיקר שהתלמידים לא יופרעו מחמת מחלתו.

הגאון רבי זאב זצ"ל (מימין) לצד רשכבה"ג הגרא"ל שטיינמן ובנו הגר"ש, בעת בואו לחיזוק בישיבה

משכיל אל דל

'ירושה' מיוחדת קיבל רבי זאב זצ"ל מאבותיו: לקבל כל אדם בסבר פנים יפות, ולהשתתף בצרתו של האחר. בשנים האחרונות התפרסם שמו כמי שיועד לומר את הלחש המסוגל נגד עין הרע ורוחות רעות ומזיקים, וביתו הפך תל תלפיות.

רבינו מראה חביבות יתירה להגר"ז זצ"ל ומשפחתו

רבים היו באים אליו בבקשה שיעשה עבורם את הלחש המיוחד, ובטוב ליבו, היה מאזין לצרה של האחר, מרגיע ומעודד, ואומר בדמעות את הלחש כפי הנוסח והתיקון שקיבל מאביו רבי רפאל ומסביו רבי אריה זצ"ל, ואח"כ היו רואים ישועות גדולות אצלו. בני משפחתו עמם שוחחנו, מספרים כי הרבה קשיי יום ושבורי לב ונפש, הטרידו את מנוחתו יומם ולילה כפשוטו, אבל הוא הקפיד לקבל כל אחד בסבלנות ובנחת, על אף הקושי שבדבר. מענין, כי מספר פעמים התייחס רבינו לדבר, והיה שולח בעצמו אנשים שחששו שיש להם עין הרע, שילכו לאביו הגה"צ רבי רפאל לוי זצ"ל, אבל לאלו שגרים בבני ברק היה רגיל לומר שבבני ברק אין שולט עין הרע (מפי הגר"ר משה סמוטני שליט"א).

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

🏠 רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

☎ 053-3145900 📠 077-2092005

ניתן לתרום גם במכשירי 'קהילות' ו'נדרים פלוס' בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 - שלוחה - 1586

קהילות 073-2757000 - שלוחה - 4310